Alle de gedichten. Deel 2

Jan Vos

bron
Jan Vos, *Alle de gedichten van den vermaarden Poëet Jan Vos. Deel 2*. Jacob Lescailje, Amsterdam 1671

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/vos_002alle02_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

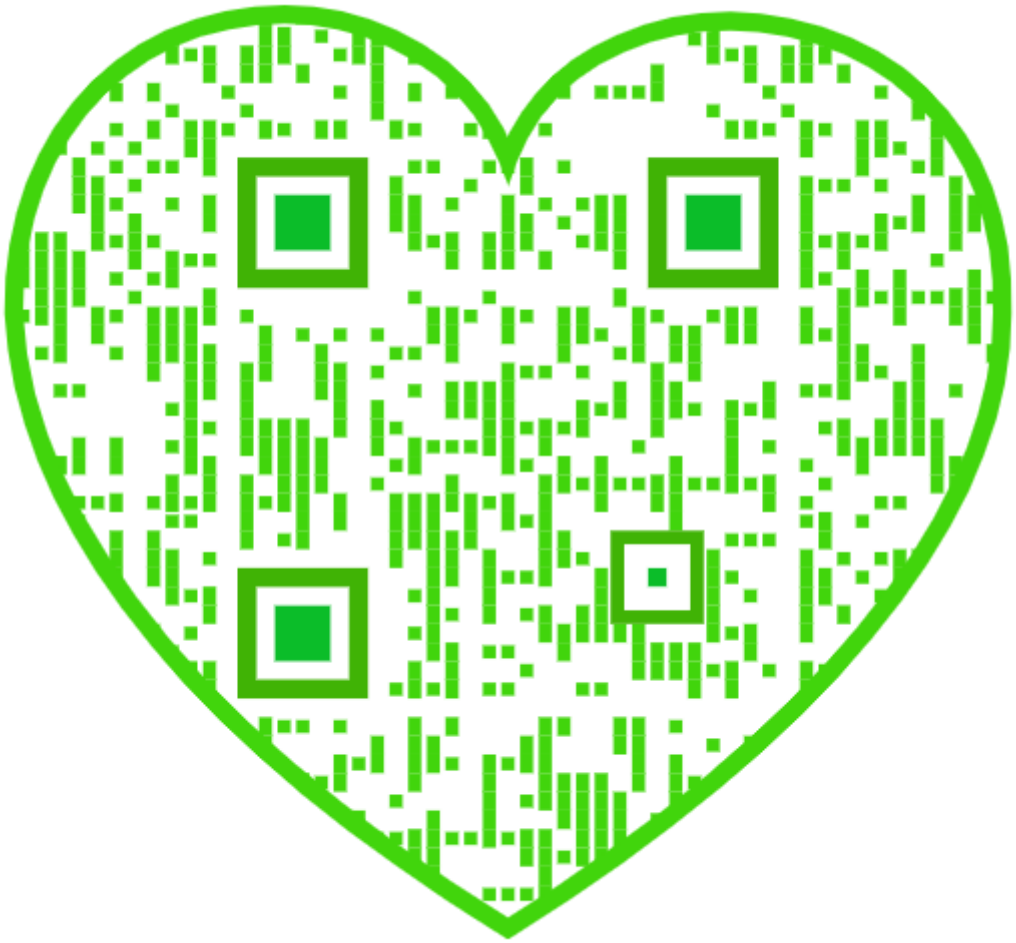

[Voorwerk]

Den edelen en achtbaren Heer, Myn Heer M^r^. Joan Huidekooper, Ridder, Heer van Maarseveen, Neerdijk, &c. Schepen en Raadt Der stadt Amsterdam, Bewintheer Van d'Oost-Indische Compagnie, &c.

MYN HEER,

Gelijk d'ontfange weldaden altijdt in wezen zijn, zoo behoort ook de dankbaarheit onsterflijk te wezen: eens genote gun-

sten verplichten ons tot onophoudelijke dankzegging. Dit is de reden, dat ik andermaal voor Uw Ed. Achtb^{t}. verschijne, om dit tweede deel der Gedichten van wijlen den Poëet Jan Vos, gelijk 't eerste, aan Uw Ed. Achtb^{t}. op te draagen. 't Is my t'over bekent, dat men gants geen gelijkheit kan bespeuren, tusschen zoo vele ja ontelbre gunstbewijzen, die den Dichter, en my, van mijn'Heer, Uwer Ed. Achtb^{ts}. waarden Vader, van heerlijke gedachtenis, en van Uw Ed. Achtb^{t}. zijn als t'huis gezonden; en 't opdragen van eenige bladen gedrukt papier. Maar de'edelmoedigheit der rechtschape weldoenders is zoodanigh, dat ze met de geringste gift, uit een' oprechte dankbare ziel afvloeyende, zich vernoegt. Deze waarheit doet my geloo-

ven, dat Uwer Ed. Achtb^{t}. deze rijmen, als kleine vruchten van de grootste dankwilligheit, met Uw Ed. Achtb^{ts}. gunst zal overschaduwen; en mijn gering vermogen aanzien, 't welk, voor zoo vele verplichtingen, en diensten, die ik Uw Ed. Achtb^{t}. bekenne schuldigh te wezen, niets, dan een anders werk, kan toebrengen. Evenwel streelt my een vertrouwen, dat Uw Ed. Achtb^{t}., na d'eigenschap der hooghstverhevene zielen, mijne ootmoedighste schultbekenning niet zal versmaden. Laat dan toe, dat Uw Ed. Achtb^{ts}. naam dit boek verciere: terwijl ik, uit den diepsten grondt mijns harten, de Goddelijke goetheit bidde, dat Uw Ed. Achtb^{t}., gelijk zijne hooghwaarde Vaders, altijdt een siersel en steun van deze groo-

te stadt en 't waarde Vaderlandt strekke, om de zelve met wijheit, raadt en dapperheit te helpen onderschragen; en alzoo Uw Ed. Achtb^{ts}. gansche Huis, met alle hemelsche en aartsche zegeningen rijkelijk overstort zijnde, altijdt in eere en voorspoet bloeye en groeye: dit wenscht en bidt, met nederige eerbiedenis, uit alle krachten zijner ziele,

Edele, Achtbare Heere, Uwer Ed. Achtb^{ts}. ootmoedighste, gehoorzaamste en verplichtste dienaar

Jacob Lescailje.

Den xv. Van Bloeymaant, 1671.

Oordeel van wijlen den Professor Capar Barlaeus, over 't dichten van Jan Vos, getrokken uit sijne Latijnsche Brieven.

Uit een Brief aen den Heere van Zuilichem, p. 858.

De Poëten spotten en beuselen nu over ernstige saeken. Maer seker uit veel beter drift heeft hier onze Glasemaker, een ongelettert man, een Treurspel, hoewel van een verdichte stoffe, geschreven. Dit is dikmaels gespeelt, en 't kan den toehoorder noch niet versaedigen. Ik heb 't zevenmaelen gehoort, buiten mijn gewoonte; want ik plag mijn ooren niet meer dan eens aen sulke speelen te leenen. De heer Hooft heeft het op mijn' aenmaening gehoort, en stondt als voor 't hooft geslagen. Van der Burg heeft het gehoort, en stondt stom van verbaestheit. Vondel heeft het gehoort, en zeide, 't is een man van wonderbaer verstandt. Hy spreekt met woorden van Zuilichem, de heer Drost, en Vondel mede spreken en schrijven. De spreuken sijn deftig, vol sins en t'eenemael passende op de saeke. De geheele oudtheit heeft geen treuriger Treurspel: en misschien sullen sich de strenge berispers daer alleen aen stooten dat het al te treurig is. Ondertusschen heeft hy twee voornaeme deelen des Treurspels op een wonderlijke wijse waergenomen,

de seden en de hertstochten. 'T Geheele Treurspel gelijk 't gespeelt is, heeft hy een half jaer lang in 't hooft onthouden, en daer na laeten schrijven. De Treurspeelen der onsen, ook al uwe schriften, kan hy op sijn duim, en seit se op. 'T Spel is waerdig dat gy 't hier hoort of leest, want het is onder de pers. Wanneer gy hier komt, sal Andronicus, de voornaemste rol des Treurspels, de hooge Schouburg t'uwer eere doen daveren. Ik heb eenige Nederduitsche veerssen voor hem geschreven, om opentlijk te betuigen, wat im van den maeker en 't werk oordele.

Uit een Brief aan den selven Heere, p. 868.

Uw gedicht op Jan Vos onsen Glasemaker is t'eenemael van mijn smaek, en veel helderder dan 't glas selfs. Met dese verssen verheven sijnde,

> - vliegt hy hoog
> En sijn voet raekt naeulijks aerde.

Hy is de gunst van fraije luiden waerdig, en dat wegens d'uitnemende gaven der natuure, die soo groot sijn, dat men 't dese eeuwe sou benijden, indien hy se door konst hadt geschaeft. Hy heeft een boertig spel geschreven, 't welk onder de pers, en soo vervult is met aerdigheden en boerteryen, uit het midden van 't graeu ontleent, als zijn Treurspel van deftige spreuken.

Uitvaart van den vermaarden Dichter Jan Vos,

Den XI *van Hoimaandt* , MDCLXVII

O Dichters, die het lijk eens Dichters, groot van waarde,
Der Zanggodinnen roem, nu hebt bestelt ter aarde,
Besloten in zoo nauw een plaats als hem 't gerucht
Doet zweeven in een ruime en ongemeeten lucht,
't Mishaage u niet, nu gy uw plicht, op zijn begeeren,
Tot hier toe hebt betracht, dat zich komt herwaards keeren
Mijn droeve zanglust, om den haaren te voldoen.
Wy zijn hem quijt, die ons met vaerzen plag te voên,
Waar in zoetvloeiendheid hoogdravendheid verzelde,
Ja d'een zich om de prijs als regen d'ander stelde.
Wy missen naar het lijf dien schrand'ren VOS, vol geest,
Een man, in wien Natuur, die eenig is geweest
Zijn leermeestres, het brein van d'oude Dichter t'zaamen
Gevoegt had zoo het scheen, als om hen te beschaamen:
Want wat in ieder van die lichten krachtig blonk,
Als diamant in goud, had ze altemaal te pronk
Gestelt in hem alleen: dat tuigen al zijn werken;
't Zy datmen d'oogen sla op 't geen 'er valt t'aanmerken
In ernst- of boertigheid: het zy zijn loftrompet
Roemwaarde deugden braaf voor elk ten toone zet;
Of met een scherpe roê, die 't vel van 't vleesch kan rukken,
Strijkt ongenadig door 't bedrijf van snoode stukken;
En met een zelve veêr nu streele, dan vinnig steekt:
't Zy dat hy 't minnevuur van Bruiden Bruigom queekt,

En 't paar te bedde zingt; of dat hy helpt met schreien
Beroemde lijken naar hun grafspelonk geleien:
't Zy dat zijn zangheldin juigt over vreêverdrag,
Of overwinning op die graag ons neêrlaag zag;
Terwijl ze kroont het hoofd der helden, om hun daaden,
Manhaftig uitgevoert, met puik van lauwerbladen;
En zeegeboogen bouwt in beiderlei geval:
Of zingt hoe Amsteldam barst uit haar oude wal:
Of hoe die groote Stadt haar Kapitool inwijdde:
't Zy Koppenhavens blijde ontzetting hem verblijdde,
Na dat schier 't Zweedsch geweld 's Rijks hoofdstadt had verkracht,
En koning, kroon en rijk gekregen in zijn magt:
't Zij dat hy noodigt, trekt, begroet en helpt onthaalen
Ter Schouwburg (daar zijn licht spreit weêrgâlooze straalen,
En van zijn vaerzen schijnt te dav'ren het tooneel)
De Burgervaders, vaak verzelschapt met een deel
Doorluchte Vorsten en uitmuntende Vorstinnen;
't Zy dat hy zoonen uit grootachtb're huisgezinnen
In heerlijke ampten holp inhuldigen, en deê
Door staatsiwagens en vertooningen de Steê
Van t'zaamgedrongen volk uit nabuursteden krielen;
Of wat hy anders wrocht: en, ach! het wreed vernielen
Der Dood is oorzaak dat de laatste zegevreugd,
Van vrede zwanger, niet zijn zanglust heeft verheugt;
't Zy d'oude moorderes stak in de krop zijn dichten,
Dat zy, hoe machtig, voor de Schilderkunst moet zwichten;
Of dat ze gunstig was zijn haaters, die 't verdroot
Hem, die maar moedertaal verstond, te zien zoo groot.
Apollo liet door hem zijn wonderspreuken hooren,
Als door 't orakel, dat eer Delfis klonk in d'ooren:
Maar, ach! die vinder van de kruiden heeft 'er geen
Doen groeien om zijn zoon te houden op de been,
Of 't noodlots grooter kracht ontzenuwde al haar krachten!
De gantsche Helikon barst uit in jammerklachten:
De traanen strekken voor een Hengstebronnestroom,

Terwijl die, als verdroogt, gehouden wordt in toom;
En d'ed'le Zanggodin, die doorgaans hem verzelde,
Die oorzaak was dat hy uit zijne zinnen stelde
't Herhuwen, en de trek tot sterflijk vrouwenbeeld,
Versmelt van droefheid, en het daglicht haar verveelt.
Ach! Hoimaand, (klaagtze) uw zein maait niet zo schielijk neder,
En droogt tot hoi het gras, by 't heete zomerweder,
Als (laas!) de zeissen der verwoede Dood gevelt
Heeft hem, op wien ik had mijn hoop en zin gestelt.
De Dood heeft ons wel 't lijf, het kleed der ziel, ontnomen;
Doch in zijn vaerzen zal hy noit te sterven komen,
Zoo lang 'er leeven die in Dichtkunst vinden smaak,
En hem zien strekken, in de zijne, een held're baak.
Zyn dicht is als het glas, met welk hy zich geneerde,
Waar van hy daag'lijks ook zijn brosheid kennen leerde:
Het strekt den eenen voor een kristalijne bril,
Of verrekijker, of een spiegel, naar zijn wil:
En steekt den andren met zijn splinters door het harte;
Of, als gegruist, doorsnijt gedarmte en maag met smarte:
Wat wonder dat hy lof en laster krijgt tot loon,
Van deeze een goude-, maar van die een doornekroon?
Maar waar belande ik in deeze oeverlooze stroomen?
'k Heb op mijn zwakken hals te zwaar een pak genomen,
't Geen beter torssen kon hy, die geduuriglijk
Van treurstof zwanger gaat, en van vernuft zoo rijk
Als oud van jaaren is: die vader der Poëeten,
Die aan Apolloos zijde is op Parnas gezeten,
Had aan zijn kunstgenoot de lijkplicht best voldaan,
En my ontlast van 't geen ik op mijn nek dors laân.
Doch, schoon mijn pen zijn lof naar eisch niet kan vertoonen;
Men laat bewijs van wil d'onmatigheid verschoonen:
Die zulk een Dichter zal volroemen naar waardy,
Dient met geen minder geest begaaft te zijn dan hy.

Grafschrift.

Lyk van de schrandre Vos, een gauw vernuft, een wonder,
Een Dichter, dubbel waard dien eernaam, leit hier onder;
Die op het Raadpaleis, aan 's Amstels dam gesticht,
Op tweederleie wijs doorluchtig heeft gedicht;
Die in beroep en kunst had steeds de maat voor oogen,
En zoo zijn staat niet slechts kon houden, maar verhoogen;
Terwijl hy glazen mat, wijn roeide of vaerzen schreef;
Die, kennende geen taal dan Neêrduitsch, meer bedreef
Dan veele, die verwaand met taalgeleerdheid prijken,
En vreemdelingen in hun Moederspraak gelijken.
Hoe naa hem d'Oude kerk aan 't hart gelegen heeft,
De Nieuwe zijn gebeente een zachte rustplaats geeft.

J.V. Petersom.

Op 't hooghste der ziekte van de Poëet Jan Vos.

Het leven streedt in Vos met d'overfelle Doodt;
Dees zey: nu zijt gy mijn'; doch die: het heeft geen noodt.
Gy zult, ten spijt der Doodt, de Doodt zelf overleven.
Die andren 't leven gaf, zal hy 't zich zelf niet geven?

J.L.

Medea;
Treurspel: Met Konst- en Vliegh-werken.

Verscheide maalen op d'Amsterdamsche Schouwburgh vertoont.

Eedele, Groot-achtbare, Wijze en Veurzienige Heer, Myn Heer Kornelis Witsen, Gemachtigt* in de Vergadering der Hoogmoogende Heeren, mijn Heeren D'algemeine† Staaten der Vereenigde Landen, Burgemeester en Raadt der Stadt Amsterdadam, &c.

wordt Medea met zulk een brandenden yver toegeëigent, gelijk Uw Eed^{t}. de Staat der Neederlanden, door onvermoeide zorg en dappere wakkerheidt, voor inlandts verraadt en uitheemsch geweldt, helpt bestieren en onderschraagen, van

Uw Eed^{ts}. allerverplichtste

Jan Vos.

* Gecommiteert
† Generale

Aan de Beminnaars van d'oude en nieuwe Tooneelspeelen.

De wijze Grieken, hoogdraavende Roomeinen, schrandere Italiaanen, geestige Spanjaarts, aartige Fransen en loffelijke Neederlanders, hebben hun krachten saamen gespannen, om Medea voor alle keurige oogen en ooren, in hun Schouwburgen, op het Tooneel te brengen; ik van Natuur, mijn eenige schoolmeesteres in de Duitsche Dichtkunst, na het veurbeeldt der beroemste Dichters, aangeprikkelt, zal u de zelfde Medea aan d'Amstel doen zien hoe dat zy zich binnen Korinten heeft gedraagen. Zoo uw ooren geen vloeiende vaarzen, vol dreunende woorden, gelijk zulk een groote Prinses vereischen, ontmoeten, uw oogen zullen aan haar kleedt, daar zy zich in vertoont, mijns weetens, noch stof van uit- noch inheemsche Dichters vinden. Zy staat gereedt om, tot barstens toe vol spijt, dol van gramschap, en overheet naar weederwraak, haar kinderen van haar waagen, die van vuurbraakende draaken deur de lucht wordt getrokken, op d'aardt te smijten, om het brein en bloedt in het aangezicht van Jazon, de vaader, te doen spatten; maar dit strijdt teegens een der Tooneelwetten van Horacius Flakkus: want hy zegt in zijn Dichtkunst, door den grooten Tooneeldichter J. vanden Vondel verduitst: Medea vermoorde haere kinders voor den volke niet; a1watge my zoo vertoont, dat haet ick als een die het niet gelooft. De haat van deeze Lierdichter, teegens het verrnoorden op het Tooneel, spruit niet uit reeden: maar uit niet te kunnen gelooven. de dingen die men niet gelooft, heeft men geen recht toe om te moogen haaten; of zoo het niet gelooven een moeder van de haat is, zoo moet ik zijn Tooneelwet haaten: want ik geloof niet, om dat hy geen reeden geeft, dat ik ze behoef te volgen. Alle wetten ontstaan uit reeden. een wijze Rechtbank zal nooit slotvonnis vellen ofze heeft eerst reeden van haar besluit gegeeven. Nochtans wil de Lierdichter, teegens 't gevoelen van alle wetgeevers, dat men zijn vaststelling zal volgen: maar Seneka, die na hem geleeft heeft, d'uitsteekenste Treurspeldichter der oude Latijnen, en beeter op d'eigenschap der Tooneelen, dan hy, afgerecht, is van een ander oordeel: want het heeft hem goedt gedocht, schoon hy veel dingen binnen laat geschieden,

dat zijn Medea haar kinderen op het Tooneel, in het gezicht van het volk, moest vermoorden. Dat Horacius niet kon gelooven, dat men dit nabootsen zoo leevendig gelijk het geschiedt was, op het Tooneel wist uit te beelden, is geen wonder: want de Roomeinen, daar hy toen onder getelt wierdt, waaren van oudtsher gewent, in hun Schouwburgen de menschen van leeuwen, tigers en beeren zoo te zien scheuren, dat de gereeten ingewanden, noch half leevendig en druipende van bloedt, door de moordtwonden ten buik en borst uitstorten: het welk hen zoo wreedt van inborst maakte, dat al wat zy anders zaagen vertoonen van hen niet gelooft, en daarom gehaat, wierdt: zoo heeft hy zijn wetten niet voor ons, maar voor de Roomsche Tooneeldichters geschreeven: want ik geloof dat de naagebootste menschemoordt, alsze stark uitgebeeldt wordt, de gemoederen van het volk door het zien kan beweegen. Hy zelf zegt elders, in zijn Dichtkunst, het welk teegens zijn eigen verbodt strijdt: het gehoorde raeckt min het gemoedt, dan 't gene men met zijn oogen gezien heeft, en van den ziender zelf ingenoomen wordt. Dat dit waar is zal ik doen blijken. Zoo meenigmaal als Ulysses in het Treurspel van Polyxena, door den vermaarden Samuel Koster gedicht, Astianax , het zoontje van Hektor en Andromache, van de toorentrans wurp, scheen het nagebootste kindt d'aanschouwers zoo hardt op het hart gelijk op d'aardt te vallen: men zagh de traanen niet min uit d'oogen dan het nagebootste bloedt langs het Tooneel vloeien. Begeert gy starker bewijs? d'algemeene spreuk zegt: het zien gaat voor 't zeggen. Nochtans moet Brutus Cezar niet in het gezicht van het volk vermoorden, om dat het teegen de moogelijkheidt strijdt: want hy wierdt in het midden van al de Raadtsheeren deursteeken, die men, om het groote getal, niet op het Tooneel kan brengen. Zoo moet men noch woedende legers, noch brandende steeden, noch andere onmoogelijkheeden, vertoonen: want men kan al de dingen, gelijkze gebeurt zijn, niet uitbeelden. Noch zegt hy in zijn Dichtkunst: een Spel dat aengenaem zal zijn, en dickwils gespeelt worden, zy korter noch langer dan vijf bedrijven; hier verwerpt hy de stelling der Grieken: want hun Speelen bestaan in een enkel Bedrijf; de Spanjaarts, dat niet van de minste vernuften der Tooneeldichters zijn, verdeelen de hunne in drie Bedrijven; de Neederlanders, gelijk de Latijnen, Italiaanen, en Fransen, in vijf, dat ik voor het best durf oordelen; doch niet om dat het Horacius zegt: want hy geeft geen reeden waarom dat het zoo moet zijn: maar om d'ooren en oogen van het volk, door het hooren en zien vermoeit, te verpoozen en tijdt te geeven om het geen 'er vertoont is, zoo diep in de gedachten te drukken dat het 'er door het volgende Bedrijf niet weeder uitgerukt kan worden: want de Neederlandtsche Speelen zijn dikwils vol verwarringen, daarze, dit staat vast, alsze niet teegens de Na-

tuur strijden, en zich ondertussen gevoegelijk ontwarren, te beeter om zijn. Iemandt zou my te gemoet kunnen voeren, dat alle huizen, hooven, kerken en toorens, d'order van d'oude Bouwmeesters in zich moeten vertoonen, of het zijn, al kondenze al de stormende winden, verslindende blixems en woedende donders verduuren, niet dan wanschaapen gebouwen, zoodaanig zijn de speelen die geen order volgen. Het eerste veurwerp is goedt: maar het leste heeft geen eigenschap: want d'order in de Grieksche Bouwkunst is van al de Bouwmeesters der volgende eeuwen, ik zwijg van wanschaapen Gotten, eenstemmig voor goedt gekeurt: maar de geleerde die op verscheide tijden, in bezondere landen, wetten voor de Tooneeldichters schreeven, koomen in hun lessen, gelijk de Bouwmeesters in hun oordeel, niet overeen. Wie zal men nu van deeze, die elkanderen bestrijden, volgen? die het naaste met de waarheidt van de zaaken overeen koomen: of liever Natuur, die, door oeffening gesleepen, de beste Tooneelwetten schrijft. De speelen zijn van een anderen aart dan de gebouwen. Het leeven der grooten en kleenen, dat men bywijlen op de Tooneelen laat zien, bestaat meest in toomeloosheeden; wie in deeze wanorder van leeven order wil houden, vervalt zelf in wanorder: want hy wijkt van de waarheidt: maar wie wanorder wel zal uitbeelden, moet wanorder gebruiken, en dan is wanorder, in dat deel, order. Ik weet wel dat zich geen Koning gelijk een onderdaan moet laaten hooren: want die wordt gewraakt, gelijk een houte schootel op een Vorstlijke staatcydisch: zoo moet men ook geen onderdaan gelijk een Koning doen spreeken, of men zet een purpere lap op een hairenkleedt, daar het kleedt, al was de lap meer, dan het heele kleedt waardig, door bedurven wordt. De woorden moeten met d'eigenschap der Personaadjen overeen koomen. Wie deeze en andere nutte noodigheeden, die ik eerlang door den druk gemeen hoop te maaken, in de Speelen het starkste uit kan drukken, betoont dat hy uit de hengstebron heeft gedronken. Nu zegt hy in zijn Dichtkunst: nochte daar spreeke geen vierde Personaadje. Hier toont hy zich, gelijk eerst, bequaamer tiran dan Koning: want een tiran geeft wetten zonder reeden, en een Koning zegt waarom dat hy d'onderdaanen aan wetten bindt, Euripides, zoo loffelijk in zijn speelen, dat hy te Delfis van Apolloos godtspraak, voor de wijste der Grieken wierdt uitgeroepen, en Sofokles, zoo hoogdraavent een Treurspeldichter gelijk dapper Veldoverste, hebben zich niet van zulk een draaiboom laaten stuiten. Onze Duitsche Tooneeldichter, die Horacius wetten kort zoekt te volgen, ziet men dit veurgeschreeven perk, in verscheiden Speelen, met recht overtreeden. Ik volg hier het zelfde spoor: want ik laat 'er vier, als het de reeden gebiedt, by een koomen, en dat 'er tien moesten zijn, ik zouze, om by de waarheidt te blijven, met elkanderen doen spreeken. Wie niet teegen de gebeurde

dingen wil zondigen, moetze, zoo het moogelijk is, na het leeven vertoonen, al streedt het teegens al de wetten der oude Tooneeldichters: want d'oudtheidt heeft geen veurrecht dan daarze goedt is; of zooze in alles veurrecht heeft, zoo moeten de Latijnen voor de Grieken, die ouder zijn, wijken: waar dan heen met Horacius wetten? of moet men dan de wetten van Aristoteles volgen? zijn die goedt geweest, zoo heeft Horacius de zijnen vergeefs geschreeven. Dat'er twee meer dan een weeten wil ik toestaan: maar men moet dan ook lijden dat men nu zoo wel eenige wetten van Horacius, om dat menze niet voor goedt kan keuren, dan hy eenige van Aristoteles, mach verwerpen. Voor wie heeft deeze Griek Tooneelwetten geschreeven? was het voor Euripides en Sofokles? dat was vermetel: want hun Speelen wierden van de wijzen voor loffelijk geroemt. Was het voor de jonge Dichters? dat was onnoodig: want die konden zich dienen van de Speelen der genoemde Dichters, die hen voor leevendige lessen verstrekten: hy heeft by my, in veel deelen, noch minder geloof dan Horacius: want dat was een Dichter, en hy een Wijsgeer; hier by wordt zijn wijsheidt, die veel eeuwen heeft geblonken, nu door de glans van Deskartes zoo verdooft, dat 'er veel Geleerde van deeze tijdt, liever leereling van Deskartes willen worden, dan meesters in Aristoteles weetenschappen blijven. Wie oordeel heeft zal de kleenste kennis van een man, die in zijn grootste een krak heeft gekreegen, niet volgen. D'oudtheidt zeg ik noch, heeft geen veurrecht. De Latijnen hebben gelijk datze zeggen: Wie te Roomen is moet zich na de Roomsche zeeden voegen: zoo gy elders zijt, zoo voeg u na de plaats daar gy zijt. De Neederlanders, van een anderen inborst dan de Roomeinen, zijn elders; dies voeg ik my, op het veurschrift der Latijnen, na het volk daar ik by woon. De Speelen zijn eerst gevonden om de doffè geesten, door eerelijke tijdtverdrijven te vermaaken; daar na om de menschen door behaagelijke dingen te zeedevormen, en het spoor van de deugdt te wijzen: zoo moet men, om deeze schatten gemakkelijk door d'ooren in 't hart te storten, de Speelen na d'oogen van het volk, daar menze aan vertoont, voegen. Het is dikwils niet genoeg dat de bronnen rijk van zuivere waterstraalen zijn, men zietze by wijlen door marmere pronkbeelden en andere praalsieraaden luister byzetten, om d'oogeu van de verbygangers op te houden. Zoo worden bittere pillen, die tot gezondtheidt dienen, met goudt bekleedt. Wie het volk in de Schouwburg wil houden, moet hun oogen met de koorden vangevoegelijke bekoorelijkheeden aan het Tooneel binden: daarom moet men zich wachten van iemant alleen te laaten uitkoomen om met zich zelf te spreeken, of hy moet van een dolle yver gedreeven worden, of van andere hartstochten, het zy van liefde of wraak, of onverwachte veurvallen, of aanroepingen van gooden en godinnen. Hartstochten hebben op de ge-

moederen der menschen groote macht. Noch minder mach men een enkele reeden, gelijk in veel Latijnsche en Duitsche Speelen, voor een heel Bedrijf op het Tooneel brengen: want een Bedrijf dat wel zal speelen moet in verandering of ten minsten in saamenspraak bestaan, als het een van deeze twee ontbreekt wordt het van de toehoorders gewraakt; ja de blinden zouden, zooze zulks hoorden, hun ooren stoppen, om op die tijdt zoo doof als blindt te zijn; want een enkele reeden is geen bedrijf. Zoo moet men ook geen een Personaadje, in 't byzijn van anderen, aan een zy laaten treeden, en spreeken, om zijn gedachten in d'ooren van het volk te storten: want dit wordt van de keurigste oordelaars, om dat het niet met de Natuur over een komt, veracht, of het moet een korte hartstocht zijn, die hy voor d'anderen, als hem gevraagt wordt wat hy aan een zy heeft te spreeken, door verkeert antwoordt, kunstigh weet t'ontveinzen; het welk de toehoorders dan zoo behaagelijk is, gelijk het anders haatelijk zou zijn. My gedenkt dat ik den werreldtwijzen Heer Geeraardt Vossius vraagde, waarom dat d'aaloude Dichters zulk eeu kleen getal van Personaadjen in hun Speelen hadden; daar hy my op antwoorde: men meent datze, om de speelen zoo krachtig uit te voeren gelijkze behoorden te zijn, niet genoeg goede bedrijvers konden vinden. Hier op heb ik hem weeder gevraagt: als men 'er nu zoo veel, die bequaam waaren, wist, of menze dan zou moogen gebruiken. hier heeft hy op gezegt: ja. Zijn eerste antwoordt: men meent (daar men het algemeen gevoelen der Geleerde door verstaat) by zijn ja gevoegt, heeft my zoo vrymoedig gemaakt, dat ik dit Treurspel, om de noodigheidt van de veranderingen, door eenëntwintig Bedrijvers laat uitvoeren: maar gy zult hier niet een hooftperfonaadje, gelijk Pylades, halsvriendt van Orest, het welk teegen de waarheidt strijdt, zonder spreeken op het Tooneel zien: want dit is voor her volk zoo walgelijk, dat de stommen, zooze het zaagen, de banden daar Natuur haar tong meê gebonden heeft, van gramschap zouden breeken en vraagen: wie is zoo vermeetel dat hy een Personaadje, die het Spel moet doen leeven, een slot aan zijn mondt durft staan? Zulk een Spel is gelijk een uurwerk, dat, als er het gewicht van genoomen wordt, stil moet staan. Dat ik het darde Bedrijf in de hel laat speelen, zal eenige lieden doen zeggen: de reis van Medea uit Korinten tot in de Hel, en weeder uit de Hel tot in Korinten, geeft stof om niet te gelooven dat dit Spel in vierëntwintig uuren, gelijk het behoort, uit kan speelen: maar al die gelooven dat Medea zich van een Helse geest, die haar ten dienst staat, in der yl deur de lucht laat draagen, zullen my toestaan dat al wat zich in dit spel laat zien, in zulk een bepaalde tijdt kan geschieden. Noch durf ik zeggen, dat de geen die een Spel vierëntwintig uuren tijdt geeven, schoon ik het hier zelf volg, de Natuur te kort doen: want al wat'er in een Spel vertoont wordt, moet in twee of drie uuren gebeurt zijn; en

daarom in de zelfde tijdt, of niet langer dan het volk veur het Tooneel staat, kunnen speelen; hier by moet het ook op dezelfde plaats, het zy binnen of buiten een Stadt, of zaal of lusthof of elders, daar het eerst begint, weeder endigen, of de toehoorders, het welk onmoogelijk is, moeten, gelijk het Spel, van plaats verwisselen. Een schilder die oordeel heeft, zal niet meer op een panneel uitbeelden dan 'er op een plaats en op een zelfde tijdt gebeurt is. Een Spel dat een spreekende schildery verstrekt, vereischt de zelfde eigenschap. Het verscheppen der dingen die zich deur het heele Spel vertoonen, zullen de keurige kenners, die de toovery van Medea eenige kracht toeschrijven, voor my verantwoorden; doch dit is teegen het gevoelen van de Lierdichter: maar terwijl hy beezig was met Tooneelwetten voor anderen te schrijven, gelooft men dat hy de lierwetten, die hy zelf behoorden te volgen, op verscheide plaatsen heeft vergeeten: want men vindt 'er by hem die loffelijk van reeden, maar wanschaapen van lichaam zijn; onder veel zal ik 'er een aanwijzen: in zijn darde gezang, dat in veertig vaarzen bestaat, spreekt hy, in het begin, aan het schip dat Virgilius in Attika zou brengen: maar hy breekt met het achtste vaars af, en spreekt in de tweeëndartig volgende van de vermetelheidt der menschen en het geweldt der baaren, zonder weer van het schip of Virgilius, daar hy het gezang om gedicht heeft, te reppen. Dit is in d'oogen van al die zich op het verdeelen der leeden in een gezang verstaan, een lichaam van een reus, daar het hooft van een dwerg op staat. Het schijnt verscheide kenners wonder, dat een Lierdichter de Tooneeldichters, die hooger op Parnas klommen en dichter aan de troon van Apollo zaaten, een blok aan de beenen wou sluiten, dat hy zelf niet voort kon sleepen: want hy heeft nooit blijken getoont dat hy Treur- of Blyspel, daar de grootste kunst in bestondt, heeft kunnen dichten; zoo dat men hier durft zeggen:

> Gy zijt een Lierpoëet en schrijft het Treurspelwetten:
> Zoo tergt een hardersfluit de klank der krijgstrompetten.
> Uw les is overlast: de kunst gedoogt geen pijn.
> Het Spel wil wel bepaalt, maar niet gedwongen zijn.

Hier zal ik voorzeeker bestormt worden van een deel lieden, de wijzen uitgezondert, die het hooft door de roeden en plakken, zoo vol Latijn zijn geslaagen, dat 'er de reeden geen plaats in kan vinden: my dunkt ik hoor hen alree zeggen: wat mach deeze Vos rammelen en raazen van d'eigenschappen der Speelen? van het verdeelen der leeden in gedichten? wat men doen en laaten moet? het zou best zijn dat hy zich met zijn ambacht, daar de huiszorg in bestaat, bemoeide; hy heeft niet dan Duits geleert: laat ons van de kunsten der aaloude Dichters spreeken: wy hebben op Parnas, by Apollo, school geleegen,

en letters gegeeten. Dat ik niet dan de Duitsche taal ken, en noch zoo goedt niet gelijk ik wensch, wil ik gaaren bekennen: maar lichtelijk beeter dan eenige die zich op hun schoollatijn veel laaten voorstaan. De Ridder Hooft, het hooft der Duitsche Geschiedenisschrijvers en Dichters, heeft my, om mijn zucht tot de Dichtkunst aan te moedigen, in de Hartspiegel van den Heer Hendrik Laurensen Spiegel, deeze twee volgende vaarzen veurgeleezen:

> Moet juist een Duits Poëet nu noodig zijn ervaaren
> In Griecx, Latijn? daar d'eerst' en beste harders waaren.

Hier oordeelt Spiegel, die de Neederduitsche taal en Dichtkunst heeft helpen bouwen, dat de Dichtkunst niet uit vreemde taalen, maar uit een aangebooren aart voortkomt. De taalkunde maakt wel geleert, maar geen Dichters: ik wil wel bekennen dat het een brug is daar men over moet gaan als men een ander zijn wijsheidt wil ontleenen, om die voor zijn eigen uit te geeven. Dat Homerus, Virgilius en Ovidius, de grootste van alle Dichters, noch leefden, en niet dan Duits konden, zy zouden de zelfde geest, die zy in hun taalen betoonden, nu in d'onzen doen blijken. De Dichtkunst is geen dochter van uitheemsche taalen; maar van d'overvloedt der geesten, die zich in de gedachten uitstorten, daarze, door oordeel en ervaarentheidt, tot een welgeschaapen lichaam gevormt worden: want alle vaarzen zijn gedicht eerze de taal, van dieze gedicht heeft, aanneemen. Zoo is het ook met alle wijsheidt. D'Egiptenaars drukten hun gedachten niet met woorden, maar met stomme beelden uit, dieze in steenen en andere harde stoffen deeden houwen. Mijn teegenstreevers zouden hier kunnen vraagen, van waar ik de vrymoedigheidt gehaalt heb om zoo onbeschroomt te oordeelen van dingen die geen Duitsche leerling passen? maar hier zullen lichtelijk anderen voor my op vraagen en weeder antwoorden: van wie heeft den Heer de Ruiter, het hooft van de Staatsche oorlogsvlooten, zijn dapperheidt en krijgskunst gekreegen? heeft hyze van Atilius die Amilkar van Kartaage met zijn scheepen schandelijk deedt vluchten? of van den grooten Pompejus, die de zeeroovers veroverden? neen; het een is hem van Natuur ingestort, en het ander heeft hy van d'ervaarentheidt, de wijsste schoolmeesteres, geleert: daarom is het, mijns bedunkens, beeter Natuur, door ondervinding gehulpen, dan eenige oneigentlijke Tooneelwetten te volgen. D'aalouden hebben veel dingen gevonden, daar 'er ook eenige, het zy door verwoesten van Landen, of datze voor onnut wierden gehouden, van verlooren zijn: maar is 'er een verduistert, men heeft 'er weeder tien nieuwe gevonden. Wie vertoonden het eerste kompas, daar onze scheepen, in ongebaande zeen, spijt starrelooze daagen en nachten, nieuwe werrelden door vinden? wie vormden de groote en kleene donderbussen, die van salpeeter, yzer en loodt bezwangert, minder volk ver-

moorden en grooter krachten baaren dan de waapenen daar Alexander de werreldt meê verwon? welk een man sleep de verrekijkers, die mijlen in schreeden veranderen, en dingen die in het verschiet leggen, op de veurgrondt doen koomen? wat voor een geest brocht de nutte en noodige Drukkunst in het licht, daar de wijzen van alle tijden, om datze door het verdrukken van hun verstandt onsterffelijk worden, eeuwig aan verplicht zijn? van waar komt het uurwerk, dat de zonnewijzer der Ouden in roern verwint, om datze niet dan by heldere zonneschijn kan dienen, daar het uurwerk by neevelig weeder, door de wijzer met d'oogen der stommen weet te spreeken, en door het geluidt van de klok, de blinden, het verdeelen van de tijdt, door d'ooren laat zien? zijn deeze kunsten en weetenschappen, ik zwjjg van duizent anderen, van de Grieken en Roomeinen gekoomen? neen: de vernuften der jongste eeuwen moogen op deeze vonden roemen. Zullen wy deeze dingen, om datze d'Ouden niet wisten te vinden, verwerpen? die heel stip, ja hardtnekkig by eenige ketteryen der oude Tooneelwetten blijven, moeten ja zeggen: maar die door de tijdt van deeze lazery gezuivert en rijper van oordeel geworden zijn, zullen dit ontkennen; daarom heb ik dit Treurspe1 naar de tijdt en plaats gevoegt, om het volk, dat altijdt naar verandering verlangt, iet nieuws te vertoonen: maar nieuwigheeden zijn dikwils onzeeker. Groote aanslaagen hebben groote gevaaren te verwachten. Zoo mijn toeleg niet naar mijn wensch wil gelukken, en dat ik in de zelfde misstellingen, daar ik 'er eenigen in d'ouden van aangeweezen heb, of in nieuwe, die niet min haatelijker zijn, kom te vervallen, zoo heb ik in het kleen, gelijk Faëton in het groot, een stout stuk bestaan, en anderen stof gegeeven om mijn misslaagen aan te wijzen, het welk mijn oordeel lichtelijk zoo zal scherpen, dat'er hoop is om de lauwerkrans, die noch in het midden der Tooneeldichters leit, te naaderen, en te zien of 'er voor my geleegentheidt is om 'er een enkel bladt van te krijgen. De liefhebbers dienen te weeten dat ik deeze Veurreeden niet heb geschreeven om Horacius Dichtkunst in het geheel te wraaken; want men vindt 'er veel loffelijke wetten in: maar ik schrijf in een vry landt, daar men, in burgerlijke kunsten, vry mach spreeken, gelijk ik hier teegens eenige Tooneelwetten, die men, naar het gevoelen van veel Tooneelkundigen, om dat zy buiten het spoor van de reeden wijken, behoort te verwerpen. Vaart wel.

Jan Vos.

Naamen der Bedrijvers.

Medea.

Voester.

1. Hofwacht.

2. Hofwacht.

Iazon.

Kreüza.

Hypsipyle.

Priesteres.

Iris.

Kreon.

Hooftman.

Charon.

Boomkindt.

Radamandt, helsche Rechter.

Minos, helsche Rechter.

Prozerpina.

Priester.

Venus.

Iuno.

Merkuur.

Iupiter.

Reien.

Zwijgende.

Leeger van Vrouwen.
Leeger van Mannen.
Helsche Geesten.
Spooken.

Medea. Treurspel.

Eerste Bedryf
in een Lusthof.

Medea.
O godtvergeete hof! o hof dat my doet gruwen!
Zal Jazon, mijn gemaal, tot schrik van 't heilig huwen,
Kreüzaas koets bekleên? o helsche heilloosheidt!
Geen boozer schelm dan die zich van zijn ega scheit:
Noch is hy boozer zoo hy andre durft beminnen.
Is dit het loon dat ik hem 't guldevlies deedt winnen?
O onverdraagbre spijt! o ongeneesbre wondt!
Trouwbreeker, vrouwepest, en vloek van 't kuis verbondt,
Om welk een reeden hebt gy d'echtebandt geschonden?
De trouw wordt slechts door doodt of overspel ontbonden.
O huwelijks tieran! weet gy wel wie gy hoont?
Het is Medea, die, als zy haar kunst betoont,
De winden, starren, zon, hooftstoffen, blixemstraalen,
En donderklooten, spijt haar krachten, kan bepaalen:
Ik hits de hemel, hel en aardt en zee aan een.
Hoe! zal ik lijden dat gy weêr zult huwen? neen:
Ik heb mijn broeder, om met u door trouw te paaren,
Van een gereeten, en de stukken in de baaren,
Half leevendig, gestrooit; dies zie wat dat gy doet:
Dorst ik de Zwartezee roodt verwen met zijn bloedt,
Om u te trouwen in 't gedrang der Priesterreien?
Ik zal, nu ik u haat, om broeders geest te peien,

U doen gevoelen wat ik broeder heb gedaan:
Wat min aan hem bestondt, zal haat aan u bestaan.
Ik heb te wreedt een moordt, o schelm! om u bedreeven:
Geen godt dan Min kan my dit gruwlijkstuk vergeeven.
Ik zelf vergeef mijn hart die helsche boosheidt niet;
Of ik zal door mijn handt, die hem de borst deurstiet,
De moordtvlak van mijn ziel in uwe bloedt uitspoelen:
Ik moet, ik wil en zal mijn heevigheidt verkoelen:
Want zy begeert dat ik u naadren zal met straf:
Maar wacht niet dat ik u zal dompelen in 't graf.
Het graf is 't rustbedt van al die ellendig leeven.
Wie lang wil wreeken moet geen korte moordtsteek geeven.
Dies zal mijn bittre haat, die staâg om weêrwraak brult,
De zwarte spooken, die met slangen zijn gehult,
Met pijnboomtoortsen in haar scherpgeklaauwde handen,
Ten grondt uit zweeren, om u nacht en dagh t'aanranden.
Wie groot van macht is lijdt zich met geen kleene wraak.
Of is dit spook te zwak, tot redding van mijn zaak?
Zoo zal ik al 't gedrogt gelijk ten hel uit vloeken,
En schenden 't op u aan, om u in alle hoeken
Van d'aardt te volgen, in een gruwelijke schijn.
De Wanhoop, boos van aart, die rust zoekt door fenijn;
Het knaagende Gemoedt, een geessel der gedachten;
En d'yselijke Schrik, ontsachlijk door haar krachten,
Zijn u ten straf gestelt, tot zoen van onze hoon.
Wie langzaam wordt gedoodt sterft meer dan duizent doôn.
Kreüza zal mijn haat hier tusschen niet verpoozen;
Zy siert haar bruilofsbedt met purperverfde roozen:
Maar ik zal haar, ik zweer 't, de doornen in het hart
Op 't diepst doen steeken: want ik wordt tot wraak getart.
Een felle weederwraak is quaalijk te bepaalen.
Uw ledekant verwacht geen klank van nachtegaalen,
Deurmengt met maatgezang van maagden schel van keel:
Want uwe nachtkoets; neen: uw geile lustpriëel,

Zal gruwzaam grimmelen van gieren, kreien, uilen,
En zwarte raavens, die met schreeuwen, gillen, huilen,
En krassen, uw gehoor, als gy in wellust zijt,
Verschrikken zullen; zoo zal ik mijn hart vol spijt,
Een vuur dat vinnig blaakt, ontlasten van mijn koortsen,
Weg blijde Hymen, weg met uw gewijde toortsen,
De wreedst van 't helsgedrocht, zal veur dit bruilofsbedt
Haar ongewijde toorts, van leevent menschevet,
Bespat van traanen, klam van brein en bloedt, ontsteeken.
Ik wil my aan dit paar op 't allerfelste wreeken.
De wraakzucht van een vrouw is scherper dan een schicht.
Hier komtze die mijn hart, door dienst, aan zich verplicht.

Voester. Medea.

Voest.
Myn voesterkindt, hoe dus? hoe zijt gy dus aan 't woede?

Med.
Mijn boezem wordt bestreên van bittre teegenspoede.

Voest.
De rampspoedt zwicht voor een die alles temmen kan.

Med.
Een eedel hart gedoogt geen byzit van haar man.

Voest.
Wie hoon en spijt verwint ontmoet een heilzaam leeven.

Med.
Een hooggeboore ziel verdraagt geen teegenstreeven.

Voest.
De huwlijks nekter vindt men meest deurmengt met gal.

Med.
Een koninglijk gemoedt verkropt geen ongeval.

Voest.
Kan deez' oranje noch citroen u niet verluchten?

Med.
Het lot is my te wrang; dies haat ik wrange vruchten.

Voest.
Slaa uw gezicht eens op dit roozrijk lustpriëel.

Med.
Ik wraak de roozen: want ik vindtze scherp van steel.

Voest.
Verkoel u by deez' bron, zoo zult gy aassem haalen.

Med.

Kon ik het water dat uit deeze bron komt straalen,
En al de beeken die in Kreons oorden zijn,
Door kracht van toveren, verandren in fenijn,
Ik zouz' inzwelgen, en, al zou ik zelver gruwen,
Prins Jazon en zijn Bruidt verwoedt in 't aanzicht spuwen,
En borst ik aan 't vergift, zoo sturf ik zeegenrijk.

Voest.
Men wreekt zich allerbest door 't zien van 's vyandts lijk:

Maar uwe tooverkunst begint allengs te flaauwen.

Med.
Heb ik de stieren met gespleete koopre klaauwen,
Met yzre hoorenen en gloeient ingewandt,
In 't juk gespannen, en het veldt langs Facis strandt,
Al druipende van zweet, in weederwil, doen ploegen?
Ik zal hem lichter, om mijn wraaklust te vernoegen,
Voor my doen zwichten dan die dieren groot van kracht.
Alwaar hy roem op draagt heeft hy door my volbracht.
Heeft hy het landt bezaait met scherpe draaketanden,
Daar krijgsliên, heet op moordt, met sabels in hun handen
En heel in 't harrenas uitwiessen tot zijn leedt?
Ik heb die menschenöest, die broeders bars en wreedt,
Elkaâr doen dooden, eer zy hem verwoedt besprongen.
Wie sloot de draak zijn bek, die drie gesplitste tongen
En zoo veel reegelen van tand' en kiezen hadt,
Noch dik van groene gal en heet vergift bekladt,
Daar 't bloedig menschevlees by spieren in bleef hangen,
Was 't Jazons sabel? neen: ik quam dit schrikdier prangen:
Ondankbere, gy zult met uwe bywijf bloên.
De wraak moet blindt zijn of zy is te laf in 't woên.

Voest.
Hoe! staat gy naar de doodt van die uw hart deurgriefde?

Med.
De hartstocht van de wraak is starker dan de liefde.
Zy moeten door geweldt of kunst verwonnen zijn.
De wraak gebruikt of strop of sabel of fenijn.

1. Hofwacht. Medea. 2. Hofwacht. Voester.

[1. *Hofw.]*
Hou stant, wie dat gy zijt, of 't kost u daadtlijk 't leeven.

Med.
Ik wil in teegenwil van u ten hof instreeven.

1. *Hofw.*
Zoo gy my naadren durft ontmoet ik u met kracht.

Med.
Kom donder help Medé', verplet dit booz' geslacht.

Hier moet het donderen en blixemen.

2. *Hofw.*
Uw wondren zijn te kleen, of hebt gy meer vermoogen?

Med.
Ik zal u Kolchos, dat in 't noorden leit, vertoogen.

Hier moet het Lusthof, op 't stampen van haar voet, in bergen veranderen.

De boom daar 't guldevlies aan hangt, stieren, draak, krijgsluiden en Iazon koomen met rook en vlam uit de grondt opschieten.

Hier ziet gy stieren, in 't gebergt, in Jazons toom:
Daar hangt het guldevlies, vol luister, aan een boom:
Gins strijden broeders om elkander te verovren,
Hier ziet gy Jazon, door mijn hulp, den draak betovren.

1. *Hofw.*
Ik staa als een pilaar al wierdt hier meer gedaan.

Med.
Gy zult als een pilaar van marmer blijven staan:
Dit sap heeft kracht om u tot een pilaar te scheppen.

1. *Hofw.*
O gooden! wat is dit? ik weet my niet te reppen:
Mijn leeden worden hardt. Ik zal my aan u wree...

Hy verandert in een pilaar.

Med.
Uw wreeken is vergeefs; ik maak uw kracht gedwee.
Blijf hier op schildtwacht staan om andren uit te houwen.

2. *Hofw.*
Herschep mijn wachtbroêr, of het zal u eeuwig rouwen.

Med.
Het zal my rouwen zoo ik u niet voort betoom.

2. *Hofw.*
Ik schrik geen meer voor u gelijk een eikeboom.

Med.
Verander in een eik voor uw vermetelheeden.

2. *Hofw.*
Ik voel mijn lichaam van een harde schors bekleeden:
Mijn armen zijn alreê in telgen vol van blaâ...

Hy verandert in een boom.

Med.
Al wie Medea hoont vervalt in ongenaâ.
Wijkt Kolchos spooken, wijkt, of ik zal u bezweeren.

Hier veranderen de bergen weêr in een Lusthof, en 't spook zinkt in de grondt.

Voest.
Mevrouw, ik hoor gerucht, ik bidt u laat ons keeren.

Med.
Hoe! keeren zonder wraak? ik zweer u by de maan...

Voest.
Mijn dochter, schuil, ey schuil, uw vyandt komt hier aan.

Med.
O schrandre veinzery! pilaar der wijste Staaten,

Zy knielt.

O hart in gal deursult en mondt vol honingraaten!
Bestier mijn bittre tong en geefz' een zoete klank:
Maak dat ik Jazon smeek met een Sireenezank.

Zy rijst.

Hoe! is 't geen lafheidt? neen; de wijsheidt komt my raaden.

Zy knielt.

O eedle dapperheidt! gehult met lauwerblaaden,
Die u in 't harrenas op 't daghtooneel laat zien,
Vergeef mijn veinzery, de noodt komt my gebiên.

Iazon. Kreüza. Medea.

Toen ik het guldevlies te Kolchos hadt gekreegen,
Was heel Thessalien hoovaardig op de zeegen:
Maar nu ik u verkrijg is d'eer van 't vlies verdooft.
Een schoon en wijze maagdt wordt nooit te hoog gelooft.
U gaaven blinken meer dan duizent guldevliezen.

Kreüz.
Uw Faam, die in geen eeuw haar luister zal verliezen,
Alwaarde Bruidegom, is prikkel van mijn min:
Maar uw Kreuza vreest.

Iaz.
Wat vreest mijn Koningin?

aan een zy.

Med.
Mijn boezem barst van spijt; de wraak deurkruipt mijn aadren.

Iaz.
Wie komt hier op ons aan?

Kreüz.
Ik zie Medea naadren.

Iaz.
Ik zal mijn blanke kling roodt verwen in haar bloedt.

Med.
Kreüza schoone bruidt, Prins Jazon vol van moedt,
De groote Juno moet u in haar kerk ontfangen.
Nooit moet de droevig' uil uw oor met lijkgezangen,
Op 't echte ledekant versteuren in uw rust.
Uw bruilofstoorts zy nooit in traanen uitgeblust.
De hemel moet uw trouw in alle deelen zeegnen.

Iaz.
De hel moet u van daag met alle ramp bejeegnen.

Med.
De hemel gun uw huis een onverwrikbre stant.

Kreüz.
De hel moet u tot asch verteeren door haar brandt.

Med.
De hemel hoed' uw zaadt voor overval van moorden.

Iaz.
Vertrek, ik zeg, vertrek uit Kreons stadt en oorden.

Med.
Ik zal niet roemen dat gy 't vlies door my genoot:
Ik klaag ook niet dat gy my om Kreüz' verstoot.
Ik heb geen deel aan u, mijn veurrecht is vervallen.
Ik zoek slechts voor een nacht huisvesting in uw wallen.

Iaz.
Uw mondt is vol van zoet, uw boezem van fenijn.

Med.
Och Jazon laat dit hof een nacht mijn huisvest zijn.
Wie vremdelingen bergt kan vyanden beweegen,
Een Rijk dat gastvry is verkrijgt de rijkste zeegen.
Een zeegenrijk gewest behoudt een vastestant,
Ontzegt gy ballingen te bergen in uw landt?

Iaz.
Een broedermoordster lijdt men in geen hofgebouwen.

Med.
Ik heb mijn broêr alleen verdelgt om u te trouwen,
Oprechte liefde toont zich onversaagt van aart.
Een bruidegom is meer dan duizent broeders waardt.

Iaz.
O veinzende gedrocht! die elk in list doet zwichten.

Med.
O schitterende zon! ô vaader aller lichten!

zy knielt.

Die 't menschendom vertoont wat diep verburgen leidt,
U roep ik tot getuig van mijn oprechtigheidt:
Gy weet dat deeze borst geen veinzery kan zetten:
Gedoog ook niet, ô zon! dat zy my komt besmetten:
Ik haat haar dubbelheidt die quaalijk is t'ontgaan.

Iaz.
Waarom is Pelias gelijk uw broêr verraân?

zy rijst.

Med.
Zijn dochters hebben hem in 't laauwe bloedt doen baaden.

Iaz.
Gy hebt haar door uw raadt te goddeloos verraaden:
Want gy beloofd' hem jong te vormen na het bloên.
Geen helscher quaadt dan quaadt in schijn van deugdt te doen.
Wie raadt tot moorden geeft heeft d'eerste moordt bedreeven:
Want hy heeft met zijn wil de steek in 't hart gegeeven
Eer dat de moorder 't zwaardt gesleepen heeft op 't hart.
Het werktuig is veel min dan d'oorzaak van de smart.
Begeef u naar het noordt met uw vervloekte vonden.

Med.
De Faam heeft duizentmaal met duizent koopre monden
In 't noordt geblaazen 't lof der deugdt van Griekelandt;
Dies laat my hier in 't west, daar gy de kroon in spant,
De deugdt der Grieken zien die wy in 't noorden hooren.
De waarheidt weet men eer door d'oogen dan door d'ooren.
Het zien heeft grooter kracht dan 't zeggen van de Faam.
Is uw genaadigheidt zoo groot gelijk uw naam,
Dan zult gy my, geloof ik vast, niet laaten dwaalen.
't Is Prinselijk zijn macht in 't straffen te bepaalen.

Iaz.
Noch Prinselijker dat men 't Rijk voor quaân behoedt.

Med.
Een Prins die oordeel heeft betoont zich zacht van moedt.

Iaz.
Wie veilig heerschen wil moet wijs en wakker weezen

Med.
Een waapenlooze vrouw behoeft men niet te vreezen.

Iaz.
Medea terg my niet.

Med.
Vergun my toch een beê.

Iaz.
Wat is 't verzoek? zeg op, eer ik naar 't outer treê.

Med.
Dat gy mijn zoons, eer ik vertrek, aan my doet geeven.
De zucht tot eigen zaadt kan niemandt teegenstreeven:
Zelf in geen ongediert dat reedtlijkheidt ontbreekt.
De kindren worden van de moeder best gequeekt.
De vaaderlijke zorg bestaat in hoofsche zaaken.
Wie volk beheerschen moet kan voor geen kindren waaken.
Het hof vereischt een man die buiten huiszorg gaat.
Dies bidt ik u, ô Prins! om mijn verleede staat:
Om uwe stamhuis dat nooit bystant plag te weigren;
En om uw daaden die steil deur de starren steigren,
Dat gy mijn beê verhoort, eer ik dit Rijk verlaat.

Iaz.
Verwacht van my geen zoons: want gy zoud hen tot smaat
Doen zitten op uw koets, om hen van vlugge draaken,
Terwijl zy vuur en vlam ten keel en snuit uitbraaken,
In 't Noordt te brengen, waar dat Taurus zich vertoont:
Want dit vervloekt gebergt, van ongediert bewoont,
Is 't school van toveraars en jonge toveressen:
Hier zouden zy, door kracht van uwe helsche lessen,
Met wolven, tigeren, met leeuwen scherp van tandt,
En beeren speelen, en hun balg met ingewandt,
Met etter en vuil bloedt van rotte lijken vullen:
Elk zou zich met een pruik van zwarte slangen hullen,
En winden, stroomen, zeen doen luistren naar hun wet.
My dunkt ik zie hen al bekladt van brein en vet,
Behangen met een kleedt van raauwe menschehuiden
En van een darm omgordt, gevult met toverkruiden
Om, als het zonlicht zinkt in Thetis zeespelonk,
Heel naar te toeten op een mergelooze schonk:
Zy zouden, in de nacht, by putten, graven, galgen,
Schavotten, mikken, raân, en al wat ons doet walgen,
Een helsche beêvaart doen, tot schrik van 't aartsch geslacht.
De kindren die gy eist zijn dier van my geacht.

Med.
Ik bidt beweeg de Prins, dat ik mijn zoons mach houwen.

Kreüz.
Ik heb mijn harteleet, o boost van alle vrouwen!
Tot barstens toe verkropt, om uwe reedenstrijdt:
Ik ben getergt, getreên, en overvol van spijt:
Zou ik u helpen! neen: ik zoek u fel te hoonen.

Med.
Uw deugden, geest en glans, elk waardig om te kroonen,
Zijn starker dan de kracht van 't allergrootst geweldt;
Gy hebt Prins Jazon zelf, die zeegbaar' oorlogsheldt,
Die dolle stieren, draak en krijgsvolk kon verpletten,
Door uwe krachten stip doen luistren naar uw wetten:
Maar dit ontbreekt uw kracht, hoe krachtig dat gy zijt,
Dat gy my noch door smaadt, noch bitterheidt, noch spijt
Kunt hoonen; want ik wil uw hoon gewillig draagen.
'k Wil elk mishaagen als ik u slechts kan behaagen.
Span al uw krachten t'zaam, en naader my met pijn,
Gy zult veel eer vermoeit van my te straffen zijn,
Dan ik door last van 't juk dat gy mijn nek doet draagen.
Wie alles lijden kan is starker dan de plaagen.
De lasten zijn my licht zoo ik u dienst kan doen.

Kreüz.
't Is tijdt, ja overtijdt om u naar 't noordt te spoên.

Med.
Geef Jazons zoons toch meê, zoo zal ik noordtwaarts keeren.

Kreüz.
Hoe! Jazons zoonen? neen; neen dochter van Megeere,
De wreede Cerbrus die de nooitverzaadbre poort
Van 't helsche rijk bewaart, heeft u in Plutoos oordt
Bezwangert, op dat gy twee gruwlen voort zoud brengen:
Dit noemt gy Jazons zoons, de spijt wil 't niet gehengen.
't Is wonder dat de Prins uw lippen niet bedwong.

Med.
O veinzery! gedoog dat ik haar bittre tong

spreekt aan een zy.

Met een verwoede handt uit haare keel mach rijten,
Ik zalze Jazon, roodt van bloedt, in 't aanzicht smijten;
Ja spijkren veur zijn mondt, zoo kan mijn wraak bestaan.

Iaz.
Wat spreekt gy aan een zy?

Med.
Dat ik u heb misdaan
Door 't lastig bidden om mijn zoonen weêr te krijgen.
De reedtlijkheidt gebiedt dat ik voor u moet zwijgen:

Maar och! natuur gebiedt dat ik mijn zoons hier wensch.
Het veurrecht van natuur is starker dan den mensch.
De zucht tot kinderen is van natuur gekoomen.
Noch zal ik mijn natuur, om dat gy 't wilt, betoomen:
Ik wil al wat gy wilt: want gy wilt niet dan goet:
Of dunkt my quaadt te zien in 't pit van uw gemoedt,
Zoo zal ik mijn gezicht noch oordeel niet betrouwen;
En is het zeeker dat men u voor quaadt moet houwen,
Zoo zal ik my nochtans heel voegen naar uw wil.

Kreüz.
'k Vervloek uw veinzery.

Iaz.
Medé', zwijg vaardig stil.

Med.
Ik zal stil zwijgen om uw ooren niet te krenken;
Maar ik zal dagh en nacht niet anders doen dan denken:
Prins Jazon heeft groot recht dat hy my bitter haat:
Kreüza heeft groot recht dat zy my dreigt met smaadt,
Om dat ik hem en haar verhinder door mijn klaagen:
Dit denken, hoop ik, zal uw ooren niet mishaagen.
Het denken staat elk vry in 't hof van een tieran.
Maar zoo het denken u in 't minst verletten kan,
Zal ik mijn denken in 't vergetelnat versmooren,
En zijn gelijk ik was eer dat ik wierdt gebooren;
Ja worden dat ik was eer dat ik wierdt geteelt.
Wat eist gy meer van my?

Iaz.
Dat gy my niet verveelt.

Med.
Zie wie hier knielt en bidt.

Iaz.
Uw tong heeft geen vermoogen.

Med.
Zoo zal ik 't heele lijf veranderen in oogen,
En storten beeken, vloên, ja golleven en zeen
Van traanen, om uw hart van marmer week te kneên,
En 't vuur te blussen dat de gramschap heeft ontsteeken.

Zy knielt en houdt hem vast.

Iaz.
Laat los, ik zeg laat los.

Med.
Laat my niet langer smeeken.

Iaz.
Uw kindren worden van mijn kamerwacht bewaart.

Med.
Ik zalze haalen: want ik wijk hier voor geen zwaardt,
Noch voor geen hekel van wachtspietsen, wreedt in 't schennen:
Ik zal 'er met mijn borst, vol moedt, op aan gaan rennen,
En sterf ik door 't geweer, zoo weet ik dat mijn bloedt

Mijn oogen luiken zal.

Iaz.
Hoe zijt gy dus verwoedt?

Med.
Waar zijn mijn kinderen? waar zijn zy, in wat hoeken?

Kreüz.
Een zaak heb ik aan u, o Jazon! te verzoeken.

Iaz.
Gy moogt gebieden; dies laat hooren wat gy eist.

Kreüz.
Maak dat Medea met haar zoons naar 't noorde reist,
Zoo zal de twist zich nooit naar onze drempel wenden.
Stiefkindren weeten man en vrouw aan een te schenden:
Tweedrachtigheidt in trouw is wreeder dan de doodt,
Ik zweer u by de zon, zoo gy haar t'zaam verstoot,
Dat gy onz' huwelijk met nektar zult vereeren.

Iaz.
Ik zweer, nu dat gy zweert, om niet te laf te zweeren,
By 't eeuwig duistre Styx, by 't slibbrig Acheron,
By 't bloedige Kocyt, en 't gloeient Flegeton,
Dat ik uw wil zal doen.

Med.
Hoe zal ik u bedanken?

Iaz.
Verwacht uw kinderen in 't bosch van popelranken:
Wy gaan naar 't echt outaar. Kom oorzaak van mijn vuur.

binnen.

Med.
Zal dit de trouwüur zijn? o driemaal heillooz' uur!
Zal 't eerste trouwverbondt voor 't laatste moeten zwichten?
O huwelijks godin! waar zijn de blixemschichten?
Of is het hemelsch vuur voor deeze twee te koel?
Zoo zal ik 't gruwzaam vuur uit Plutoos helsche poel
Verwoedt doen steigeren, tot schrik van Kreons muuren.
Barst afgrondt, barst van een en braak de zwavelvuuren,
Daar gy 't verdoemde volk al saamen meê bestrijdt,
Op deeze twee alleen, nu is 't de rechte tijdt:
Zoo hy 't ontslipt, zoo moet Kreüz' mijn gramschap peien.
Hoe! zal zy lachen en Medea deerlijk schreien?
Neen: dat gedoog ik niet, dat waar te groot een pijn.
Zal zy staâg zingen en ik staâg aan 't zuchten zijn?
Neen: 't zou den slaafste mensch op 't allerheetst vertoornen.
Zal zy langs roozen gaan, en ik langs scherpe doornen?
Neen: een die macht heeft staat naar wraak door loos beleit.
Zal zy vol vreugde zijn, en ik vol droevigheidt?

Neen: want de spijt komt my op 't wreedtst tot wraak aanmaanen.

Zal zy wijn plengen en Medeaas oogen traanen?
Neen: want ik zal haar noch veur nacht in 't graf doen gaan.
Zoo dit niet vast kan staan, zal ik noch meer bestaan;
Ik zal Prozerpina in Acheron opzoeken,
En dringen deur 't gedrang der geesten, spoeken, vloeken,
En alle gruwelen, en bidden haar om raadt:
Nooit komt hem hulp te laat die zich op haar verlaat.

1. ***Hofw.***
Wie helpt my uit deez' zuil van harde marmersteenen?
Kon ik dit harde stof door een geduurig weenen,
Vermurwen, zoo quam ik in dit gewest nooit weêr.

Med.
Vertrek uit mijn gezicht verschept in eene beer,
En loop naar 't klippig noordt vol dikbevrooze stroomen.

Hier verandert de pilaar in een beer.

2. ***Hofw.***
Kon ik uit deeze boom, die my omringt heeft, koomen,
Ik liep naar 't dichte bosch, als schuw voor 't zonnevier.

Med.
Begeef u voort naar 't bosch, maar als een tigerdier.

Hier verandert de boom in een tiger.

Nu zullen zy mijn kracht aan Jazon niet ondekken:
Mocht ik mijn kunst aan hem en zijn Kreüz' voltrekken,
Ik stelden my te werk: maar 't noodtlot toont hen gunst.
Het noodtlot laat zich niet verzetten van de kunst.
Waar blijft de vlugge geest die op mijn wenk moet passen?
Kom neem my vaardig op, ik moet dit paar verrassen,
En breng my in den hel, zoo klimt mijn wraak in top.
Voort snelle nachtgeest, voort, en neem my vaardig op.

Hier wordtze van een helsche geest, die haar tegemoet komt vliegen, opgenoomen, en deur de wolken naar den hel gedraagen.

Rey van Korintsche Vrouwen.
ZANG.
De helden krijgen door 't verdelgen,
En 't zwaaien van 't verwoede staal,
Heel zadt van menschebloedt te zwelgen,
Een ongelooflijk oorloogspraal;
Maar dit zijn goddelooze tochten;

Prins Jazon heeft door draak en stier
Te temmen, grooter lof bevochten:
Dat tuigt zijn krans van populier.
Wie wijs is beezigt kunst en deegen.
Hy heeft langs Facis koude boordt,
Door kunst en kracht het vlies gekreegen.
Geen mensch haalt eer door menschemoordt.
De zeege spruit uit eedle daaden.
Een eedelmoedig man hout stant.
De helden vliegen op de blaaden
Der Dichters over zee en landt.
Een zeegbaar arm gedoogt geen paalen.
Nu vindt hy in Korinten stof
Om heerelijk te zeegepraalen:
Want Kreons dochter, 't oog van 't hof,
Toont zich verwonnen door zijn glanssen,
Gelijk 't gedrocht door zijn geweer.
Zoo krijgt hy krijgs- en bruilofskranssen.
Wie tweemaal wint past dubbel' eer.
Dies laaten wy de gooden looven.
De zeegen daalt van 's hemels hooven.

TEEGEZANG.
Gy roemt vergeefs op Jazons zeege,
Medea heeft hem aangeleit:
Haar kunst was scherper dan zijn deegen.
Vernuft is meer dan strijdtbaarheidt.
Hy was te zwak voor 't rot der reuzen:
Zy heeft de broeders, heet op moordt,
Elkaâr het bekkeneel doen kneuzen.
Zoo kreeg hy 't guldevlies in 't noordt.
Noch durft hy zulk een vrouw verzetten.
Een die zich zonder recht ontpaart,
Ontbindt de bandt der huwlijkswetten.

Wie 't huwlijk breekt is hels van aart.
Dit zal Kreüza noch berouwen:
Want zy verwacht geen beeter lot.
Men moet geen trouwlooz' Prins betrouwen,
Wie 't Recht ontwast, ontziet noch godt,
Noch heiligdonn, noch aardtsche machten:
Zijn tweede vrouw verstrekt een boel.
Medea, rijk van toverkrachten,
Vertoont zich in haar aanzicht koel,
En binnen brandtz' om zich te wreeken:
Haar lippen vleien Ezons zoon,
En 't hart vervloekt hem zonder spreeken.
Het wettig huwlijk lijdt geen hoon:
Dies moet de man geen wellust pleegen.
De vrouwen zijn tot wraak geneegen

TOEZANG.
Wie lastert Jazon in zijn leeven?
Hy volgt het noodtlot van de Min.
De mingodt lijdt geen teegenstreeven;
Hy stiert zijn schichten boschwaart in,
Daar hem geen ondier kan ontslippen:
Zijn zetel is in 't noordt gebouwt,
Op steigrend' ys en yzerklippen:
Men ziet zijn tempels in het woudt
Van 't Oosten, rijk van geur verschijnen:
Hy wordt van 't woestewest geviert,
In duistre goudt- en zilvermijnen:
Zijn overgroote godtheidt zwiert
In diepe zeen, en hooge zwerken.
De minneschicht is niet t'ontgaan
Door scherpe vin noch snelle vlerken.
Hy heeft zijn zeegeteekens staan
In 't binnenst van de hemelringen.

De gooden luistren naar zijn brandt.
De Min weet alles te bedwingen.
Ontsteekt hy 't godtlijk ingewandt;
Zoo kan geen mensch zijn macht verzetten.
Hertrouwen is geen overspel.
De liefde heeft bezondre wetten.
Wie wetten volgt volbrengt bevel.
Dit veurrecht zal de Prins gebruiken.
Wie zwak is moet voor starker duiken.

SLOTZANG.
De Mingodt queekt geen trouweloozen;
Want hy vervloekt het overspel:
Dit is een veurwerp van de boozen,
Die 't hart geblaakt wordt van de hel.
Wie geil is pleegt geen dartelheeden,
Door 't noodtlot, zegt gy, van de min.
D'onkuisheidt dicht, o helsche reeden!
Een noodtlot naar haar eigen zin.
Boeleeren past geen trouwgenooten.
De Liefde lijdt geen dubbel echt.
Een die zijn Ega durft verstooten,
Bestrijdt het aardts en hemels recht.
Dit paaren zal Korint berouwen.
't Mistrouwen komt ons van mistrouwen.

Tweede Bedryf.
Stadt en Tenten.

Hypsipyle. Priesteres. Vrouweleeger.

O Vrouwen groot van roem! ja meer dan dappre mannen,
Die uwe tenten veur Korinten hebt gespannen,
Om u te wreeken aan Prins Jazons trouwloosheên,

Nu is 't de rechte tijdt om hem op 't hart te treên:
Laat ons niet minder zijn dan strijdtbaar' Amezoonen,
Die zich in 't oorlogsveldt met speer en boog vertoonen,
Om haare vyanden te dompelen in 't bloedt.
Een saamgespanne macht bestaat in fiere moedt.
De fiere moedigheidt is moeder van de zeege.
Hebt gy de mannen door de punt van uwe deege,
Na dat zy zich, tot spijt van u, vermengde met
Uitheemsche vrouwen, op het heilig huwlijksbedt,
Doen baaden in hun bloedt? hier zijn dezelfde reeden.
Ik zal gewapent naar de wal van Kreon treeden,
En eissen Jazon, eer hy met Kreüza paart:
Ontzeidt hy mijn verzoek, zoo moeten wy door 't zwaardt,
De wallen in der yl op 't allerfelst bestrijden.
Een overwoogen wraak kan quaalijk uitstel lijden.
Kom Priesteres van 't heir, bevorder onze zaak;
Wy knielen veur 't outaar van d'onverzoenbre wraak.

Rey van zangsters. Hypsipyle. Priesteres. Vrouweleeger.

Belloone, Krijgsgodin, verlieft op 't knarssen
Van zwaarden, schilden, helmen en harnassen,
Deurmengt met gruwzaam moordtgeschreeuw,
Stort mannekrachten
In vrouwen die naar weêrwraak trachten.
De dapperheidt ontziet geen leeuw,
Schoon dat hy toeleit op verdelgen.
Het lust ons menschebloedt,
Door 't scherpe staal, voor wijn te zwelgen.
Wie wreeken wil eist moedt :: / / ::
Om niet te vallen.
Wie moedig wreekt :: / / :: zal eeuwig brallen.

Hyps.
Uw zang, met spel deurmengt, baart dappere heldinnen.

Priest.
O Nemezis! godin van al die wraak beminnen;
O onverzoenberste! die staâg in Raadthuis, Hof

En tempels toegang hebt, ontsteek onz' offerstof:
Waar dat uw vuur verschijnt begeert men kracht te toonen.
De dieren, die de lucht, de zee en aardt bewoonen,
Gevoelen, als haar leet ontmoet, uw vuurigheên.
Gy schent de kinderen en ouders teegens een,
En mengt de zee en aardt met vrindebloedt en traanen:
Ontsteek 't gewijde hout, laat ons niet langer maanen.
Wie iet voor bidden krijgt betaalt eer hy verkrijgt.

't Offerhout begint, zonder dat men 't ziet, te branden.

Hyps.
Ik dank de wraak nu dat de vlam ten hemel stijgt.

Priest.
Waar is het bloedt van 't kindt dat gy in spijt van 't karmen
Der moeder, van haar borst en uit de kiem van d'armen
Gerukt hebt? geef het hier; voort vorder onz' gebodt:
Ik heb het met dit mes de knobbelige strot
Geoopent, om het bloedt tot weêrwraak in te zwelgen.

Hyps.
O wraak! ik vang dit nat: het lap van Bacchus telgen
Behaagt my minder dan de smaak van 't Grieksche bloedt.

Priest.
Men drinkt het lustig in, om met een hart vol moedt,
Terwijl 't de tijdt gebiedt, naar 't wreede quaadt te streeven.

Hyps.
Voort, zweert op mijn geweer, tot voorstant van het leeven,
Dat gy uw Koningin zult redden uit de noodt.

Priest.
Wy zweeren haar met macht, in 't aanzien van de doodt,
Te volgen, of de wraak moet ons voor eeuwig plaagen.

Hyps.
Wie zweert en d'eedt vergeet zal alle rampen draagen.
De wraakgodin is streng in 't pleegen van haar recht.
Elk maak zich vaardig tot een zeegenbaar gevecht.

Priest.
Gelijk gy my dit vuur, luister der Prinsessen!
Door 't overschot van 't bloedt, op 't wraaköutaar ziet lessen,
Moet gy de hetten van uw wraak, door Jazons bloedt,
Uitblussen: want de wraak is niet dan enkle gloedt.

Hyps.
Het leeger is gereedt om Lemnos troon te stutten.

Hooftman op de wal. Hypsipyle. Vrouweleeger.

Wat onheil zie ik hier? de wallen zijn van hutten
En oorlogsvolk omheint: ik vrees voor slinks geval.
Op krijghsvolk, krijghsvolk op, bezet de leêge wal.
De wallen zijn niet dan door wapens te bewaaren.

Iazon binnen. Hooftman. Hypsipyle. Vrouweleeger.

Wie roept hier dus verbaast?

Hooftm.
Ik zie geheele schaaren
Van vrouwen naaderen met speeren in haar handt.

Iaz.
Indien het vrouwen zijn, zoo koomen zy van 't landt
Tot eer van onze trouw.

Hooftm.
Ik zie haar oogen blaaken.

Iaz.

bin.

Wie met de goeden trouwt zal niet dan heil genaaken.

Hooftm.
Zy naadren vol van moedt: ik bidt u kom omhoog.

Iazon by d'andren op de wal.

Iaz.
Voort, wapen al de stadt op 't onverwacht vertoog.
Verwaande treê te rug, of gy verliest het leeven.

Hyps.
Wie in een stadt wil zijn ontziet geen teegenstreeven.

Iaz.
Wat zoekt gy veur Korint, of is u 't brein ontrooft?

Hyps.
Wy eissen, en 't heeft recht, Prins Jazon of zijn hooft.

Iaz.
Prins Jazon! of zijn hooft! wie durft dus vinnig spreeken?

Hyps.
Wy zijn geharrenast om ons aan u te wreeken.
Ik heb mijn standers veur Vorst Kreons wal geplant,

Om u de taaiehuidt, met een verwoede handt,
Al leevendig van 't vlees, vol heilloosheidt, te stroopen;
Dan zal ikz' uw Kreüz', in dartelheidt verzoopen,
Om 't lijf doen hangen in de plaats van praalgewaadt:
Ik zal haar hals en borst, voor dierbaar bruidtsieraadt,
Op 't schriklijkst' pronken met uw uitgerukte darmen:
Mijn heir zal vroolijk zijn als zy om u zal karmen,
Ja lachen als zy weent, en zingen als zy zucht.
Een die zijn vyandt temt bevindt zich vol genucht.
Noch weet dit wreedt bedrijf mijn wraaklust niet te stillen:
Ik zal de spieren van uw groove schonken schillen,

En maaken van 't geraamt een zetel voor uw bruidt:
Wy zullen 't middelrift met onze tanden uit
Uw boezem scheuren, om haar balg hier meê te vullen.
Dan zal ik, schrikt gy niet? al zou de hemel brullen,
Uw bloedt vergaaderen, en in uw herssenvat
Al bruizent schenken; niet om dit vervloekte nat
Met smaak te zwelgen; neen: wy walgen van die vlieten;
Ik zal het uwe bruidt deur hare keel heengieten,
Zoo zal zy proeven wat zich in uw hart verbergt.

Iaz.
Wat zijt gy voor een vrouw dat gy de mannen tergt?

Hyps.
Ik ben de nicht van die de reuzen heeft doen vallen;
Die met zijn staatcykoets, om zeegenrijk te brallen,
Van panters, tigers, beer, en leeuwen scherp van tandt,
Ten hemel wierdt gevoert, daar hy zijn zetel plant
Op een turkooize vloer, vol starren die staâg blaaken:
Of daavert dit te dof om my bekent te maaken?
Ik ben godt Bacchus nicht, nu weet gy wie hier staat.

Iaz.
Dat gy van Bacchus komt betoont gy met der daadt:
Want uwe herssens zijn verzoopen in zijn oesten.

Hyps.
Gy geeft my stof om 't Rijk van Kreon te verwoesten.

Iaz.
Voort, zeg my uwe naam, eer 't staal uw borst deurstoot.

Hyps.
Gy ziet Hypsipyle, weleer uw bedtgenoot.
Ik ben in spijt der zee van Lemnos hier gekoomen.
Een die zich wreeken wil ontziet noch windt noch stroomen,
Noch 't slagzwaardt van de moordt.

Iaz.
Vertrek uit dit gewest:
Want gy wordt hier gehaat gelijk de veege pest.

Hyps.
Wierdt Jazon, toen hy eerst op Lemnos quam, verdreeven?
Neen eerelooze, neen: gy badt my om de steeven
Van Argos; 't eerste schip, dat door een harde stoot
Op 't strandt geborsten was, te stoppen, om geen noot
Te lijden, als gy 't spoor langs Facis stroom zoud baanen;
Ja gy verdronkt op 't landt in 't water van uw traanen,
Op dat gy niet by nacht in 't water van de zee,
Vol zandt, verdrenken zoud: ik toonde my gereê,

En heb u in mijn stadt, ja zelf, ik zal 't niet schroomen
Te zeggen, op uw trouw, tot in mijn bedt genoomen:
Ja al de vrouwen zijn met uwe mans gepaart:
Ten lesten reisde gy naar Kolchos, wreedt van aart,
En keerde met Medé', die gy ook durfde trouwen:
Maar gy hebt uwe trouw met haar als my gehouwen.
Nu staat gy naar Kreüz'; waarom wordt ik versmaadt?

Iaz.
Gy zijt van my noch van mijn volk uit nijdt noch haat
Verlaaten; maar men heeft uw stadt uit schrik begeeven:
Want uwe mans, die gy de moordtsteek hebt gegeeven,
Verscheenen ons by nacht met fakkels in de handt:
Hun moordtwondt toonden ons het lillendt ingewandt:
Men hoorden anders niet dan klaagen, karmen, zuchten,
Deurmengt met wee en wraak, dat ons voor ramp deedt duchten:
Het hair rees ons te berg, en 't hart ontzonk de moedt:
Wy waaren alzoo nat van zweet als zy van bloedt.
De schrik voor nachtspook kan de stoutste man versaagen.

Hyps.
Hebt gy de stieren en de felle draak verslaagen,
En vreest gy geesten? neen; 't is loogen wat gy zegt.

Iaz.
Wy vreesden voor geen geest, wy hadden grooter recht
Om u te wijken: want zy hadden ons doen hooren,
Dat gy uw tweede mans als hen in 't bloedt zoud smooren.
Een die men quaadt veurzegt behoort het quaadt t'ontgaan.

Hyps.
Een moedig krijgsheldt laat zich van geen nachtspook raân.

Iaz.
De raadt der geesten is bywijlen goedt bevonden.

Hyps.
Een hart vol moedtloosheidt is licht door vrees te wonden.

Iaz.
Een die veurzichtig vreest betoont zijn schranderheidt.

Hyps.
Wie zonder oordeel vreest wordt van zich zelf verleit.

Iaz.
Wie 't eerste quaadt gelukt is nooit in top gereezen.

Hyps.
Wie stant hout in zijn trouw, behoeft geen quaadt te vreezen.

Iaz.
Een vrouw die dertel is, verandert licht van lust.

Hyps.
Mocht ik mijn lust voldoen, mijn vuur wierdt draa geblust.

Iaz.
Begeert gy noch met my uw lusten te verzaaden!

Hyps.
Verwaandtst' en lafste Griek, ja quaadtst' van alle quaaden,

Ik zoek mijn heete lust te blussen in uw bloedt.
Gy zijt niet dan een vat vol alssem, gal en roedt.
Vervloekste mensch: hoe! mensch? o neen: ik heb misdreeven;
Hy zondigt die de naam van mensch aan u durft geeven:
Gy zijt in 't noorden van een sneeuwbeer voortgebracht,
En op een ysklip, in een eeuwig duistre nacht,
Van ongediert gezoogt, tot schrik van landt en steeden.
D'afbeelding maakt geen mensch; den mensch bestaat in reeden:
Wie zonder reeden leeft betoont zich als een beest.
Gy hebt niet dat een mensch gelijkt dan uwe leest.
De leest is als een schors van vruchtelooze planten.

Iaz.
Voort, nicht van Bacchus, voort met al uw nacht Bacchanten,
Zoo woest als vol van wijn; vertrek van Kreons wal.

Hyps.
Zou 't heir vertrekken! neen: Hypsipyle hout stal.

Iaz.
Hoe! durft een vrouweheir een stadt vol mannen tarten?

Hyps.
't Zijn vrouwe lichaamen; maar vol van manneharten.
De dapperheidt bestaat in eene strijdbre handt.

Iaz.
Waarom zijt gy niet eer gekoomen in dit landt?

Hyps.
Wie streng wil wreeken eist eerst tijdt om reedt te weezen.

Iaz.
Een die zijn starker tergt heeft alle quaadt te vreezen.

Hyps.
Mijn wraakzucht staat zoo vast gelijk een koopre muur.
Kon ik het vrouweheir veranderen in vuur,
In toortsen, fakkelen, in gloênde zwaveldroppen,
In spietsen, sabelen, in pijlen scherp van doppen,
In al wat volk vermoordt en starke steên verslindt,
Wy zouden van de lucht neêrstorten op Korint,
En zoo lang woeden tot dat alles wierdt verslonnen;
Zoo wierdt mijn vyandt en zijn geile bruidt verwonnen:
Maar zoo dit wreeken aan mijn wraak te laf beviel,
Dan zou ik bidden dat de gooden uwe ziel
Vervloekten, op dat gy geen heil by hen zoudt vinden.

Iaz.
De gramschap van een vrouw is dolder dan de winden
Die van hun keetenen losbarsten, en deur d'aardt
Verwoedt uitbreeken, dat een gruwzaam onheil baart

Voor bosschen, bergen en voor scheepen op de vloeden.
Wijk mannemoordtster, wijk, gy zijt te fel aan 't woeden.

Hyps.
Ik heb mijn man gedoodt om huwlijksschendery.

Iaz.
Gy hebt het lijf verbeurt om uwe tieranny.

Hyps.
Ik heb de doodt verdient, dit kan ik niet ontkennen:
Vraagt Jazon om wat quaadt dat my de doodt mach schennen?
Om dat ik u, o spijt! het leeven heb gegunt:
Want hadt ik u, by nacht op 't bruilofsbedt, de punt
Van 't zwaardt in 't hart gedrukt, dan zou ik heilzaam leeven.
Een huwlijksschender mach men eer hy 't denkt doen sneeven.
Mijn bruilofsdagh, o ramp! verschept zich in een nacht.

Iaz.
Nooit is zoo boos een vrouw, als gy, in 't licht gebracht.

Hyps.
Ik ben heel boos, 't is waar: maar 't zijn ook booze tijden:
'k Ben op my zelver boos, hier helpt geen teegenstrijden,
Om dat ik my op u niet boos genoeg betoon.
Een Vorstelijke vrouw verdraagt geen huwlijkshoon.

Iaz.
Gy hebt veurheen gezegt, o wreedtst van alle wijven!
Wy hadden slechts een ziel in twee verscheide lijven,
Nu dreigt uw zwaardt mijn hart: hoe dreit fortuin haar wiel!

Hyps.
Hadt ik 't geluk dat wy niet dan een enkle ziel
Te zaamen hadden, dan zou ik my daadtlijk wreeken:
Want ik zou deeze punt dwars deur mijn hart heen steeken,
Zoo braakte gy met my uw leeven in een stondt;
Ik vrees geen doodt zoo gy kunt sterven door mijn wondt:
Dies wacht ik u in 't veldt, in spijt van alle rampen.

Iaz.
Ik ruk het volk by een, om in het veldt te kampen.

Hyps.
O Juno trouwgodin! begeef u tot de straf:
Vergun dat ik Korint, door 't krijgstuig, tot een graf
Van gloeient puin, met bloed deurmengt, voor hem mach maaken.
't Begin van weederwraak behoort men niet te staaken.
Wie half wil wreeken geeft zijn vyandt heele kracht.
Slaa uw gezicht op 't heir, wy steunen op uw macht.

Hier komt Iris op een vliegende paauw, die een reegenboog in haar klaauwen heeft, daalen.

Priest.
De hemel oopent zich: 'k zie blixemen vertoogen.
Wie daalt hier op een paauw omheint van reegenboogen?
't Is Iris, de boodin van Juno, tot onz' heil.

Iris. Hypsipyle. Priesteres.

Hypsipyle, ik kom, op uw gebeên, van 't steil
Gewelfsel daalen, om uw ongeval t'ontvouwen:
Gy zult, zoo gy hier blijft, o Koningin der vrouwen!
Door 't krijgsvolk sneuvelen in 't heetste van 't gevecht.
Dat gy naar weêrwraak tracht bestaat in wettig recht:
Maar uwe mannemoordt heeft Junoos wraak doen branden.
Een vrouw heeft nimmer recht om mannen aan te randen.
Begeef u weeder scheep eer Jazon u verrast. zy vliegt naar de wolken.

Hyps.
Hoe! zou ik wijken? neen; mijn gramschap staat te vast:
De doodt van Jazon is met onze doodt beschooren:
Laat my vry sterven als ik in zijn bloedt mach smooren.
Nooit sterft men liever dan van 's vyandts bloedt bespadt.

Kreon en Kreüza op de wal. Hypsipyle.

Van deeze tooren die de noortzy van de stadt
Voor borstweer dient, zien wy het leeger van de vrouwen.

Kreüz.
Ik hoop mijn Jazon in het harrenas t'aanschouwen.

Hyps.
Ik zie het hofgezin verschijnen op de wal.

Priest.
Men wacht het krijgsvolk best in 't naastgeleege dal.

Kreüz.
Hier komt mijn bruidegom gewapent met zijn deege,
En glinsterende schildt: de hemel gun hem zeege,
Zoo wordt mijn bruilofsdagh heel Grieken deur bemint.

Iazon. Leeger. Kreüza en Kreon op de wal.

Beroemde burgers van het machtige Korint,
't Schijnt schandelijk dat wy een vrouweheir aanrannen:
Maar 't zijn moordressen, en van wie? van haare mannen.
Wie eigen mans vermoordt zal vreemde niet ontzien.
Laat ons de hooftmoordres de punt van 't lemmer biên,

Eer dat zy bystant krijgt van haare bondtgebuuren:
Wy moeten haar in 't oog van d'opgesteege muuren
In 't dal verdelgen, tot een luister van de stadt.
Het veldt moet deeze dagh, door 't oorlogszwaardt zoo nat
Van 't bloedt der vrouwen zijn, als 't hof van bruilofswijnen.
Dat wy in 't harrenas, in 't ope veldt, verschijnen,
Is niet uit boosheidt: maar door 't parssen van de noodt.
Ik zie haar heir alreê op d'oever van de doodt,
En wy op d'eerste trap van 't stervelooze leeven.
Wie recht en macht heeft dient geen vyandt tijdt te geeven,
Of hy verliest zijn recht, zijn macht en tijdt gelijk.
Laat ons dan vaardig zijn, om 't heir in deeze wijk
In 't bloedt te smooren, dat men door 't gevecht zal plengen.
Ik wil mijn huwlijksmyrt met krijgslauwrier deurmengen.
Men steek de veldtrompet, op dat ik 't heir verniel.

Kreüz.
Hou stant mijn bruidegom, hou stant mijn halve ziel,
Ik wil met u ten strijdt om my met u te waagen:
Zult gy een staale helm op uwe hairen draagen,
En ik een roozekrans? dat ly ik nimmer; neen:
Zoo u een vyandin, als dol, te moet komt treên,
Om sabel, speer en pijl op uwe borst te vellen,
Ik zal my, vol van moedt, veur uwe boezem stellen,
En keeren wat u dreigt, als een getrouwe bruidt.

Kre.
Kreüza, hou u stil, en draag u als een spruit
Van koning Kreon: laat uw Jazon haar bespringen.

Kreüz.
Ik zie de leegers op elkanderen indringen.

Kre.
Het schriklijk veldtgeschrey en stof vervult de lucht.

Hyps.

bin.

Staa hooftmanninnen, staa, of 't heele leeger vlucht:
Ik staa hier op een berg van mann' en vrouwe lijken.

Ia.

bi.

Voort, steekt de vloot aan brandt eer zy naar 't strant toe wijken;
Zy vechten zonder hoop, de zeege lacht ons aan.

Hyps.

bi.

Hou moedt mijn heir, hou moedt, op hoop van lauwerblaân.

Kreüz.
O vaader Mars! verstark de pronk van alle Grieken.
Kom vlugge Mingodt, kom en leen my uwe wieken,

Zoo vlieg ik by de Prins, in 't aanzien van de moordt.

Kre.
Het leeger went zich naar de groove zuiderpoort.

Iazon in 't velt, Kreon en Kreüza op de wal.

De scheepen branden, want ik zie de vlammen blaaken:
De rook, vol vonken, spreit zich langs de hemeldaaken,
Gelijk toen Faëton als dol aan 't hollen was.
Het leeger is vergeefs in 't blanke harrenas,
Ia 't hoeft van nu af op geen vrye vlucht te denken;
Het zal op 't landt in bloedt, of in de zee verdrenken:
Het heeft geen middelpadt, het wijken is gedaan.

Kre.
Mijn dochter, laat ons naar de haventooren gaan,
Daar kan men 't leeger bet dan van deez' poort beöogen.

Hooftm.

bin.

Pimool en Pilades, betoont uw krijgsvermoogen;
Deursteekt Hypsipyle, zoo wordt het heir vertreên.

Iaz.
Hoe! zou Hypsipyle door 't lemmer sterven? neen.
Toef, toef mijn Hooftman, toef, betoom uw wreede vlaagen:
Haar sterven zou mijn hart tot in mijn ziel deurknaagen:
En zooz' in 't leeven blijft wordt ik van haar deurboort:
't Een raadt my tot genaâ, en 't ander tot de moordt.
Wie wijs en machtig is moet buiten vreeze leeven.
Op, op, mijn Hooftman op, Hypsipyle moet sneeven,
Het vonnis is geveldt. hoe! zal zy sneuvlen? neen:
'k Ben meer aan haar verplicht, al heeft zy my bestreên,
Dan aan mijn vaader, toen hy my by moeder teelde;
Hy gaf my 't leeven slechts uit dartle minneweelde
En deez' uit deerenis: ik voeg my tot genaâ.
Toef, toef mijn Hooftman, toef; zal zy dan leeven? ja:
Waar blijft Kreüza dan? van 't huwelijk versteeken.
Zal ik mijn eedt met haar om d'eerste trouwëedt breeken?
Een die zijn eeden breekt wordt van de goôn gehaat.
Maar die een quaaden eedt wil houden, pleegt meer quaadt:
Dan die zijn eeden breekt. Met wie zal ik het houwen?
Hier naadert my Kreüz en maant my aan tot trouwen:

Daar komt Hypsipyle, die ik te schelms bevecht:
Voor deeze pleit de min, voor die de bandt van d'echt:
Zoo ik de min verstoot verval ik in ellenden:
Zoo ik mijn echt vergeet zal my de donder schenden.
O Noodt! die vaardig raadt, span uwe vierschaar aan:
Zal ik Hypsipyle, door 't zwaardt, in 't graf doen gaan,
Of vluchten voor Kreüz? men moet geen liefde vluchten.
Wie dat zijn vyandt doodt heeft voor geen quaadt te duchten.
De Noodtdwang raadt my best. Op, op mijn Hooftman, op,
Verdelg Hypsipyle.

Hyps.

bin.

Wie staat hier naar mijn kop?

Iaz.
Ik stop mijn ooren, of mijn boezem wierdt bewoogen.
Het karmen van een vrouw heeft overgroot vermoogen.
Zy moet, spijt eer, spijt eedt, spijt trouw, naar d'afgrondt gaan.

Hooftman. Iazon.

Ik wens de Prins geluk; dies zwaay de zeegevaân.

Iaz.
Wat hebt gy voor bewijs om op uw woordt te bouwen?

Hooftm.
Ik heb Hypsipyle het hooft van 't lijf gehouwen,
Gelijk gy hier kunt zien. Ontfang uw oorlogsbuit.

Iaz.
Is dit Hypsipyle mijn allereerste bruidt!

Hooftm.
Dit is zy die zoo stout op uwe krijgsvolk woede.

Iaz.
Is dit Hypsipyle die my in noodt behoede!

Hooftm.
Ik heb de vonken van haar wraak in bloedt gedooft.

Iaz.
Och! och! Hypsipyle, heb ik uw eigen hooft?
Zijn dit de lippen daar ik nekter uit quam haalen?
Ik zie uw oogen: maar ik vindt geen heldre straalen.
De rooz' en lely zijn op uwe kaak verdort.
Uw hair, daar gy mijn hart aan 't uw meê hadt gegordt,
Hangt vol geronne bloedt, deurmengt met vuile zanden.
Gy hebt geen schuldt, ik zelf heb haar, door uwe handen,
De gorgel afgesneên. O lydeloos bedrijf!
Kom stoot uw zwaardt, dat roodt van 't bloedt is, deur mijn lijf:

Ik heb met haar geleeft, en wil ook met haar sterven.

***Hooftm*.**
Mint gy een schepsel dat haar man het licht deedt derven?

Iaz.
Haar man hadt zulks verdient: want hy was vals van aart:
Zy heeft haar vader, dat geen ander deedt, bewaart.

Hooftm.
Een vrouw behoort haar man voor vaader te bescharmen.

Iaz.
Ik hoor, helaas! ik hoor, ik hoor haar deerlijk karmen,
Voort, haal haar lichaam, voort, en voeg het by dit hooft.

Hooftm.
Het lichaam is vertreên, en heel van glans berooft.

Iaz.
Zoo haal haar ziel, of is 'er meer dan ziel te vinden,
Zoo voeg het by elkaâr, ik zal my onderwinden
Natuur te dwingen, dat zy haar het leeven geeft.

Hooftm.
Begeert gy dat een vrouw...

Iaz.
Ik wil dat zy weêr leeft;
En wie hier teegen spreekt wordt van mijn handt geschonnen.

Hooftm.
Die gy in 't leeven door uw lemmer hebt verwonnen,
Verwint die u, nu zy door 't zwaardt verslaagen leit?

Iaz.
Op leger Hooftman, op, en krab uw borst, ja schreit,
En ruk uw hairen uit om Jazons aâm te smooren,
Ik wil niet leeven nu zy 't leeven heeft verlooren:
Ik heb het zwaardt gewet, gy gaaft niet dan de slag.
O trouwe bedtgenoot! ik heb de staale dag,
Op 't aanbeeldt van de moordt, tot uw bederf, doen smeeden:
Het staal heeft deur uw hals tot in mijn hart gesneeden.
Twee moorden met een slag! wie heeft dit ooit gehoort?
O dubble moordenaar! ik heb mijn vrouw vermoordt.
Een die zijn vrouw vermoordt heeft gruwelen bedreeven.
Een die zich zelf vermoordt is vyant van het leeven.
Wie 't leeven teegestreeft betoont zijn heilloosheidt.
Hoe zal dit klinken als de Faam dit quaadt verbreidt!
Prins Jazon heeft het veldt door zijn geweer behouwen:
Maar hy verwon een heir van weerelooze vrouwen:
O schandt! o smaadt! o spijt! en boven dit gemoedt,
Heeft hy zijn vrouw, 't is schelms, doen smooren in haar bloedt.
Al wat ooit wreedtheidt was moet voor mijn wreedtheidt zwichten.

Hooftm.
Wie vyanden verdelgt bewijst niet meer dan plichten.
Gy hebt uw plicht voldaan.

Iaz.

O hooft! dat vrouw Natuur
Van roozen, leliën, roobynen, paarlen, vuur,

Yvoor en goudtdraadt op het kunstigst wist te vormen....

Hooftm.
Ik zie Kreüz' van veer; dies spreek van 't zeegbaar stormen.

Iaz.
Och! waar ik met mijn schip gezonken by uw strandt,
Zoo leedt gy, tot mijn leedt, geen schipbreuk op dit landt:
Maar gy hebt my geredt, op dat ik niet zou sneeven;
En zelf ben ik de klip daar 't schip van uwe leeven
Zich op te barsten stoot; ja gy zijt in de zee
Verdronken van uw bloedt: wee my vervloekte, wee.

Hooftm.
Hoe! mint gy die u haat en scheldt als een ontzinde?

Iaz.
Dit is een teeken dat zy my oprecht beminde.
Voort, haal het gulde Vlies, heel Grieken deur gelooft,
Ik zal 'er dit juweel, dit kostelijke hooft
Opzetten, als de zon in zijne goude zaalen.
Een heldre diamant behoort in goudt te praalen.

Hooftm.
Gy weet dat d'eerste min door d'andre wordt verzet.

Iaz.
Voort, vlieg naar Hyble, zelf naar Pindus en Hymet,
Drie bergen die de Lent beschildert heeft met bloemen;
En pluk de schoonste van al die men schoon moet roemen,
En vlechtze tot een krans, om op dit hooft te staan;
Maar breng noch leliën, noch versche roozeblaân:
Want zy verstrekt de roos en lely aller vrouwen.

Hooftm.
O allergrootste Griek!

Iaz.
Sta af, of 't zal u rouwen.

Hooftm.
Ik laat u hier, o Prins! nu gy 't begeert, alleen.

Iaz.
Vruchtbaarend' aarde zinkt gy niet voor Jazons schreên?
Ik ben veel zwaarder van vervloekt' afgrijslijkheeden
Dan uwe lichaam vol van bosschen, bergen, steeden:
Voort spalk u kaaken en verslin my in uw borst:
Het aardtrijk schrikt voor my, om dat ik schelms bemorst
En dronken ben van 't bloedt dat ik langs 't veldt deedt bruizen.
Gestarnde hemelen, ontsluit uw wapenhuizen,
En lost uw wraakgeschut op Jazons heillooz' hooft.
Hoe! leit de donder vast? is 't blixemvuur gedooft?
De heem'len schuwen my en dekken zich met dampen.
Onmeetelijke zee die my aan boordt dorst klampen

Toen ik naar Kolchos voer, span al de krachten aan
Die gy te zaamen brocht, toen gy, o groot bestaan!
De werrelt in uw schoot van golleven quam domplen,
Uw zoute vloedt moet my alleenig overromplen:
Want ik ben boozer dan al 't aardtrijk zaamen was:
De zee vertrekt van angst, zy vreest haar zoute plas,
Zoo zy my overstelpt, voor eeuwig te besmetten.
Wil d'aardt noch hemel noch de zee dit lijf verpletten?
Zoo zal ik door vergift of strop of staal het padt
Van Pluto zoeken; neen: want in zijn gloênde stadt
Zou my Hypsipyle by Radamandt aanklaagen.
Waar dat ik my begeef ontmoet ik niet dan plaagen.

Hooftm.
Ik bidt ontveins uw min, of gy ondekt uw hart.

Iaz.
Zoo ik mijn min ontveins verdubbel ik mijn smart.

Hooftm.
Kreüza zal uw smart verzachten door het trouwen.

Iaz.
De mannen, ik beken 't, zijn slaaven van de vrouwen.
Ik doe, zoo ik ontveins, mijn eerste min geweldt.

Kreüza. Iazon. Hooftman.

Myn Jazon leeft gy noch? hoe is 't in 't oorlogsveldt?

Iaz.
Wie vol van moedt begint zal endelijk verwinnen.
Hier ziet gy 't bloedig hooft van 't hooft der vyandinnen:
Dat haatelijke hooft; dat hooft gelijk een grijns:
Het hair is als een tros van slangen vol fenijns:
Dit hooft is afgedrukt op 't bakkes van Meduze.
Ontfang het heillooz' hooft, alwaardige Kreüze,
Tot zeegenteeken van mijn overwinnent zwaardt.

Kreüz.
Landtloopster, steedenplaag, die niet dan onheil baart,
Gy hebt geen enkle trek die Jazons hart kon trekken:
Ik zal uw aangezicht met slijm en gal bedekken,
En krabben uwe kaak met scherpe nagels op;
Ja booren d'oogen met mijn vingers uit uw kop:
Het lust my met uw tong op 't allerfelst te strijden:
O bits' en bittre tong! 'k zal u ten keel uitsnijden,

En prikklen met een priem, en zoo 't u geest gevoelt,
Zoo wordt mijn heete wraak tot in het hart verkoelt.
Een die zijn wraakzucht koelt kan loflijk zeegevieren.

Kreon. Iazon. Kreüza. Hooftman.

O overdappre heldt! gy hebt de lauwerieren,
Gelijk Kreüz', verdient door uwe strijdtbaarheidt.
Ik wil dat uw bedrijf deur Grieken wordt verbreidt,
En zoo men dit verzwijgt zoo zal 't de Faam vertolken.
Een loffelijke daadt verspreit zich deur de wolken.

Iaz.
Wy hebben 't heir verdelgt tot luister van uw troon.

Kreüz.
Gaan wy naar d'offerkerk, en danken d'oppergoôn.

Rey van Korintsche en Lemnosche Vrouwen.
ZANG.
Korinten mach van oudts her brallen
Met Venus kerk van marmersteen,
En met haar hemelhooge wallen;
Zoo leeft men deur all' eeuwen heen:
Nu mach het popelkranssen draagen,
Door dapperheidt van Ezons zoon.
Nooit is 'er zulk een slag geslaagen:
Het laage dal is hoog van doôn,
Gegespt in blanke harrenassen.
Toen Jazon tanden had gezaait,
Zag hy een oest van reuzen wassen:
Hier rees een arm, die 't slagzwaardt zwaait:
Daar groeid' een hooft, versiert met veeren:
Gins wies een been gelaarst uit d'aardt:
En elders scherpgesleepe speeren:
De grondt heeft gruwelen gebaart:
Zoo toont zich 't heir der vyandinnen.
Het groene veldt is roodt van bloedt.

Door vechten kan men overwinnen,
Die nimmer teegens vyandt woedt,
Zal heel in slaaverny vervallen,
Wie vry wil zijn moet weêrstant biên.
De wapens zijn tot heil der wallen,
Het oorlog laat zich gruwzaam zien:
Maar 't kneust de vyandtlijke machten.

TEEGENZANG.
Vervloektst' en wreedst' van alle mannen,
Gy verft u roodt door vrouwemoordt:
Is uwe boezem vol tierannen,
Dat gy uw vrouw het hart deurboordt?
Een die zijn Egaas bloedt durft zwelgen,
Bedrijft het allerfelste quaadt.
Geen tiger zal zijn gaâ verdelgen.
De moordt verschoont het vrouwlijk zaadt.
Men mach geen gal voor nektar schenken.
Het huwlijk lijdt geen wreedt gemoedt.
Die u behoede voor verdrenken,
Verdrenkt gy, door uw zwaardt, in bloedt.
Die u op 't bedt aanminnig kusten,
Laat gy vertreên in 't woeste veldt.
Haar boezem daar uw mondt op rusten,
Bewijst gy 't allerwreedtst geweldt.
De helden leeven door hun daaden:
Gy zult niet min onsterflijk zijn;
Doch niet door uwe popelblaaden;
Maar booze boezem vol fenijn,
Door uw gehaate gruwlijkheeden
Hy zy vervloekt die uwe graf
Met offerbloemen durft bekleeden.
Men schrijf dan op uw zark, tot straf:

Hier rot hy die zijn vrouw vermoorden.
Een vrouwemoordt past scherpe woorden.

TOEZANG.
De Nijdt ontziet geen gal te braaken,
Deurmengt met onuitbluslijk vuur;
Ja vuuren die als Etna blaaken:
Maar 't lasteren heeft weinig duur.
Wie starke steên wil overromplen,
Om te verdelgen waar hy kan,
Behoort men diep in bloedt te domplen.
De krijg verschoont noch vrouw noch man.
Het slagzwaardt moet geen vrienden mijden,
Wanneer een vriendt een vyandt wordt:
Of zijne vriendt zal hem bestrijden,
Tot dat hem 't bloedt en ziel uitstort.
Wy hebben, om haar aan te rannen,
Het wettig zwaardt met reên gewet.
De vrouwen die haar echte mannen
Vermoorden durven op het bedt,
Zijn van 't Gerecht tot straf verweezen:
Zelf door de rechten van Natuur.
De man behoort geen vrouw te vreezen.
Veel min een koninglijke muur.
Dies moet gy 't bitter lastren mijden:
Want Jazon is een dapper heldt,
De noodt geboodt hem fel te strijden.
Een moedig Prins behout het veldt.
Wie 't veldt behout heeft ruime paalen.
Door zeege kan men aassem haalen.

SLOTZANG.
Wy moeten veur uw reeden duiken,
Uit vrees van uw verwinnendt zwaardt.

Wie macht heeft wil geweldt gebruiken.
Geweldt is een afgrijslijk aart.
Wy moogen denken en niet zeggen.
Het denken staat de slaaven vry:
Wie zich hier teegens in wil leggen,
Betoont zich vol van dwinglandy.
Vergeef ons dat wy deerlijk klaagen.
Door klaagen wordt de rampspoedt licht.
Of kan de rampspoedt u behaagen?
Zoo zal onz' hart, door dwang verplicht
Een stroom van vloek' en lastren uiten.
Men kan de mondt, maar 't hart niet sluiten.

Derde Bedryf
In de Hel.

Medea. Charon.

Hier zijn wy in 't gezicht van Plutoos yzre muuren,
Omheint van stroomen, die, deurmengt met zwavelvuuren,
De lucht benevelen van 't onderaardtsche Rijk:
De vlam en rook vertoont hier nacht en dagh gelijk,
Twee vyandinnen die elkander fel bestooken:
Het grimmelt overal van yselijke spooken
Gehult met slangen en met fakkels in de handt.
Ik zie, waar dat ik kom, een gruwelijke stant.
De hel is machtig om afgrijslijkheên te teelen.
Ik treê, maar onversaagt, op lijken, bekkeneelen,
Doodtshoofden, schinkels, en geraamten, vuil bekladt:
Het dorre strandtbosch is van brein en bloedt bespat,
Deurmengt met traanen, merg en woedende fenijnen:
Laat andre schrikken waar dat gruwelen verschijnen,
Ik ben, door dit vertoog, tot in mijn ziel te vreên.
Wie tovery bemint heeft zucht tot gruwlijkheên.

Kom, gaan wy naar de poort vol grendelen en krammen,
Die Herkles met zijn knots, spijt Cerbrus, op quam rammen,
En streefd' tot in de hel, daar hy het heiligdom
Van Pluto heeft ondekt: ik zie een dichte drom
Van zielen naadren, om te koomen in deez' oorden:
De staale poortdeur is heel roodt van menschemoorden.
Hier woont de bitse Nijdt, die niemandt zeege gunt:
Daar 't yzer' Oorelog, dat door de scherpe punt
Van haare label 't bloedt der volken weet te zwelgen:
Gins wordt de Tweedracht, heet op steeden te verdelgen,
Gewapent van de Twist: in dit vervloekt gewest,
Verschijnt de koude Doodt en overheete Pest,
Haar veegste dochter, die haar schicht wel laat verroesten,
Maar als 't haar moordtlust wil meer lijken weet te oesten
In eene dagh, dan al haar zusters in een jaar.
Al wat den mensch bestormt verschijnt hier by elkaâr.
Het lusthof van de hel heeft lust in heilloosheeden.

Char.

bin.

Wie naadert Plutoos poort, om in zijn Rijk te treeden?

Med.
Ik ben een sterfijk mensch, en zoek naar Charons boot.

Cha.

bin.

Staa af, ik zeg staa af, hier woont de felle Doodt.

Med.
Zoo ben ik niet verdwaalt; dies laat my binnen streeven.

Cha.

bin.

Wie brein heeft zal zich niet in 't helsch gebiedt begeeven:
Hier binnen worden niet dan heilloosheên verbreit.

Med.
Wie hulp in d'afgrondt zoekt ontziet geen heilloosheidt.

Cha.

bin.

Hier hoort men anders niet dan schriklijke geruchten.

Med.
Het jammerent geween, het overnaare zuchten,
En 't gruwzaam tandtgeknars, is my een schelle klank:
Al wat vervaarlijk klinkt, dient my voor maatgezank.

Cha.

bin.

Wat zijt gy voor een mensch dat gy ons komt bezoeken?

Med.
Ik ben Medea die de spooken op kan vloeken.

Cha.
Nu kom ik uit mijn hol: wat hebt gy te gebiên.

Med.
Stamp met uw riem op d'aardt, zoo zult gy wondren zien.

Cha.
Daar stamp ik dat het kraakt van binnen en van buiten.

Hier draagt Charons riem roozen.

Med.
Ziet gy uit uwe riem geen versche roozen spruiten?

Cha.
Heeft uwe kunst meer kracht, zoo doe my meer bewijs?

Med.
Ik zal deez' dorre boom, door 't raaken van een rijs,
Verscheppen in een mensch. nu ziet gy rappe leeden.

Hier verandert een boom in een naakt kindt.

Boomkindt. Medea. Charon.

Waar ben ik, in wat oordt? ey moeder geef my reeden.

Med.
Gy zijt hier veur de hel: verzink eer ik u dwing.

Het kindt verzinkt.

Cha.
Al wat gy hier vertoont, acht ik noch voor gering.

Med.
Nu staat gy met uw voet op Ida, rijk van boomen.

Hier verandert de hel op haar stampen in een bosch.

Cha.
O vreemde wonderen! wie durft hier naader koomen?

Med.
Hier ziet gy Venus heel omheint van minnegoôn:
Daar toont zich Pallas, die een helm, in plaats van kroon,
Op 't hulsel heeft; zy is verzelt van Zanggoddinnen:
Gins nadert Juno, daar men schatten door kan winnen,
Zy heeft de Rijkdom en haar Iris aan haar zy;
En dit is Paris, die de schoonste van de dry
De goude appel geeft, daar Trooien door verbranden.

Hier wordt het oordeel van Paris, door vervormde spooken, in een dans uitgebeeldt.

Cha.
Ik wraak het hemels heir; dies toon my Plutoos stranden.

Med.
Nu hebt gy, naar uw wensch, de hel weêr in 't gezicht.

Hier verandert het bosch weêr in een hel.

Cha.
O groote toveres! ik ben aan u verplicht:
Ik zal u voeren daar de zwarte spooken krielen:
Zelf daar Hypsipyle, gevolgt van vrouwe zielen,
Die ik in d'afgrondt brocht, veur Radamandt zal staan.

Med.
Laat my van 't gloeient strandt in uwe veerboot gaan.

Zy treedt met Charon in 't boot en vaart over.

Cha.
Nu zijt gy in mijn boot, om over Styx te landen:
De baaren die gy om de steeven heen ziet branden,
Zijn vol van zwavel, herst, salpeeter, pik en teer.
Medea, hou u stil, ons naakt onstuimig weêr.

Med.
Wy naadren Plutoos stadt, ik zie de poort verschijnen.

Hier vertoont zich Cerberus, die yslijk blaft en vuur braakt.

Cha.
Hier komt de helhondt, die zijn koppen vol fenijnen
Afgrijselijk verheft, tot noodtweer van de poort:
Zijn oogen zijn vol vuur, zijn klaauwen graag naar moordt:
De hairen grimmelen vol slangen, scherp van tanden:
Hy braakt, nu gy hier komt, zijn gloeiend' ingewanden.
Deur zijn drie keelen, om dat gy te rug zult gaan.

Med.
Ik durf, op hoop van hulp, het allerstoutst' bestaan.

Radamandt. Hypsipyles geest. Minos.

Wat zijt gy voor een vrouw dat gy aan Styx komt stranden?

Hyps.
Ik kom uit Grieken, een der trouwelooste landen.

Min.
Hoe komt gy dus bebloedt in d'onderaardtsche kolk?

Hyps.
Ik ben omhals gebrocht van Jazons oorlogsvolk.

Rad.
Wat reeden gaaft gy hen, dat zy zich zoo verstoorden?

Hyps.
Nooit heeftmen reeden om de vrouwen te vermoorden.

Min.
Een vrouw die zich vergrijpt heeft teegens 't Recht misdaan.

Hyps.
Waar mannen Rechters zijn kan 't vrouwvolk niet bestaan.

Min.
Kom naader, om uw naam en uw bedrijf t'ontvouwen.

Hyps.
Ik ben Hypsipyle, de koningin der vrouwen,
Die d'opperrijksstaf van heel Lemnos heb gezweit;
Een eilandt dat Euroop van Aziën afscheit,
In 't oog van Athos en de harde Tracer stranden,
Waar dat Vulkaan zijn smits, die Etna tart in 't branden,
Zijn aanbeelden van staal, en gloeiend' ovens stelt:
Het landtschap schudt en kraakt en davert door 't geweldt
Der mookerslaagen van zijn grofgeschonkte reuzen:

Als vaader Jupiter, om 't booz' geslacht te kneuzen,
Zijn stompe blixemschicht vol vuur, vol vlam, vol staal
En moordt laat smeeden, komt hy uit zijn hooge zaal,
Tot roem van 't eilandt, in Vulkanus smitsberg daalen.
Laat Kreete met het graf van 't hooft der gooden praalen,
Wy pronken, met groot recht, met onze gloênde kolk.

Veel landen zijn bekent, door d'ondergang van 't volk;
Maar Lemnos heeft haar faam door kracht van kunst genooten.
De poort van d'afgrondt wordt door ons met grendelslooten,
En keetenen bezorgt voor Herkles trots geweldt:
Dies heb ik reeden om te gaan in 't zaalig veldt.

Rad.
Gy moet ons reeden van uw gruwzaam moorden geeven.

Hyps.
Ik heb nooit moordt gedaan: maar al wie andre 't leeven
Beroofde, heb ik fel doen straffen door het staal.

Rad.
Gy hebt uw echte man, in 't midden van de zaal,
En al de vrouwen, die uit andere gewesten
Op Lemnos quaamen, eer gy uwe bloedtdorst lesten,
Met haare zoons vermoordt. wat maakt' u zoo verwoedt?

Hyps.
Toen 't steenig Traciën, zoo schelms als wreedt van moed,
Onz' volk, met grooter winst dan 't haar, deur zee zag vaaren,
Begon 't mijn scheepen, die vol rijke waaren waaren,
In spijt van 't vreêverbondt, te rooven door gevecht.
Een heillooz' landt ontziet noch zee noch haavenrecht.
Wie zucht tot rooven heeft verbindt zich aan geen eeden.
Onz' volk hier door getergt en hardt op 't hart getreeden,
Begaf zich endelijk, door noodtdwang, in 't geweer.
Minerve greep noch nooit zoo vaardig naar haar speer,
Noch Mars naar 't oorlogs zwaardt, noch 't hooft der hemelschaaren
Naar zijne blixemschicht, toen zy gedwongen waaren
Te strijden met het heir der reuzen grof van leên.
Wy hebben 't zwalpent nat al bruizende deursneên,
En Traciën met macht van wapens overvallen:
De roovers wierden diep in 't puin van haare wallen
Begraaven, tot een schrik van al die zeen bevecht.
Een die rechtvaardig woedt bedient het heilig Recht.
Ten lesten keerd' de Vloot, vermoeit van manne moorden,
Met roof van vrouw en kindt, tot ramp van Lemnos oorden:
Want deeze vrouwen, haar slaavinnen, maakten al
De mannen van onz' landt, o vinnig ongeval!
Tot slaaven van haar lust, en teelden endtlijk kindren:

Toen hebben wy de mans, om 't overspel te hindren,
Met hun bywijven en de zoons, dat haatlijk zaadt,
Op eene nacht verdelgt: nu weet gy 't noodig quaadt.

Rad.
Hoe! staat gy 't moorden toe, daar gy strak teegens blaften?

Hyps.
Neen: ik beken dat wy al d'overspeelders straften.

Rad.
De straf op overspel mach slechts by 't Recht bestaan.

Hyps.
Ik was het hooft van 't Recht, en heb hem recht gedaan.

Rad.
Echtbreekers staan ten straf: maar niet van eigen vrouwen.

Hyps.
Wie overspeelders straft behoeft geen maat te houwen.

Rad.
Wie zonder oordeel straft vervail in 't zelfde quaadt.

Hyps.
De handt van een Vorstin gebruikt haar eigen raadt.

Rad.
Wie wreekt in schijn van straf wordt zelf tot straf verweezen.

Hyps.
Vorstinnen hebben voor geen hooger macht te vreezen.

Min.
Wie 't volk aan wet verplicht, verplicht zich zelf aan wet.

Hyps.
Een Koningin wordt nooit zoo naauw een park gezet.

Min.
Het past geen vrouw haar man de gorgel af te snijden.

Hyps.
Wie fier is kan geen vreemd' op haare bedtkoets lijden.

Min.
De bylust van een Vorst heeft in het hof groot recht.

Hyps.
Wie buiten 't huwlijk mint vergrijpt zich teegens d'echt.

Rad.
Een die haar man vermoordt schent huwelijk en leeven.

Hyps.

Wie schelmen 't licht berooft, heeft geen geweldt bedreeven.

Rad.
Gehoorzaam onz' gebodt, hier mach geen twisten zijn.

Hyps.
Daar 't Recht geen reeden lijdt is 't Recht geen meer dan schijn.

Min.
Een die beschuldigt wordt behoort niet stout te spreeken.

Hyps.
Een die zich vry bevindt behoort ook niet te smeeken.

Min.
Weet gy wel wie hier zit?

Hyps.
Weet gy wel wie hier staat?

Rad.
Een die haar eigen man deed sneuvlen door verraadt.

Min.
Waarom hebt gy de zoons, dat kindren zijn, deursteeken?

Hyps.
De kindren zijn gezint de vaaders doodt te wreeken.

Rad.
Eer kindren mannen zijn is al de Staat herstelt.

Hyps.
Een die zijn wraak ontveinst is starker dan 't Geweldt.

Rad.
De wraak is door vernuft en tijdt gedwee te maaken.

Hyps.
Wie jong zijn leedt verkropt zal oudt aan 't wreeken raaken.

Rad.
Verjaarde heevigheidt verkrijgt een koele moet.

Hyps.
D'ontvonkte doovekool is overheet van gloedt.

Rad.
Gy wordt hier aangeklaagt, en zoekt ons op te houwen.

Hyps.
Een wijze rechtbank zal de zwakk' en brosse vrouwen
Altijdt verschoonen, om haar teedere natuur.
De vrouwen zijn te laf om 't blaakerende vuur
Dat in haar boezem leit, door eigen kracht te lessen:
Noch heeft het vuur meer kracht in heerschende Prinsessen.
De Grooten zijn verstarkt door 't veurrecht van hun Staat.
Een vrouw is heet of koel, zy hout geen middelmaat.
Een aangebooren aart is quaalijk te verzetten.
De wetten van Natuur zijn d'allerstarkste wetten.
Zoo gy rnijn zwakheidt straft zoo wordt Natuur bestreên.
Al wie Natuur bevecht betoont zijn heevigheên.
Een heevig Rechter moet men 't Rechterampt ontzeggen.

Rad.
Zou een, die haar geweldt Natuur te last durft leggen,
De straf ontkoomen zoo zal een boosaartig wijf
Zich zinloos veinzen veur 't bestaan van 't booz' bedrijf.
De straf verstrekt de deugdt een overzeegbaar wapen.
Natuur is goedt en heeft den mensch ook goedt geschaapen:
Maar eigen boosheidt heeft Natuur te hels verkracht.

Hyps.
Gy steunt op uw geweldt, en ik op mijn geslacht.

Rad.
Hoe wilt gy dat men u na uw bedrijf zal handlen?

Hyps.
Ik wil in 't zaalig dal, vol myrtebosschen, wandlen,
By Prinssen, Koningen, Vorstinnen, groot van macht,
En helden, vol van moedt, waar dat men danst en lacht.

Rad.
Gy moet u naar onz' Recht, de wil van 't Noodtlot, voegen.

Hyps.
Ik heb altijdt getracht om 't Noodtlot te vernoegen;
Dies heb ik my aan man, noch vrouw, noch zoon vertast:
Het moorden was my zelf van 't Noodtlot streng belast:
Geen mensch hadt macht om dit besluit te rug te zetten.
Het Noodtlot bindt den mensch aan diamante wetten.
Ik heb niet anders dan gehoorzaamheidt bestaan.
Een die zijn meesters last volbrengt heeft wel gedaan.
Wie zich in dienst begeeft verbindt zich aan gebooden:

Of heeft hy schuldt, zoo heeft de beul ook schuldt aan 't dooden.
Ik was het werktuig van het Noodtlot op die tijdt:
Zoo 't werktuig zondigt, daar de reeden teegen strijdt,
Zoo heeft mijn handt niet, maar het zwaardt, dat ik moest stieren,
De moordery gepleegt. Gy hoort my hoog te vieren,
Om dat ik 't stark bevel van 't Noodtlot heb volbracht.

Rad.
Voort, breng haar in 't vertrek: maar hou aan d'uitgang wacht.
Hypsipyle betoont zich overwijs te weezen;
De hel heeft door haar geest het allerquaadtst' te vreezen:
Want zoo zy al 't geheim van 't Noodtlot aan de schaar
Der zielen eens ontdekt, is d'afgrondt in gevaar:
Zy zullen ons, om vry te raaken, fel bestrijden.
't Zou best zijn dat men haar, om oproer te vermijden,
In 't zaalig veldt deedt gaan, zoo vreest zy voor geen pijn.
Wie wijs wil rechten moet bywijlen reklijk zijn.

Min.
Wie vrees laat blijken wordt zijn achtbaarheidt benoomen.

Rad.
Ik vrees niet; maar ik zorg, om niet tot vrees te koomen.
Wie meer wil dan hy kan gaat buiten zijn bestek.

Min.
't Is raadtzaam dat men haar ontbiedt uit onz' vertrek,
En van 't vergeetelnat in aller yl laat proeven.

Rad.
Voort, haal Hypsipyle, de tijdt lijdt geen vertoeven.

Hypsipyle. Radamandt. Minos.

Ik kom op uw gebodt; hoe hebt gy u beraân?

Rad.
Dat gy voor avondt in het zaalig veldt zult gaan:
Wy willen u van daag, uit gunst, genaâ bewijzen.

Hyps.
Laat my voor deeze dagh deur d'aardt in Grieken rijzen,
Om Jazons bruiloft te versteuren door mijn schim:
Vergun my dit verzoek, op dat ik vaardig klim.

Min.
Het wordt u toegestaan, om uw verleede Staaten.

Hyps.
Nu zal ik Jazon, die my trouwloos heeft verlaaten,
Bestooken op zijn feest, met een versteurt gemoedt,
En jaagen zulk een angst, deur d'aadren, in zijn bloedt,
Dat naberouw zijn hart afgrijslijk bits zal knaagen.

Een schelms geweeten kan men lichtlijk doen versaagen.
Indien my dit gelukt, dan is mijn wraak voldaan.

Medea. Hypsipyle.

Wat zijt gy voor een vrouw, dat ik u hier zie staan?

Hyps.
Het is Hypsipyle die gy hier kunt beschouwen,
De rechte Koningin van Lemnos, rijk van vrouwen:
Maar zeg my wie gy zijt, dat gy in 't vlees verschijnt.

Med.
Gy ziet Medea, die van enkle spijt verdwijnt,
Om dat Kreüz' van daag met Jazon poogt te huwen:
Ik kom om Prozerpijn, daar andere voor gruwen,
Te bidden, dat zy dit helpt stuiten door haar raadt.

Hyps.
Ik gaa naa Jazon, die Medé' als my verlaat,
Om hem zijn booz' bedrijf tot in het hart te drukken.

Med.
Medea wenst dat u deez' aanslag mach gelukken.

Hyps.
Hy zal versaagen als ik my by hem laat zien.

Med.
Hier komt Prozerpina, ik zal haar op mijn kniên
Ontmoeten; want ik heb haar zoo wel meer bewoogen:
Haar staatcywaagen wordt van spooken voort getoogen:
Zy heeft haar kroon op 't hooft en rijksstaf in de handt.

Prozerpina op den waagen, die van spooken voortgetrokken wordt. Medea.

Wy zijn hier veer genoeg; dies hout voor 't eerste stant:
Hier waay ik met mijn oog deur d'onderaardtsche kolken.
Laat Juno langs een vloer van blaauw turkooische wolken,
Vol heldre starren, treên, ik wijk haar niet in macht:
Zy is niet dan een lidt van 't hemelsche geslacht:
Ik mach het heiliooz' volk naar mijn gevoelen plaagen.

Med.
O helsche Koningin! ik kniel veur uwe waagen.

Proz.
Medea! wat is dit? wat jaagt u in onz' Rijk?

Med.
De noodt; de groote noodt.

Proz.
Geef reeden, of toon blijk.

Med.
Mijn uitgemergelt vel, mijn onatbetraande wangen,
En hairen, die gy heel deur een verwart ziet hangen,

Zijn blijken van mijn noodt, en 't nijpen van de smart.

Proz.
Laat een die 't wreedtst gemoedt, en 't allerhardtste hart,
Zelf starren, zonlicht, maan en al de hemelringen,
Door tovery bedwingt, zich van een ander dwingen?
Voort, zeg my wie het is daar gy vol pijn deur leeft.

Med.
Gy weet dat Jazon my allang verlaaten heeft,
Nu zoekt hy, door de trouw, zich by Kreüz' te zetten.

Proz.
Kunt gy dit huwlijk door uw kunsten niet beletten?
Voort, span uw krachten aan, zoo volgt gy onze wet.

Med.
Ik heb al wat ik kon gelijk te werk gezet:
Maar alles was vergeefs op zijn verharde zinnen.

Proz.
Daar kunst vergeefs is moet men met geweldt beginnen.

Med.
Wie met zijn starker strijdt wordt endlijk neêr geleit.

Proz.
Wie kunst en kracht ontbreekt zoekt heil aan listigheidt.

Med.
Wie heil door list begeert moet vyanden genaaken.

Proz.
Door veinzen kan men met zijn vyandt vriendtschap maaken.

Med.
Geveinsde vriendtschap is by vyanden verdacht.

Proz.
Wie wijs kan veinzen heeft een ongemeene kracht.

Med.
Wie eens bedroogen heeft is quaalijk te betrouwen.

Pr.
Men wantrouwt slechs van mans: man niet van zwakke vrouwen.

Med.
Het veinzen van een vrouw heeft meenig man verraân.

Proz.
Wat wilt gy dat ik doe?

Med.
Dat gy my by komt staan.
Wie iemandt helpt uit noodt, kan hem aan zich verplichten.

Ik zweer by uwe staf daar d'afgrondt voor moet zwichten,
By uw getakte kroon, met paarelen vereert,
Zelf by de helsche vloedt daar 't goodendom by zweert,
Dat ik, zoo gy my helpt, al stondt ik in het midden
Van alle rampen, u niet weer om hulp zal bidden.
O helsche hooftgodin! verhoor mijn droefgeklag.

Proz.
Ik zal, o voesterkindt! ik zal op deeze dag
U helpen, eer Kreüz' op 't bruilofsbedt zal treeden.

Med.
Wie roem door hulp begeert, betoont zijn moogentheeden.
Medea barst van spijt zoo zy geen hulp verwacht.

Proz.
Ik heb drie stoffen van een overgroote kracht;

Ja stoffen noch van mensch noch gooden nit te schreeuwen,
Die naa 't verloopen van ruim zesentwintig eeuwen,
Met yzer, staal en loodt, in 't woeste legerveldt
Zoo woeden zullen, dat de menschen door 't geweldt
Der lichte blixemen, en zwaare donderslaagen,
Zelf 't brullend' ongediert, in bosschen, en in haagen
Verschuilen moeten, om hun ongeval t'ontgaan:
De bergen zullen, door dit stof aan stukken slaan,
De hoven morzelen en tempeldaaken scheuren;
Ja 't zal de wallen uit haar diepe grondvest beuren,
En voeren, heel deurmengt met menschen, naar de lucht,
Dat hemel, aardt en zee, door 't daverent gerucht,
Verschudden zuilen, spijt haar onverwrikbre spillen;
Jupijn zal op 't geluidt van huilen, schreeuwen, gillen,
En donderen, verbaast van zijne zetel zien,
En vraagen of'er, om de werreldt te gebiên,
Een nieuwe Jupiter zijn godtheidt komt braaveeren:
Dan geeft men deeze stof, daar 't oorlog by zal zweeren,
De naam van bussekruidt, ja booskruidt in de strijdt.

Med.
Hoe dien ik my hier van? ey zeg, en op wat tijdt.

Proz.
Dit zal geschieden dat geen oog 't geheim kan merken.
Ik heb het, om mijn kunst op 't krachtigst uit te werken,
Geslooten in een kroon, die ik voor u opsluit:
Toen vloekt' ik driemaal met zoo hees en schor geluidt,
Dat my de hairen zelf door 't gruwzaam vloeken reezen:
De bitse helhondt, die voor onheil scheen te vreezen,
Heeft driemaal op mijn vloek, deur zijn drie keelen, naar
En yselijk geblaft: de lijvelooze schaar
Begon te sidderen, en Pluto te bezwijken.
Gy zult Kreüza, om uw gunsten te doen blijken,
De kroon toe stieren, en doen zetten op haar hooft;
Zoo wordt haar 't leeven, als het goudt haar raakt, berooft:
Want dit verburge vuur zal op haar pruik ontsteeken.
Een die zich wreeken wil moet zich op 't zekerst wreeken.

Med.
Met welk een dankbaarheidt zal ik uw groote gunst
Genaaken? o godin! waar blijft de kroon vol kunst?
Mijn zinnen schijnen door 't vertoeven te verwarren.

Proz.
Mijn vlagge kamergeest het is geen tijdt van marren;
Gaa in mijn kunstvertrek en haal mijn koopre doos.

Med.
Een enkel oogenblik schijnt my een lange poos.

Proz.
Wy zullen hier terwiji by deez' gedrochten blijven.
Hier ziet gy Gerion, die zich, door zijn drie lijven,
Zoo schrikkelijk vertoont dat Cerbrus zelver beeft.

Het middelste lijf is met een toorts gewapent, het slinke met een bijl, en 't rechte met een knots.

Hier naadert Briareus, die hondert armen heeft.

D'armen zijn op allerleye wijzen gewapent.

Hier laat de Doodt zich zien om 't leeven te verscheuren.

Hier wordt de Doodt door een geraamte, dat zich beweegt, uitgebeeldt; het heeft een krans van cypressen die met strooy deurvlecht is, op 't hooft, en een pijl in de rechte handt.

Med.
Wat schrikdier ziet men hier twee breede vlerken beuren?
Het heeft een giere lijf met een gezwolle buik;
Een hooft gelijk een vrouw, bedekt met een perruik
Van gladde slangen, die in d'oogen gruwzaam branden.
't Heeft tigers klaauwen aan de maakselooze handen,
En ooren als een beer: het komt ons naader by.

Celeno uit.

Proz.
Dit is Celeno, een afgrijslijke herpy.
Die aan Vorst Fineus disch zijn roovery quam pleegen.
D'eilanders zijn altijdt tot roovery geneegen.

Med.
Hier kruipt een kronklent lijf, met een gekrulde staart;
Wie elk vervaaren kan wordt voor dit dier vervaart:
't Is vol van schubben, vuil van bloedt en etterdroppen:
Het heeft een enkle hals: maar hondert bitse koppen
Die vonken braaken, en vergift dat volk vermoordt.

Hydra uit.

Proz.
Hier ziet gy Hydra, die van Herkles, aan de boordt
Van Lerna, wierd bestreên, daar hy 't voor zich deedt duiken.
Wie overwinnen wil moet kracht en kunst gebruiken.

Med.
Hier komt een vreemt gedrocht, het heeft een dubbel' aart;
Het veurlijf is een mensch, en 't achterlijf een paart:
Het heeft vier hoeven aan zijn dun en ruige beenen:
Nu draaft het vol van moet, dan triptrapt het op steenen:
Dit is een paardtmensch, of mijn oogen zien heel mis.

Centaurus uit.

Proz.
't Is een Centaurus, die...

Med.
Waar blijft de kroon? waar is...

Proz.
'k Zal uw verlangen door 't vertoeven niet verlangen:
Kom gaan wy: want gy zult de kroon van my ontfangen,
En zeegevuuren eer de zon de lucht verlaat.

Med.
Mijn heil bestaat alleen in 't vordren van de daadt.

Rey van Korintsche Vrouwen.
ZANG.
De droevigheidt ontsluit haar deuren,
En leit haar zwarte kleeding af.
Een Prinse bruiloft lijdt geen treuren.
Men moet van daag by 't diepe graf,
Geen houtmijt voor de doôn bereiën,
De stadt moet vol van leeven zijn:
Laat Lemnos bittre traanen schreiën,
Korinten vloeit van zoete wijn.
Men mach geen wijn met traanen mengen.
De vroolijkheidt past blijdt gelaat.
Wy koomen groene palmen brengen,
En roozen, klam van honingraat,
Om hof en markt en straat te kleeden:
Men siert de huizen overal
Met myrten, vol van dartelheeden.
De burger vreest geen slinx geval.
Wie zich betoont vol vrees te weezen,
Is stomp van brein en laf van moedt.
Men mach wel zorgen; maar niet vreezen.
Door zorgen wordt de Staat behoedt.

Door vrees vervallen volk en Staaten.
Men huwt de keel en snaar aan een:
De bruilofsgodt is uitgelaaten,
Om naar het ledekant te treên:
Want Juno heeft het hem gebooden.
Een Prinse trouw behaagt de gooden.

TEEGENZANG.
De gooden doen de Prinssen huwen:
Maar die weêr huwt, als d'eerst noch leeft,
Doet al de gooden voor zich gruwen.
Een die de hemel teegenstreeft,
Zal niet dan alle ramp bejeegnen.
Dit huwlijk spelt ons ongeval.
Laat deeze feest vry wijnen reegnen;
Want na die zoete reegen zal
Men wrang en bittre dranken zwelgen.
Onwettig huwen brouwt veel quaadt.
De roozen hebben scherpe telgen.
Men ziet het hof, de markt en straat
Met kruiden en gebloemt bezaayen:
Maar gy zult niet dan Akonit,
Cypresseblaân, en doornen maayen,
En neetelen, daar vuur in zit.
Een quaade grondt geeft quaade vruchten.
Uw bruilofszang en snaargespel,
Zal heel in steenen, klaagen, zuchten,
Erbarmlijk schreien, droef gequel,
En lijkgeschal verandert worden.
Een heilloos huwlijk tergt de goôn.
De hemel hout in 't huwen orden.
Ik zie de stadt alreê vol doôn:
De bruidtstoorts zal een lijktoorts weezen.
Het weeten is veel meer dan 't vreezen.

TOEZANG.
Gy zult vergeefs van dooden spreeken.
De doodt wordt door de trouw verplet.
Het huwelijk kan leeven queeken.
Men wacht Kreüz' op 't bruilofsbedt:
't Behangsel vloeit van nektarvlieten:
De bedding is vol myrteblaân:
Het welfsel rust op suikrerieten,
En pronkt met beelden vol sieraân;
Ja beelden die de Min doen brallen:
Hier ziet men Mars, door min, het staal
Uit klem van d'yzre vuisten vallen:
Daar blust Jupijn zijn blixemstraal,
En offertz' op Kupids altaaren:
Gins blaakt Neptuin van heete brandt
In 't midden van de koude baaren.
De werreldt hout door Liefde stant.
Hier wachten, om dit paar te dekken,
Wellusten, Streelen, Lekkerny,
Gevleien, Lonken, Trekkebekken,
Verzelt van Lachen en Gevry.
De koets is vol aanminnigheeden.
Aanminnigheidt heeft groote kracht.
Door teelen bouwt men starke steeden.
Uw dreigen wordt hier uitgelacht:
Wy steunen op onz' onderdaanen.
Een blijde bruiloft lijdt geen traanen.

SLOTZANG.
Al wat geen bruiloft hoort te lijden,
Zult gy in deeze bruiloft zien.
De tijden zijn verdeelt in tijden.
Een die het onheil wil ontvliên,

Behoort de straf geen stof te geeven.
De straf is fel op trouwloosheên.
De trouwwet, van Jupijn geschreeven,
Bepaalt de Vorsten als 't gemeen.
Het veurstel van het hooft der gooden,
Is licht te doen voor 't aardtsgespan.
Gaf hy ondoenlijke gebooden,
Dan waar 't een gruwlijk hoofttieran:
Maar 't zijn tierannen die dit dichten.
De hemel heeft geen zwaare plichten.

Vierde bedryf
In een Tempelzaal.

Medea.
O groote Hekate! vorstin der helsche kolken,
Die op uw yzretroon, omheint van zwarte volken,
Uw koopre Rijksstaf zwaait, bestier uw toverkracht:
Ik zal, tot dankbaarheidt, in 'te naarste van de nacht,
Recht op een driesprong een driekante steen oprechten,
En naadren dit outaar met ongevlochte vlechten,
Met merg van wolleven, en slibbrig ingewandt
Van jonge kinderen, dat ik met deeze handt
Gerukt heb uit haar borst, om u te vreê te stellen:
Dan zal ik uit een boek, bereit van maagde vellen,
Gebeeden zingen die met bloedt geschreeven zijn;
De hooren van een stier, gevult met scherp fenijn
Van een verwoede draak, voor offerkelk gebruiken;
En 't doodtshooft van een leeuw, vol brandend' ybestruiken,
Voor zwaaient wierookvat; dies stark my in mijn wrok:
'k Zal Jazons bekkeneel uithollen tot een klok,
En Kreons mergschonk in het hol voor klepel hechten,
Kreüzaas zeenuwen en darmen zaamen vlechten,

Om d'opgehange klok te kleppen met die koordt:
Ik wacht op deeze klank de roodtgeverfde Moordt,
De rustelooze Twist, een pest voor volk en Staaten;
Het toomelooz' Geweldt, gegespt in harnasplaaten;
De looze Veinzery, en Wraak vol bloedt en gal:
Dan zal ik driemaal met dit schrikkelijk getal,
Om 't blaakent outaar gaan, vol menschen ongeltoortsen;
Ja driemaal knielen met een siddering van koortsen;
En driemaal schreeuwen, met zoo overgroot een kracht,
Dat hemel, aardt, en zee, tot schrik van 't aardts geslacht,
Weêrgalmen zullen; dies verstark my in mijn lyën,
Laat uwe dochteren, de helsche Raazeryën,
Deur d'aardt heen breeken, om Medea hulp te biên:
Ik hoor de kroon alree by Jazons bruidt te zien.

Voester. Medea.

Overblijde stondt! o overdroef beveelen!

Med.
Hoe! blijdt en droef gelijk, hoe kunt gy dit verdeelen?

Voest.
Ik heb uw kinderen gekreegen uit het hof.

Med.
O Voester ik beken, dit is een blijde stof:
Maar laat my hooren wat tot droefheidt kan verstrekken.

Voest.
Kreüza wil dat gy, o droefheidt! zult vertrekken.

Med.
Dat is een order die my niet dan blijdschap baart:
Korinten noch dit Rijk zijn mijn verblijf niet waardt.
Hebt gy de kroon bestelt, om Jazons bruidt te smooren?

Voest.
Dat zal zoo voort geschiên, de tijdt is eerst gebooren:
Want Jazon en Kreüz' zijn vaardig om te gaan
Naar 't huwelijks outaar: u kan geen wraak ontstaan.

Med.
O vaader Jupiter! beschermer aller Grooten;

Zy knielt.

O Juno! schatgodin en bandt der echtgenooten;
En gy, o Venus! die het hardtste hart deurwondt;
O drie getuigen van onz' huwelijks verbondt!
Vergun dat ik Kreüz', door list, in d'aardt doe duiken.
Wie zwak en wijs is moet bedekt geweldt gebruiken.

Het sterven van Kreüz' zal my een leeven zijn:
't Verbranden van het hof een heldre zonneschijn;
Ja Jazons karmen zal Medé' tot vreugdt gedyen.
O huwlijksgooden en godinnen! help my stryen.
Vergeef Medea zoo zy zich niet vinnig wreekt.

Voest.
Hier komt het Hof, 't is best dat gy u voort versteekt.

Priester. Kreüza. Iazon. Voester. Offerdienaars.

Hier staan drie troonen om uw huwelijk te vieren,
Elk draagt een outer, roodt van 't bloedt der offerdieren:
Dit pronkt voor Juno, die de huiszorg gâ leert slaan:
Dat blaakt voor Venus, daar de Liefde door moet staan;
En dat voor Pallas, die de wijsheidt voor komt draagen,
Drie zuilen die 't gewelf van 't huwlijk onderschraagen:
Want zonder zulk een steun vervalt het echt gebouw.
Voort, breng de duiven tot een veurbeeldt van de trouw.
Getroude moeten als gepaarde duiven weezen.
Men offer hier geen gal, of u stondt twist te vreezen.
't Is heilloos als de Twist in 't huis van 't huwlijk brult.
Geef my de goude kelk met zoete meê gevult,
Deurmengt met zerpe wijn om 't walgen te verhoede.
Zoo mengt men in de trouw de veur- met teegenspoede'.

Kreüz.
Nu vrees ik geen Medé'.

Iaz.
Die is al lang in 't schip.

Kreüz.
Ik wensch dat zy haar kiel mach morz'len op een klip.

Voest.
Och! och! Medea, och!

Iaz.
Wat heeft Medé' bedreeven?

Voest.
Zy heeft haar geest, helaas! zoo daadelijk gegeeven.

Kreüz.
Hoe! is Medea doodt? zoo leef ik buiten druk.

Iaz.
Hoe quam zy aan haar doodt verhaal ons 't heele stuk.

Voest.
Mit dat mijn voesterkindt haar kindren hadt ontfangen,
Heeft zy haar voort omhelst, en kusten mondt en wangen.
Het moederlijke hart heeft zucht tot eigen zaadt.
Zy schonk u deeze kroon, haar moeders hooftsieraadt:

Maar toen zy docht dat zy moest zwerven op de baaren,
Sloeg zy de vingers, dol van gramschap, in haar haaren,

De vuisten voor haar borst en nagels in 't gezicht;
Ten lesten greepz' een zwaardt, zoo scherp gelijk een schicht,
Dat zy tot driemaal op haar bloote boezem zetten:
Tot driemaal toe quam ik haar wreede handt beletten:
Maar endtlijk dompeld' zy het snijdendt zwaardt, ô smart!
Tot aan 't gevest toe in de bloedtbron van haar hart:
In 't vallen scheenz' haar zaadt erbarmlijk te beoogen:
De doodt is dwars deur 't bloedt ten moordtwondt ingevloogen,
En dreef 'er leeven, dat het hart bewoont, weêr uit:
Haar kindren schreiden met een deerelijk geluidt,
En mengden 't schuiment bloedt met biggelende traanen.

Iaz.
Waar is het koude lijk?

Voest.
Het leit in d'ype laanen.

Iaz.
Voort, breng de kindren hier, en berg het lijk op 't landt.

Voest.
Ontfang de kroon, ô bruidt! van d'oude Voesters handt:
Dit was haar leste wil, veur d'uitgang van haar leeven.
De wil van een die sterft behoort men plaats te geeven.

Kreüz.
Ik zet de kroon op 't hooft, vol flonkrent diamant.

Dit is een kroon daar vuur in verborgen is.

Voest.
't Gesteent verwacht op 't hooft een levendiger brandt.

Priest.
O Juno echtgodin, verschijn ons met uw reyen:

Zy knielt.

Laat Hymen, bruilofsgodt, zijn heldre fakkel zweyen.

Voest.
't Is tijdt dat ik vertrek eer 't vuur zich oopenbaart.

Priest.
O huwlijksgooden en godinnen mildt van aart!

Zy knielen en spreeken gelijk.

Begunstigt deeze trouw met uwe rijke zeegen.
Wie met de goôn begint betreedt geen slinksche weegen.

Iaz.
Vrouw Junoos pronkbeeldt lacht met d'oogen vol van glans.

Priest.
Op wakkre dansschaar, op, vertoont de bruilofsdans.

Iaz.
Hier daalt een hemelkloot met wolken overtoogen.

Priest.
De geesten van Korint betoonen hun vermoogen,
Om Jazons huwelijk te eeren naar waardy.
Daar oopent zich de kloot en toont een schildery
Van zeeven starren die deur 't blaauw geweiffel zweeven:
De gunst van dit gestarnt beteekent heilzaam leeven.

Hier komt een hemelkloot, die met starren versiert is, van 't gewelfsel daalen, die zich in acht stukken ontsluit, daar de zeven Planeeten, elk naar zijn eigen-

schap uitgebeeldt, uitkoomen, die na datze gedanst hebben, weder in de kloot gaan, die zich van zelf sluit en om hoog verdwijnt.

Iaz.
Hier is noch kunst noch zweet in deeze dans gespaart.

Priest.
O huwlijksgooden en godinnen! mildt van aardt,

Zy knielen en spreeken gelijk.

Begunstigt deeze trouw met uwe rijke zeegen.
Wie met de goôn begint betreedt geen slinksche weegen.

Iaz. Kreüz.
Wy danken d'offeraar voor 't zeegnen van de trouw.

Priest.
Wat hoor ik voor gedruis? het kerkelijk gebouw
Begint te dreunen, ja te kraaken en te scheuren:
De slooten, keetens en de grendels, die de deuren
Van Junoos heiligdom bezorgen, staan geluidt.

De geest van Hypsipyle blust het offervuur.

Iaz.
Wat spook, o goôn! wat spook dooft d'offervlammen uit?
De wolken barsten op, en braaken blixemstraalen
En donderklooten: sluit, o hemel! sluit uw zaalen.

Hooftman. Iazon. Priester. Kreüza.

Hooftm.
Oh huwlijks Priester, och!

Priest.
Hoe zijt gy dus ontstelt?

Hooftm.
De zon verschept in bloedt: de lucht is vol geweldt:
De marmre beelden ziet men warme traanen weenen:
Men hoort de kindren in haar moeders lichaam steenen:
De honden janken naar en barsten schichtig los:
De wolven koomen uit het naastgeleege bosch,
En raaken op de markt afgrijselijk aan 't huilen:
Het grimmelt in de lucht van havikken en uilen:
De grondt heeft driemaal na elkaâr van angst gezucht,
En scheurde wijdt van een met onverwacht gerucht,
En braakte spooken, die met adders zijn behangen:
Het krielt deur al de stadt van kronkelende slangen,
Die gruwzaam biezen in het oor van d'onderdaân:
Men ziet in d'oope lucht een gloênde staartstar staan:

De bange burgers hoort men zuchten, karmen, klaagen:
In deez'ontsteltenis vertoonde zich een waagen
Met draaken in de lucht, waar dat Medé' op zat:
In haare slinke handt hadt zy de toom gevat,

En in de recht' een roê: 't was schriklijk in 't vertoogen.

Iaz.
De Voester heeft, o spijt! het heele hof bedroogen.

Kreüz.
Men knielt en bidt, op dat het onheil weêr bedaart.

Priest.
O huwlijksgooden en godinnen! mildt van aardt,

Zy knielen en spreeken gelijk.

Begunstigt deeze trouw met uwe rijke zeegen.
Wie met de goôn begint betreedt geen slinksche weegen.

Kreüz.
Help Jazon, Jazon help, ik ben in droeve stant.

Het vuur, dat in de kroon verburgen is, begint te blaaken.

Iaz.
Wat deert mijn waarde bruit?

Kreüz.
Mijn vlechten zijn aan brandt.
Betoon, dat bidt ik u, betoon aan my uw plichten.

Iaz.
Ik zal de goude kroon van uwe hairen lichten.

Kreüz.
Laat staan, ik bidt laat staan, de kroon is veel te vast:
Gy doet my, nu gy trekt, een doodtlijk overlast.

Priest.
Wat wonder ziet men hier! de kroon begint t'ontvonken.
Medea heeft het vuur uit Plutoos nachtspelonken
In deeze kroon gebrocht, tot weêrwraak van haar leedt.

Kreüz.
Och! berg my in 't vertrek, om 't vuur, zoo fel als heet,
Door kunst te lessen, eer de vlammen hooger blaaken.

Geest van Hypsipyle. Iazon. Priester. Offerdienaars.

Hyps.
Gehaate Prins, hou stant.

Iaz.
Wie komt my hier genaaken?

Hyps.
Verrader, geile schelm, die elk in boosheidt tart,

Draay uw gezichtstraal om, en zie tot in uw hart,
Daar zult gy leezen dat ik hier om wraak kom zweeven.
Elk mensch vindt zijn bedrijf in 't bladt van 't hart geschreeven:
't Geweeten hout 'er boek van alle quaadt bemorst.
Voort, oopen de gordijn van uw verwoede borst,
Dat heillooz' moordthol, vol van bloedige tooneelen,
Gy zult 'er 't booz' Bedrog haar valsche rol zien speelen,
Gevolgt van Trouwloosheidt en 't afgebrandt gemoedt.
Gy zijt als uw Kreüz' smoordronken van mijn bloedt,
En haakt noch om uw balg vol bruilofswijn te zwelgen.
Hoe! schrikt gy voor mijn schim en dorst gy 't lijf verdelgen?
Gy zoekt uw heil vergeefs in schaaduw van dit dak.

Mijn fakkel, die ik aan het vuur der wraak ontstak,
Zal u een bruilofstoorts, die vinnig blaakt, verstrekken:
De vlam die uw Kreuz' het hooft begint te lekken,
Is 't lijkvuur dat haar heel tot asch verteeren zal.

Iaz.
Waar berg ik my van angst? o onverwachte val!

Hyps.
Gy vindt geen zekerheidt al gingt gy u verschuilen
Op hemelhoog gebergt, in diep gezonken kuilen,
Langs golven zonder strandt en bosschen dicht van blaân.
De gramschap van de wraak is door geen vlucht t'ontgaan.
Ik zal uw ziel, als zy het lichaam heeft begeeven,
Met mijn ontsteeken toorts tot in de hel naarstreeven,
En daagen u daar veur de vierschaar van dat Rijk.
Wee trouwelooze, wee: dat ik dit hof ontwijk,
Is om Medea, die naar wraak staat, plaats te maaken.

Kreon. Iazon. Priester.

Wat moordtgeschreeuw vervult de koninglijke daaken?
Ik ly geen onheil in de tempel van mijn hof.
Een blijde bruilofsdagh gedoogt geen droeve stof.
Wat is 'er gaans? zeg op: wat ramp komt u verdrukken?

Iaz.
Medea heeft, o ramp! o gruwlijk' ongelukken!

Kre.
Wat heeft Medea, zeg, wat heeft zy hier bestaan?

Iaz.
Mijn bruidt is door de kroon, die zy haar schonk, verraân:
Want al de takken zijn vol heete tooveryen.

Kreüz.

bin.

Help vaader, vaader help, u dochter is in lyen:
De vlam verteert mijn bloedt en knaage naar 't ingewandt.

Hooftm.

bin.

Help Kreon, Kreon help, Kreüza is vol brandt,
En 't vuur dat haar verslindt verspreit zich deur de zaalen.

Kre.
Voort laat ons 't ongeval door wakkerheidt bepaalen.

Priest.
Ik sluit de tempel voor een grooter ongeluk.

Iaz.
Op lijftrouwanten, op, en help my uit mijn druk;
Begeeft u inder yl gewapent naar de scheepen,
Eer dat de Voester vlucht; gy moet haar herwaarts sleepen;
Maar hout haar streng geboeit. wie een doodtschuldig man

Laat slippen uit zijn handt als hy hem houden kan,
Verdient geen minder straf dan die de straf ontloopen.

Medea op een wagen die van twee vuurspuwende draaken door de lucht wordt getrokken.
Iazon.

Vervloekte Griek, hou stant; gy hoeft niet eens te hoopen
Dat uwe vyandin met ketens wordt geprangt:
Slaa uw gezicht omhoog, Medeaas waagen hangt
In 't midden van de lucht: hier daalt zy met haar kindren.

Hier koomen twee spooken uit de grondt, die de wagen te moet treeden.

Iaz.
Ik zal u met mijn zwaardt...

Med.
Sta af, of 't zal u hindren:
Zoo gy my dreigen durft zoo zijt gy roereloos.
Dat ik geweeken ben was voor een korte poos.
Wie wis wil wreeken eist eerst tijdt om reedt te weezen.
Een die zijn ega wraakt heeft alle quaadt te vreezen.
Uw trouwelooze trouw verwacht geen andre zaak.

Iaz.
Ik bidt u om genaâ.

Med.
Ik ben te heet naar wraak.

Iaz.
Ik bidt, o groote vrouw! Ik bidt u om mijn zoonen.

Med.
Uw bidden dient om my op 't schandelijkst te hoonen,
Zoo lang als gy my bidt pleeg ik geen weederwraak:
Dit is voor my, ik zweer 't, een haatelijke zaak.
Wie wraak wil pleegen moet zijn vyandt fel bezoeken.
Gy bidt my, maar als gy my vinnig zult vervloeken,
Zal ik geloven dat mijn wraak zich wijdt verspreit:
Nu vloek ik vinnig op mijn eigen laffigheidt.

Iaz.
Ween Grieken, Grieken ween, Kreüza is verslonnen.

Med.
Lach Kolchos, Kolchos lach, mijn weerwraak is begonnen.
Ik heb door 't moorden van mijn allerjongste broêr
Op Pontus meir geleert, dat ik op Kreons vloer
Uw haatelijke zoons, al lachent, durf verdelgen.

Iaz.
Zoo gy, o wreede vrouw! uw balg vol bloedt wilt zwelgen,
Zoo oopen deeze borst daar manlijk bloedt in zit.

Med.
Ik wil niet dat gy sterft; ik heb een ander wit:
Ik wil dat gy noch lang in mijn gezicht zult leeven.

Ja die uw leeven dreigt zal ik de doodtsteek geeven:
Doch 't leeven wordt u niet van my uit zucht gegunt:
Maar om dat gy zult zien, hoe deeze handt de punt
Van 't lemmet stooten zal in uwe kindre harten:
Dit leeven zal u meer dan duizent dooden smarten,
Om dat gy uwe zoons meer dan u zelf bemint:
Maar hadt gy uwe zoons zoo vuurig niet bezint,
Dan zou ik u in 't oog van uwe zoons deursteeken.
Een die zich wreeken wil moet zich op 't felste wreeken.

Iaz.
Uw boezem wordt, o schrik! van wreedt gedrocht bewoont.

Med.
My past zoo wreedt een aart: want ik wordt wreedt gehoont.

Iaz.
De Faam is krachteloos om uw bedrijf te mellen.

Med.
Indien de Faam mijn wraak niet hoog ten toon wil stellen,
Zal ik mijn eigen gal deurmengen met het bloedt
Van dit vervloekte paar, en schrijven hoe verwoedt
Ik my gewrooken heb aan Jazons trouwloosheeden:
Zoo zal nooit man zijn vrouw, tot schrik der goôn, vertreeden.
D'uitheemsche worden in Korinten recht ontzeit.

Iaz.
Wordt u het hart niet week nu dat uw Jazon schreit?

Med.
Door traanen wordt het week, al waar 't omheint van steenen:
Maar gy verharde mijn hart: ik lach om uwe weenen.

Iaz.
Hoe lacht gy nu ik ween? o smaadt! o smart! o pijn!

Med.
Zoo gy aan 't lachen raakt zal ik aan 't weenen zijn;
Want tusschen u en my kan geen verzoening weezen:
Zoo ik met u verzoen zoo schijn ik u te vreezen.
Bevreest te heeten is een lydelooze hoon:
Ik zou, om deeze naam t'ontgaan, mijn zelver doôn.

Iaz.
Och! al mijn luister wordt hier op een tijdt verslonnen.

Med.
Als uwe roem, door my, op 't aardtrijk is verwonnen,
Beklim ik 't hemelrijk, deur al de starren heen,
Langs 't spoor dat Herkules, zeeghaftig, heeft betreên,
Om Argos, uwe schip, vol tintelende starren,
Voor eeuwig in een wolk van nachten te verwarren;
Zoo worde uw roem omhoog als hier omlaag verdooft:

Dan zal ik, dit staat vast, schoon 't Jazon niet gelooft,
Mijn vlotte waagen in de plaats van Argos planten,
En dicht bezaaien met gestarnde diamanten,
Die heller flonkeren dan 't zonlicht zich laat zien:
Indien de Hemelleeuw mijn toeleg wil verbiên,
Zal hy mijn krachten, spijt zijn klaauw en tanden, voelen;
En poogt de Waterman mijn gramschap te verkoelen,
Zoo domplen wy hem in zijn eigen watervloên.
Ik zal, zoo 't noodig is, het scherpe Scorpioen,
De Steenbok, Ram en Stier, afgrijselijk in 't stooten,
En schaaren van de Kreeft, op 't allerfelst ontslooten,
Stomp maaken, door de kracht van schrander tooverdicht.
De Schutter moet zijn boog ontspannen, en zijn schicht
Verbranden in het vuur dat my van wraak doet blaaken.
Wie dapper weêrstant biedt kan zich ontsachlijk maaken.
De Visschen, Tweelingen, de Schaal, en Maagdt vol pracht,
Bezwijken voor mijn komst: zoo worden, door mijn kracht,
De twalef teekenen op 't zonnespoor gebonden.
Ik zal de halzen van de flikkerende Honden
En bitse Beeren, die by 't Noorder aspunt staan,
Aan ketens sluiten, en heel kort aan bandt doen gaan.
Orion zal zijn zwaardt vergeefs tot woeden wetten.
Ik leef alleen om uw vermoogen te verpletten;
Dat dit de waarheidt is zal ik u voort doen zien.

Iaz.
De spijt deursnijdt mijn hart: laat reeden u gebiên.

Med.
Uw spijt is veel te kleen; dies moet ik hooger draaven.
Ik zal, om u meer spijt te doen, een van uw slaaven
Verkiezen voor mijn boel, en op uw ledekant
Doen koomen dat gy 't ziet: in 't blussen van mijn brandt,
Zal ik, tot spijt van u, uw trouwloosheidt verwijten:
Ik schroom geen vuil bedrijf, als ik u al de spijten
Die al de menschen t'zaam bestormen, weet te doen;
En zoo mijn overspel u spijt weet aan te voên,
Zoo spijt my dat ik u niet eer met spijt quam quellen.

Iaz.
Ik zweer dat ik my weêr by u als man zal stellen.

Med.
Verwaand' en booz' gedrocht, verkropt van schelmery,
Ik zweer dat ik my zelf vervloek zoo ik dit ly.
Mijn ooren zondigen nu zy u hooren smeeken:
Mijn mondt heeft straf verdient dat zy met u durft spreeken:
Mijn oogen zijn verbeurt dat zy u durven zien:
Zoo my de Wraak niet straft, nu zy dit ziet geschiên,
Behoort men haar, als een die plicht vergeet, te straffen.

Iaz.
Ik bidt, Medé', ik bidt...

Med.
De moordt zalz'u beschaffen.

Iaz.
Och! geef mijn kinderen: hoor hoe uw Jazon vleit.

Med.
Daar zijn uw kinderen: is Jazon nu gepeit?

Zy vliegt met de waagen naar de lucht, en smijt de kinderen op d'aardt; de spooken verzinken.

Iaz.
Ik hoor, o goôn! ik hoor haar bekkeneelen kraaken.

Med.
Nu vlieg ik met mijn koets, die van twee vlugge draaken
Ten hemel wordt gevoert, naar een gewenster landt.

Iaz.
Wie zag ooit kindren van haar eigen moeders handt,
O gadelooze moordt! zoo onverzoenlijk kneuzen?
O groote Jupiter! hebt gy het heir der reuzen,
Om hun vermetelheidt, met bergen overdekt?
Gy wordt, door dit bedrijf, tot straffen opgewekt:
Of weet gy tot dit quaadt geen straftuig uit te vinden?
Zoo ruk uw blixemen, moordtdonders, woeste winden,
Slagreegens, hagelen, aardtbeevingen, en al
Wat schenden kan by een; en storm en overval
Medea waar zy vlucht met haare helschewaagen.
Een die zijn zoons vermoordt verdient de zwaarste plaagen.

Hooftman. Iazon.

Verzet uw ongeval, zoo maakt gy u vermaart.

Iaz.
Och! och! mijn zoonen, och! gy storten hier op d'aardt;
Maar ploften op mijn borst, om 't hart tot wraak te wetten.

Dit zijn, o schrik! dit zijn Likaöns moordtbanketten.
Gy brak uw leeden door de val, ô bittre smart!

Maar 't breeken van uw leên brak vaders moedig hart.
Gy zwemt in rookent bloedt en ik in brakke plassen.
Wat voor een winterstorm durft uwe lent verrassen?
Zoo wordt het ooft, eer dat het rijp is, afgeplukt.
Medé' heeft my met u gelijk in 't graf gerukt.
Daar wijn moest vloeyen zie ik bloede en traanen leeken:
Ik wens mijn leeven te verdrenken in de beeken,
Om by de zielen van mijn kinderen te gaan.
De kindrezucht heeft macht om alles uit te staan.
Waar zag het aardtrijk ooit het bloedt van kindren plengen?
Ik zal uw bloedt, o zoons! met mijne bloedt deurmengen;
Mijn boezem is gereedt; waar is het scherpe zwaardt?

Hooftm.
Grootmoedig Prins, hou stant, en toon een dapper' aart.

Iaz.
Wie 't lieve leeven mint, ik moet de doodt beminnen.

Hooftm.
Een die zich zelf vermoordt betoont zich zonder zinnen.

Iaz.
Ik walg van 't leeven: want ik zwem in teegenspoedt.

Hooftm.
Wie zich om rampspoedt doodt ontbreekt een heldemoedt.

Iaz.
Een hart dat sterven kan behoeft geen ramp te wachten.

Hooftm.
Een hart dat ramp verzet heeft ongemeene krachten.

Iaz.
Hier zijn mijn kindren van Medeaas handt gedoodt.

Hooftm.
Wat gruwel zie ik hier! op Jazon, op, deurstoot
Medea, zoo zult gy u op het vaardigst wreeken.
Men mach zijn vyandt, maar zich zelver niet deursteeken,
Een die zijn vyandt doodt wordt leevendig verbreit.

Priester. Iazon. Hooftman.

Hier ziet men, na 't ooponen van een gordijn, in een rouwkamer daar zich het lijkbedt van Kreüza, onder boogen vol toortsen, deur zwart floers, vertoont.

Zie hier, o Prins! zie hier waar uw Kreüza leit:
Haar lijkbedt hoeft niet voor haar bruilofsbedt te zwichten.

Iaz.
Gy hebt haar bedt versiert met tallelooze lichten:
Maar 't licht van hare glans is van de doodt berooft.

Zy plukt in haare lent te wrang een herrefstöoft.
Ik vindt hier lijkcypres in plaats van bruilofsrooze'.

Men dist hier bittre gal voor nektar en ambrooze.
Uw trouw- en sterfüur zijn te dicht by een gestelt.
O ongenaadig lot! o doodelijk geweldt!
Medé heeft u te wreedt, door haar geweldt, doen sneeven:
Haar gift was vol vergift, haar geeven was vergeeven.
Het vuur dat u ontstak ontsteekt mijn hart tot wraak.

Hooftm.
Bedroefde bruidegom, wy zullen uwe zaak....

Iaz.
Ween zoonen, zoonen ween, stort duizent Oceaanen,
Nu dat uw vaader weent, van ziedent heete traanen,
En laat ons bruizen deur de zwallepende vloên
Naar 't Elizesche veldt; ik vrees geen tegenspoên:
Wy zullen ons in 't schip van Goedehoop begeeven:
De zeilen zijn, door min, van zuchten t'zaam geweeven:
De Zorg zal dieploodt zijn, en Wakkerheidt kompas:
De Liefde staat aan 't roer, om 't schip naar 't hels moeras
Te stieren, deur de zeen die uit onz' oogen leeken:
De balglast die het voert, zijn klachten, karmen, smeeken,
En duchten, om op zee niet om te kunnen slaan:
Kreüza is de star daar 't schip op aan moet gaan:
Ik wil met haar van daag by Pluto bruiloft houwen.
Waar heen? wy zijn te veer; strijk 't zeil oft 't zal u rouwen:
Maar blus Kreüzaas vuur, zoo redt gy haar uit noodt.

Hooftm.
Bedaar, o Prins! Bedaar! want u Kreüz' is doodt.
Wie hoog wil klimmen zal veel ongeval genaaken.
De rampen dringen meest in koninglijke daaken.
Fortuin vernoegt zich niet in huizen laag van stant.

Iaz.
Maak plaats, ik zeg, maak plaats, of gy zult van mijn handt...
Wat hoor ik voor geluidt? och! och! het zijn mijn zoonen.
Hoe! roept gy my tot hulp? Ik zal u hulp betoonen:
Mijn krachten zijn gereedt. wie riep my daar van var?
Zijt gy 't mijn fiere bruidt? ik kom mijn morgestar;
Ik kom mijn middagzon; ik zal u daadtlijk trouwen.

Priest.

bin.

Op hovelingen, op, en help de Koning houwen:
Hy trekt zijn hairen uit van enkel ongenucht.

Kre.

bin.

Laat los, noch eens, laat los, eer dat Medea vlucht.

Iaz.
Wie komt hier naaderen?

Kre.
Wie dwingt my hier te spreeken?

Iaz.
Jupijn, de dondergodt.

Kre.
Zoo heb ik stof tot wreeken:
Want mijn Kreüza is van 't goodendom verraân.

Hooftm.
Mijn Koning zy gerust, zoo gy naa wraak wilt staan,
Hier ziet gy Jazon zelf en heel tot wraak geneegen.

Iaz.
Zijt gy tot wraak gezint? ik ben om hulp verleegen.

Kre.
Voort, wijs de toveres, zoo heeft mijn gramschap werk.

Iaz.
Zy is met haar karros gereeden deur het zwerk.

Kre.
Laat ons de heuvelen, steenklippen, bergen, duinen,
En toorens, zwaar van stof met hemelhooge kruinen,
Voort op elkanderen gaan staaplen naar de lucht,
En steigren deur 't gestarnt, zoo stuit menz' in haar vlucht.

Iaz.
Ik zal het slagzwaardt van de weederwraak aan binden,
En vaardig vliegen, met de vleugels van de winden,
Tot binnen in de maan, om in de werreldtkloot,
Die zich tot noch toe in haar waterige schoot,
Voor onz' gezicht verschuilt, Medea t'achterhaalen,
En zoo die werreldtkloot, vol bosschen, bergen, daalen,
Hooftsteeden, stroom en zeen, zich teegens my aan kant,
Zal ik haar, door het vuur dat my van gramschap brandt,
Ontsteeken, om Medé tot asch te doen verteeren.
Voort starke winden, voort, en neemt my op uw veeren.

Medea in de lucht. Iazon. Kreon. Hooftman.

Med.
Ha, ha, ha, ha, ha.

Iaz.
Ik hoor Medeaas stem.

Med.
Ha, ha, ha, ha, ha, ha.

Kre.
Zoo is zy in de klem.

Iaz.
Waar is mijn vyandin?

Med.
In 't hoogste van de wolken.

Kre.
Waar zijt gy, in wat oordt?

Med.
In 't diepst der helsche kolken.

Iaz.
Eerst in het hemelrijk? nu in het helsche dal?

Med.
Medea die gy zoekt vertoont zich overal.

Kre.
Ik zal u overal, gewapent, teegens treeden.

Med.
Medeaas toverkunst belacht uw moedigheeden.
Wie volgen wil, die volg, ik wijk uit deeze wijk:

Ik vlieg naar 't hemelsch' en met een naar 't helsche rijk.

Kre.
Ik klim ten hemel om dit schrikdier na te speuren.

Iaz.
Ik zal het aardtrijk, door mijn stampen, op doen scheuren,
En ylen als Alcid' naar d'afgrondt van de doodt,
En stappen, vol van moedt, in spijt van Charons boot,
Dwars over al de vloên van d'eeuwig' duister' oorden:
Hier zal ik, in 't gezicht van Cerbrus heet op moorden,
De helsche poorten voort oprammen met mijn knots,
Zoo zal ik, vol van wraak, in d'onderaardtsche rots,
Deur spooken, zielen, vuur en zwavelvlammen streeven.
Wie overwinnen wil moet zich in noodt begeeven.
Scheur aardtrijk, scheur van een door 't stampen van mijn voet:
Nu zal ik haar, want d'aardt ontsluit, uit d'afgrondts vloedt
Gekeetent sleepen, om aan 't Grieksche volk te geeven.

Priest.
Hoe lang, o hemel! zal Medé' Korint doen beeven?
Ik volg de Vorsten tot een steun voor ongeval.
Door hulp van 't heiligdom behoudt men 't langste stal.

Rey van Korintsche Vrouwen.
ZANG.
Het hof dat flus noch wist te pronken,
Met hooge wal en diepe gracht,
Is nu in vuur en vlam verdronken.
Een kleene vonk heeft groote kracht.
De vlammen wijken voor geen traanen.
Hier eist een heele watervloedt
Tot hulp van Vorst en onderdaanen.
De menschen smooren in de gloedt;
Men kan noch hoog' noch laage kennen:
Hun lijken zijn elkaâr gelijk.
Het vuur is schrikkelijk in 't schennen.
O huisgoôn! strek ons tot een wijk.
Is dit de vrucht van zeegewenschen?

Wy wachten wildtbraadt uit het Hof,
En 't schaft ons halfgebraade menschen,
In schootelen van gloeient stof.
Een bruiloft past geen wreê bankketten.
De Blijdtschap walgt van zulk een kost;
Ja weigertz' aan haar mondt te zetten.
Men schenkt ons bloedt voor bruilofsmost,
Vol traanen, gal en alssem ranken.
Prokrustus schonk nooit zulk een wijn.
Dit zijn ondrinkelijke dranken.
Och! was het doodelijk fenijn,
Zoo raakte wy heel draa te sneeven.
Geen wreeder doodt dan pijnlijk leeven.

TEEGENZANG.
Wie weederwraak begeert te pleegen,
Betoont zich overstout van aart.
De weêrwraak lijdt geen nauwe weegen,
Zy streeft deur water, vuur en zwaardt;
Haar dorst is slechts door moordt te lessen:
Want zy is vol van helschegloedt:
Hier slijpt zy sabels, pijlen, messen,
Belust op dierbaar menschebloedt:
Daar draaitze stroppen om te wurgen:
Gins mengtze haatelijk vergift.
De wreedtheidt hout zich niet verburgen.
De weêrwraak is een dolle drift,
Die van de hemel wordt verbooden:
Maar hier wordt zy voor wijs geacht.
Wie deugdtlijk wreekt behaagt de gooden.
De gunst der goôn heeft groote kracht.
Dies laaten wy, om ons te wreeken,
Medea stooten in het graf:
Zoo zal men loflijk van ons spreeken.

Wie wreedt is past een wreede straf.
De wraakzucht helpt my 't hart aan branden,
Gelijk haar moordtvuur Kreons hof.
Korinten wapen uwe handen,
En smoor haar diep in bloedig stof,
En gloeient puin van dak en muuren.
Wie wijslijk wreekt kan ramp verduuren.

TOEZANG.
Gy hebt het moordtmes uitgetoogen;
Maar 't is een goddelooze daadt.
De wraak beneevelt brein en oogen.
Medea heeft geen geduldt aan 't quaadt;
Zy is uw gramschap slechts ontweeken:
Het hof is door 't onkuische vuur
Van Jazon en Kreüz' ontsteeken:
Door hen zijn daaken, transsen, muur,
En menschen onder een gevallen.
't Onkuische vuur verheert de borst.
De wellust morzelt starke wallen.
Dit komt van trouwen met een Vorst
Die zijnen Ega heeft verdreeven.
Het trouwen staat Kreüza duur.
Wy hoeven naar geen wraak te streeven,
Men valt hier in zijn eigen vuur.
Medea pleegt geen booze daaden,
Dan dat zy Jazon leeven laat.
Verraaders hoort men te verraaden.
Wie 't huwlijk breekt vervalt in haat.
Wy zijn gewrooken door hun rampen:
Dit zoet heeft onze bitterheidt.
Zoo blinkt de zon, omheint van dampen.
Zoo lacht men als zijn vyandt schreit.
Laat ons de huizen slechts behouwen.
De Vorsten kunnen hooven bouwen.

SLOTZANG.
Al wierdt Korinten heel verslonnen,
Noch zou 't verrijzen voor 't gemeen:
Haar grootheidt is van kleen begonnen,
Door toevoer van verscheide zeen.
De zeevaart is een bron van zeege.
De zeegen maakt de burgers rijk.
De rijkdom is een gouden reegen.
Nu bruist het deur Neptunus wijk,
En voert de vlag op alle baaren.
Het Zuiden, Noorden, Oost en West,
Ontmoeten ons met diere waaren.
Al d'aardt heeft hier haar markt gevest.
De hofbrandt is slechts mist in 't daagen.
Een starke boom verduurt de vlaagen.

Vyfde bedryf
In gedaalde Wolken.

Iuno en Venus verschijnen elk op een waagen, d'een wordt van twee paauwen, door Iris en Rijkdom bestiert, en d'ander van twee zwaanen, door Kupidoos gement, voortgetrokken.

Gy hebt my lang verzocht dat ik met u zou daalen
In koning Kreons Rijk, hier zijn wy in zijn paalen:
Men sluit de wolken toe, zoo wordt men niet ontdekt.
Wat zijn de reeden dat gy my in Grieken trekt?

Ven.
Nu Jazon en Kreüz', door d'echtebandt, vereenen,
Behooren wy dit paar de zeege te verleenen.
De trouw der Grooten dient tot welstandt van de Staat.

Iun.
Dit huwlijk wordt van my op 't allerfelst gehaat:
Want Jazon heeft zijn trouw tot tweemaal toe ontbonden.
Een die zijn trouw ontbindt heeft Junoos recht geschonden.
Wie 't recht van 't huwlijk schent veracht de gunst der goôn.

Merkuur vliegt by Venus en Iuno.

Ven.
Wat jaagt u in deez' wolk? zeg Majaas vlugge zoon.

Merk.
Ik kom uit Kreons hof met schrikkelijke zaaken.

Iun.
Laat hooren wat gy brengt, het zou ons kunnen raaken.

Merk.
Toen Jazon met Kreüz' veur 'touter wierdt getrouwt,
Ontfing zy op haar hooft een kroon van louter goudt,
Die haar Medea, door haar Voester, deedt vereeren:
Maar deeze kroon was, door haar toveren en zweeren,
Vol heilloosvuur gebrocht, dat op haar hooft ontstak:
Nu vloog de vlam verwoedt in 't uitgespanne dak,
En knaagde met haar scherp en gloeientheete tanden,
De zuilen, welffsels, vloer, en dichtbemaalde wanden,
Tot aan het binnenst toe van d'opgesteege muur,
Om alles in haar balg, vol van verslindent vuur,
Dat staâg naar voedtsel haakt, heel gulzig in te zwelgen.
De vlammen wisten staal en kooper te verdelgen.
Nu hoort men een geschreeuw dat aan de starren stuit:
Het Burgerkrijgshooft vloog, verbaast op 't moordtgeluidt,
Met wapens in de vuist, naar d'opgesteege wallen;
Wat vyandt wil, riep hy, Korinten overvallen?
Het vrouweheir is doodt: ik staa voor stadt en Staat.
De wakkerheidt behoedt de steeden voor verraadt.
Hier op zag hy het hof gelijk een brandend' oven.
Hy zocht Vulkanus door Neptunus uit te dooven.
Het heele hof geleek een eeuwig gloênde kolk.
De binnetrans was vol van allerleie volk;
Maar 't zag geen uitkomst door het overschichtig branden:
Het kloppen veur de borst; het wringen van de handen;
Het trekken by het hair, noch 't weenen deedt geen nut.
De bronnen wierden, om te lessen, leeg geput:
Maar 't hof heeft door het nat in 't minst geen hulp genooten:
't Was of zy brandent pik in gloeiend' oly gooten,
Deurmengt met zwavel, herfst, salpeter en herpuis.

De winden bliezen, om het koninglijke huis
Te schenden, in het vuur, dat alles quam verdeilen.
De mannen schreeuwden naar om natgemaakte zeilen:
Maar 't schreeuwen was vergeefs, men hadt zich niet verzien:
De vrouwen schooten toe, om 't vuur het hooft te biên,
Met praalgewaaden, die zy nat van traanen maakte:
Deez' brocht haar keurssen, die van heldre steenen blaakte':
Zulk een tapijten, vol van beelden, schoon van verf:
Een ander sluiers, op het kunstigst' van Minerf
Vol paarlen geborduurt, om 't hout van 't dak t'omvatten.
Het parssen van de noodt ontziet noch kunst noch schatten.
De wolken wierden meest bedekt van rook en stof.
Toen Febus zijn gezicht liet daalen op het hof,
Ontzetten hy van schrik; zijn luister scheen gezonken:
Hoe! durft gy my, riep hy, met uw verwoede vonken
En vlam bestormen op mijn waagen van roobijn?
Dat zal u missen: want ik zal 'er teegens zijn.
Een die al d'aardt verlicht wil zich niet laaten hoonen.
Wie machtig is behoort zijn moogentheidt te toonen.
Wy lijden gloedt noch rook veur onze zonneschijn.
Zoo riep de godt van 't licht, en vatten een gordijn
Van duizent wolken, en hy schoof het veur zijn straalen:
Hier op zag ik een nacht zoo dik en duister daalen,
Of al de nachten t'zaam vergaaderden by een.
De duisterheidt die staâg de naare schriklijkheên
Bemantelt met haar kleedt, ondekte hier de naarheidt.

Iun.
In duisternis vertoont de brandt de meeste klaarheidt.

Ven.
't Verhaalen van de brandt heeft my het hart deurwondt.

Iun.
Hoe ging het met al 't volk dat op de transsen stondt?

Merk.
Toen 't vuur de zuilen, die de marmre transsen schraagde,
Na langen teegenstant, tot in het hart deurknaagde',
Quam trans en volk gelijk neêrploffen in het vuur:
Het scheen dat met de val van d'overzwaare muur,
De hemelen, verwoedt, afgrijselijk ontslooten,

En dat Jupijn als dol met al zijn donderklooten,
Weerlichten, blixemen, Olymp en Pelion,
Twee bergen daar by 't heir der reuzen meê verwon,
Om heel Korinten te verdelgen, aan quam vallen.
De huizen, tempelen en steigerende wallen
Beweegden, scheurden, en weergalmde door de val.
Laat al d'aardtbeevingen, die ooit in 't aardtsche dal
Op steeden, landen, bosch, op bergen en op vloeden,
Met al haar krachten, tot bederf der menschen woeden,
By een verschijnen, tot een schrik van 't algemeen,
Noch zullen zy al t'zaam zoo groote schriklijkheên
Niet baaren, dan het hof in Kreons ruime schanssen.
Deez' rees het hair te berg, door 't daalen van de transsen:
Die wierdt heel koudt van angst als 't heete vuur ontstak:
Een ander sloot het hart door 't oopnen van het dak:
Veel storte traanen daar zy waater moesten scheppen:
Die stondt weer stijf van schrik, daar 't noodig was te reppen:
De meesten zweegen daar men order geeven moest.
Een schichtig onheil maakt het gaauwst vernuft verwoest.
De menschen zijn verbaast in onverwacht' ellenden.
De grijze Koning riep, omheint van lijfschutbenden:
Voort smijt de wapens, die gy voert, uit uwe handt:
Wy moeten worstelen met een verwoede brandt.
De branden zijn niet dan met water uit te dooven.
Helpt my de huisgoôn, eerz' in deeze gloeiend' oven
Verbranden, bergen, zoo ontgaa ik zond' en hoon.
Wie 't heiligdom beschermt verkrijgt de gunst der goôn.
De gunst der gooden baart een vorstelijk vermoogen.
Hier zweeg de Vorst, en is in 't brandend' hof gevloogen:
Maar 't hooft wierdt hem verplet door 't vallen van een muur:
Zijn herssens spatten, roodt van bloedt, in 't blaakent vuur:
Wie zag dit zonder zich de hairen uit te trekken?
Het vuur dat hem vermoordt moet hem voor lijkvuur strekken:
Zijn graf was bloedig puin, zijn zark een gloênde steen.

Men zag het volk dat met de transsen naar beneên
Quam storten in de vlam, zoo zwart als mooren braaden,
Deez' hadt een marmersteen op zijne buik gelaaden,
En stak zijn armen, hooft en beenen rondtom uit,
Gelijk een schildtpadt, die op d'overharde huidt
Van zijne rug neêrvalt, en weer biedt om te keeren.
De Priester, die Jupijn met offerhandt zou eeren,
Wierdt zelf, in 't offeren, een dierbaar offerhandt:
Maar 't hof was 't outer en de lesselooze brandt
Het helder offervuur, dat hem ook heeft verslonnen:
De vrouwen die het hart der mannen overwonnen,
Door een onzichtbaar vuur, dat uit haar oogen quam,
Verteerden hier tot asch door eene zichtbre vlam.
Al wat moordtdaadig heet is hier by een verscheenen.
Hier wierdt 'er een, die in het vallen by zijn beenen
Bleef hangen aan een haak, geroostert in de gloedt:
Daar stak een hooft uit puin, begruist van stof en bloedt:
Gins een verpletterd' arm, en elders niet dan handen.
Korinten plag altijdt haar dooden te verbranden;
Maar 't vuur van 't hof verbrandt die noch in 't leeven zijn.
Die flus verdronken lag in Jazons bruilofswijn,
Vondt nu geen water om de vlammen doof te maaken.
Geen duizent Etnaas, die haar zwavelvonken braaken,
Deurmengt met koolen, vlam, pikklooten, asch en steen,
Die uit haar schoorsteenkolk, dwars deur de wolken heen
Opsteigren naar 't gestarnt, om 't zonlicht aan te randen,
Zijn zoo afgrijselijk dan 't hof dat ik zag branden.
De heele stadt was, door de vonken, in gevaar.
Prins Jazon scheen ontzint, hy trok zich zelf by 't haar.
In deeze droeve stant heb ik Korint begeeven.

Iun.
Hoe staat het met Kreüz'?

Mer.
Het vuur brocht haar om 't leeven.
Nu vlieg ik naar Jupijn, om oopening te doen.

Hy vliegt naar de lucht.

Ven.
Aëtes dochter zal voor deeze wreedtheidt bloên.

Iun.
Wie brein heeft moet zijn bloedt door reeden laaten koelen.

Ven.
Medea moet het vuur van Venus gramschap voelen:
Ik zal haar van mijn zoon doen schieten in het hart,
Dat zy verlieven zal, tot boeten van mijn smart,
Op zoo wanschapen man als nimmer is gevonden:
Maar hy zal lachen met haar diepe minnewonden;
En d'oogen sluiten als zy hem haar borst laat zien;
Ja walgen als zy hem haar lippen aan komt biên:
Dit zal een bittre spijt in haare boezem brouwen.
De spijt heeft groote kracht op afgezette vrouwen.
Gewraakte liefde nijpt veel feller dan de doodt:
Maar al de spijten zijn, hoe bitter en hoe groot
Noch zoet en kleen, by die een wakkre vrouw ontmoeten,
Als haar een misgeboort' van lichaam, hooft en voeten,
Zijn weedermin ontzeidt, en vinnig teegenstreeft.
Ik wil dat zy die hoon, die schandt en smaadt beleeft.

Iun.
Zy brocht Kreüza voor haar overspel om 't leeven.

Ven.
Wie 't lijf verbeurt behoort men aan 't Gerecht te geeven.
Zy hadt geen macht tot recht; dies is Kreüz' vermoordt.

Iun.
Medea worden in Korinten niet verhoort;
Haar rechtëis scheen de Vorst te hoog in top te steigren.
De Rechter pleegt geen recht die iemandt recht durft weigren:
Maar die 't boosaardig noemt heeft overwel gezegt.
Wie recht geweigert wordt gebruikt zijn macht voor recht.
Dit veurrecht heeft Natuur in 't hart van 't volk geschreeven.
Natuurrecht is het starkst, het lijdt geen teegenstreeven.
Dies heeft Medea haar door dwang in 't graf doen gaan.
Wie quaadt door dwang bedrijft wordt van de noodt geraân:
Deez' leert de menschen zich naar d'overvallen voegen.
De noodtdwang kan Natuur en 't wettig Recht vernoegen.

Ven.
De noodt van Jazons bruidt heeft my tot wraak getart.

Iun.
Zwijg, zwijg stiefdochter, zwijg, ik wordt te lang gesart.

Ven.
De stormen die op zee, deurmengt met starke winden,
Krijgsvlooten zwaar van hout en yzerwerk verslinden;

Aardtbeevingen vol kracht, die d'onverwrikber' aardt
Doen schudden, en de steên, dat niet dan onheil baart,
Tot puin vermorselen; en 't vuur der blixemschichten,
Dat bosschen en gebergt voor haar geweldt doet zwichten,
Zijn zoo afgrijslijk niet dan eene stiefmoêrs haat
Voor 't aangehuwde kindt.

Iun.
Ik wil geen bittre smaat,
Noch bitse woorden van de wufte Venus hooren.

Ven.
Wy zijn hier in Korint, laat ons het twisten smooren.

Iun.
'k Ontsluit de wolken, om te zien in Kreons hof.

Het veurtooneel verandert in een hof.

Ven.
Hier komt Kreüza, die, door 't heillooz' toverstof,
De geest gegeeven heeft: wie zucht niet om haar rampen?
De zwarte lijkbaar pronkt met flikkerende lampen:
Men draagt de koppen van de stieren, hardt van huidt,
En draak en 't guldevlies, al zingende veur uit.

Rey van zangsters veur Kreüzaas lijkstaatcy. Iazon. Hooftman. Venus. Iuno.

Korintsche maagden helpt ons treuren,
Gy moet uw borst en aangezicht
Met uwe nagels oopenscheuren:
Wy zijn al t'zaam tot rouw verplicht.
Verandert uwe bruilofskranssen
In doffe lijkcypres.
De droefheidt walgt van blijde glanssen.
De doodt van een Prinsses
Eist deerelijke zangen
Deurmengt met naar gezucht.
Besproeit uw purpre wangen
Van enkel' ongenucht
Met eene vloedt : : / / : : van zilte traanen.
Een droevig hof past schreiend' onderdaanen.

Iaz.
Weet gy niet waar Kreüz', mijn Ega, is geloope'?

Hooftm.
Hier leit het waarde lijk, tot deernis van Euroope.

Iaz.
Ik wil het zilten in de traanen die ik ween.

Hooftm.
Wy brengen haar naar 't vuur, gevolgt van groot en kleen.

Iaz.
Door welk een vuur zal ik Kreüzaas lijk verbranden?
Op onderdaanen, op, met bijlen in uw handen,
Ontbloot de hoog' Olymp van Herkles populier:
En d'eedle Dafne van Apollos lauwerier;
Ja klimt op Atlas kruin, vol vette pijnboombosschen;
Vergeet geen Liban: want de toppen zijn bewosschen
Met cedren zwaar van stam: dit lijk vereist veel hout;
Berooft Arabiën het heilig wierookwoudt,
't Geboomt van scherpkaneel, en diere balssemtakken;
Men moet al wat 'er groeit tot aan de grondt af hakken,
En staapelen op een tot lijkrijs voor mijn bruidt;
Gy moet al d'eiken van Dodoon, daar 't schel geluidt
Van Jupiter uit klinkt, door uwe bijl doen vallen:
Dan wil ik dat de zon, in 't heetste van het brallen,
De mijt ontsteeken zal van d'uitgespanne trans,
Zoo wacht ik uit haar asch een fenix schoon van glans,
Die alle fenixen, in luister, zal verdooven.

Hooftm.
Ik wil al wat gy wilt u by de handt belooven;
Dies maatig uwe rouw: wy leeven hier te leen.

Iaz.
Ik volg Kreüza na met sidderende schreên.

Hooftm.
Het lijk zal, zoo gy volgt, u staâg tot droefheidt maanen.

Iaz.
Ik zal haar gloeiend' asch verkoelen met mijn traanen,
En vormen tot een beeldt dat haar in als gelijkt:
Dan wil ik, naar mijn plicht, die veur geen rampspoedt wijkt,
Een outer uit een boom van geurig myrt doen houwen,
En zetten 't heilig beeldt van d'eedelst' aller vrouwen,
Met roozen geperruikt, op 't midden van 't outaar:
Ik zal een offerkleedt doen weeven van het haar,
Dat ik, al raazent, uit mijn eigen hooft zal rukken,
Om, als haar tempelpaap, verkropt van ongelukken,
Het beeldt te naaderen, met toortslicht in mijn handt,
En lijkcypres op 't hooft: in zulk een naare stant,

Zal my het hart vol vuur, mijn gorgel vol van zuchten,
En mondt vol klachten zijn.

Hooftm.
Ey staak uw ongenuchten:
Uw dapperheidt is nooit van laffigheidt bemorst.

Iaz.
Ik wil een kelk met bloedt doen tappen uit mijn borst,
En met een reegenvlaag van brakke traanen mengen;
Dit zal ik op 't outaar aan 't beeldt ten offer brengen,
Om haar vergramde ziel te paaien met dit nat:
Dan zal ik knielen, en door zorgen afgemat,
Mijn aangezicht en borst met nagels oopen rijten,
En driemaal na elkaâr in 't oor van d'afgrondt krijten:
Kreüza kuische maagdt; Kreüza schoone bruidt;
Kreüza wijze vrouw, uw ongeval komt uit
Mijn ontrouw; want Medé' brocht u door my om 't leeven;
Maar ik heb deeze zondt om uwe min bedreeven:
Dies zijt ghy schuldig om my van die zondt t'ontslaan.
Wie dat een schelmstuk om zijn weêrmin heeft gedaan,
Heeft niet van die hy mint, maar van een vreemt te lyen.

Hooftm.
Laat ons, dit bidden wy, dit lijk het vuur toewyen,
De doodtbus wacht om d'asch op 't sierlijkst te bekleên.

Iaz.
Wy moeten heel Karpaat, van harde marmersteen,
In 't midden van de zee, met beitels stukken houwen,
En van de blokken voor haar asch een grafsteê bouwen:
Laat Indus, Ganges en al waar de zon eerst blinkt,
Zelf d'Oceaan, die al de werreldtkloot omringkt,
Hun schat aan 't graf besteên, eer dat wy hen bespringen.
Die 't stoute noorden dwong kan 't moedtlooz' oosten dwingen.
Ik zal Paktool en Taag ontblooten van hun goudt,
En laaten het Vulkaan, die zich op Lemnos houdt,
Vervormen tot haar schildt, om veur haar graf te zetten:
Maar zoo de donder woedt om 't wapen te verpletten,
Zal ik my wapenen als in Aëtes wijk.

Hooftm.
Hou moedt, o Prins! hou moedt tot steun van Kreons Rijk.

Iaz.
Wijk blijde Vroolijkheidt, verzelt van dartelheeden.

Hooftm.
Wie onheil overkomt moet luisteren naar reeden.

Iaz.
Wijk vrindelijk Gevley, vol onbestandigheidt.

Hooftm.
Het past niet dat een Prins zijn ongeval beschreit.

Iaz.
Wijk ydel handtgeklap, vriendin van jeugdig' ooren.

Hooftm.
Een wijze Vorst behoort altijdt na raadt te hooren.

Iaz.
Wijk al wat droefheidt wijkt, of 't zal hier anders gaan.

Hooftm.
Indien wy wijken blijft het lijk alleenig staan.

Iaz.
Kom doffe Droevigheidt, die nooit om blijdtschap lachte;
Maar kom verzelschapt van d'erbarmelijke Klachte;
Kom deerelijk Geween, en jammerlijk Gezucht;
Kom mijmerende Rou, en quynend' Ongenucht;
Kom troosteloos Misbaar, en Wanhoop, boos van zinnen;
Kom al die mijn Kreüz' om deugdt en glans beminnen,
Wy moeten vijfmaal om 't gewyde graf heen gaan,
En vijfmaal weenen als elk lijkzang is gedaan,
En vijfmaal in het stof op 't aanzicht needer vallen:
Wat gy al t'zaam zult doen, op dat haar asch zal brallen,
Zal ik alleenig doen: want min heeft my verplicht.

Hooftm.
Heeft Jazon uitgetreurt?

Iaz.
Vlieg voort uit mijn gezicht.

Hooftm.
Wy gaan naar 't lijkvuur toe, heeft Jazon meer te zeggen?

Iaz.
Ik stap veurheen en zal my eerst op 't lijkvuur leggen.

Hooftm.
Voort, volg de droeve Prins, eer dat hy zich misdoet.

Ven.
Kan Juno lijden dat de Bruidegom dus woedt?

Iun.
Kon Jazon lijden dat Medé' om hem moest lijden?
Wie andre leedt aan doet verwacht geen beeter tijden.

Ven.
Ik sluit de wolken toe, eer d'aardt uw nijdt veracht.

***Iun*.**
Ik zie de Dondergodt, op zijnen arendtsschacht,
In een bestarnde wolk, van d'opperhemel daalen:
Zijn kroon en blixem zijn vol schitterende straalen.

***Ven*.**
Nu zal men onz' verschil in 't kortgeëndigt zien.

Iupiter op een vliegende arent. Iuno. Venus.

O grootste hooftgodin van al die hier gebiên!
Merkuur heeft my 't bedrijf van Kreon laaten hooren:
Dit ongeval was hem van 't noodtlot lang beschooren.

Het noodtlot staat zoo pal gelijk een staale muur:
Geen donder, dol in 't woên, noch blixem, heet van vuur,
Hadt macht om dit besluit, dat vast stondt, op te houwen.
Medea zal noch lang in bosschen, landtgebouwen,
Spelonken, diep in d'aardt, en bergen steil van kap,
Al quynent doolen in een bange ballingschap:
Noch zal zy na 't verloop van jaaren aassem haalen,
De rampen woeden wel: maar 't noodtlot steltze paalen.
Dit dient d'ellendigen tot steunsel in hun noodt.
Wie lijdt en hooploos is verhaast zijn eigen doodt.
Prins Jazon die van daag met zijn Kreüz' zou brallen,
Gelijk hy met het Vlies, zal, na veel ongevallen,
Medea, die nu vlucht, ontfangen in genaâ:
Dan zullen zy meer vreugdt, al komt de blijdtschap spaâ,
Genieten, als toen zy veur 't outer eerst verscheenen.
Wie stof tot lachen heeft gedenkt geen meer om weenen.
Zoo wijkt de nacht wanneer de zon zijn poort op doet.
Dit is hun noodtgeheim na lange teegenspoedt;
Dies staak uw lasteren, en voeg u na haar wetten.

Iun.
Mijn man en broêr, ik zal my teegens 't lot niet zetten.

Ven.
Ik voeg my na haar wil.

Iun.
Ik doe het zelfde meê.

Iup.
't Geheim van 't noodtlot is een grondelooze zee.

UIT.

Inwyding van de Schouburg t'Amsterdam.

Vertoondt den XXVI. van Bloeimaandt, 1665.

Aan d'E. E. Heeren Abraham Alewyn, Willem Ysbrantsz. Kieft, Willem van Erpekom, Hendruk Vastrik, Floris Roeters, Daniel l'Estevenon; Regenten van 't Weeshuis: En d'E. E. Heeren Willem Paauw, Antony Gommers, Adriaan Boelens, Arnout de Raadt; Regenten van 't Oude-Mannenhuis: worden d'Inwyding van de schouburg toegeëigent van Haar E. E. verplichte Jan Vos.

Inwyding van de Schouburg t'Amsterdam.

Naamen der bedryvers.

Dichtkunst.	*Merkuur.*	*Schouburg.*	*Laster.*
Apollo.	*Pallas.*	*Kunstrey.*	*Bedryvers.*

Dichtkunst. Apollo. Bedryvers.

O schranderen Apol! o hooft der Zanggodessen!
Zoo voedtzaam voor al d'aardt, als wys in uwe lessen,
Ik kom om uwe hulp deemoedig by u treên.
Wie zich deemoedig draagt betoont eerbiedigheên.
De gooden kan men best door needrigheeden streelen.

Apol.
Staatnutte Dichteres, beroemt door uwe speelen,
Ik heb u nooit, wat gy van my verzocht, ontzeidt;
Gy hebt uw Faam, door hulp van my, bywyl verbreit
By 't teegenvoetse volk, in steeden en woestynen.
De wyze Grieken en zeeghaftige Latynen
Versieren uw perruik met eeuwig groen lauwrier,
Uw lessen zyn deurwrocht met landt en krygsbestier.
De Nydt is krachtloos om uw luister uit te wissen.
Uw spreuken zyn vol goudt als uw gelykenissen.
Gelykenis en spreuk behaagen Vorst en volk.
Toen Alexanders vuist zyn woedend' oorlogsdolk
In t't ziedent Burgerbloet van Theben zocht te domplen,
Heeft hy Pindaar, om zyn gedicht, voor 't overromplen
Van 't brullendt krygsgedrocht, voor roof en moordt bewaart.
De Dichtkunst is by Prins en Koningen vermaart,
En heeft 'er toegang by, om haar geleert vertoogen:
Nu speeltze vreêbesluit: dan rechtze zeegeboogen.

Wie dubble geesten heeft bewijst zijn schranderheidt.

Dichtk.
Ik kom hier niet om lof, gy wordt om hulp gevleit.

Apol.
Wat is dat gy verzoekt? mijn gunst zal eeuwig duuren.

Dichtk.
Toen Roomen, vol vernuft en dapperheidt, haar muuren
Deedt steigren naar 't gestarnt, door aanwasch van 't gemeen,
Begon het op de markt Schouburgen, zwaar van steen,
Voor 't volk te bouwen, om in kunsten uit te blaaken.
Waar menschen woonen eist men stichtige vermaaken.
Nu beurt zich deeze Stadt niet min dan 't oude Room;
Dies laat, O Voesterheer! de volkrijk' Amstelstroom
Het langbelooft tooneel op 't kunstigst zien bekleeden.
De Speelen zijn tot dienst van zeegerijke steeden,
Het Y, de markt van 't Landt, verlangt naar uwe geest.
De daaden die men ziet zijn meer dan die men leest.
De Faam is voor het oor: maar krachteloos voor d'oogen.
Tooneelbedrijf heeft op de menschen groot vermoogen.

Apol.
Beroemste Voesterkindt, ik zal, op uw gebeên,
Een Schouburg bouwen, daar de Schouburg van Atheen
Zoo veer veur zwichten zal, als 't enkeljaar veur d'eeuwen.
Hier zullen, als te Room', geen tigers, panters, leeuwen
Met menschen worstelen, om 't bloedig ingewandt,
Ten boezem uitgescheurt met kaaken scherp van tandt,
En klaauwen krom van punt, te klitsen aan de steenen:
Gy zult noch brein, noch merg, noch halfverplette beenen,
Zien spatten in 't gezicht van 't Raathuis noch 't gemeen.
De Schouburg wordt gebouwt om 't hart door kunst te kneên.
Het oog van 't volk verschrikt voor wreede moordtooneelen.
De menschen kan men best door schoone versen streelen;
Gelijk Merkurius, die hier bevel van heeft,
U daadtlyk zal doen zien: waar of hy zich begeeft?

Dichtk.
Hier daalt hy van de lucht op vluggevleugelpennen.

Apol.
Wie 't goodendom bedient moet vaardig zyn in 't rennen.

Dichtk.
Een die zyn last volbrengt heeft niet dan plicht gedaan.

Merkuur. Apollo. Dichtkunst. Bedrijvers.

Apollo die uw hooft versiert met lauwerblaân,
En uwe handt met blaân van loffelijke boeken,
Men hoeft my op geen Beurs vol burgery te zoeken,
De koopmanschap slaat stil: want nu het Britsche rot
De vrye zee berooft, in spyt van d'oppergodt,
Recht teegens 't recht der zeen, en dierbezwoore vreede,
Is alle handeling te water afgesneede.
Elk vreest het Britsch Gewelt, gezwollen van fenijn.
Men ziet hem 't volk, gelijk het vetgemeste zwijn,
De gorgel met een mes, o gruwelen! afsteeken,
Om 't fchuiment bloedt, in plaats van sek, by heele beeken
Te zwelgen in zyn balg, die nimmer is verzaadt:
Nu ziet men dat hy hooft en arm en been afslaat,
En 't hart ten borst uit scheurt: noch durft hy hooger draaven;
Hy rukt, al raazende, de dooden uit de graaven,
En voert 'er oorlog meê, dat geen barbaat zal doen.
Al wat de Wreetheidt baart is schrikkelijk in 't woên.
Een overmoedig volk ontziet geen moorderyen.
Dit zijn de reeden dat de Beurs en markten lyen;
Dies heb ik my verlucht in d'uitgebreide Stadt.

Apol.
Hoe staat het nieuwtooneel daar gy de zorg van hadt?

Merk.
De zorgen voor de krijgh ontslaan my van tooneelen.

Apol.
Het oorlogh leevert stof om heldendaân te speelen.

Merk.
Gevaarelyk gevecht veroorzaakt groot gequel.

Apol.
De rampen kan men best verzetten door het Spel.

Merk.
De droeven walgen van aanminnige vertoogen.

Apol.
Niet heerelijker dan een Heldt op zeegeboogen.

Merk.
Hier komt Minerve zelf, de loffelijkste vrouw.

Pallas. Apollo. Dichtkunst. Merkuur. Bedryvers.

Apol.
Myn zuster zy gegroet. hoe vaart het nieuwgebouw?

Pall.

Ik ben aan 't bouwen: maar 't zijn strijdtber' oorlogsvlooten:

Want onze Leeuw, die 't oog door vreede was geslooten,
Wierdt van den Luipaart al te fel op 't hart getreên;
Dit dier, tot wraak getergt, begon, tot hell der zeen,
Zijn klaauwen t'oopenen, en raakte voort aan 't brullen,
De maanen reezen, en de staart begon te krullen,
Om met een fiere moedt de snoode waterpest,
Gebooren uit de kolk van 't onderaardts gewest,
In 't aanzien van al d'aardt, zeeghaftig te bestryen.
Een eedelmoedig hart gedoogt geen rooveryen.
Wie nimmer weêrstant biedt raakt eeuwig in de ly.
Een vrygeboore volk verdraagt geen slaaverny.
De zee gedoogt geen dwang, ze vloeit voor alle menschen.
Ik ly niet dat den Brit mijn Zeeleeuw zal verflenschen.
Het recht der zeen wordt door de mondt van 't schut bepleit.
Men krijgt geen vreede dan door oorlogsdapperheidt.
Dies help ik 't moedig dier zijn klaauw en tanden wetten.

Apol.
Nu alles is gereedt tot morslen en verpletten,
Behoort gy 't nieuw Tooneel d'aanschouwers te doen zien.

Pall.
De noodt van dit gewest heeft meerder te gebiên;
Hier recht ik krijgsvolk af, om vyandt te bestormen:
Daar giet ik donderbus; gins laat ik koegels vormen:
Vulkanus zwect en zwoegt, zijn gloande fmitsberg dreunr.
De Landen worden best door waapens ondersteunt.

Dichtk.
Hier komt de Schouburg aan met kindren, mannen, vrouwen.

Schouburg. Pallas. Merkuur. Apollo. Bedrijvers.

O wijze Pallas! die de Schouburg, door het bouwen
Der scheepen, stil laat staan, is 't noch geen tijdt van kunst?
Gy zult deez' jong' en oud, die arm zijn, door uw gunst,
Niet minder helpen dan de Neederlandtsche steeden.
Wie armehuizen helpt wordt needrig aangebeeden.
Gy zijt alleen de hoop daar ik my op betrouw.
Wat sluit de voortgang van het langverwacht gebouw?
De krijgsvloot ziet men, door uw hulp, de vlag oprechten:

Laat Mars, in 't harrenas, voor 't recht van Neêrlandt vechten,
En andre bidden: want gy hebt uw hulp betoont.
De traanen van deez' Oud', met zilverhair gekroont,
En Weezen, zullen aan uw krans van olyblaaden,
Als paarlen pronken, daar vrouw Junoos hooftsieraaden
Zoo dof by moeten zijn, als toortslicht by de zon.
Ontsluit, o wijze Maagdt! ontsluit uw milde bron.
Het menschendom bestaat door goddelijke gunsten.
Wy bidden, o Minerf! zoo rijk van geest als kunsten,
Dat gy 't begonne werk op 't vaardigst voort laat gaan:
De Bouw- en Maalkunst zijn om u ten dienst te staan:
Al mijn Bedrijvers zijn gereedt om aan te vangen:
Verlang de tijdt toch niet van die naar 't spel verlangen.
Al d'oogen branden naar het oop'nen van 't gordijn.

Pall.
Merkuur, gy zult, om op het spoedigst reedt te zijn,
De toestel vordren, om d'aanschouwers te vernoegen.

Merk.
Ik zal my naar uw wil en wensch der menschen voegen,
Om iet te toonen dat al d'oogen aan zal staan.
Voort wakkre geesten, voort, en spant uw krachten aan,
Om een beroemt tooneel voor 't volk ten toon te zetten.

Kunstrey. Pallas. Apollo. Schouburg. Bedrijvers.

Geen krijg, belooven wy, zal ons in 't werk beletten:
Want uw bevel verstrekt ons voor een stark gebodt.

Pall.
Ik voeg my, om het werk te dienen, by dit rot.

Apol.
Ik zal Parnas, mijn berg, met al de Zanggodinnen
Ter Schouburg voeren, om, al die het spel beminnen,
Te toonen dat ik staag wil blijven aan het Y.

Pall.
Indien 't de Staat gedoogt zoo woon ik u ook by.

Laster. Dichtkunst. Schouburg.

Hoe spreekt men van tooneel, in tijdt van Staatkrakkeelen?
De noodt van Neêrlandt roept om starke zeekasteelen,
Vol koopre draaken, die op Thetis waterkolk

Een zwarm van koegelen, en blixemen, op 't volk
Van 't krijgsziek Engelandt, verwoedt ten keel uitspuwen.
Wie heil wil hebben moet de schoutooneelen schuwen.
't Is tijdt van bidden om de gooden te voldoen.
Wie op zijn macht betrout is krachteloos in 't woên.
De hulp der gooden is het slagzwaardt aller helden.

Dichtk.
Galbraakster, die al lang op onze Schouburg schelden,
De krijgsvloot is gereedt, tot steun van zee en Landt:
De Schouburg dient aan 't Y, om 't afgeslooft verstandt
Met geest te voeden, en het spoor der deugdt te wijzen:
Zy wraakt de gruwelen, en leert de vroomen prijzen.
En stelt hen als de zon by 't hel gestarnt ten toon.

Last.
De Schouburg doet het Landt versmaadtheidt, spijt en hoon;
Zy scheldt de reedtlijkheidt en wettigste geboden;
Ja vloekt en lastert al d'onsterfelijke Gooden.
Wie 't Goodendom veracht verdient de grootste pijn.
Zy pleegt afgrijslijkheên: maar in een schoone schijn:
Al wat vervloekt is komt ons van de Schoutooneelen.

Dichtk.
Het boek der Gooden is vol bloedtschandt, moordt, bordeelen,
Verkrachten, roovery, verraaden en geweldt:
Maar 't wordt de menschen niet tot prikling veur gespelt,
Het dient tot afschrik, door het volgen van de straffen:
Zoo is de Schouburg meê: dies staak uw ydel blaffen.

Last.
Uw Schouburgspeelen zijn heel vol van ydelheidt.

Dichtk.
Wat noemt gy ydel in een spel van wijs beleit?

Last.
't Is alles ydel, zegt de wijst' der Joodtsche steeden.

Dichtk.
Maar alle ydel baart geen helsche heiloosheeden.

Last.
Dat alles ydel is, heb ik u vast gestelt.

Dichtk.
Zoo is 't ook ydel dat gy 't speelen ydel scheldt.

Last.
Mijn ydelheidt zal u, eer dat gy 't denkt, bespringen.

Dichtk.
De Schouburg steurt zich niet aan dolle lasteringen.

Last.
De Schouburg is een pest die zich deur 't Land verspreit;

De Vorst van 't helsche Rijk heeft d'eerste steen geleit:
Want zy ontslaat de jeugdt van eerelijke zeeden.

Dichtk.
Wie dat de Schouburg scheldt ontziet geen Overheeden:
Want d'eerste grondtsteen is door haar bevel gelegt.
Wie 't Nieuwtooneel bestormt veracht het wettig Recht.
Een die 't Gerecht bestormt behoort men te verjaagen.

Last.
Ik zal de Goôn, ik zweer 't, om 't Nieuw tooneel te plaagen,
Op u aanhitsen, zoo zal ik myn wraak voldoen.

Schoub.
De Gooden zullen nooit op mijn tooneelen woên:
Maar d'afgrondt poogt my deur haar gloênde keel te zwelgen.

Last.
Om welk een reeden zou de Helvorst u verdelgen?

Schoub.
Om dat ik 't woeste volk, bevreest voor strafgedicht,
Doe luistren naar de deught, daar 't helsgedrocht voor zwicht.

Dichtk.
De Schouburg is een school van Staat, vernuft en zeeden.

Schoub.
Ik bind' de burgers aan de wet der Overheeden.
Wie Burgerplichten leert wordt loffelijk verbreit.
Hier ziet men Koningen, krijgshelden, vol beleit,
Bisschoppen, en 't gemeen veur bijl en sabel duiken;
En slaaven, door het zwaardt, dat zy voor recht gebruiken,
Ten troon opsteigren deur een zee van menschebloedt.
Zoo leert men, door tooneel, in veur- en teegenspoet,
Zich zelver wapenen voor allerley gevallen.
Wie op geen veurbeeldt ziet zal nooit in weelde brallen.
Men scherpt door 't spel bet brein van d'ongesleepe jeugdt.
Hier wordt d'onkuische min, een vyandin van deugdt,
Tot smaat, ten toon gestelt, om alles te verdraagen.
Wie kunst met oordeel ziet ontwijkt de slinksche slaagen.
Tooneelspel beeldt veur 't oog verleede dingen af:
Zoo haalt men, voor die leeft, de dooden uit het graf.
De jonge leeren door 't bedrijf der oude tyen.
De speelen strekken niet dan spreekende schildryen.
Een spreekende schildry verdooft Apels panneel.

Dichtk.
De pen der Dichters is een leevendig penseel.

Last.
Wie voor een Schouburg spreekt, wordt voor heel boos gehouwen,

Dichtk.
Het Kapitool kreeg roem door zulke hooftgebouwen.

Last.
De Godtgeleertheidt heeft dit werk voor hels geacht.

Dichtk.
Schouburgen zijn niet eens, elk heeft bezondre kracht:
Men vond 'er daar het volk (wie hoort het zonder gruwen!)
Elkander 't scherpe staal tot in het hart quam duwen!
De vloeren dreeven en de wanden droopen van
Het uitgespatte bloedt; elk scheen een hoofttieran.

Last.
Men vindt geen onderscheidt in speelen noch in vechten.

Dichtk.
August, de wijsste Vorst, liet speeltooneelen rechten.

Last.
Tibeer verdreef het spel, tot welstant van de Staat.

Dichtk.
Die speelen lasterden de Priesterschap en Raadt.
Wie Kerk en Raadthuis scheldt behoort men te verbannen.
Het speelschool aan het Y omhelst eerwaarde mannen.
't Gemeen wordt hier bestraft: maar zonder iemants schandt.
Het graauw wil bijten; maar het is te stomp van tandt.

Last.
Hoe! scheldt gy d'onderdaan? zoo zult gy dra vervallen.

Schoub.
Bedrijvers, drijf dit spook uit d'Amsterdamsche wallen.

Bedrijv.
Voort Laster, voort van hier, 't is tijdt voor u te vliên.

Pallas. Merkuur. Schouburg. Bedrijvers.

Nu zult gy 't Nieuwtooneel ten deele kunnen zien.

Merk.
Hier toont men zee en strandt, omheindt van steile bergen.

Pall.
Wie starke baaren met een brosse kiel durft tergen,
In spijt van woeste windt, zal hier een proefstuk doen.
De scheepen zullen hier deur zwallepende vloên,
Heen bruizen, dat het schuim steil naar 't gestarnt zal steigren.
Ik hoop de Britsche vloot, die 't waterrecht durft weigren,
Eerlang te domplen, voor de zeeleeuw, in dit nat:
Zoo wordt de holle roof voor eeuwig afgemat.
Dan zal het volk, om dit vertoog te zien, aandringen.

Merk.
Nu ziet gy tenten die een groote Stadt omringen.

Pall.
Hier voegt een leger van manhaftig oorlogsvolk,

Bestiert van helden, die, gewapent met den dolk,
De wallen naadren, trots de donderende stukken,
En 't hagelen der loôn, om lauwerier te plukken,
De lauwren worden best door dapperheidt gehaalt.

Merk.
Hier toont de kunst een bosch daar 't zonlicht noit in straalt.

Pall.
Hier passen Vorsten, om de spriet, in klem van handen,
De wilde zwijnen, stout op scherp' en bitse tanden,
Deur 't borstelige zwoordt te stooten in het hart.
Zoo gy Parnas wildt zien, die alle bergen tart,
Moet gy 't gezicht aan 't endt van 't dichtgeboomt verleenen:
Hier springt de hengstebron, vol schrandre Hippokreenen:
Wie deze drupplen drinkt wordt met lauwrier gekroont.

Merk.
Hier wordt u een gebouw, vol heerlijkheidt, vertoont.

Pall.
Dit is een marmerhof om troonen in te bouwen,
Daar Prinsen, Koningen en hooggebooren vrouwen
Hun rollen speelen, die vol bloet en traanen zijn.
De hooven ziet men meest besmet van dit fenijn.
De groote Staaten zijn vol van bekommeringen.

Schoub.
Ik ben voor traag gescheldt van alle steedelingen:
Maar als ik dit vertoon zal ik haar oog voldoen.

Merk.
Wie kunst vertoonen zal ontmoet veel teegenspoên.

Pall.
Ik zal u noch, eer lang, lusthoven, rijk van vruchten,
En hellen, vol van spook en zielen, die naar zuchten,
En hemelen, vol glans, op 't wonderlijkst, doen zien.
Hier zullen Gooden en Godinnen koomen vliên
Op zwaanen, arenden, en pauwen, vol van oogen.
Men zal Medea, van twee draaken voortgetoogen,
Doen rennen deur het zwerk, dat om haar wagen zwiert.
De menschen zullen hier verscheppen in gediert,
En boomen hart van schors, en boomen weêr in menschen.
Natuur zal uwe kunst, van spijt, in d'afgrond wenschen.
Oudt Roomen, daar de roem van speelen heeft gewoont,
En Grieken, dat om 't Spel met lauwren wierdt gekroont,
Vertoonden noit zoo veel, schoon datze duizent Landen,
Door moorden, roovery, brandtschatten en verbranden,
Uitputten, en de schat verspilden aan het spel:
Maar u, o Schouburgh! daar ik hart en ziel op stel,
Om dat gy d'armen spijst, zal ik mijn gunst bewijzen.

Al wie voor armen zorgt verdient beroemde priizen.
Het oog wordt best gelokt door ongemeene kunst.

Schoub.
Ik dank Minerve voor haar goddelijke gunst.
Wie kan nu hindren dat ik niet in top zal beuren?

Pall.
De Laster is te zwak om 't nieuw Tooneel te steuren:
Laat zy vry knarssen op haar tanden groen van gal,
En woede donders, met een schrikkelijk geschal,
Schuimbekkent, deur haar keel vol blaauw vergift, uitbraaken,
En heete blixems, die niet min dan Ethna blaaken,
Deur 't oog uitschieten, 't zal geen hinder kunnen doen.
De Kunst is starker dan de Nijdt in 't felst van 't woên.

Schoub.
Ik zal de dankbaarheidt nooit uit mijn hart verbannen.

Pall.
Bedank de Vaaders van de Weez' en Oudemannen,
Die yver, zorg en schat besteeden aan dit werk:
Haar beelden passen in Apolloos groote kerk
Van harde marmersteen, op 't loffelijkst te praalen.
Die kunst handthaven moet men weêr met kunst betaalen.
Betoon dat gy staâg zorg, tot steun der armen, draagt;
Zoo wordt dit nieuwgebouw voor eeuwig onderschraagt.

Schoub.
Geen logge leedigheidt zal my mijn plicht beletten.

Pall.
Volhardt in jong en oudt te binden aan de wetten.

Merk.
't Is tijdt dat gy het Spel, want elk verlangt, laat zien.

Schoub.
Een die zich vaardig toont is lichtlijk te gebiên.
Ik zal vertoonen wat de Dichtkunst heeft begreepen.

Merk.
Ik vlieg naar 't Noorden, om te zien of al de scheepen
Gewapent zijn, om met de Britten strijdt te gaan.
De Koopvloot kan niet dan door d'Oorlogsvloot bestaan.

Toen Maria Vos, mijn dochtertje, d'eerste steen van de Schouburg, t' Amsterdam, leide, den 24 van Lentemaandt, in 't jaar 1664.

Mijn Dochtertje spreekt: Aan d'E. E. Heeren Regenten van 't Wees- en Oude-mannen-huis.

Ik leg in Pallas naam, omheint van Zanggodessen,
De vaste grondtsteen van het langgewenst tooneel:
Tooneel dat aan het Y, door loffelyke lessen,
Het volk vertoonen zal wat bloedig Staatkrakkeel,
Wat bittre tempeltwist, vol zucht tot heerschappyen,
En liefde, werken in het menschelijk geslacht:
Zoo ziet men op een nieuw 't bedrijf der oude tyen.
Al 't aardtrijk wordt, door 't spel, op een tooneel gebracht.
De fpeelen zijn om 't volk tot deugden te verplichten.
Hier op leg ik de grondt tot steunsel van 't gebouw.
Men hou het niet voor vremt dat vrouwen gronden stichten,
De wijze Bouwkunst, die men roemt, is zelf een vrouw?
Ik volg haar schreeden na, om niet van 't spoor te dringen.
Wie 't spoor der Wijzen volgt verduurt de lasteringen.

Aan de Laster, &c.

De Godtsdienst roept de ziel: het lyf de zorg voor 't leeven.
Elk heeft zijn eigen tijdt; wee die hier tegenstreeven.
Wie tijdt in tijden vindt wordt geen tooneel ontzeidt:
Zoo leert men, door het spel, noch deugdt in leedigheidt.

Kommerrust, Hofstede van den Eed. Heer M^r^. Joan Uitenboogaardt, Ontfanger der gemeene Landts middelen wegens de Staaten van Hollandt en Westvrieslandt over Amsterdam, en de vordere gewesten, &c. &c.

Kommerrust, Hofsteê van den Eed. Heer M^r^. Joan Uittenboogaardt, Ontfanger, &c.

Myn Zanggoddin heeft lust om aâm op 't landt te haalen;
Want Amsterdam, hoe ruim, is haar te nauw van paalen:
Zy vindt in d'oope lucht een leevendiger praal.
Het bloeient veldtpriëel verdooft de goude zaal.
De Staatzucht opent hier geen wreede moordtooneelen.
De rol der Boosheidt ziet men meest in steeden speelen.
Hier roemt men bergen, bron, praalbloemen, laân, en ooft.
Al waar Natuur meê pronkt wordt nooit te hoogh gelooft.
In 't oog van Naarde, wijt vermaart door lange laanen;
Maar meer door 't sneuvlen van haar weerlooz' onderdaanen,
Vertoont zich een gebouw, omheint van graanrijk landt;
Toen Pallas deeze plaats zagh steigren uit het zandt,
Besloot zy 't lusthof voor dit veldthuis af te steeken:
Want Uittenboogaardt zocht zijn boomgaardt aan te queeken.
De plantzucht wraakt de stadt op hoop van ooft en blaân.
Zoo zagh men Kato uit de Roomsche wallen gaan,
Om in zijn hof de spaâ en 't snoeimes te gebruiken.
Het Raadthuis moet bywijl voor 't laage rietdak duiken.
In 't daalen zagh Minerf al d'aardt door krijgh verdeelt.
Hier worden om 't gezagh moordtdadigh gekrakkeelt:
Daar quam de Roovery de zee verwoedt bespringen:
Gins zagh men d'onderdaan het wettig recht ontwringen.
Wie 't starkst gewapent is begeert de grootste Staat.
Het trouwelooz' Bedrog, de woekrend' Eigenbaat,

En 't wettelooz' Geweldt bestormden alle steeden.
De Kroonzucht is een bron van helsche gruwlijkheeden.
De Vreede wist zich niet te bergen dan op 't landt:
Hier wordt geen dondrendt schut tot menschemoordt geplant.
De gruwlen schuilen meest in Vorstlijke gebouwen.
De Maagdt besturf van schrik, en heeft naar 't noordt gehouwen,
Tot dat zy endtlijk streek op Uitenboogaardts veldt:
Hier heeft zy haar vernuft tot teeknen schrap gestelt.
Haar oogen weiden staâgh heel scherp aan alle kanten.
Ik wil dit veldt, sprak zy, op 't heerelijkst beplanten,
Op dat men 't ruim zoo veel dan andre hooven prijst.
Een kunstige schildry vereist een schoone lijst.
Dit huis behoort niet min dan verf vol kunst te praalen.
De zon versiert haar pruik met schitterende straalen.
De maan bezaait haar kleedt met starren hel van glans.
Ik wil dat deeze plaats zal brallen met de krans
Van alle hooven die ik hier ten toon deedt zetten:
Want Uitenboogaardt heeft mijn school, vol wijze wetten,
Van jongs af bygewoont, uit zucht tot weetenschap.
Wie wijsheidt zoekt beklimt een oversteile trap.
Een schrander leerling weet zijn meester te verplichten.
Ik ly niet dat zijn huis in plantery zal zwichten.
Zy riep het gauw Vernuft, beroemt door groote kracht;
En vlugge Wakkerheidt, niet min van elk geacht;
Twee zusters die zich staâgh in Pallas dienst besteeden.
Wie wijs wil planten eist vernuft en wakkerheeden.
Zy voert door deeze twee haar grootste wondren uit.
Nu viel het volk aan 't werk op Pallas hooftbesluit:
Elk zocht de Kunstgodin door yver te verplichten.
Toen Vorst Alcinous, om zijn geesten te verlichten,
Zijn lusthof bouwden, riep hy kunst en kracht by een:
Strak worden 't vlakke veldt in wijken afgesneên.
Wie recht wil planten moet de grondtvest eerst verdeelen.
Hier groef men naar een bron: daar bouwt men lustpriëelen:

Deez' rechte heiningen: die zorgde voor de paân:
Een ander toonden zich heel beezigh met de laan.
De Koning quam bywijl het yvrigh volk beschouwen.
Wie werk wil vordren moet zich op het werk onthouwen.
Al 't Fiacensch geslacht was beezigh in zijn hof.
Zoo zagh men 't Gooische volk, bemorst van zweet en stof.
Op Kommerrust, dat door geen eeuwen schijnt te kneuzen.
Men staapelden, door kracht van d'oversterke reuzen,
Die Gooilandt heeft geteelt, de bergen op elkaâr;
Maar niet als Tifon, die met zijn vermeetle schaar,
Langs Ossa, Pelion, Olymp, en andre bergen,
Ten hemel steigerden, om Jupiter te tergen,
In spijt van donderkloot en gloênde blixemschicht:
De kracht die hier verscheen bestondt uit enkle plicht.
Men hadt in deeze plaats geen woedende Giganten.
Men recht hier heuvelen om sierlijk te beplanten.
Wat ongemeen zal zijn vereist een groote praal.
Hier tusschen quam Natuur in haar turkooize zaal;
Haar goude zetel blonk van diamante straalen.
Men zagh haar hulsel met een kroon van starren praalen.
Zy was van Water, Vuur en Aardt en Lucht verzeldt:
Dit zijn de stoffen daarz' haar kracht ten toon door stelt,
Als zy het aardtsgewasch, of 't menschdom aan wil queeken.
Hier wierdt zy van het Jaar, de Tijden, Maanden, Weeken,
En Daagen opgepast, tot voorstant van haar Staat.
De veurzorg van Natuur verzekert alle zaadt.
Het leeven weet niet dan door voedtsel stant te houwen.
D'Almoeder, die Minerf aan Kommerrust zagh bouwen,
Onboodt Pomona, die haar staâgh ten dienst moet staan.
Mijn dochter, vol van kunst, sprak zy de plantnymf aan,
In 't maatigst Noorden, daar de godt der Zuiderbaaren
Zijn hooft komt beuren, om met zijn gevinde schaaren
Te woeden op het Gooy, vertoont zich een stuk landt;
In 't midden rijst een huis, heel loffelijk van stant:

Dit moet gy in der yl met boomen gaan verrijken:
Want PaIlas heeft de grondt in acht-en-dartig wijken
Op 't kunstigste verdeelt, en met een wal omvat.
De hooven worden waardt om d'ommering geschat:
Maar noch veel waardiger om welgeplante boomen.
Ik zal mijn gunst gelijk een vloedt deur 't hof doen stroomen.
De zeegen van Natuur heeft overgroote kracht.
Den Bouwheer van dit huis heeft u al lang verwacht;
Hy zal u 't eerst van 't ooft, tot dankbaarheidt, opdraagen.
Een dankbre ziel begeert de dienstbre te behaagen.
Betoon uw gunst tot heil van Uittenboogaardts hof,
Zoo groeit zijn plaats in loof, en gy, ô Nymf! in lof.
Een loffelijke faam kan alles overleeven.
Pomona, van zich zelf tot planten aangedreeven,
Heeft zich, op 't veurwerp van Natuur, gereedt betoont:
Haar pruik was met een krans van blaaderen gekroont.
Men zagh haar rechtehandt een sneedigh snoeimes zweien.
Haar staatcytabbert, waardt om heerlijk te verbreien,
Was loflijk geborduurt met rijp en zaapigh ooft,
Dat Atalantaas vrucht in vorm en glans verdooft:
Dit praalgewaadt was haar van vrouw Minerf geschonken,
Om datz' haar lusthof staâgh met vruchten op quam pronken.
Men zagh haar dus getooit haar reis naar Gooylandt doen:
Zy was op deeze tocht verzelt van Wintergroen,
Aardtmester, Molleplaagh, Ooftëntster, Heggeschoeister,
Zaadtzeitster, Kronkelpadt, Palmscheerster, Wijngaartsnoeister,
Boomplantster, Schaduwloof, Natsprengster, Zonneschijn,
En al die vrouw Pomoon in 't planten dienstigh zijn.
Terwijl zy met haar koets naar Naarden is gereeden,
Verkreeg de grondt van 't hof allengs volmaakte leeden,
Gelijk een naakte schets, die op het vlak panneel
In 't ruw geteekent is, wanneer Apels penseel,
Door 't kunstig diepen al de hoogsels doet verschijnen,
En maalt het oog als vuur, de lippen als robijnen,

En mengelt lelien met roode roozeblaân,
Die als de Lent te pronk op schoone kaaken staan:
Men ziet een losse zwier in kronkelende hairen.
Het roode bloedt vertoont zich deur het blaauw der aâren.
De schets verkrijgt in 't kort een loffelijke stant.
Zoo wierdt de vlakke grondt door Pallas geest en handt.
Het hof ontbrak geen meer dan boomen om te praalen.
Nu quam Pomoona met haar dienstbre schaaren daalen,
Daar zy de vyver zagh, die diep gegraaven was:
Het water vloeiden als gesmolte spiegelglas.
O vyver! riep de Nymf, ô roemstof aller stemmen!
Gy pronkt met zwaanen, die deur 't zuiver zilver zwemmen,
Die Venus vlugge Zoon, als hy ter jagt wil gaan,
In 't paarlemoer garreel veur zijn karros zal slaan,
Om Junoos pauwen, door haar schoonheidt, te verwinnen.
Hier ziet men visschen, hardt van schubb' en scherp van vinnen,
Elk waarder dan de spijs op Cezars staatcydisch.
Apicius heeft aan de Tyber voor een visch
Drie hondert ponden door zijn dienaar doen betaalen:
Maar Uittenboogaardt schaft, om anderen t'onthaalen,
Dit lekkere gediert voor een beleeft ontmoet.
O overhelder nat! ik wens om in uw vloedt
Te baaden: maar ik durf uw zwaanen niet genaaken,
Uit vrees dat Jupiter, belust op maagdeschaaken,
Zich onder dons verschuilt, om dat hy zijne lust,
Wel eer, in schijn van zwaan, met Leda heeft geblust.
Een maaght behoort altijdt voor 't allerquaadtst te vreezen.
Wie kuis wil blijven moet in alls veurzichtigh weezen.
Ik kan mijn oogen niet genoeg aan 't badt verzaân.
Terwijl Pomoona sprak, en langs de randt quam gaan,
Bevondt de Bronnymf zich beneeden in de baaren:
Haar zetel was omheint van gladde maagdeschaaren:
Deez' schiften zanden, om 't gesteent dat hier in groeit:
Die heeft de ruwe korst, om glans te zien, gesnoeit:

Een ander woogh dit stof om zjn waardy te schatten,
Zulk een was beezigh om gesteent met goudt t'omvatten.
Dit dienden aan het oor, dat in 't gevlechte hair.
Men bruist vergeefs deur zee, in spijt van krijgsgevaar,
Om in een andre dagh by Teegenvoetsche volken,
Op hooge bergen en in diepe waterkolken,
Gesteent te zoeken; want in deeze zuivre vloedt
Zijn steenen daar 't gesteent in 't Oost voor zwichten moet.
De waardigheidt bestaat in geen uitheemsche praalen.
Al wat men t'huis heeft hoeft men niet van veer te haalen.
O rijke vyver! gy bestelt mijn veeder stof.
De Bronnymf, die Pomoon op d'oever van haar hof,
Dwars deur het water heen, tot roem van haar hoord' spreeken,
Quam 't hooft, heel keurigh om te zien, deur 't nat uitsteeken.
De blaauwe tabbert die zy om haar schouders hadt,
Was van een groene riem, vol dier gesteent, omvat.
Haar blonde hulsel blonk van heldere sieraaden.
O Plantgodin! sprak zy, ô zorg van bosschen, paaden,
En hooven vol van vrucht! ik heb u lang verwacht,
Op hoop van groene blaân te krijgen om mijn gracht.
Men kan de bronnen best met bloeiendt loof versieren,
In schaaduw van geboomt ontwijkt men Febus vieren.
Wie veiligh baaden zal begeert geen open badt.
Vrouw Ceres, door de zorg voor Gooilandt afgemat,
Verlangt om voor de zon te schuilen op uw paaden.
Gy zult godt Pan, die 't hoof omringt met pijnboomblaaden,
En al de gooden die zich houden op het landt,
Op 't dierst verplichten, zoo gy Kommerrust beplant.
Wie dat de goôn verplicht heeft op hun gunst te hoopen.
De gunst der goôn is best voor dienstbaarheidt te koopen.
Dies haast u om dit hof met blaadren te bekleên.
Hier zweeg de Nymf, en nam de strik, versiert met steen,
Die op haar boezem blonk, en gafz' hier aan Pomoone;
Die dit geschenk hier na, om mildtheidt te betoone'

Aan Uitenboogaardt gaf; hy weeder aan zijn kindt,
Dat deeze strik, uit zucht tot vaaders bron, bemint:
Indienz' haar glans verliest, zoo is 't, ô groot vermoogen!
Door 't helder diamant van haar aanminnig oogen.
Een oog vol schittering heeft ongemeene kracht.
Vrouw Pallas, afgerecht om 't menschelijk geslacht
Te leeren, is Pomoon van veer te moet gekoomen,
En heeft haar voort van vreugdt in haaren arm genoomen.
Wat godt, ô hofgodin! sprak zy, beschikt u hier?
Dit hof zoo braaf van stant, als loffelijk van zwier,
Is om uw weetenschap in 't planten heel verleegen.
Wie dat met oordeel plant verkiest geen slinksche weegen.
De planteryen zijn tot siersel van een hof.
Een dichte manteling beschermt het weelig lof.
De buien kan men best door hooge boomen stuiten.
Zy toond' haar deeze plaats van binnen en van buiten.
Nu hulp de Plantgodin het arbeidtsvolk aan 't werk.
Elk volgde, vol van lust, zijn veurgeschreeven perk.
Een wakker huurling zal zich aan zijn plicht verbinden.
Hier wierdt het hof beplant met breedtgeblaade linden,
Om in haar schaaduwen het ongemak t'ontgaan.
Daar rees d'abeelestam, gekroont met grijze blaân.
Gins bracht men populier, met sidderende ranken.
Men zag de breede beuk, die tweemaal is te danken,
Om dat zy aan den mensch een dubble dienst betoont:
Want in de zoomer, als de zon de kreeft bewoont,
Weet zy ons koelte, door haar schaduw, by te zetten,
En in de winter, door haar vuur en vlammen, hetten.
Een die het meeste dient verdient het allermeest.
De lauwerier, die voor geen blixemschichten vreest,
Al wordtze door Jupijn vergramt op d'aardt gesmeeten,
Verhief haar hooft, om 't hooft der helden en poëeten
Te kroonen met haar loof, dat door geen tijdt verdort.
De spitsgekruinde pijn, daar vette hars uit stort,

Bekoorden d'oogen van al d'aangekoomen gasten.
De steile denboom, die de kiel bezorgt met masten,
Om 't woeste pekel van de zwalpend' Oceaan,
Met winst te ploegen, zag men recht van d'aardt opgaan,
Om met haar telgen deur de wolken heen te booren.
Men schoeid' de paaden met onhandelbaare dooren,
En scherpgeblaade hulst, die voor geen winter schroomt.
De steigrend' eikestam, de koning van 't geboomt,
Die stant kan houden om drie hondert jaar te duuren;
Of tot een siersel strekt van zoldering en muuren,
Gaf hoop om over duin te zien in 't zuider nat.
De nutte plantkunst is een overdiere schat.
Geen yben durfden in dit weeligh hof verschijnen:
Men vreesde dat haar loof, vol doodtlijke fenijnen,
Het kruidt zou smooren door her vallen van haar blaân,
Wie dat veurzichtig plant kan groot gevaar ontgaan.
Men vondt geen esch zoo stout dat zy in 't hof dorst koomen:
Want hier wierdt vast gelooft dat deeze taaie boomen
Gewossen waaren uit het gift dat Cerbrus braakt,
Om datze d'oorlogsgodt, eer hy aan 't woeden raakt,
Het hout beschaffen, daar hy spietsen van laat klooven.
De wapentuigen zijn om 't leeven te berooven.
Dit lusthof is noch nooit door wreede plant geschent.
Hier tusschen brocht Minerf de Maagdt in 't noorderendt:
Hier beurd' zich uit het stof, tot stof van mijn gezangen,
Een gaadelooze berg, vol heerlijk' ommegangen,
Die naar het top toe gaan, voor die 't beklimmen wil,
Gelijk een wenteltrap, die om haar steile spil,
Om niet te slibberen, allengs om hoog komt steigren.
Een berg vol praal vermag geen maklijkheidt te weigren.
Op 't midden rijst een spits zoo scherp gelijk een pijl.
D'Egiptsche grafnaaldt, die op d'oever van den Nyl
Haar hooft van steen opbeurt, wordt om haar spits gepreezen:
Maar deeze scherpe punt is ruim zoo hoogh gereezen,

Door haar geschikte stant, dan die van ruwe steen.
De luister van een ding bestaat in sierlijkheên.
Een minlijk wonder is het loflijkst in 't vertoone'.
Op deeze berg verscheen Minerva, om Pomoone
De wondren die hier zijn op 't nauwste te doen zien.
Een keurig oog heeft lust om alles te bespiên.
Wie op een heuvel staat kan veel gelijk beoogen.
De Boomnymf stondt, en 't was niet vreemt, als opgetoogen.
Hoe volg ik deeze twee? Ik ben te zwak van oog:
Ik vindt my veel te laag, of deeze berg te hoog.
Het Kreetsche doolhof hadt geen kronkelender paaden.
Is Thezeus door de hulp van Ariadnes draaden,
In 't midden van dat hof en weêr te rug gegaan,
Hy zou op deeze berg, in spijt van zijne draân,
Indien hy hier verscheen, verdwaalen in het rijzen.
O schrandere Minerf! Ô hooftgodin der wijzen!
Vergun dat ik mijn voet op deeze heuvel zet.
Heb ik u ooit behaagt, als ik, door u gewet,
Uw wijs- en dapperheidt op hooge Zeegeboogen,
Op Staatcywaagens en Tooneelen deedt vertoogen,
Voor Prinsen, Hartoogen, Krijgshelden, vol van moedt;
Prinsessen, Overheên, en wie zich aan de vloedt
Van Amsterdam liet zien? Zoo laat my by u stijgen.
Mijn brein begint, ô gunst! al vleugelen te krijgen.
Nu ben ik op het top: ik zie in Thetis plas.
O vruchtnymf! sprak Minerf, ô wortel van 't gewasch!
Hier ziet men met een oog een groot getal van steeden,
Omheint van dorpen, en beroemde heerlijkheeden;
Ik zwijg van hooven die gy zelver hebt geplant.
Noch vindt men hier in zee meer wondren dan op 't landt.
Toen Priamus zijn wal van legers vondt beneepen,
Zag hy van 't hooge slot een vloot van duizent scheepen,
Die Agamemnon heel uit Grieken hadt gevoert.
De zee was van 't begin noch nooit zoo dicht gevloert.

Neptunus wierd verbaast door 't onverwachte krielen:
Hier ziet men alle daag een vloot van duizent kielen,
Die naar het Y, de markt van heel Euroope, gaan.
De Grieksche hooftvloot was van krijgsvolk overlaân ,
Om 't machtig Frigien met wapens t'overromplen,
En 't weelig Troien in een zee van bloedt te domplen:
Of te begraaven in een berg van gloeiendt puin.
De vlooten die men ziet van deeze hooge kruin,
Zijn niet gewapent om de steeden te verwoesten;
Men vindtze rijkelijk gelaaden met al d'oeften
Der Koningen van 't Noordt, van 't Zuidt, van 't West, en 't Oost.
Zoo toont men aan dit spits, zoo draa als d'uchtent bloost,
Heel andre werrelden, om steeden te behouwen;
Of, zoo 't de voorspoedt lijdt, noch wijder uit te bouwen.
Een rijke vloot verstrekt tot zeege van 't gemeen.
Wat heuveltop zag ooit zoo rijke wonderheên?
Toen Argos, 't eerste schip, dus by 't gestarnt gesteege',
Een guldevlies, tot blijk van Jazons groote zeege,
Van Kolchis, in het Noordt, by vaader Ezon bracht,
Quam heel Thessalien, om d'overdiere vracht
Van 't guldevlies te zien, op d'oever van de baaren:
Hier ziet men honderden van guldevliezen vaaren,
Die uit de mijnen van Peru geboren zijn.
Al wat ik zeg is waar, en 't lijkt een ydle schijn.
Een wondre waarheit dunkt d'aanschouwers dikwijls loogen.
Noch wordt men min door 't oog dan door het oor bedroogen.
De waarheidt van een zaak verkrijgt men door 't gezicht.
O Pallas! sprak Pomoon, uw reên zijn vol gewicht.
Toen Dedalus 't geweldt van Minos kerker wraakte,
Vergaard' hy veederen, die hy tot vleugels maakte,
En vloog in d'oopelucht; maar hadt hy hier gestaan,
Hy hadt de veedren niet met wasch aan een gedaan,
Om met die vleugels uit zijn kluisterkerk te rennen:
Hy hadtze, dit staat vast, gebruikt tot spitse pennen,

Om, al wat hier verscheen, te schrijven voor dit landt.
Het wonder van elk eeuw behoudt door 't schrijven stant.
Oprechte boeken zijn de spiegels aller eeuwen.
Terwijl Pomoona, om dit wonder uit te schreeuwen,
Vast daalden met Minerf, van d'opgesteege kruin,
Was Flora beezigh om haar afgesteeke tuin
Niet minder, dan Pomoon haar boomgaardt, te doen roemen.
Zy spreiden een tapijt van leevendige bloemen,
Die zy geschildert hadt met verwen, schoon van glans.
De koele Mey quam zich noch nooit met zulk een krans,
Als zy de Lente viert, in 't oope veldt vertoonen.
De dappre Ajaxen, de dartele Adoonen,
D'onnoozele Narcis, en wufte Hyacint,
Hadt zy door haar penseel naar 't leeven uitgeprint.
De tulpen quaamen 't hooft, vol kunst gemaalt, optillen.
Hier zagh men Hektors staan. daar oorlogsziek' Achillen.
Gins stoute Scevolaas. hier wijze Ciceroos.
Daar groot' Augustesen. de wakkre Scipioos,
Zoo lofrijk door de Faam van 't Kapitool geblaazen;
De forse Hannibals, die 't Roomsche volk verbaazen;
En d'Alexanders, die op alle troonen treên,
De Brutuzen, die voor het recht der vryheidt streên;
De Cezars, afgerecht op pennen en op zwaarde';
Ja zelf Pompeën, die weleer de kloot der aarde
Verwonnen, en daar na geen aardt op 't vlakke strandt
Verkreegen tot een graf, heeft zy by een geplant;
De Bloemgodin hadt hen vereenight door de vreede:
Want elk hadt zich door krijg ellendig afgestreede'.
Geen krijgsheldt maakt ooit vreê of hy is afgemat.
De dingen worden niet dan na de Tijdt geschat.
Wie hoop op zeege heeft zal 't slagzwaardt niet verzaaken.
Deez' die in 't oorelog de hoog en laage daaken,
Door zijn vervloekte toorts, veranderde tot asch,
Betoonden dat hy noch vol gloênde vlammen was.

't Geen eerst gehaat wierdt dient hem nu om meê te praalen.
Een ander zag men vol van paars en purpre straalen:
Maar 't was van 't bloedt dat hy voorheen door 't staal vergoot.
Zulk een hadt zich gekleedt in 't allerhoogste roodt:
Want deeze was beschaamt, dat hy, om schatten t'oesten,
De steeden, dorpen, landt, moordtdaadig quam verwoesten;
Ja mengden puin en bloedt van menschen onder een,
En dat hy nu, tot wraak, door Floraas zinlijkheên,
Verschept was in een tulp, die heet en koudt moest lyen.
Mijn veeder is verlieft op deeze schilderyen.
O Flora! gun dat ik een weinig stil mach staan:
Mijn oog en reuken zijn verslingert op uw blaân.
Hier beurt de lely 't hooft, om in de lucht te roemen.
Daar pronkt de purpre roos, het hooftsieraadt der bloemen,
De blaadren ziet men van een biëzwarm bezet.
De Faam heeft lang geboogt op Pindus en Himet,
Vol bloemen, rijk van geur; maar 't is slechs enkel raazen.
D'aaloudtheidt weet het volk door stoffen te verbaazen.
Al wat vergaan is wordt veel meer dan 't was geschat.
Heel Pindus en Himet wordt van deez' tuin omvat.
De biën zuigen hier de zoetste honingstroomen.
De spin mach onbelet by deeze bloemen koomen:
Maar zy verdwijnt, om dat zy hier geen voedsel vindt.
Wie rukt my van 't gebloemt, en voert my als de windt
De blaadren van 't geboomt, om elders plaats te krijgen?
Ik vindt my aan de berg die uit de tuin komt stijgen,
Daar Zuilichem onlangs zijn overgroote geest
Uitstorten deur zijn pen, om d'ongemeene leest
Van 't hof te schildren, na de heerlijkheidt der gaaven.
Dit was bywijl 't priëel der Staaten, Prinsen, Graaven.
Ik durf niet naadren: want mijn veeder is te licht,
Om 't steigerende top t'ontmoeten met gedicht.
De tempel van 't vernuft gedoogt geen stompe zinnen.
Hier woont Apollo met de nege Zanggodinnen:

Hy wraakt, om deeze plaats, Parnas en Helikon:
De klaare vijver strekt hem tot een hengstebron.
De herten koomen hier om na zijn harp te hooren,
Gelijk na Orfeus spel; hy weet heur luistrend' ooren
Te binden aan zijn keel en schelle cytersnaar.
My dunkt ik zie dien godt omringelt van zijn schaar:
Of zoo ik mis, zoo mist de dichtgodt in 't verkiezen,
Wie 't slechtst' om 't best verliest zal winnen door 't verliezen.
De starren zwichten voor de zilverheldre Maan:
Zoo zwicht de Grieksche roem voor deeze berg vol paân.
Het Roomsche volk verscheen weleer met heele vloeden
In Cezars schouwburg, om het overgruwzaam woeden
Der leeuwen, tigeren, en panters, scherp van tandt,
Van 't hoog tooneel te zien, schoon dat de vloer en wandt
Bespatten van het bloedt den schriklijke gedrochten:
Maar dat dit zelfde volk, dat op hun Schouwburg pochten,
Op deeze plaats verscheen, het vloekte 't Roomsch tooneel.
Niet aangenaamer dan een vrindelijk panneel.
Een liefelijk vertoog verdooft afgrijslijkheeden.
Nu quam Diana, die uit jaagen was gereeden,
Gewapent met haar boog, en kooker zwaar van goudt,
Vol pijlen scherp van punt, en overtaay van hout:
Haar keurs was opgeschort om vlug deur 't landt te weien.
De hairen zag men om haar blanke schouwders zweien.
Het bovekleedt was met een riem om 't lijf geschikt.
Haar broozen waaren op de scheen met lint gestrikt.
Dus quamze met haar stoet van 't hoogeduin af zakken,
En ging in 't hof, gevolgt van snuffelzieke brakken,
Beschutters, trouw van aart, en winden rap van been.
De jagtmaagdt dreid' haar oog nu hier dan ginder heen.
Ik vindt dit hof omheint, sprak zy, van groene wallen,
Die door haar boomen, die met dichte kruinen brallen,
De straalen stuiten van de heldre middaghzon.
Zoo zegt men dat de wal van 't moedig Babylon,

Beplant van bosschen, 't hooft naar 't hoogh gestamt quam steeken.
De wondren leevren stof om tot haar roem te spreeken.
Wat zonder luister is wordt nimmer opgerecht.
Hier rijzen naalden, die van telgen zijn gevlecht,
En tot aan 't spits versiert met groene beukeblaaden.
De Roomsche praalnaaldt, vol van zeegbaar' oorlogsdaaden,
Is tot de grondt toe, nu dat deez' verrijst, gedaalt.
't Moet overheerlijk zijn dat meer dan d'oudtheidt praalt.
Wat laanen zijn zoo schoon als die zich hier vertoogen?
Zwijg Tiber van uw straat vol marmre zeegeboogen,
Waar dat uw Keizeren gehult met lauwerlof,
Bespat van bloedt, deur reên, haar eerfaam leit in 't stof:
De boogen die hier zijn vemieuwen alle jaaren.
't Verdelgde marmer duikt voor telgen vol van blaâren.
Natuurelijk sieraadt verwint all' ydle schijn.
Hier ziet men bosschen daar de bosschen van Jupijn,
In 't oud' Dodoonsch gewest, in schaaduwen voor wijken.
Nu quam zy by de bron, omheint van duizent yken,
Die zich in 't west vertoont, waar datze bruist en zwelt:
Hier heeftz' haar met haar stoet tot rusten neêrgestelt,
En sloeg haar oog op 't nat dat uit de grondt quam dringen.
Laat andre dichters, om van krijg en vreê te zingen,
Naar 't schrandere Parnas in 't hart van Grieken treên,
Ik hoef geen hengstebron, hier vloeit een Hippokreen,
Die door geen hoef, maar schup door 't welzandt op komt loopen.
Mocht ik mijn stramme pen in deeze plassen doopen,
Dan zou ik met een geest, daar Maro zelf voor zwicht,
Hoogdraavende van stijl, tot luister van mijn dicht,
Den Heer van Kommerrust na 't sterven noch doen leeven.
Een eedelmoedig hart kan stof tot dichten geeven.
De stof verstrekt de ziel van dreunendt maatgezank.
Nu is mijn zucht, ik zweer 't, veel meerder dan mijn klank.
Diana scheen zich op de bronboordt te verlusten.
Dit water dat de brandt, van al die 't dronken, blusten,

Begon haar koude hart te branden door 't gezicht.
Gargafia, sprak zy, heeft my weleer verplicht,
Door haar aanminnigheit te baaden in haar plassen,
Noch wist Akteon my in 't zuivren te verrassen:
Maar hier is veiligheidt voor die in 't badt wil gaan.
Geen Gooier is zoo stout dat hy hier stil durft staan.
De vrees voor weêrwraak weet de stouten te versaagen.
De Tempe wist het oog van yder te behaagen:
Ik vindt veel meer vermaak langs deeze waterkant.
Op, laat ons 't schuwe wildt verrassen op het landt,
En keeren met de buit, om in deez' bron te baaden:
Maar eer zy uitwaarts ging, heeft zy de binnenpaaden,
En alles wat 'er was op 't allernauwst bezocht.
Zy vondt het heele hof, eer zy vertrok, deurwrocht.
Mit dat de winter 't hof verrijken zag in telgen,
Riep hy, van spijt geparst, om alles te verdelgen,
Zijn woedende oorlogsvolk, dat zich in 't koude Noordt,
Als 't zoomer is, onthoudt: straks quaamen op zijn woordt,
Ooftplukker, Wortelplaag, Kruidtschenner, Blaaderoover
Hegbreeker, Nevelwolk, Laanslooper, Boomekloover,
Verzelt van Yzighart, den zoon van d'Yzereeuw,
Gehelmt met hagel en geharrenast met sneeuw.
Men zag'er Boreas, de starkst der winterwinden,
En al die in zijn dienst het loof door koudt verslinden.
Wie op zijn krijgseedt past maakt zich by elk vermaart.
Mijn oorlogshelden, sprak de Winter, fel van aart,
Hier staat de Zomer vry met weeligh groen te praalen.
Wie dat zich vry bevindt gedoogt geen nauwe paalen.
Maar die zijn recht misbruikt gaat verder dan zijn staat.
Dit toont de Zoomer, die uit enkel' overdaadt,
Het hof van Kommerrust by winter komt versieren:
Men ziet de grondt beplant met hulsten, lauwerieren,
Pijnboomen, dennen en al wat de Winter tart.
O duldelooze spijt! ô lijdelooze smart!

Wie machtig is begeert noch spijt noch smart te lyën.
Roemt zich de Zoomer voor de rijkst der vier getyën?
Ik swaay de scepter van het starkste deel van 't jaar.
Wie stark is toont zijn kracht voor 't parsen van 't gevaar.
Een die 't gevaar bedwingt betoont zijn moogentheeden.
Op, waapent u, en laat ons Kommerrust vertreeden,
Uitroeien, pletteren en leevren aan het vuur.
Ik zal betoonen dat ik voor geen staale muur
Behoef te zwichten, zoo gy my begeert te volgen.
Hier staakte hy zijn reên, en vloog geheel verbolgen,
Omsingelt van zijn heir, naar Uitenboogaarts hof.
Terwijl de Winter zich vast spoeiden, om by 't lof
Van Kommerrust te zijn, was 't heele werk voltrokken.
Men vreesde voor de Vorst die 't al omveer komt rokken.
Wie zich behoeden wil vereist vernuft en kracht.
Wanneer een zwakke stadt haar vyanden verwacht,
Zal zy zich eer hy komt in aller yl versterken:
Hier steekt men schansen af. daar bouwt men hoorenwerken.
Gins wast een halvemaan, tot noodtweer van de poort.
De muur werdt met geschut en oorlogsvolk geboordt.
Wie vroeg gewapent is wordt zelden overvallen.
De schildtwacht luikt geen oog tot veurzorg van de wallen.
Zoo zorgden deeze plaats, om dat de Herfst verliep.
Nu quam de Winter, die zijn oorlogsbenden riep,
En last gaf om gelijk op Kommerrust te zakken.
Mit viel het heele heir op d'uitgespreide takken,
Met zulk een groote kracht en oversnelle vaart,
Of al de buien, die in 't ingewandt van d'aardt
Gekluistert leggen, van haar keetenen en koorden
Los borsten, en verwoedt deur 't hangendt aardtrijk boorden,
Om al wat hun verscheen, aan mortelen te slaan.
Een onverwacht geweldt is quaalijk te weêrstaan,
Nu worden 't hof omringt van nevelige wolken.
Het scheen dat al de smook van d'onderaardtsche kolken

Deur 't zandt quam barsten, om op 't nieuwe hof te woên.
Minerva greep haar schildt, om 't onheil te verhoên,
En riep, tot wraak geparst: ik zal dit onweer keeren.
Wie niet vervoogt wil zijn moet zich in 't eerst verweeren.
Geweldt wordt niet gestut dan door een dappre handt.
De val der Vorsten komt door traage teegenstandt.
Ik neem mijn beukelaar om my te weer te zetten:
Maar toenz' haar arm ophief om 't stormen te beletten,
Vernam zy in de lucht een yslijk moordtgeschreeuw;
Dit schreeuwen wierdt gevolgt van witgevlokte sneeuw,
Van overgrijze rijp, en harde haagelballen,
Die, met een buy deurmengt, zoo dol op 't schildt aanvallen,
Dat zy moest zwichten, voor het woeden van het weer.
Wie dat zijn starker tart verliest in 't endt zijn eer.
De boomen konden zich niet voor 't geweldt bewaaren.
De Bronnymf, die haar hooft, door 't onweer, uit de baaren
Quam beuren, schrikte toen haar 't ongeval verscheen.
Het hof geleek een berg van witte marmersteen,
Door 't rijpen, hagelen, en vallen van de vlokken.
Zy heeft haar hooft verbaast tot in haar kil getrokken;
Want zy gevoelden 't nat al stremmen door de koudt.
Het hof was door het woên bezaait van sprokkelhout.
Hier zag men heiningen, daar mantelingen leggen.
Gins held' een lustpriëel: hier vondt men ramp in heggen.
De teedre braam wiedt hier niet meer dan d'eik verschoont.
Zoo ziet men in een stadt, die zich gewapent toont,
Wanneer het heir verwoedt deur d'oopenpoort komt dringen,
De zwakst niet min verslaan dan 't hooft der steedelingen.
Al wat de grootst verbeurt wordt door de kleenst geboet.
Terwijl het woeste heir op boom en kruiden woedt,
Om alles wat hier stondt voor eeuwig uit te vriezen,
Verscheen Pomoona, om geen voordeel te verliezen;
O hooftgodin! riep zy, ô zorgende Natuur!
Die door uw groote kracht van aarde, water, vuur,

En lucht, de dingen schept, en leeven in komt blaazen,
Gedoog niet dat de Vorst dus overfel komt raazen
Op Uitenboogaarts hof; verjaag hem tot in 't Noordt,
Daar hy zijn zetel heeft: maar bindt hem met een koordt
Van yzer op zijn troon, om nimmer los te breeken.
Doe al de buien, die het hooft verwoedt opsteeken,
In 't diepst van 't aardtrijk gaan, tot teeken van uw macht.
Wie alles teelt en geeft ontbreekt het nooit aan kracht.
Laat Uitenboogaart in zijn eerste boomgaardt treeden;
Hy die de schat van 't Landt, de goudtmijn aller steeden,
Door zorg aan 't hof bestelt, vereist na Kommer rust.
Een die zijn zorg verpoost verkrijgt een nieuwe lust.
De nieuwe krachten kan men best op 't landt verkrijgen.
Zoo deedt Pomoon haar klacht tot deur de starren stijgen.
Oprechte klachten gaan in 't oor der oppergoôn.
D'alteelende Natuur, die op haar heldre troon
Ver boven 't starlicht zit, om zorg voor d'aardt te draagen,
Verschrikten, mit dat zy Pomoon dus hoorde klaagen.
Ik zal dit quaadt, sprak zy, betoomen eer het groeit.
De Boosheidt wordt het lichtst in haar begin geboeit.
Wie Vorst wil blijven moet zijn onderdaan bepaalen.
Voort, maak mijn wagen reedt, ik wil naar 't aardtrijk daalen,
Op dat de Vorst niet meer komt stormen op 't geboomt.
Strak worden Water, Aardt, en Vuur, en Lucht getoomt,
En in 't garreel, voor haar karros, van goudt geslaagen.
Zy zetten zich versteurt op 't opperst van de waagen.
De Lente, Zoomer en de Herfst verzelden haar.
In 't naadren van het werk wierdt zy de Vorst gewaar:
Vermeetele, sprak zy, ik heb u macht gegeeven
Om 't schaadlijk ongediert, dat wy tot leer zien leeven,
Met hagel, sneeuw en ys te moorden op zijn tijdt;
Op dat het zaapig ooft, dat oog en tong verblijdt,
De hoven, akkers en al wat 'er wordt gevonden
Tot voedsel van den mensch, niet vruchtloos wierdt verslonden.

De machten zijn altijdt tot voorstandt ingestelt;
Maar gy misbruikt uw macht: want gy, ô boos geweldt!
Hebt die gy helpen moest, voor uw geweer doen duiken.
Men mach de macht van 't Landt niet teegens 't landt gebruiken.
Wie 't zwaardt op vrinden trekt is schuldig aan verraadt.
Verraaderyen zijn tot nadeel van de Staat.
Wie Staaten wil behoên moet zich tot straf begeeven.
Ik wil dat gy tot straf, hier helpt geen teegenstreeven,
Tot neegen maanden toe in ballingschap zult gaan.
Wie goedt zal zijn voor goên, moet quaadt zijn voor de quaân.
De Winter is hier op naar 't strenge Noordt geweeken:
Maar zy is met haar koets in Kommerrust gestreeken:
In 't daalen wierdt zy van een nachtegaal ontmoet,
Die, toen vrou Tesselscha, aan d'Amsterdamsche vloedt,
De geest gaf, uit haar keel naar Muiden is gevloogen,
Om in de boomen, die zich om het Slot vertoogen,
Te zingen dat het klonk, tot lof van d'oude Hooft,
Die lang gesturven was: maar nooit door 't graf verdooft.
De wijsheidt laat zich in geen diepe grafsteê dwingen.
O vruchtbaare Natuur! begon dit dier te zingen,
Die 't lieve leeven geeft aan al wat d'aardt bewoont,
Aan wat in 't water schuilt en in de lucht vertoont,
Zijt welkoom in dit hof vol halfverdelgde boomen.
Heel Gooilandt dankt u dat gy 't onweer komt betoomen.
Die 't weer geschaapen heeft is starker dan het weer.
Zoo gaat de meester 't paardt met spoor en roê te keer.
Men wapent niemandt of men moet zijn macht bepaalen.
De telgen ziet men op uw aankomst aassem haalen.
De sneeuw en hagel smelt door 't vuur van uw gezicht.
Zoo wijkt de duistre nacht voor 't helderdaagent licht.
Het vee begint de stal, om 't ruime veldt, te wraaken.
Een lieflijk veurjaar kan de droeve vroolijk maaken.
De leeuwrik tiereliert in d'onbepaalde lucht.
Al wat 'er leeft is, door uw komst, van vreugdt bevrucht.

Het volk begint, nu gy verschijnt, het landt te bouwen.
Ik dank u dat gy my de spraakzang laat behouwen,
Die ik in Tessels keel, eer zy in 't graf quam, hadt.
Zoo worden Herkules, van nektar overspat,
Onsterffelijk gemaakt, om by 't gestarnt te leeven.
Hier zweeg de nachtegaal, die om haar koets quam zweeven.
Natuur wierdt van Pomoon en Pallas ingehaalt:
Zy nam de sleutel daar zy 't heele jaar meê praalt,
Om 't aardtrijk, dat zy veur de winter hadt geslooten,
Meê t'oopenen voor 't volk, om kooren, gras en looten
Te brengen veur den dagh, eer 't in de grondt verstikt.
De rupsen, worm en vlieg, zijn door haar komst verschrikt.
Waar zy haar voeten zett' begon gebloemt te groeien.
De boomstam die zy raakt' gaf knoppen om te bloeien.
Haar aassem strekten 't hof een laauwe westewindt,
Die palm en kruiden strooit, waar dat men geur in vindt,
Daar 't heilzaam balssembosch in 't Oosten voor moet zwichten.
Een gaadtloos hof heeft macht om yder te verplichten.
Haar lippen droopen, waar zy heen quam gaan, van room.
Uit haare boezem vloeid' een lekkre hooningstroom,
Die langs de boomgaardt, vol van vruchtbaarheidt, quam daalen.
Het zonlicht quam het hof veel eer dan 't pleeg bestraalen.
Wanneer een lichaam, lang door ziekt' in 't bedt geweest,
Door d'ongemeene deugdt der kruiden weêr geneest,
Begint het weeder kracht in alles te bespeuren:
Zoo zag men deeze plaats, na 't onweer, 't hooft opbeuren.
Wie valt en weeder rijst toont teekenen van kracht.
Nu worden vrouw Natuur tot in het huis gebracht:
Zy vondt de wandt versiert met kunstige panneelen,
Die door de verwen en doorluchtige penseelen
Van Rubens, en Jordaans, van Dijk en Flink, weleer
Te veurschijn quaamen, tot een onverganklijk eer.
De maalkunst weet de Doodt en Tijdt verby te streeven.
Hier ziet gy, sprak Minerf, oudt Troien weêr herleeven:

De Griek en Amazoon zijn gruwlijk aan elkaar.
Wie dat op zeege hoopt ontziet geen krijgsgevaar.
Hier woên de legers om elkander te doen wijken.
Daar trapt de paardehoef op leevenden en lijken.
Gins stort de ruiter van de brug tot in de vloedt.
Het laagewater wast en rookt van bruizendt bloedt.
De schoonheidt van Heleen deedt duizenden verdelgen.
De weederwraak heeft lust om menschebloedt te zwelgen.
Hier ziet gy Ferdinandt, Jupijn van Oostenrijk,
Die wy de blixemschicht, de vroomen tot een wijk,
En boozen tot een schrik, op d'arenttroon zien zweien.
Een Vorst van oordeel weet het goedt van 't quaadt te scheien.
Waar dat men loont en straft behoudt de Staat haar stant.
De Turksche halvemaan, belust op moordt en brandt,
Moet daalen nu dit licht in 't Oost begint te rijzen.
Wie 't heillooz' oorlog mint, hy wil de vreede prijzen:
Of gespt hy 't harnas aan, zoo dwingt hy dwinglandy.
Wie 't zwaardt door noodtdwang trekt gebruikt geen tieranny.
Hy voert geen wapens dan om moordtkrakkeel te slechten.
Een Vorst moet krijgslauwrier met vreed' olijf deurvlechten.
Hier ziet gy Maurits, d'eerst der Prinsen van Nassouw:
In oorlog toont hy moedt, in vreedehandel trouw.
Een Prins vol moedt en trouw doet zich van elk beminnen.
Vorst Alexander wist de werreldt t'overwinnen;
Maar hy heeft te vergeefs naar anderen gestaan:
Deez' vondt een werreldt in het west van d'Oceaan.
De dapperheidt ontziet geen spoorelooze weegen.
Hier heeft hy 't guldevlies door kunst en kracht gekreegen.
Zoo streeft hy Jazon en de Macedoon verby.
Wie dubble daaden pleegt geeft stof tot poëzy.
Nu helpt by Duitslandt van uitheems gewêldt bevryen.
Een eedelmoedig Prins heeft zucht tot goude tyen.
Nu toonden Pallas aan Natuur de werreldtkloot.
Hier ziet gy, sprak de Maagdt, het aardtrijk, dat zoo groot
Gevormt is, in het kleen; doch in verscheide deelen:

Maar 't is noch meer verdeelt door dolle Staatkrakkeelen:
Want elk begeert zijn troon te bouwen door zijn dolk.
De Staatkrakkeelen zijn tot ondergang van 't volk.
Hier toont men op een ry de Prinsen van Oranje,
Die, door de raadt en schat van 't hof, het heir van Spanje
Deên deizen, met verlies van 's Konings starkste steên.
Zoo Prinselijk heeft dit geslacht voor 't Landt gestreên:
Maar 't is ook Koninglijk beloont van d'Opperstaaten.
Door dapperheidt en loon beschermt men d'onderzaaten.
Hier ziet gy 't vreêverbondt van Flips en Neederlandt:
Zy zweeren 't harrenas voor eeuwig aan de wand
Te hangen, en het zwaardt, door 't oorelog smoordronken
Van menschebloedt, niet dan te draagen om te pronken;
Of scherp te houden tot een schildtwacht voor de Staat.
Al wie in vreede waakt behoedt zich voor verraadt.
Nu brocht haar Pallas daar niet minder viel te prijzen:
Hier stondt een steene disch, bedekt met wondre spijzen.
Laat Vorst Kaligula vry pronken met zijn disch,
Waar dat de kost bywijl van goudt gegooten is,
Zijn kostelijke kost is slechts voor weinig uuren;
Deez' taafel pronkt met spijs die d'eeuwen deur zal duuren:
Want alles is hier, door de Kunst, voor 't oog gedist.
Dat Tantalus, die in de hel zijn voedtsel mist,
De hofdisch zag, hy zou zijn honger heel vergeeten.
Men kan bywijl zoo wel door 't oog als lippen eeten.
De kunsten hebben kracht op een die kunst verstaat.
Na dat Natuur, die al wat aassem haalt verzaadt,
De kunst gezien hadt, is zy voort van hier geweeken,
Om d'andre hoven, die in 't Gooy zijn, op te queeken:
Zy menden naar het hof daar Graaf zijn last verlicht;
Een man die door zijn zorg de Stadt en Staat verplicht:
Men vindt hem goedt voor goên, en noodig quaadt voor quaaden.
Een oprecht Burgerhooft bewandelt rechte paaden.
Een vroom geweeten vreest noch lastering noch haat.
Zijn boezem is noch nooit deurknaagt van Eigenbaat.

Wie Eigenbaat vertreedt kan 't menschlijk hart betoomen.
Naa dat zy haare kracht in 't hof van Graaf deedt koomen,
Verscheen zy met haar koets daar Groewels zich onthiel.
Die 't onkruidt van de zondt kan roeien uit de ziel,
En 't zaadt der deugden zaait, behoort geboomt te queeken.
Wie 't landt met oordeel ziet begint zich zelf te preeken.
Toen vrouw Natuur dit hof in alles hadt herstelt,
Quam zy daar Renslaars weeuw, op haar beplante veldt
Gelijk een tortelduif, alleenig is gezeeten;
Niet om haar Ega, maar om 't smarten te vergeeten.
Een die haar weergâ mist gevoelt een bittre smart.
Oprechte liefde schiet haar wortel diep in 't hart.
Nu quam zy met haar stoet in 't hof van Reinst te daalen:
Hy laat om deeze plaats zijn huis vol ruime zaalen,
Daar al de geesten van oudt Roomen en Atheen
Haar kunst in zilver, goudt, kooraalen, marmersteen,
Yvoor, en andre stof, op 't heerelijkst vertoogen.
Hy kan veel meer in 't loof dan in zijn kunst beoogen.
De wondren van 't gewasch verdooven alle kunst.
Toen zy de plaats van Reinst verquikt hadt door haar gunst,
Quam zy te Bussem, daar de Hindeloopens rusten,
Om by de groene blaân, hun loffelijke lusten
Te pleegen in de blaân der eedle poëzy.
De groote zorgen van de Beurzen aan het Y,
Behooren op het landt by beurten aâm te haalen.
De trek tot lucht en dicht begeert geen nauwe paalen.
Terwijl d'Almoeder 't hof met vruchtbre dauw besproeit,
Is Kommerrust in loof en bloesem aangegroeit.
Noorweegen wordt geroemt om hemelhooge bosschen;
Mecenâs boomgaardt om de vruchten die 'er wosschen:
Hier is Mecenâs hof en 't Noorschebos byeen.
Toen Grieken Venus beeldt vertoonen wou van steen,
Zijn al de vrouwen by de Teekenkunst verscheenen;
Deez' wist van yder vreuw het schoonste lit te leenen,
En schiktenz' aan elkaâr, dat Venus zelf vernoegt.

Zoo zag men deeze plaats door kunst byeen gevoegt.
Uit veel verscheidenheên zijn wondren te vertoogen.
Toen Pan, de godt van 't vee, om alles te beoogen,
In 't bloeient hof verscheen, verachten hy het veldt,
En speelden op zijn fluit, van riet aan een gestelt:
O weelig Kommerrust! gy kunt het oog behaagen.
De schilferige bol, van 't guure weer ontslaagen,
Verheft haar hooft uit d'aardt, en toont zich aan het oog,
Door 't schildren van de Lent, gelijk een reegeboog,
Als 't helder zonnelicht haar verwen komt beschijnen.
De korrelige bees, zoo fris als 't puik der wijnen,
Vertoont haar rooderist, omringt van groene blaân.
De zerrepzoete kers begint langs alle paân
Te gloeien door de zon, en door het nat te zwellen.
Het oog verslingert op uw bruine hofmorellen,
De tong op 't lekker zap, dat voor geen nektar zwicht,
Daar Jupiter zijn vrouw, als hy door haar gezicht
Begint te blaakeren, tot wellust door kan trekken.
Aanminnig nat heeft macht tot liefde te verwekken.
De zaapig' abrikoos, die 't heete bloedt verkoelt,
En zich met wol bekleedt, als zy de zon gevoelt,
Begint te bloozen, om de Juffers te bekooren.
Een schoone hegvrucht weet deur 't oog in 't hart te booren.
De taaie wijngaardtrank belooft aan Bacchus disch
Een moskadelletros, zoo lieflijk koel en fris
Als hem de Rijn noch nooit te Bachrach heeft geschonken.
De paarelige peer geraakt alree aan 't pronken,
En zwelt van suiker, als het riet by d'Indiaan.
Vrouw Venus boomgaardt was van vruchten overlaân;
Maar zy heeft nooit een peer als deeze kunnen plukken.
De duurbaar appel, door geen herfstbuy af te rukken,
Verkrijgt haar rondtheidt om de winter te verzaân.
De dappre Herkles heeft in Atlas hof gegaan,
Vol appelen van goudt, omheint van steene toppen,
En heeft de groote draak met hondert wreede koppen,

Die 't hof bewaakten, om de goude vrucht, bestreên:
Maar zag by dit gewasch, hy zou, vol moedigheên,
Met hondert draaken, elk met duizent koppen, vechten,
Op hoop van d'appel die hier wast van 't hout te hechten.
De vrucht van Atlas wordt niet dan voor 't oog geacht;
Deez' voor het oog en mondt: dit is een dubble kracht.
Wie dubble krachten heeft wort loffijk uitgekreeten.
Wat ongemeen is leeft door schrandere Poëeten.
Nooit hoort men dat een geest van laffe stof op zong.
Terwijl de boksvoet op zijn ruispijp speelden, sprong
De rey der Satyrs, dat het loof begon te leeven:
Deez' zag men huppelen: die deur elkander zweeven:
Een ander bukt' naar d'aardt en boog zich als een brug;
Zulk een beklom, vol vreugdt, uit dartelheidt zijn rug:
Deez' heeft een ander op zijn schouderen geleeden.
Men zag 'er die elkaâr de rosserug beschreeden,
Gelijk een ruiter, die zijn vyandt spits komt biên.
Deez' zag men met hun hooft deur arm en beenen zien.
Men hoefden hier geen grijns, om 't bakkes te bedekken,
Hun eigen bakkes kon hen voor een grijns verstrekken.
Dit werk vertoonden zich op allerleie wijs.
Een dans daar geest in is verdient geen kleene prijs.
Wie wijs is roemt geen spel of 't moet zich schoon vertoogen.
Een werkelijk tooneel behaagt d'aanschouwers oogen.
Zoo wist de Satyr 't hof te trekken door zijn dans.
Hier op verscheen het Gooy; haar hooft was met een krans
Van boekweit opgepronkt, deurvlecht met koorengerven.
Haar zoomerkleeding, vol van minnelijke verven,
Was van een riem omgordt, waar dat Mariaas naaldt
De kronkelende Vecht vol kunst in hadt gemaalt;
Geboort met heerlijkheên, en hooven rijk van blaâren.
De stroomgodt quam zijn hooft opheffen uit de baaren
Van 't water, dat de kil voor 't Slot te Muiden schuurt.
De Zuiderzee was op haar boezem geborduurt;
Hy vondt zich stark omheint van dijken, dammen, sluizen,

Om hem, als hy verwoedt al zwalpend' aan komt bruizen,
Om 't landt te dompelen, te stuiten in zijn tocht.
Zy hadt de dorpen van haar landtoordt meêgebrocht
Om Kommerrust op nieuw met deeze stoet te naadren.
O lusthof! sprak het Gooy, ô beemt vol ooft en blaadren!
Toen 't woedend' onweer op uw jonge telgen viel,
Gevoelden ik, ô ramp! een onweer in mijn ziel.
Wie vrienden lijden ziet heeft deel aan 't zelfde lijden.
Nu gy uw hooft opheft, in spijt der woeste tijden,
Gevoelt mijn borst, ô vreugdt! de blijdtschap in het hart.
Waar dat de Bliidtschap komt vertrekt de bittre smart.
De gunst van 't zoomerweer is nooit genoeg te looven,
Ik heb tot noch gepraalt met heerelijke hooven;
Maar gy, ô lustprieël! bekoort my door uw laan.
Pronkt Venus met haar krans van roozen, vers van blaân?
Minerva met olijf? Apollo met lauwrieren?
Ik zal mijn pruik voortaan met uwe vrucht versieren:
Zoo tart ik Junoos kroon, bezeit met diamant.
Geen braaver hulsel dan de vruchten van het landt.
De goude kroon is niet dan met gevaar te draagen.
Het hooft wordt om geen kroon van ooft van 't lijf geslaagen.
Nooit zit men zeekerder dan op een troon van gras.
Het luchtig veldtkleedt is noch nimmer in een plas
Van purperbloedt geverft, om Vorstelijk te blaaken.
Men woont veel veiliger in riet dan marmredaaken.
Ik kom u naadren met de dorpen van dit oordt,
Mijn echte dochters, om deur uw ontsloote poort
Den Bouwheer van uw hof na 't leeven af te maalen.
Zy wou meer spreeken: maar 't gezang der nachtegaalen,
Dat hier op 't eedelst klonk, verdoofden haar geluidt.
O Uitenboogaardt! nu het Gooy haar lippen sluit,
Zoo sluit ik mijn gedicht, om weeder kracht te krijgen.
Een Dichter moet bywijl, om wel te spreeken, zwijgen.
Vergun my dat ik rust op uwe Kommerrust.
Een schoone plantery veroorzaakt nieuwe lust.

Scheepskroon der Zeehelden van de Vrye Neederlanden;

Aan d'Eed. Eed. grootachtbaare Heeren, Myn Heeren Joan van de Pol, Kornelis de Vlaming van Outshoorn, Ridder, Heer van Outshoorn, Gnephoek, &c. M^r^. Symon van Hoorn, Oudtburgermeesteren, nu * Schatbezorgers t'Amsterdam, Wordt de Scheepskroon der Zeehelden, &c. toegeëigent door Haar Eed. Eed. Grootachtb. allerverplichtste Jan Vos.

* Threzorieren.

Scheepskroon.

Een ander zingt tot smaadt van eedtvergeete schelmen;
Ik roem de Helden die voor sabels, bussen, helmen
En oorlogsblixemen verstrekken van het Landt.
Geen dreunende trompet, die zeeroof, moordt en brandt
Ten kooprekeel uitblaast, noch donders van kartouwen,
Zijn machtig om de roem der helden op te houwen.
De Faam der dapperen verduurt de grijze tijdt:
Zy vreest noch lasteraar nocht tanden van de Nijdt.
De glans der strijdtbre laat zich van geen doodt bezwalken.
Toen Ruiter met zijn paardt van teerig' eikebalken,
Vol koopreribben, vol van yzer, loodt en gloedt,
Met kenpevleugels lang de spoorelooze vloedt
Van godt Neptunus reedt, zag hy de Britten naadren;
Hier op sprak hy zijn volk, verlieft op lauwerblaadren,
Zoo wijs als mannelijk, om moedt te geeven, aan:
Spitsbroeders, die met my de zwalpend' Oceaan
Met kielen hebt deurploegt, om vyandt op te zoeken,
Hier zijn die gruwelen, die wreede waatervloeken
En plaagen van 't gemeen gewapent by elkaâr;
Op, spant uw krachten aan, of Neêrlandt lijdt gevaar.
Wy moeten met een vloot vol dappre mannen vechten.
Wie dapper oorlogsvolk, om Staatkrakkeel te slechten,
Door wapens overwint, wordt loffelijk vermaart.
Laat ons dit booz' gedrogt, dat niet dan onheil baart,
Voor 't breeken van de Vreê, op 't mannelijkst bespringen.
Bondtbreekers zijn niet dan door wapens te bedwingen.
Zeeroovers worden best door grofgeschut geschut.
Zoo wordt de koopvaardy, de rijkst' en starkste stut
Van ons gewest, behoedt: 't is tijdt om aan te vallen.
De Brit, vol grootsheidt, poogt alleen op zee te brallen;
Ja klom zijn macht zoo hoog gelijk zijn hoverdy,

Hy zou het hemelrijk, uit zucht tot heerschappy,
Als dol bestormen met zijn oorlogsdonderklooten,
Om Godt, zoo 't mooglijk waar, ten zetel uit te stooten,
En zelf gaan zitten met de blixem op zijn troon.
Een volk vol overmoedt ontziet geen oppergoôn.
De Roofzucht laat zich van geen vryezee bepaalen.
Hier is voor ons of lof of laster te behaalen.
Men krijgt geen lof dan door een onversaagdetocht.
Wy hebben 't lijf, tot dienst der zee, aan 't Landt verkocht.
Wie 't lijf verkoopt moet zich in doodtsgevaar begeeven.
Wy moeten winnen of voor 't Recht van Neêrlandt sneeven.
Wie eedelmoedig sterft zal leeven na zijn doodt.
Maar wie voor vyandt wijkt, uit vrees voor zwaardt en loodt,
Heeft voor het zwaardt en loodt van 't Staatsch gerecht te vreezen.
Wie krijgsdeugdt loont, moet ook met straf gewapent weezen.
Waar dat men loont en straft behoudt men 't langste stal.
Zoo sprak de Ruiter op zijn strijdbre waterwal.
Hier op is Monk vol vuur al raazend' aangekoomen.
Het Britsche krijgsgeschreeuw vervulde Thetis stroomen.
De strandt ontzetten zich door dit vervloekt vermaak.
Oudt Kolchos is vermaart door een gevreesde draak,
De Leeuw en Luipaart, die elkander fel genaaken,
Zijn hier gewapent met tienduizent koopre draaken,
Die blixems, donders, en al wat het volk vermoordt,
Deur keelen wreedt van aart, (wie heeft dit ooit gehoort?)
Als dol uitspoogen, om elkander te verpletten.
Nu vocht men overal met labels en musketten.
Hier blaakten branders vol salpeeter heet van gloedt:
Daar stort' een reegenvlaag van ziedend menschebloet:
Gins viel een hagelbuy van koegels en granaaten.
De Moordt wierdt van de Doodt ten afgrondt uitgelaaten,
Afgrijselik omheint van woedent oorlogsspook.
De zee wierdt zwart van doôn, de ruime lucht van rook.
Men zag het Staatsche volk de koegels teegenstreeven.

De zucht tot vaaderlandt verwint de zucht tot leeven.
Wie overwinnen wil moet stoute daaden doen.
Nu was de strijdtbre Tromp in 't vinnigste van 't woên;
Hy vreesde noch geschut noch scherpe sabelklingen:
De Staatsche poogden elk een vyandt te bespringen:
Maar Tromp, de Zeeleeuw, hadt het op hen all' gemunt:
Hy vloog de Luipaarts aan met klaauwen scherp van punt,
En sloegze deur de huidt tot in hun ingewanden:
Nu reet en scheurde hy, met staal en yzretanden,
Dit gruwzaam zeegedrocht, afgrijslijk van elkaâr:
De Ruiter zag hem nooit in 't uitterste gevaar,
Of hy heeft hem ontzet in 't felste van het woeden.
Een wijs en dapper helt weet rampen te verhoeden.
De Staatsche zeegevlag geraakte heel in top.
In 't heetste van 't gevecht verscheen de Vryheidt op
Haar goude zeegekoets, die langs het zwerk quam zweeven:
Vulkaan hadt in de randt, tot praalsieraadt gedreeven,
Hoe 't Neederlandtsche volk het juk der Graaven van
Hun schouwderen afsmeet, om onder geen tieran,
Als Alba, die haar Recht geschonden hadt, te klaagen:
De vlugge Wakkerheidt was in 't garreel geslaagen;
Deez' wierdt van Vernuft, die 't leyzeel hiel, bestiert:
De Vryheidt die haar helm met lauweren versiert,
Vertoonden zich geheel in 't harrenas geklonken:
Men zag haar met een hoedt, die op een speer stondt, pronken:
In 't midden van haar schildt vertoonden zich een bandt
Die zevepijlen bondt; zoo ziet men dat het Landt
Door eendracht wordt behoedt voor allerleie quaalen.
O Waterhelden! sprak de Vryheit in het daalen:
De Britten sidderen voor uw manhaftigheên;
Gy moet dat roofziek volk, die pesten aller zeen,
Tot heil van heel Euroop, met wapens overromplen:
En 't Rijk, zoo 't mooglik is, zoo diep in 't zeeschuim domplen
Als 't hoog met haar gebergt komt steigren uit de vloên;

En op dat dit gewest, belust op heiloos woên,
Niet op zal borlen, moet men Atlas dicht van bosschen,
Zelf 't steenig Kaukazus, ten afgrondt uitgewossen,
Ja al de heuvelen en rotsen van het Noordt
Op 't eilandt staapelen, tot schrik van al wie moordt
En waterroof bestaan, door order van tierannen.
Wie quaadt wil stuiten moet zijn krachten saamenspannen.
Een halve moogentheidt wordt lichtelijk vermant.
Maakt dat de volgend' eeuw niet weet waar Engelandt
Haar toppen, wit van krijt, quam beuren uit de baaren.
Zoo worden oudt Kartaag, in roof en moordt ervaaren,
Door d'oorlogstoorts van Room' in gloeient puin geleit.
Een die de zee bevrijt heeft zucht tot veiligheidt.
De zee is van de goôn aan yder mensch geschonken.
Wie goodegift beschermt, zal by de starren pronken.
Hier zweeg de Vryheidt: wantz' ontvonkte hen het bloedt:
Dit vuur ontstak het hart, en 't hart hun heldemoedt.
De zeegoôn schoolen in het diepst der zoute waatren.
Belloone deedt haar sweep van yzer schriklijk klaatren;
Zy vloog van schip tot schip en dreef het krijgsvolk voort.
De zeekasteelen zijn elkaâr op nieuw aan boordt.
De Britten vielen aan om 't hooftgezag der baaren.
De Staatsche stonden pal om 't zeerecht te bewaaren.
Zy vochten voor zich zelf, wy voor geheel Euroop.
Zy waaren vol van kracht, wy vol van kracht en hoop
Om lauwerkranssen met olyven te deurvlechten.
De Ruiter wijs in 't raân, en onversaagt in 't vechten,
Betoonden hier zijn kunst, en gins zijn fiere moedt.
Zijn zeepaardt renden langs de golven roodt van bloedt;
't Blies blixems uit zijn neus, en 't brieschte donderslagen:
't Spoog koegels, als den Brit, door zijne dubble laagen,
De dreiboom sluiten wou, deur hondert keelen heen.
Wie hem ontmoet wierdt van zijn klepper overreên,
En met de hoeven van meetaal op 't hart getreeden.

Waar dat men 't oog heen keert ontmoet men schriklijkheeden.
Elk toonden in 't gevecht de teekens van zijn plicht.
Nu scheen de duistre nacht, door 't blaakerende licht
Der branders in een dagh, vol straalen, te verkeeren.
Nu wierdt de heldre dagh, die wy om 't zonlicht eeren,
Door rook van schut en teer, verandert in een nacht.
Het oorlogs moordtooneel heeft overgroote kracht.
De Staatzucht was terwijl dit beurde binnen Londen;
Hier heeft zy zich vol vreugdt, uit ydlehoop, gevonden:
Zy was verzelschapt van de helsche Trouwloosheidt,
Van grootsche Hoverdy, daar niet dan waan in leit,
En Tweedracht boos van aart, hâar allernaaste raaden;
Het yzer' Oorelog, belust in bloedt te baaden;
Het woedende Geweldt, geteelt uit Overdaadt;
En holle Rovery, die nimmer is verzaadt;
Hadt zy in zee gestiert om Neêrlandt te bespringen.
Een fel en trots gemoedt pleegt gruwelijke dingen.
Een hart, vol zucht tot Staat, ontziet geen tieranny.
Nu boud zy in haar brein, verkropt van schelmery,
Een dochter van Bedrog, veel hooger zeegebogen
Dan Roome, toen 't Kartaag, door gruwzaam ooreloogen,
De vlag deedt strijken, en op zee verwonnen hadt.
Terwijl de Staatzucht op haar troon vol hoogmoet zat,
Heeft zich de Zeefaam op de Toertrans neêrgestreeken:
Men zag een stroom van bloedt langs 't luchtig kleedt afleeken:
Haar aanzicht was geschroeit; de vleugelen en 't haar,
Door 't oorlogsvuur, gezengt: zy die onlangs zoo klaar
Hoogdravent blaazen dorst deur zilvere trompetten,
Dat Karel al de zeen deedt luistren na zijn wetten,
Blies op een hooren met afgrijselijk gerucht:
De vloot der Britten neemt voor Neederlandt de vlucht.
Geen donder scheen de zucht tot Staat zoo schor te klinken:
Haar haaren reezen en het hart begon te zinken:
Haar boezem zwol van spijt de gal ontstak het bloedt:

Zy stampte driemaal, dol van gramschap, met haar voet,
Dat Englandt dreunt en kraakt tot aan haar veerste stranden:
Zy knarste driemaal, heet naar weêrwraak, op haar tanden;
En vloekte driemaal met zoo schriklijk een gebaar,
Dat al de golleven, uit angst van groot gevaar,
Al bruizende van 't strandt afweeken naar het noorden,
Ten lesten borst zy uit met opgeblaaze woorden:
Op zeehooft Robbert, op verstark mijn oorlogsvloot:
Pres al wat manlijk is, zoo redt gy my uit noodt.
Ik wil de zee een wet, door 't schut, met bloedt veurschrijven.
Wie wijdt wil heerschen moet niet dan geweldt bedrijven.
De heerschappyen zijn door wapenen gesticht.
De naam van zeerecht is van krachtloos volk gedicht,
Om al die starker zijn te binden aan die koorden.
Tieran en Koning zijn heel ongelijk van woorden:
Maar in hun daaden zijn zy somtijdts eens van hart.
Zoo Godtvergeeten sprak de Staatzucht vol van smart.
Prins Robbert, zoo vermaart door moedigheidt in 't stryen,
Sprak met een ziel vol spijt, en hart vol hoverdyen:
Moet ik met Neêrlandt slaan? met dat veracht gebroedt?
Met dat versmaade volk, zoo kleen van raadt als moedt?
O overbittre spijt! o onverdraagbre wetten!
Mijn fabel is te waardt om hen op 't hart te zetten;
Mijn schut te loflijk dat het hen op zee verslindt.
Nooit krijgt men luister als men moedtloos volk verwint.
Maar vrees niet dat ik vrees voor vyandtlijke kielen:
Waar d'afgrondt zoo vol schat als lijvelooze zielen,
Ik zou de staale poort van d'onderaardtsche kolk,
Met schut oprammen, om, in spijt van 't helsche volk,
De schatten in de kas van uwe hof te leggen.
De Zeefaam zal, zoo wy met Neêrlandt vechten, zeggen,
Dat overschrikkelijk zal klinken in uw oor:
Geen vuilder schandtvlek, noch geen dieper brandtmerk voor
De Britten, dan dat zy met laffe menschen kampen.

Noch zal ik hen, om dat gy 't wilt, aan boordt gaan klampen,
Gelijk als Herkles, die met ongediert moest woên.
Verwacht op morgen, want ik zal my zeewaarts spoên,
De vlaggen, die ik deur de Teems naar 't hof zal sleepen.
Zoo bruld' en blaften hy, en bruisden met zijn scheepen,
Vol krijgsvolk, deur de zee, daar Monk zijn hulp verwacht.
Nu deedt de Ruiter, door zijn krijgsvernuft en kracht,
De Britten zinken, ja veroveren en wijken.
Askuë, d'Ammeraal van drie gekroonde Rijken,
Wierdt leevendig van ons, na groot geweldt, gevat:
Men zag 't onsaglijk schip, dat hondert stukken hadt,
Van godt Vulkanus, op Neptunus zee-outaaren,
Aan Mars opofferen, om dat hy d'oorlogsschaaren
Der Staaten moedt in blies, tot roem van Neederlandt:
De vlammen stakken 't kruidt en 't kruidt het schip aan brandt:
Hier scheen den hel haar mondt, vol zwavel, op te spalken:
Mit sprong dit zeekasteel van ongemeete balken,
Met yzre bouten aan elkaâr gebouwt, van een:
De duinen zwaar van zandt, de klippen hardt van steen,
En steeden vast van wal, begonnen, op het springen,
Te schudden, ja de Toer, die 't aardtrijk poogt te dwingen,
Heeft driemaal, door de slag, tot schrik van 't volk, gekraakt:
Men zag de golven, die de Teems in zee uitbraakt,
Verbaast van angst te rug tot in haar killen wijken.
De ruime lucht geleek een kerkhof vol van lijken,
Een pakhuis van geweer, een mijn van staal en loodt,
Een bosch van boomen, en al wat de Moordt en Doodt
In water-oorlog dient: dit stof, in top gedraagen,
Quam van 't gestarnde dak, deurmengt met donderslaagen,
En blaauwe blixemen, in 't oog van 't Britsche rot,
Met zulk een slag omlaag, als toen de dondergodt,
Gewapent met zijn schicht, de steigerende bergen,
Die Tyfon staapelden, om 't heir der goôn te tergen,
Tot gruis vermorsselden. men zag hier niet dan wee.

Terwijl dit beurde quam Pins Robbert op de zee,
Dat Monk en al zijn volk een nieuwe kracht byzetten.
Nu quam de naare Nacht het krijgsgeweldt beletten:
Want zy bedekte hier de scheepen, dat elk speet,
Met haare vleugelen en zwartgeverfde kleedt.
De Slaap, een zuster van de Doodt, quam 't krijgsvolk naadren:
Maar d'Oorlogswakkerheidt beletten haar deur d'aadren
In 't bloedt te kruipen met haar schaadelijk fenijn.
Wie dapper vechten wil moet staadig wakker zijn.
De Wakkerheidt heeft macht om wondren uit te werken
Elk was hier beezig om de scheepen te versterken:
Want yder was de doodt, op hoop van eer, getroost.
Zoo dra als 't zonlicht op quam daagen uit het oost,
Deedt Monk de Hoofden van zijn volk by een vergaaren:
O helden! ving hy aan, hier ziet gy Stuarts baaren
Van 's vyandts vloot bekleedt; dies valt haar moedig aan:
Gy moet hem, want gy kunt, door eene slag te slaan
Voor eeuwig dompelen: op, toont uw oud' vermoogen.
Haar scheepen, ik beken 't, zijn schrikkelijk voor d'oogen:
Men zou met zulk een vloot, met Engels volk bemant,
De havenen en zeen van hier tot aan de strandt
Der andre werrelden, zeeghaftig overvallen:
Maar nu, gelijk gy weet, haar houte waterwallen
Met Neederlanders, laf van inborst, zijn bevracht,
Zijn 't starke scheepen, vol van mannen zonder kracht.
De zeege lacht ons toe, zoo gy slechts aan wildt randen.
Het krijgsvuur raakte hier verlede jaar aan 't branden,
Maakt dat het vuur van daag hier weeder wordt gedooft.
Zoo sprak hy, en elk zwaaid zijn sabel om het hooft.
Hier op begon zijn vloot de Staatsche vloot t'ontmoeten:
Nu braakte 't schut een zwarm van koegelen, koevoeten,
Schuiftangen, bouten, schroot, en al wat gruwel baart:
De donder van 't meetaal, en blixem van het zwaardt,
Deurmengt met moordtgeschreeuw, met klank van zeetrompetten

En legertrommels, die het krijgsvolk moedt byzetten,
Verschrikten oor en oog van 't naastgeleege strandt.
De Staatsch' en Britsche staan in een gelijke stant.
Wie overwinnen wil moet zwaardt noch koegel mijden.
De helden sneuvelden in 't vinnigst van het strijden.
Het moordtgeweer verschoont geen fiere heldemoedt.
Verdek en overloop zijn slibberig van bloedt,
Ja vet van brein en merg, en vuil van ingewanden.
Hier vielen hoofden neêr, daar afgehakte handen:
Gins beenen, arremen, en halfverplettert vlees.
De dappre toonden zich, in 't vechten, zonder vrees,
En stonden in 't gedrang als klippen in de vloede'.
Terwijl men op de zee met vuur en zwaarden woede,
Verscheen de Zeege met een lauwerkrans op 't hooft:
Zy had een scheepskroon, die het hel gestarnt verdooft,
In hare rechtehandt, en sprak tot heil der Staaten:
't Geweldt is hier te dol tot moorden uitgelaaten.
Wijkt Britten, Britten wijkt; of wacht een bitter wee.
De Neederlander zoekt slechts veilig deur de zee,
Met scheepen vol van schat, tot heil van elk, te vaaren:
Maar 't forsse Withal poogt hem oude Recht der baaren,
In weêrwil van de goôn, te krijgen door het zwaardt.
Wie d'oppergoôn bevecht wordt door zijn val vermaart.
Zoo sprak de Zeegen, en omhelsd' de Neederlanders.
Hier op begon de Leeuw te brullen met zijn branders.
Het zinken, pletteren en neemen baard' gerucht.
De kielen sprongen, vol van menschen, in de lucht:
De scheepen, baaren en de wolken zijn vol lijken.
De beer by 't noorder-as begon van angst te wijken,
Zijn muil vol tanden noch zijn klaauw wierdt niet ontzien.
De zon, die dit geweldt steil na 't gestarnt zag vliên,
Bedekte zich met mist voor 't spatten van de vonken.
Godt Mulciber, die toen in Heeklaas bergspelonken
Met zijn drie reuzen, nat van zweet, aan 't smeeden was,

Quam zijn geschroeide hooft, begruist van stip en asch,
Op 't woest geweldt vergramt, ten gloêndeberg uitbeuren:
Wie komt my hier, riep hy, in mijne smits versteuren?
Wie 't goodendom braveert verwacht een wisse doodt.
Ik ben hier beezig met de waapens voor de vloot
Van Neederlandt te smeên; dies kom my niet beletten.
De wapens dienen om de vryezee t'ontzetten.
De zee, die d'aardt omringt, gedoogt geen dwinglandy.
In 't spreeken wend' Vulkaan zijn oog ter rechtezy,
Hier zag hy 't golventzout vol drijvende kasteelen,
Die duizent Lemnossen, met gloeientheete keelen,
En duizent Etnaas, vol van brandent ingewandt,
En duizent Heeklaas, met haar vlammen scherp van tandt,
Voor haar doen zwichten, als de maan voor zonnestraalen.
De Smit der goôn begon zijn hooft omlaag te haalen.
De Teemsleeuw vluchten met een ingetrokke staart.
Maar Ruiter volgde met een oversnelle vaart,
Om hem de Staatsche macht voor eeuwig te doen voelen.
Hier tusschen hadt de Vorst der onderaartsche poelen,
Van Charon, die hem 't boot vol Britsche zielen brocht,
Tot leedt gehoort, dat Monk, in 't felst van de tocht,
Afzakte naar de Teems, een haven van de loosheidt.
Dit speet de helsche Vorst, en riep, geparst van boosheidt:
Hoe! zal ik dulden dat de Britten wijken? neen:
Ik ly niet dat de Teems te barsten wordt getreên:
Ik ben verplicht om hem voorrampen te bevryen.
Dat landt doet my meer dienst, door roof en moorderyen,
Dan al de landen die van menschen zijn bewoont:
Want daar moet ik mijn spook, dat zich met slangen kroont,
Heen stieren, om het volk, te wikklen in die zonden:
En hier komt al 't geweldt, dat elders wordt gevonden,
Uit eigen boosheidt, daar ik 't volk om min, in 't licht.
Zoo Oudt-Brittanje voor de Neederlanders zwicht,
Zal 't my de zielen, die 't my op moedt brengen, weigren.

De Ruiters grootheidt is my veel te steil in 't steigren.
Wie wijs is lijdt niet dat zijn inkomst mindren zal.
Zoo sprak de Koning van 't vervloekte zieledal,
En rukten al de rook van pikhout, zwavelvuuren,
Salpeeter en al wat de hel in haare muuren
Laat stooken, by elkaâr, en deedt het vaardig door
De Schotsche koolput, die de brandend' afgrondt voor
Een schoorsteen dienden, naar de ruime hemel trekken:
Hier zag men Stuarts vloot met nevelen bedekken:
Zoo vluchten zy vol bloedt en doôn naar Engelandt:
De Staatsche volgden, spijt de gronden hardt van zandt:
Maar 't misten maakte dat wy 's vyantsscheepen misten:
Hier hulp noch wapenkracht noch kracht van oorlogslisten.
De dappre Ruiter was vol eedle toornigheidt:
Nu heeft hy zich naar 't west dan naar het oost gedreit,
Gelijk een jaager om 't ontvluchte wildt te vinden,
Toen Venus Paris, die zy om zijn oordeel minden,
Voor Menelaüs kracht bedekten met een wolk,
Begon de Spartschevorst, omheint van oorlogsvolk,
Van spijt te raazen om zijn vyanden te zoeken:
Maar hy is endelijk (na lasteren en vloeken,)
Vertrokken in zijn tent, verkropt van ongenucht:
Zoo zag men Ruiter, toen de vyandt was gevlucht,
Zijn scheepen naar de kust der Vryelanden wenden.
De zeegoôn, vol van vreugdt na veel geleên ellenden,
Verscheenen by de vloot en zongen dat het klonk:
O Ruiter! en ô Tromp! gy hebt de macht van Monk
De hoorenen gekneust door uw manhaftigh stryen.
Vorst Stuart die onlangs, ô helsche hoverdyen!
Deedt stemplen by zijn beeldt, tot schrik van landt en steên,
Dat hy de sleutels hadt van groot en kleene zeen,
Zal nu bevinden dat hy uit heeft met vrybuiten:
Want gy weet door uw schut de zeen weêr op te sluiten,
De keelen daar al d'aardt vol vreugdt weêr aâm deur haalt.

Wie vryezeen ontsluit heeft eeuwig' eer behaalt.
De vrye zeevaart is voor dapperheidt te koope'.
Ontfangt deez' lauweren, ô Helden van Euroope!
Vol paarlen, bloedtkoraal, en brandtsteen hel van gloedt.
Hier zweeg de zeeschaar: want de vloot quam in de vloedt
Der Neederlanden, daar zy zich veur anker zetten.
Hier op begon de Faam op 't helderst te trompetten:
Oudt Ethiopien, de werreldt deur vermaart,
Heeft lang op Perseus, die met zijn gevleugeltpaart
De lucht deursneedt, geroemt, om dat hy door zijn deegen
Het wreede zeegedrocht, verwoedt op 't strandt gesteegen
Om al de tanden in Andromeda te slaan,
Zeeghaftig hadt verdelgt: maar hier op d'Oceaan,
Heeft Perseus Ruiter, met zijn zeepaardt snel in 't loopen,
Het Engelsch zeegedrocht, vermaart door moordt en stroopen,
De staart van 't lijf gehakt; de vinnen van meetaal,
En kooprekaaken, vol van tanden scherp van staal,
Met grooter roem verplet; en voort op 't hart getreeden:
Nu is de koopvaardy der vrygevochte steeden,
De recht Andromeda, de boeiens afgedaan:
Hy heeft de keetenen, daar Stuart haar meê aan
De Britsche roofklip sloot, door zijn geweer gebrooken.
Zeehelden lijden geen vervloekte waterspooken.
Zoo blies zy in de lucht in d'ooren van al d'aardt,
Nu sprak de Wijsheidt, die ons niet dan zeege baart:
O vrygevochte Staat! ô zeeburg aller landen!
Hou uwe pijlen en uw zwaardt in klem van handen.
Gewapend' Eendacht is de steunstijl van 't Gemeen.
Waar Tweedracht toegang krijgt, vervalt de macht der steên.
Wie vry wil blijven moet geen Tweedracht binnen laaten.
Zoo gy eendrachtig zyt, zoo zullen alle Staaten,
En Koningen eerlang uw bondtgenooten zijn.
Terwijl de Wijsheidt sprak, begon de Maas en Rijn
En zoute Zuiderzee, van waare vreugdt te schaatren.

Men hoorden 't handtgeklap deur alle steeden klaatren.
Laat Withal langs de Teems vry vieren voor 't gemeen,
Elk ziet deur 't stout en bot bedrog der Britten heen:
De Waarheidt heeft het kleedt der looge weg geschooven.
Nu wordt hun hoverdy van groot' en kleenehoven
Versmaadt, ja uitgelacht, en van die roem berooft.
Hun vreugdevier is door de glans van 't onz' verdooft.
Gedichtezeege moet de faam der waarheidt wijken.
Wy danken 't hemelrijk dat wy de vlag deên strijken;
En vlechten lauwren om de goude Scheepskroon heen.
Het loon der helden is tot lof van 't Algemeen.

Verscheide Dichten.

Aan Zyn keurvorstelyke Doorluchtigheidt, Zyn Hoogheidt De Prins van Oranje, de Vorst van Nassou, En &c. &c. toen Haar d'Ed. Ed. Achtbaare Heeren Burgemeesteren van Amsterdam de Nieuwe Schouwburg vertoonden.

Ik leg, ô Keurvorst! Ô Oranje! Ô Nassouwen!
En al die handt aan 't roer van 't schip der Staaten houwen,
Mijn onverwelkbre krans, eerbiedig, voor u neêr.
Nooit toont men eer genoeg aan Vorst en wettig Heer.
De Schouwburg zag zich nooit zoo rijk als nu bekleeden.
Ontslaat u voor een poos van uwe beezigheeden.
De bouwman ploegt en zaait; maar rust eer dat hy oest.
Toen Atlas schouder, die de hemel stutten moest,
Begon te zwichten, door het onverdraaglijk draagen,
Quam Herkles 't sterredak voor 't vallen onderschraagen:
Zoo zal ik uwe brein, door 't Spel, van last ontlaân.
De Schouwburg dient tot rust van Heer en onderdaan.
De ploegstier wordt om rust van 't zwaare juk ontslaagen.
De paarden spant men slechts by beurten veur de waagen.
De krijgsman hangt het zwaardt by wijlen aan de wandt.

Wie dat de ploeg, de koets en 't slagzwaardt van het Landt,
Voor d'onderdaan, bestiert, gedoogt geen nauwe paalen.
De Staatbestiering moet somtijdts haar aassem haalen.
Wie Vryheidt helpt behoên vereist ook vryigheên:
Of hy zou zelf een slaaf, met boeiens aan het been,
Van d'onderdaanen zijn; dies leent uw oor' en oogen:
Want ik zal u niet min in deeze Burg vertoogen
Dan oudt Atheen, de roem van 't schrander Griekelandt.
Tooneelspel kort de tijdt, ja 't scherpt het stomp verstandt,
En leert de menschen deugdt: indien men dit moet staaken,
Zoo moet men tijdtverdrijf, vernuft en leering wraaken,
Drie waare noodigheên voor steeden vol van volk.
Laat Mars vry woeden met zijn bloedig' oorlogsdolk,
By 't dondren van 't geschut, en blixemen der zwaarden,
Daar 't yslijk veldtgeschrey, en 't scherp gebries der paarden
De lucht vervullen, dat het aan de starren sluit,
De grenzen zijn bewaart, om al die heet op buit
En menschemoorden zijn in 't naadren te verpletten.
Wie 't algemeen bezorgt mach zich ter Schouwburg zetten.
Zoo zag men Vorst August, het hooft van Roomlus Staat,
De Burgermeesteren, de Ridderschap, en Raadt,
In 't heetste van de krijg, ter nieuwe Schouwburg koomen.
De zorg van Neêrlandt eist niet minder rust dan Roomen.

Den Eedelen Gestrengen Heer, Konstantyn Huigens, Ridder, Heer van Zuilechem, Monikkelandt, Zeelhem, &c. &c.

Dus lang, ô Zuilechem! die my door kunst verplichten,
Heb ik naar u verlangt, om eens, door mijn gedichten,
Te spreeken met uw oog; maar 't wierdt my staâg ontzeidt:

Dit deeden noch de zee, die vol van banken leit,
Noch bosschen dik van schors, vol onbesnoeide ranken,
Noch bergen steil van kruin, die tusschen 't hof der Vranken,
Daar gy geherbergt wierdt, en d'Amstel leggen; neen.
Plichtvaardigheidt ontziet geen reis vol moeilijkheên.
Wie by zijn vriendt wil zijn is quaalijk te bedwingen.
Oprechte liefde weet deur steen en staal te dringen.
Wat hiel my dan te rug? uw zorg vol schranderheidt,
Die voor het erfrecht van Oranje heeft gepleit,
Tot luister van zijn Stam die wy ten top zien beuren.
Wie voor zijn Hofprins pleit behoort men niet te steuren,
In zaaken van belang verdraagt men geen belet.
Maar nu dat gy uw voet in 't hof van Hollandt zet,
Zal my het bouwen van de Schouburg, vol tooneelen,
Noch mijn Medea, die haar moordtrol poogt te speelen,
Deurzilt in traanen en heel roodt van kindremoordt,
Niet sluiten binnen 't Y, door 't nachtslot van haar poort.
Een brandend' yver lijdt geen afgepaaldepaaden.
'k Wensch u, door 't boek, te zien, nu dat de lauwerblaaden,
Die godt Apol, het hooft der Dichters, u tot loon
Van uw gedichten schonk, van Willems fierezoon,
Met een Oranjetelg op 't heerlijkst zijn deurvlochten.
De zeege die August in 't Oosten heeft bevochten,
Kreeg hy door 't moordtgeweer van zijn verwoedehandt:
Maar gy verwont in 't West door 't zwaardt van uw verstandt,
Dat noch voor donders zwicht noch snelle blixemvuuren.
Een afgerecht vernuft weet alles te verduuren.
Vergeef my zoo mijn boek u steurt in Willems zaak.
De hofdienst, vol van zorg, vereist bywijl vermaak.
Wie zucht tot dichten heeft weet tijdt in tijdt te vinden.
Gy zult my, zoo gy dit gedoogt, noch vaster binden
Aan d'oudebanden van uw gunsten, taay van stof.
Een wijze Ridders gunst siert meer dan lauwerlof.

Zeetocht van den Eed. Heer Joan de Wit, Heer van Heekendorp, Snelderwaardt, &c. Groot Zeegelbewaarder, Stadthouder van de Leenen >der Landen van Hollandt en West-Vrieslandt, Raadt en Pensionaris, &c.

Toen d'overwijze Wit, de mondt en arm der Staaten,
(Afgrijselijk gehaat van die de Vryheidt haaten,
Maar heiliglijk bemint van die de Vryheidt mint)
Zich op de zee bevondt, daar hy het hoogbewint
Van 't waterleger hadt, verblijde 't recht der steeden:
Want al wat Cicero en Brutus saamen deeden
Weet hy alleen te doen tot steun van landt en stadt.
De Roomsche Reedenaar, veel meer dan goudt geschat,
Heeft niet dan met tong voor 't Kapitool gestreeden:
Maar d'onvermoeide Wit, niet min in schranderheeden,
Strijdt met zijn tong in 't Hof, en met zijn arm op zee:
Hy voert in d'eene handt, om vryheidt en om vreê,
Het Wetboek van de Staat, in d'andre handt den deege
Van d'algemeene Leeuw: want hy heeft, om de zeege,
De Staatcytabbert, die uit scherp vernuft ontstaat,
En 't harnas van de Krijg, als Raadtsheer en Soldaat,
Gelijk om 't lijf gegordt, daar anderen voor beeven.
Zoo strekt dien Herkules, die na zijn doodt zal leeven,
D'Atlassen van het Hof, vermoeit door last en zorg,
Een onverwrikbre zuil, een starke legerborg,
En strijdtbaar zeekasteel, voor woest geweldt en laagen.

De last van 't Landt is best door raadt en moedt te schraagen.
Waar dubble krachten zijn behoudt de Staat haar stant.
Terwijl De Wit de Zee deurploegd' naar Karels strandt,
Verscheen de Vryheidt, door zijn hulp in top gereezen,
In 't midden van 't gestarnt: maar vol van hoop en vreezen.
Nu wenstze hem in 't Hof, dan weeder op de vloedt.
Ten lesten riepz' hem toe met een onstelt gemoedt:
Waar heen de Wit? waar heen? vreest gy geen zeetierannen?
't Moordtdaadig oorelog verschoont geen fiere mannen.
De Doodt is moedig alsz' een loflijk man verwint.
Wat zit 'er in uw hart dat gy 't gevaar bemint?
Wie dienst door raadt zal doen moet zich voor ramp behoeden.
Gy zijt hier om te raân; maar niet om meê te woeden.
Wel raaden vecht niet min dan eedle dapperheên.
O steunstijl van het Hof! o borstweer van 't gemeen!
Gy waagt de Vrye Staat zoo gy uw lijf gaat waagen.
Een dubbel ongeval is voor geen Staat te draagen.
Het Landt verloor te veel verloor 't haar oorlogsvloot;
Maar 't zou niet min, ik zweer 't, verliezen door uw doodt:
Want gy weet Vlooten door uw wijze raadt te bouwen.
Hier zweeg ze want haar tong wierdt van de smart gehouwen.
Nu sprak de wakkre Wit, en boog eerbiedelijk:
O Vryheidt! schuw voor dwang, o oudrst van 't aardtsche rijk!
Ik vrees noch dondrent schut noch 't woeden van de branders.
O paarel aan de kroon der Staatsche Neederlanders!
Ik quam niet voor my zelf, maar voor 't gemeen in 't licht,
Wie 't algemeen bezorgt betoont niet meer dan plicht.
De Vryheidt kost ons bloedt, ellenden en gevaaren.
Door winnen krijgt men roem: maar welstant door bewaaren.
Ik kom hier om de Staat in alles dienst te doen.
Wie 't Landt wil dienen moet wijs raaden en fel woên.
Natuur heeft yder mensch vernuft en kracht gegeeven:
Wie deeze schatten niet voor 't Vaaderlandt en 't leeven,
In tijdt van noodt, gebruikt, betoont zich leevent doodt.

Mijn order wil dat ik zal blijven in de Vloot.
Een die geen order volgt behoort men streng te straffen.
Wy moeten naar de Teems eer dat de Nijdt komt blaffen;
En sterf ik door 't geschut van eenig dapper man,
Dan zal ik, dit staat vast, de bitse galmondt van
De Laster, die staâg brult, met eigen bloedt toestoppen:
Want dat verwoedt gedrocht, met meer dan duizent koppen,
Wordt best met Raadtsheers bloedt, gelijk gy weet, gepeit:
Nu haakt haar holle balg, o wreede gulzigheidt!
Op nieuw naar 't bloedt van die de zy der Vryheidt kiezen.
Ik zal, tot heil van 't Landt, al zou ik 't hooft verliezen,
Gelijk uw Cicero, volharden in mijn plicht.
Hy wou meer spreeken; maar het anker wierdt gelicht,
En 't schip begaf zich naar de steile Britsche stranden.
De krijgsmoedt deedt zijn hart op 't koudewater branden.
Nu zogt de vreed' olijf door oorlogs lauwerblaân.
Nu worden hy, o ramp! van een verwoed' Orkaan,
Op 't zwallepende nat, afgrijselijk bestreeden.
Geen Zanggodin heeft macht, hoe stark van wijze reeden,
Om my te leeren hoe ik 't onweer zingen zal:
Want al de golleven van 't zoute waterdal,
Zandtplaaten, neevelen, stormwinden, dwarrelvlaagen
Slagreegens, blixemen, weerlichten, donderslaagen,
En al wat gruwzaam is vertoonde zig by een:
Het Zuide, Noorde, Oost, en Weste, dat veur heen
Elkander vyandtlijk, op 't vinnigst, aan quam rannen,
Was nu, tot schrik van hem gewapent, saam gespannen,
Om starke vyanden te zijn van onze Vloot.
Terwijl De Wit op zee moest worstlen met de doodt,
Ontmoeten hem van veer de fell' ontsteeke Britte':
Dit scherpte zijn vernuft en brocht het hart vol hitte:
Hy greep het zwaardt, om wijs en moedig weer te biên:
Maar Stuarts Zeevoogt week om 't krijgsgevaar t'ontvliên.
Nu quam het Hooghgezag der Vrygevochte Landen:

Haar boezem pronkte met haar schildtleeuw scherp van tanden,
En klaauwen krom van punt: zy hadt in haare handt
De zeve pijlen, die van d'Eendracht met een bandt
Aan een gebonden zijn; en 't hooft droeg lauwerblaadren:
O Wit! mijn Raadt en Heldt, sprak zy hem aan in 't naadren,
Gy toont uw raadt en kracht in oorlog en in vreê:
Maar gy blijft hier te lang, in 't spijt van 't weer, op zee,
De woeste Winter wil geen Vloot op 't water lijden.
Wie dat by ontijdt vaart heeft met het weer te strijden.
Gy hebt uw plicht voldaan in raadt en moedigheên;
De hemel heeft de Brit voor u met vuur bestreên:
Want Londen is door haar in gloeient puin begraaven.
Windt all' uw ankers op, en zeil naar onze haaven.
Hier zweeg zy, en men wendt de Vloot naar 't noorderspoor.
Zoo quam De Wit in 't Hof daar hy de Staaten voor
Zijn Meesters groeten en zijn last heeft opgedraagen.
Zoo lang als Roomen haar Krijgshelden heeft ontslaagen
Van hun geleende macht, behiel 't haar vryigheidt:
Maar toen haar Raadt dit recht van Cezar wierdt ontzeidt,
Verviel 't in slaaverny. dit leert elk wakker weezen.
Wie wakker zorgen wil heeft voor geen ramp te vreezen.
Zoo moet men eeuwig zijn in 't Staatsche Neederlandt.
Wie voor zijn burgers zorgt behoudt een vrye stant.

Op 't Burgermeesterschap van den Eed. Heer Andries de Graaf, &c.

Toen Polsbroek, van de doodt, tot ramp der onderdaanen,
In 't graf gesloote wierdt, sloeg d'Amstel, nat van traanen,
Haar handen, als ontzint, al sidderent in 't haar,
En krabden 't aanzicht op, met schrikkelijk misbaar:
Want al haar hoop scheen met zijn lijk in 't graf gevallen.
Een die zijn hoop verliest baart naare lijkgeschallen.

De doodt der wijzen drukt het hart der burgery,
Maar nu het Raadthuis van het zeegenbaarend' Y,
Van Graaf, zijn wakkre broêr, als vaader wordt bezeeten,
Heeft Amsterdam, dat om van Polsbroek heeft gekreeten,
De doffedroevigheidt, van vreugdt, de nek gekeert.
Al wie gezag verkrijgt wordt door 't gezag geëert,
En pronkt, tot luister van zijn huis, met Achtbaarheeden:
Maar 't Burgermeesterschap van 't hooft der watersteeden,
Wordt nu door Graaf geëert, tot luister van de Stadt.
Een loflijk Burgervoogt wordt meer dan 't Ampt geschat.
Wie volk bestieren moet behoort met deugdt te praalen.
Nu zullen door zijn zorg voor d'Amsterdamsche paalen,
't Bederffelijk Geweldt, de schaadelijke Twist,
Het eerelooz' Bedrog, dat zich met trouw vernist;
En woekrend' Eigenbaat, d'onnoosle niet bestrijden.
De Boosheidt moet men, eerze wortel schiet, afsnijden.
Langs zulk een hooftspoor plag zijn grootvaâr vol beleidt,
Zijn vaader en zijn broêr, elk om hun deugdt verbreit,
Tot heil van d'Amstelstroom, op 't loffelijkst, te draaven.
't Stadthuis is van 't geslacht der wijz' en dappre Graaven
Tweehondertjaar bekleedt, en 't bloeit noch als het plag.
Een Staatnut Stamhuis past het Burgerhooftgezag.

Op d'Oude en Eedele Ridderschap Van Gelderlandt, &c.

Oudt Roomen roemden op haar overstrijdtbre Riddren:
Maar 't vruchtbaar Gelderlandt, dat Cezars heir deedt siddren,
Betoont zich aan de Rijn niet min in Ridderschap.
Een eedelmoedig volk beklimt de hooghste trap.
Zoo weet men door de Faam te steigren naar de wolken.

Hier ziet men d'eedle Maagdt der vrygevochte volken,
De Veurburg van de Staat, verschijnen op haar troon:
Haar fiere krijgsdeugdt past een helden lauwerkroon,
Op 't heerelijkst deurvlecht met palm en olyblaaden.
Het Heldenloof is 't loon van loffelijke daaden.
Wie vreê door krijgen krijgt wordt nooit genoeg geëert.
De Wijsheidt, in het school van Pallas uitgeleert,
Bekleedt haar rechte zy, tot steun van volk en Staaten.
Een dappre wijsheidt strekt tot heil der onderzaaten.
Wie 't algemeen beschermt betoont zich braaf van aart.
Men ziet Gerechtigheidt, gewapent met haar zwaardt,
En schaalen, by haar troon, om heilzaam recht te pleegen:
Maar zy gebruikt de schaal veel eerder dan den deegen.
Wie godtlijk straffen zal vereist voorzichtigheidt.
Het vleiende Bedrog, dat yder laagen leit;
En 't woedende Geweldt, zijn vruchteloos aan 't beuren:
Want deeze gruwlen, die haar handtvest wilden scheuren,
Om diep te dompelen in Staat en burgerbloedt,
Zijn door haar raadt en handt, beneepen van haar voet.
Een adellijk geslacht begeert geen last te draagen.
De Vryheidt vindt zich heel van 't slaafsche juk ontslaagen
Maar zy behoudt het zwaardt gelijk in 't oorlogsveldt.
Wie in de vreede waakt behoedt zich voor Geweldt.

Aan Mevrouw Katarina Opcy, toen den Eed. Heer Kornelis Witsen, haar Gemaal, Burgermeester, Raadt, &c. van het ziekbedt, &c.

Met welk een dankbaarheidt zal ik den hemel prijzen,
Nu dat men Witsen, door de ziekt heel afgemat,
Tot heil van 't volk, gezont van 't ledekant ziet rijzen?

De dankbaarheidt wordt dier van d'oppermacht geschat.
De hemelsche genaâ begeert geboogeharten.
Dies laaten wy, nu dat de vaader van 't gemeen
Geheel ontslaagen is van doodelijke smarten,
Dankvaardig knielen, en Godt naadren met gebeên.
De balssem van 't gebedt kan lijf en ziel geneezen.
Ik bidt all' andre voor, om Witsens goede stant,
Op dat hy aan het Y, in top van eer gereezen,
Het Raadthuis lang betreedt, tot steun van Stadt en Landt:
Zoo toont men zich verplicht aan d'opperste weldaaden.
Wie Godt naar plicht ontmoet omhelst hy met genaaden.

Aan den Eed. Heer Simon van Petkom,

Heer van Nieuwegaarde, Rezedent van zijn Koning lijke Majesteit van Deenemarken, by zijn Kon. Maje steit van Groot Britanje, &c. met mijn gedichten.

Gy hebt my meenigmaal, ô Nieuwegaardt! doen nooden,
Om eens te koomen in het veerijk Britsgewest;
Ik vreesde voor de zee, vol woeste waatergooden:
Maar meer voor Olivier, om dat dien schepterpest
De Teemsstroom hadt omheint met galgen, staaken, mikken,
Schavotten, bijlen, raân, en alle heillоosheên.
Een gruwlijk schouspel dient om d'oogen te verschrikken.
D'onnoozlen zagh men van vervloekte beuls vertreên.
De Vierschaar, heet naar bloedt, wierdt door 't geweldt gespannen.
De markt en 't hof was roodt van Vorst en burgermoordt.
De deugdt heeft geen verblijf by schelmen en tierannen.
Maar toen dit schrikdier sturf, tot heil van Zuidt en Noordt,
En dat het wettigh hooft ten zetel was gereezen,
Verliet ik, om by u te koomen, d'Amstelvloedt.

Waar wijze Vorsten zijn behoeft men niet te vreezen.
Ik kom in spijt den windt, schoon 't onweer gruwzaam woedt,
Op scheepen, stranden, reên, en Thetis zoute weiden.
De zee die tusschen Duins, en 't zandigh Tessel leit,
Is breedt: maar noch te smal om my van u te scheiden.
Wie by een vrindt wil zijn, ontziet geen moeilijkheidt.
Laat anderen dit spoor by zoomerzon verkiezen,
Ik streef deur sneeuw en ys, om in uw oog te zijn.
Oprechte vrindtschap is door koudt niet uit te vriezen.
Nu kom ik in uw huis: maar niet in zulk een schijn,
Gelijk als toen ik u, daar my de plicht toe raaden,
Geleide naar het schip, dat u te Londen brocht:
Ik kom in dicht verschept, bekleedt met witteblaaden.
Zoo wierdt Meceen bywijl van zijn Virgiel bezocht.
Het hart daar 't leven woont, is meerder dan de leeden.
De geest, die hemels is, wordt boven 't brein gezet.
Vergeef my zoo ik u in uwe beezigheeden,
Die staadigh wakker zijn, in 't Britsche hof verlet.
Wie dat twee Koningen door zorg aan een zal houwen,
Vereist geen hinderpaal, op zulk een nuttewacht.
De troonen zijn niet dan door zorgen vast te bouwen.
Noch dient 'er aademtocht, op hoop van nieuwe kracht.
Ik kom, ô Nieuwegaardt! om u in 't oog te luistren
Wat dat mijn hart verbergt voor die ik eerlijk wraak.
Men moet, voor die men mint, geen hartgeheim verduistren.
Zoo gy uw oogen sluit voor mijn beïntespraak,
Zoo zal ik noch, ik zweer 't, uw Konings Dichter blijven;
Een die uw Koning eert, dit weet ik, eert u meê.
Zoo zal mijn enkle pen een dubble dienst bedrijven.
Ik vrees geen Zweedtsche leeuw, die 't aardtrijk in een zee
Van bloet dorst dompelen, om landt en volk te dwingen:
Dat bleek, toen ik aan 't Y, op 't draavende tooneel,
't Ontzet van Koppenhaaf, al dreunent, op quam zingen.
Ik zoek in dit gewest, zoo ik u niet verveel,

In deez' gestaltenis, tot dienst van u te blijven.
Het hart der Dichters kent men best aan 't schrijven.

Aan den Eed. Gestrengen Heer Jakob Westerbaan, Ridder, Heer van Brandtwijk, Gyblandt, &c. met mijn gedichten.

Toen Okkenburg het hooft eerst beurde uit de klingen,
Heb ik u zelf bezocht, nu koom ik van papier.
De vrindtschap maakt my stout, om voor u op te zingen.
Een nachtegaal verdooft men door geen schor getier.
Gedoogh dat ik van 't Y, uit diepgezonke veenen,
Kom steigren over 't duin, tot op uw helikon.
Wie zucht tot kunst heeft zoekt de schrander hippokreenen,
Vergun my dan een drup uit uwe hengstebron:
Maar na die drup gehoor by uwe zanggodinnen.
Apol ontzeidt nooit plaats aan die de dichtkunst minnen.

Op 't Priesterschap van den eerwaardigen Heer Joannes de Bout, Harder van de Lieve Vrouwe Kerk &c.

Na dat hy xxv jaaren tot die waardigheidt ingewijdt was. Aan de Catholijke Gemeente &c.

Toen vaader Muzius, zoo rijk van deugdt als gaaven,
Door water, zwaardt en koordt,
O gruwel! was vermoordt,
Wierdt gy zoo diep in smert als hy in d'aardt begraaven:

Wie dat zijn zielzorg mist gevoelt een bitter lijden.
Maar sint De Bout het huis
Van Christus, na veel kruis,
Gebout heeft in uw wal, beleeft gy beeter tijden.
De zieledwang wordt in geen wijze stadt geleeden.
Het slagzwaardt is gezweit,
Op hoop van vryigheidt.
Wie vryheidt koopt voor bloedt gedoogt geen heilloosheeden.
Nu hebt gy stof tot vreugdt in uw gewijde kooren:
Want nu, ô Christus schaar!
Is 't vyfentwintigjaar,
Dat hy in Petruskerk tot Priester wierdt gekooren.
Zoo quam hy uit het Sticht om u door leer te stichten.
Wie 't woordt van Godt verbreit,
Bevordert zaaligheidt.
De waare leer heeft macht om d'afgrondt te doen zwichten.
Den hemel oesten, door zijn zorgen, heele schaaren.
Met reeden wierdt De Bout,
De kerk zoo lang betrout.
De zielbezorgers zijn de starkste kerkpilaaren.
Laat ons de hemel lof voor zoo veel jaaren geeven,
En eeren met een klank,
Van heilig maatgezank,
Op dat De Bout noch lang, tot heil van 't volk, mag leeven.
Wie 't zaadt der deugden zaait vereischt getal van jaaren.
Zoo hout men uit Godts stal,
De wolf van 't helschedal.
Godts lammeren kan men best door Christus leer bewaaren.

Op verzoek van den Eed. Eed. L. R. S. t'A.

I.

Maatzang groot van krachten!
Die het wreevlig oor gebiedt,

Gy steunt al d'aardtsche machten.
Zonder maat is alles niet.
Gy hebt godt Mars, in 't veldt,
Zelf dicht en schilderkunst,
Een vaste wet gestelt:
Zoo trekt men yders gunst.
Het menschendom bestaat
In regelen van maat.

II.

Die zonder min beminnen
Zijn gestaadig in gevaar.
De maat kan ramp verwinnen.
Al de deelen van het jaar
Verschijnen zelf op maat.
Geen Vorst, hoe groot van macht,
Of hy verliest zijn staat,
Zoo hy de maat veracht,
Wie buiten maat wil gaan,
Zal zelden lang bestaan.

III.

De zon, de maan, de starren,
En het vloeien van de zee,
Behoedt gy voor verwarren.
Maar maakt alleding gedwee:
Want Orfeus dwong, door 't spel,
De dieren, het geboomt,
En wachthondt van den hel.
't Wordt al deur maat betoomt.
Wie wijs is mint de klank
Van 't heilig maatgezank.

Noch voor den zelfden Heer, &c.

I.

En ander roemt de krijg om 't zeegbaar zwaardt:
Maar ik van zachter zin,
Veihefde kracht van min.
De krachten van de min zijn wijdt vermaart.
Het allerkoelste bloedt,
Gevoelt de minnegloedt,
Door 't prikkelen der schichten,
Van Venus vlugge zoon, die 't al doet zwichten.
De Min kan yder, door zijn pijl, verplichten.

II.

De Min wordt aangebeên in 't heete zuidt,
Vol gruwzaam ongediert.
Hy wordt geëert, geviert
Van d'Indiaan, in 't oost vol geurig kruidt.
Het westen, rijk van goudt,
Wordt door zijn kracht gebouwt.
Hy plant zijn hooftpilaaren
In 't noorden op het ys, in spijt der baaren.
Al waar de min verschijnt is zucht tot paaren.

III.

De dieren die op 't landt en in de zee
Voor elk verburgen zijn,
Gevoelen 't zoet fenijn.
Al wat ooit aassem schiep maakt hy gedwee.
Hy weet, in d'oope lucht,
De veugels, in de vlucht,
Een wondt in 't hart te geeven.
De Minnegodt gedoogt geen teegenstreeven.
De werreldt kan niet zonder minne leeven.

Noch voor den zelfden Heer, &c.

I.

De liefelijke schoonheidt,
Heeft overgroot vermoogen.
Wat, vol van zwier, ten toon leit,
Ontsteekt het hart deur d'oogen.
Al de zinnen ontvonken, door 't lonken, tot heilzaam minnen.

II.

Het schoon, versiert met gaaven,
Is niet naar eis te melde:
't Maakt koningen tot slaaven,
En dwingt de sterkste helde'.
Schoone handen en oogen, zijn boogen en minnebanden.

III.

De schoonheidt van het aanzicht,
Verwint de minneschichten,
Gelijk de zon het maanlicht.
Het schoon kan elk verplichten;
Ja verovren: haar machten zijn krachten die eerlijk tovren.

Verzoekschrift, aan d'Eed. Eed. Heeren Schatbezorgers van Amsterdam, &c.

O Schatbezorgers van de hooftmarkt aller steeden!
Ik kom uw Achtbaarheên eerbiedig teegentreeden;
Want die zijn meesters eert bewijst niet meer dan plicht.
Ik die, wanneer 't de tijdt wil lijden, vaarzen dicht
Op Helden, Hartogen, Vorstinnen, Prinsen, Graaven
En Koningen, die door de Faam ten hemel draaven,
Verzoek het Leeninghuis te dichten met mijn glas.

Wie licht wil scheppen komt doorluchtig dicht te pas.
De glaazen dienen 't huis, als 't duister is, voor oogen.
Ik hoop de woestewindt, hoe machtig van vermoogen,
De donder, dol in 't woên, en blixem, scherp van punt,
Deurmengt met nat en sneeuw, zoo gy my 't werk vergunt,
Tot welstant van het huis, te keeren door mijn ruiten,
Een huis vol glaazen houdt het onweer dikwils buiten,
Vergun uw Dichter dat zijn hoop niet wordt gesnoert.
Wie door 't bloedtdorstig staal doorluchtig werk volvoert,
Wordt in het veldt van Mars bedankt met lauwerblaadren:
Ik zal doorluchtig werk, o loffelijke Vaadren!
Aan u vertoonen, en noch zelver dankbaar zijn:
Vergeef het my zoo ik te stout veur u verschijn,
En uwe taay geduldt, door mijn verzoek, kom tergen.
Wie gunst by Heeren zoekt vereist 'er eerst te vergen.
De huiszorg, die gy mint, geeft my by u geleit.
Een Dichter heeft, bywijl, een weinig vryigheidt.

Wijns gebruik en misbruik.

ZANG.
Wie 't nat van Bacchus wraakt betoont zich zonder reeden:
De wijn is wetsteen van het dof en stomp verstandt.
De disch der wijzen ziet men staâg met wijn bekleeden.
De wijnstok wordt tot hulp van lijf en geest geplant.

TEEGENZANG.
Wie wijn tot noodtdruft drinkt wordt reedelijk gevonden:
Maar d'overdaadt betoont hoe Lot door wijn verviel.
Het gulzig zwelgen is de moeder aller zonden.
In overmaat verdrenkt men wijsheidt, lijf en ziel.

Op 't Weeshuis van d'arme vremdelingen t'Amsterdam, Gebouwt in 't jaar 1664.

D'Erentfeste, Wijze, en Voorzienige Heeren, Mr Jakob Koetenburg, Daniel de la Bistrate, Jakobus de Marees, Joannes Slicher, Jan de Waal, Joannes de Ballie; Bezorgers van d'oude en jonge arme vremdelingen, worden 't volgende Weeshuis toegeëigent van Haar E. E. verplichte Jan Vos.

Op 't Weeshuis van d'arme vremdelingen &c.

De Dichtkunst doopt haar pen in schrandre hengstebronnen,
Om Krezus, rijk van schat, door moordtgeweer gewonnen,
Te roemen met een klank van 't wijdtbefaamt Atheen:
Ik zal mijn veeder in geen Grieksche Hippokreen,
Maar in de traanen van de schreiend' Armoedt doopen.
Wie niet dan waarheidt zingt hoeft om geen hulp te loopen.
Weg, groote hoven, weg, gy zijt te kleen van lof.
Ik vindt in 't Armehuis een overrijke stof.
Toen 't machtig Amsterdam, door koopmanschap aan 't bloeien,
In huizen, vol van praal, en volk begon te groeien,
Quam d'Armoedt aan het Y, op hoop van heil te zien.
Wie zonder schuldt verarmt behoort men hulp te biên.
Al wat men d'Armoedt schenkt is eerst van Godt geschonken.
Haar oogen waaren diep in 't veurhooft weg gezonken,
En 't vuur door 't water van haar traanen uitgedooft.
Zy hadt een krans van riet op 't ongehulde hooft.
Haar mondt was leeg van spijs: maar vol van weegeschallen.
De kaaken waaren heel, van honger, ingevallen.
't Gebeente rammelden in 't uitgemergelt vel.
Haar zinnen scheenen, door een innerlijk gequel,
Een dochter van Ellendt, afgrijslijk te verwildren.
Wie dat de Doodt, om recht te treffen, poogt te schildren,
Behoeft zijn oog slechts op haar ommetrek te slaan.
My dunkt ik zie haar noch, o deernis! veur my staan.
Zy leunden op een stok om 't vallen te verhindren.
Dus quamz' omheint van arme en ouderlooze kindren.
O hemel! borst zy uit, en zag naar d'opelucht;
O Heillandt sprak zy voort, en loofd' een naare zucht:
Laat uw genaad' op my en deez' onnoosle daalen.

Een afgevaste buik gevoelt de zwaarste quaalen.
De honger is een zwaardt dat dwars deur 't hart heen snijdt.
Erbarm, ik bidt, erbarm, eer wanhoop my bestrijdt:
Gedoog niet dat dit spook mijn boezem overrompelt.
Ik ben tot over 't hooft in alle ramp gedompelt.
Indien gy my verlaat komt alle hulp te laat.
De droevig' Armoedt is een schepfel zonder raadt.
Mijn man is van 't geschut, o moordtgeweldt! verslonden.
Mijn kuische dochters zijn, o helsbedrijf! geschonden.
Mijn zoonen zijn, o wee! door 't oorlogsvuur verbrandt;
En ik, o wreedt geval! en ik ontvlucht mijn landt.
Laat my, o Oppervoogt laat my niet langer wachten:
De menschen stoppen 't oor voor mijn benaude klachten.
De holle Gierigheidt heeft een gesloote handt.
Het vuur der Liefde schijnt tot stuivend' asch verbrandt.
Help, Hemelkoning, help, de Noodt komt my bespringen.
Dus klaagend' zag men haar de handen deerlijk wringen.
Hier tusschen quam Godtszoon, die 't heillooz' helsche huis,
Tot veurstant van de ziel, verdelgden met zijn kruis,
Op zijn bestarnde troon, omheint van zijn trouwanten.
Hy hadt d'Apostlen en Profeeten, zijn gezanten,
D'Oudtvaaders en al wie hem dienden, veur zijn troon.
D'acht Zaaligheeden en wie ooit een martelkroon,
Vol starren, van hem kreeg, verscheenen om te hooren.
D'erbarmlijke Gena, uit Medely, gebooren,
Zat veur zijn zetel, daar zy om vergiffenis
Der zonden pleit, van al wie hier boetvaardigh is.
Zijn glans heeft deeze schaar op 't heerelijkst bescheenen.
Hier hoorden hy het Hof van 't bange Weenen weenen,
Om dat de Turksche maan, door sabel, bus en gloedt,
De zon van Oostenrijk wou dompelen in bloedt,
Om d'Arent in zijn nest voor eeuwig te vertreeden:
Maar hy bezorgden 't Rijk van raadt en dapperheeden.
Wie fel besprongen wordt moet fel in 't keeren zijn.

De waare Godtsdienst lijdt geen Mahomets fenijn.
Nu drong het droefgebedt van d'Armoedt deu`r de wolken,
De Heillandt, die staag waakt tot heil van alle volken,
Erbarmden toen 't geluid tot in zijn ooren quam.
Hy riep de Liefde, die, ontsteeken door zijn vlam,
Recht voor zijn voeten zat, om op zijn last te passen.
Ga naar het Y, zegt hy. bestuwt van rijke kassen,
Die staâg tot troost en steun der armen oopen zijn.
D'ellendig' Armoedt, die by zon en maaneschijn,
Door 't overharde hart van andre wordt verdreeven,
Heeft zich, op hoop van hulp, aan d'Amstelstroom begeeven.
Een hongerige buik zoekt heul by d'Overvloedt.
De winbre Neering is beweeglijk van gemoedt.
Wie lichtelijk beweegt betoont zich mildt in gaven.
Gy moet in aller yl naar deeze koopstadt draven,
En blaak haar met uw toorts, daar heilig vuur in leit.
Hier zweeg de Hemelvoogt, die haar het spoor bereit.
De Liefde tooiden zich om Amsterdam te naadren.
Haar hulsel pronkte met een krans van dadelblaadren,
Die zy in 't Paradijs, vol bloemen, hadt gestrikt.
De staatcytabbert, diez' om haare leeden schikt,
Was van een Serafijn van blaauw op roodt geweeven:
De randen waaren, in de zaal van 't zaalig leeven,
Van kunstig englen, met de zeve werken van
Barmhartigheidt, daar 't quaadt niet teegen opzien kan,
Na 't leeven geborduurt, om rijk van praal te worde'.
Op 't midden van de gesp, daar zy haar kleedt meê gorde,
Vertoonden zich een bosch, dat naar de starren rijst;
Hier wierdt Elias, die op Godt betrouwd', gespijst:
De raven, die hem 't broodt quam brengen, scheen te zweeven.
Dus toegerust is zy, van yver voortgedreeven,
Met Meêly, zacht van aart, en Mildtheidt, ruim van handt,
Op haar karros getreên, om 't spoor naar Amstellandt,
Dat in het noorden leit, op 't spoedigste te baanen.

Zy worden voortgevoert van vlugge pellekaanen,
Die haare jongen met haar eigen bloedt opvoên.
Godtvruchtigheidt, om haar in 't mennen te voldoen,
Bestierden 't leizeel, om de veugels voort te jaagen.
De wolken weeken veur haar diamante waagen,
En waaren vaardig, om het aardtrijk, droog van dorst,
Te laaven met haar nat, tot voedtsel van de korst.
De zon begon de maan met straalen te bekleeden,
De Liefde, vol van Godt, verwekt medoogentheeden.
Waar dat Medoogen is verschijnt Mildtdaadigheidt.
Nu streek zy met haar koets, daar 't Y vol scheepen leit,
Die met al d'oesten van het aardtrijk zijn gelaaden.
Hier naaderd' zy de Stadt, gehult met kroonsieraaden,
Die van twee leeuwen, die staag waaken, zijn bewaart.
O vreedebron! sprak zy, ô hooftmarkt van al d'aardt!
Gy woonden in 't begin in laage visschershutten,
Om 't weer, in 't boeten van uw netten, af te schutten;
Maar 't zonk, ô armgebouw! bywijl, in voozeveen:
Nu bouwt gy op een grondt van overharde steen,
En steigert naar de lucht met vorstelijke huizen:
Dit zijn de schatten die den hemel deur de sluizen
Van haar genaadigheidt laat vloeien in uw stadt.
Vraagt gy waarom dat Godt u zeegnen komt met schat?
Om dat gy d'armen spijst in d'omring van uw grachten.
Wie d'armen spijst en bergt heeft alle heil te wachten.
Nu is 'er weeder stof van loffelijke vrucht:
Want d'Armoedt stierd' onlangs haar weeklacht naar de lucht,
En z'is erbarmelijk in 't oor van Godt gesteegen.
De hemel is door deugdt en bidden te beweegen.
Wie dat in deugdt volhardt verzekert zy haar gunst.
D'Almachtige begeert, dat gy met macht en kunst
Aan d'Amstel bouwen zult, voor d'arme vreemdelingen.
Wie uitlandtsch' armen in zijn burgerschap laat dringen,
Verkrijgt het burgerschap van 't nieuw Jeruzalem.

Gy bouwt voor 't rijke volk, bouw ook voor Bethlehem.
't Gebouw der rijke blinkt in d'aardtsche nevelkolken;
Maar dat men d'armen bouwt verheft zich deur de wolken,
En schittert in 't gezicht van Christus ridderschap:
't Verstrekt de ziel van die het bouwen voor een trap,
Om in het hoog gebouw van d'oppermacht te klimmen.
Op, rijke koopstadt, op, omarm all' armeschimmen:
Zoo zult gy Godt voldoen, daar gy in weeld' door leeft.
De groote herherg van den hoogen hemel heeft
Het beeldt van d'Armoedt in haar gevel uitgehouwen.
De beelden die men zet in 't veurhooft der gebouwen,
Vertoonen u het hart van die het beeldt vertoont.
Laat andre steeden zien wat in uw boezem woont.
De Zucht tot bystant is een bloedtvriendt van Medoogen.
Hier zweeg de Liefde: want zy hadt de Stadt bewoogen.
Zy liet Mildaadigheidt, en Medelijden, dat
Haar oudtste dochters zijn, in 't byzijn van de Stadt.
Terwijl Godtvruchtigheidt, die 's hemels spooren kende,
Haar heldre koets van d'aardt naar 't hof der wolken mende,
Liet zy een geur aan 't Y, veel meer geschat dan goudt,
Daar al de bosschen van 't Arabsche balsemwoudt,
En 't kruidt van Indiën haar krachten door verdwijnen:
Een geur die zy met ernst, door hulp der Serafijnen,
In 't Paradijs opzocht, voor 't Amsterdams gewest;
Om 't alverslindbre vuur der doodelijke Pest
Dat d'onderdaan bestreedt, in 't moorden uit te blussen.
Nu heften Amsterdam zich van 't gekruiste kussen,
Om 't kruis dat d'Armoedt drukt te rukken van haar nek.
De Bouwkunst toond' eer lang het loffelijk bestek.
Wie heil wil hebben moet by d'Oppermacht aanhouwen.
Nu zag men deeze Stadt voor d'Armen rijk aan 't bouwen,
Om by de rijke Godt niet arm van deugdt te zijn.
Terwijl men 't Godtshuis, aan het stroomент kristalijn
Van d'Amstel stichten, quam de waare Zeege daalen:

Men zag haar met een krans van rijpe vruchten praalen.
Zy hadt het pronkgewaadt van d'oude Goudteeuw aan.
Haar koets, vol paarlen, stondt op dicht bestamde raân:
In 't goudt van 't veurstik zag men al de steên gedreeven,
Die voor de schatten die zy noch aan d'armen geeven,
Gezeegent zijn door 't Hooft van 't hemelsche gespan.
Zy liet zich, om ter vlucht aan 't Y te koomen, van
Twee gulde vliezen langs het spoor der starren trekken.
De wakkre Nering, die voor voerman moest verstrekken,
Brocht haar aan d'Amstelbron, daar d'Armoede veilig zat,
O Amsterdam! sprak zy, ô loffelijke Stadt!
Om dat gy vreemden geeft gelijk uw onderzaaten,
Heb ik, door last van Godt, mijn rijke hof verlaaten,
Om u te zeegenen in uwe handeling.
Zoo wordt uw groote stadt te kleen van ommering.
Elk poogt te weezen daar men rijkdom weet te haalen.
De winzucht trekt het volk uit veergeleege paalen.
Volhardt, ô Stadt! volhardt in d'armen by te staan.
Wie by zijn leeven geeft heeft grooter deugdt gedaan
Door weinig, dan die veel verlaaten met hun leeven.
Nooit moet de zieledwang, ten afgrondt uitgedreeven,
Uw kassen sluiten voor die andre Godtsdienst heeft;
Of Godt zal zijn genâ, daar lijf en ziel door leeft,
Toesluiten met een koordt die quaalijk is t'ontknoopen.
De Godtsdienst die men voor een buik vol broodt moet koopen,
Behout niet langer stant, dan 't voetsel in de maag.
't Geloof, dat vry moet zijn, verwint men door geen plaag.
De dwang kan d'oogen, maar de harten niet verheeren.
Elk poogt de gaaf die hy van Godt heeft te verweeren.
Dit is de les die gy tot noch toe hebt beleeft.
Wie dat dit lastren durft, of vinnig teegenstreeft,
Begeert als Lucifer ver boven Godt te draaven.
De hemel kiest geen zy in 't geeven van haar gaaven.
De liefde sluit haar oog eer datz' aan d'armen geeft.

Dit toont gy aan het Y, dat voor geen galbraak beeft,
Daar Mozes Arons godt en Aron Mozes mondt is.
Zoo leert men wat de kracht van 't oudt en nieuw verbondt is:
Twee scherpe breidels voor een wreevlig' onderdaan.
Den mondt moet staâg ten dienst, van die gebieden, staan.
De Heeren strekken goon, haar dienaars niet dan englen.
Wie wijs is zal het hoog niet met het laag deurmenglen.
Gy kiest, gy schift en eert, o schrandre Staatmeestres!
Elk naar de macht van 't ampt, heel Hollandt tot een les.
Hou stant in d'oude deugdt. Hier zweeg de rijke Zeege,
En storten op de Stadt een kostelijker reege'
Dan Danaë, gelijk de Griek verdicht, ontfing.
Nu ziet men 't Armehuis naar d'uitgespanne ring
Van d'opperhemel door de wakkre zorg, aan 't rijzen.
Wie hoort dit zonder 't Y voor deeze deugdt te prijzen?
Oudt Roomen toonden nooit een weergâ in haar wijk.
Wie d'armen helpt verkrijgt weêr hulp van 't hemelrijk.

Aan den Eed. Eed. Heer Gillis Valkenier, Voorzittendt Burgermeester, &c.

Het Burgermeesterschap bestiert het volk der steeden.
't Gebiedt is heerelijk: maar vol van zwaarigheeden.
De roozen van 't gezag zijn meest aan doornen vast.
Veel zijn gelukkig als men hen dit Ampt toepast;
Maar 't Ampt aan d'Amstel is, al zijt gy hoog gesteegen,
Gelukkig dat het u, door 't kiezen, heeft gekreegen:
Want dit wordt meer door u dan gy door d'eer versiert.
Het Ampt is min dan die het hooftampt wijs bestiert.
Oprechte wijsheidt dient tot steun der onderzaaten.
De hemel laat u lang, tot heil van Stadt en Staaten,
En luister van uw Stam, op 't heilig Raadthuis treên.
Waar wakkre waakers zijn bezorgt men 't A1gemeen.

Op de zeve werken van Barmhartigheidt, in een appel van palmenhout gesneeden, in 't huis van den Heer Abraham Alewyn.

Wat appel komt zich hier vertoogen?
Deez' vrucht, vol kunst van groote prijs,
Verwint, tot roem van haar vermoogen,
De boomvrucht die in 't Paradijs
Van Adams tanden wierdt geschonden:
Want die heeft, door het helsgedrocht,
De zeve doodelijke zonden,
O gruwelen! op d'aardt gebrocht.
De zonden vliên met snellevlerken.
Maar deeze vrucht, die heilzaam sticht,
Brengt ons de zeven grootewerken
Van Barremhartigheidt in 't licht.
Barmhartigheidt leert d'armen queeken.
Een hemels beeldtwerk weet het volk
De deugdt, door 't oog, in 't hart te preeken.
De deugdt verwint de helschekolk.
Laat Grieken met haar tempels brallen;
De Nyl met graaven zwaar van steen;
En Babel met haar steilewallen,
Dit kunststuk, vol godtvruchtigheên,
Komt my, aan 't Y, tot dichten dwingen.
Een vrucht vol deugden rijk van stof,
Behoort men heerlijk op te zingen.
De deugdt verdient een eeuwig lof.

Ter Maaltydt van d'Eed. Eed. Heeren Schatbezorgers t'Amsterdam, toen zy de Bouwkunst met haar taafel vereerden.

De Bouwkunst die men 't Y op 't loflijkst ziet vergrooten,
Tot heil van d'onderdaan en steun der Bondtgenooten,
Betoont zich vol van vreugdt op 't dischmaal van de Stadt.
Een onbeveinsde vreugdt wordt meer dan spijs geschat.
Toen Cezar, rijk van roof, door 's vyandts neederlaagen,
Met lauwerier gekroont, van zijne zeegewaagen
In 't Roomsche Raadthuis ging, onthaalde hem de Raadt;
Haar mondt was vol van vreugdt: maar 't hart vol spijt en haat.
't Bedrogh verschuilt zich meest in marmere gebouwen.
Wie zekerheidt begeert moet op geen hof betrouwen.
Hier ziet men Heeren daar geen dubbelheidt in is.
Terwijl de Stadt de Kunst vereerden met haar disch,
Quam Pallas in een wolk, vol heldre starren, daalen.
Zy hadt haar goude helm, vol diamante straalen,
En gladde beukelaar, vol slangen, afgeleit.
Waar vreed' en vreugdt verschijnt past geen afgrijslijkheidt.
Zy drilden ook geen speer gelijk op 't heir der reuzen.
De wapens dienen om de boozen 't hooft te kneuzen.
Haar pruik was met een krans van vett' olijf omvat.
O Bouwkunst sprak Minerf, o praalpronk van de Stadt!
Ik laat mijn zetel om in dit vertrek te koomen.
Ik wil dat gy van daag uw lasten zult betoomen.
De zorgen kan men best verpoozen door de wijn.
Wie zwaar zal bouwen dient bywijl verlicht te zijn.
't Vernuft der geesten mach men niet te nauw bepaalen:
Men moet, om 't stompe brein te scherpen, aassem haalen.

De taaie luitsnaar knapt, door 't spannen, als een draadt.
De wijze Schaap, zoo jong in moedt als oudt in raadt,
En Witsen, rijk van brein, en vol van dapperheeden,
En d'overwakkre Hooft, die 't quaadt op 't hart helpt treeden,
En Valkenier vol geest, belust om 't groot en klein
Op 't naast te weegen in de schaalen van zijn brein,
Zijn hier gekoomen om uw lasten te verlichten.
De gunst der Grooten dient om Kleenen te verplichten.
Wie dat zijn plicht volvoert behaagt zijn Overheer.
Hier zweeg de Kunstgodin en zetten zich voort neêr,
En deedt haar Nekterkruik op 't rijkelijkste vloeien.
Hier op begon de vreugdt door al de zaal te groeien.
De wijn, die 't hart ontsluit, gedoogt geen droeve klank.
Laat Alexander, vol van spijs, maar meer van drank,
Aan zijne heldendisch, van oorlogsdaaden spreeken,
Van rooven, moorden en van steeden af te breeken,
Hier spreekt men van een stadt, vol huizen zwaar van steen,
In spijt van vrouw Natuur, te bouwen op het veen;
En stark t'omgordelen met hemelhooge muuren.
Zoo kan men 't dondrentschut der vyanden verduuren;
Zelf 't krijgsvolk dat voor dagh de poorten laagen leit.
Wie 't quaadt, eer 't komt, verhoedt, verkrijgt onsterflijkheidt.
Een die het heilzaamst bouwt verdient de waardtste kroonen.
Het Staatwijs Y begeert haar geesten mildt te loonen.
Zoo deedt de schrandre Griek, en strijdtbare Latijn.
Wie rijk gedient wordt wil niet arm in 't loonen zijn.

Op 't afhouwen der boomen van de Ossen- en andere bygelege Markten, &c.

Toen 't volkrijk Amsterdam, om heerelijk te bouwen,
De bosschen veur haar poort op 't vaardigst af deedt houwen,

Begon her wufte graauw te morren op de stadt.
't Besluiten van de Raadt wordt zelden goedt geschat.
Het toomelooz' gemeen betoont zich zonder oordeel.
Terwijl men 't hout afhouwt, op hoop van dubbel voordeel,
Verscheen de Boomgodin met een versteurt gemoedt:
Haar oogen blaakerden gelijk de zwavelgloedt
Die Etna uit haar keel in d'oopelucht komt braaken.
De traanen stroomden langs haar opgekrabde kaaken.
Het hulsel hing verwart om schouderen en nek.
O Koopstadt! borst zy uit, ik heb dit groot bestek
Voor uw gemeent beplant met iep, abeel, en linden,
Om vry te wandlen voor het woên der koude winden,
En heete zonneschijn: maar gy verdelgt mijn oest.
De Schenzucht is een vuur dat stadt en landt verwoest.
Een die het recht ontwast is quaalijk te betoomen.
Toen Herkles dol van pijn, de blaaderrijke boomen
Ten grondt uitrukten, schon by niet dan 't wilde woudt:
Maar uwe dolheidt woedt op tam en snoeibaar hout.
Wie wijs en machtig is behoort geboomt te stichten.
De Dichters, die hier in dit dichte bosch hun dichten
Opzongen, zijn met my, o ramp! op 't hooft getreên:
Gy dempt hun Pindussen, Parnassen, Hippokreen,
Himetten, Tempen en hun groene Helikonnen.
Een handt die wreedt is laat geen dingen ongeschonnen.
Maar d'eedle dichtkunst wordt door geen geweldt verdrukt.
De Renbaan is haar pruik van blaadren afgerukt:
Haar groene gordel ziet men van uw kerfbijl schennen.
Hier plag het moedig paardt te steigeren, te rennen,
Te briesschen en op 't bit te knabblen, dat het schuim,
En aassem, vol van vuur, quam vliegen over 't ruim:
Men zag het onder 't loof staan trappelen en draaven.
Zoo leerden 't Koningen, Vorstinnen, Helden, Graaven,
Keurvorsten en Prinses ontmoeten met een moedt,
Die noch voor krijgstrompet, noch voor de blixemgloedt

En donder van 't geschut vesaagt. waar is dit brallen?
Geen grooter ongeval dan onverwacht te vallen.
Waar vindt men 't hoornig vee, zoo schoon gelijk de stier
Daar Jupiter in school, toen hy, vol minnevier,
Euroopa, in die schijn, op d'oever quam verschalken?
Al d'ossen balken nu dat gy 't geboomt tot balken
Laat houwen door de bijl. O lijdelooze smart!
Gy slaat de bijl in 't hout, maar dieper in mijn hart.
Een die zijn schat verliest gevoelt zijn borst vol wonden.
't Gewasch van dartig jaar wordt op een dag verslonden.
De Boosheidt bindt zich noch aan reeden noch aan wet.
Het scherpgeborstelt zwijn, wel waardt om by 't banket,
Op Vorst Augustus disch, voor lekkerny, te zetten,
Begint, nu gy dit bosch voor eeuwig komt verpletten,
Te knarsetanden, dat het schuim ten muil uit bruist;
Het gilt of 't door den spriet, in een verwoede vuist,
Gejaagt wierdt in de bek der honden scherp van kiezen.
Het reedelooz' gediert heeft kennis van verliezen.
Een die Geweldt ontmoet toont teekenen van leedt.
De kaatser zwart van stof, en overnat van zweet,
Verneemt geen blaân, om in haar schaaduw neer te vallen.
Hier sloegh hy, om het lijf te oeffenen, de ballen
Zoo hemelhoog en veer als 't oog bereiken kon.
Het schijfspe1 van Apol, dat Hiacinth de bron
Van 't leeven stopten, moet voor 't wakker kaatsspel duiken.
Her worstelden de jeugdt, bedekt van groene struiken,
Gelijk de worst'laars op Olymp, in Grieken, deên,
Daar Thezeus groot van kracht, en jazon taay van leên,
En gladt van oly, om een krans van eiken streeden.
Nu mis ik met mijn loof de roem der oude steeden.
Waar loof en lof verwelkt wordt praal en eer betoomt.
Het kraaken, ploffen en het plotsen van 't geboomt,
Vervult de ruime lucht, en helpt de grondt aan 't rijten.
De weêrgalm doet het volk, van schrik gedoodtverwt, krijten.

Zoo dier komt hen, ô Stadt! uw dartelheidt te staan.
Ik zal, tot wraak, ik zweer 't, uw grachten, groen van blaân
Die schaaduw leeveren, ontrooven van haar telgen.
Een onverdiende hoon is quaalijk te verzwelgen.
Wie dat godinnen tergt verwacht een droeve stant.
Zoo riep de Nimf, en nam de kerfbijl in haar handt.
De weêrwraak van een vrouw vernoegt zich niet met weene.
De Bouwkunst, die het brein, in 't overwijs Atheene,
Van Pallas is gescherpt, bevondt zich nu aan 't Y.
Haar staatcytabbert blonk van goude op blaauwe zy.
Het borststuk zag men met het nieuwe Raadthuis praalen.
Haar gordel hadt zy op het kunstigst doen bemaalen
Met straaten, grachten en met wallen zwaar van steen.
Het hulsel zag men met geen lauwerkrans bekleên:
Maar met een oopekroon van passers, schietloôn, ryen,
Schrijfhaaken, pennen en al wat de schrandre tyen
Der Grieken dienden tot gebouw van goede stant.
Zy hadt de platte grondt van d'Amstel in haar handt.
De Vreed' en Rijkdom scheen zy aan haar zy te houwen.
Door Vreed' en Rijkdom kan men groote steeden bouwen.
Waar Krijg en Armoedt is vervalt de starkste stadt.
Nu quam de Bouwkunst daar de Plantnimf needer zat.
O Boomgodin! sprak zy, hoe zijt gy dus bekreeten?
Dat Amsterdam dit bosch ter aarde heeft gesmeeten,
Is niet uit weelde; maar uit hooge noodt gedaan.
Daar 't menschdom dak ontbreekt mach geen geboomte staan.
Men schuilt veel veiliger in huizen dan in blaadren.
Toen Cezar met zijn heir Massilien quam naadren,
En dat hem hout ontbrak tot stormwerk, om de stadt
Te morzelen, heeft hy de scherpe bijl gevat,
En stapten stout in 't bosch, daar niemandt in dorst koomen;
Want deeze plaats was vol van godtgewijde boomen,
Outaaren, tempelen, en alle heiligheidt:
Hier heeft hy 't zwaar geboomt ten grondt toe afgemeit.

't Gewijd' moest voor zijn bijl, die ongewijdt was, duiken.
De noodt mach heiligdom voor wapentuig gebruiken.
Wat dat de wet verbiedt wordt van de noodt geboôn.
De noodtdwang quam dit veldt berooven van uw kroon.
De boomen moeten voor een stadt vol huizen wijken.
Daar menschen woonen kan men 't algemeen verrijken.
Wie 't algemeen verrijkt verkrijgt een heerlijk lof.
Vermocht de Roomsche Vorst dat groen en heilig hof,
Om een beroemde stadt te pletteren, af houwen?
Hier kerft men boomen om een nieuwe stadt te bouwen.
Wie steeden maakt doet meer dan die de steeden breekt.
Indien gy planten wilt, zoo volgt my: want men steekt
Een plaats af by de poort, die meer dan deez' zal brallen.
Hier zweeg de Bouwkunst en zy brocht baar by de wallen,
En toonden haar de grondt van 't aangehoogde veldt.
Zoo is 't ontstelde brein allengs te vreên gestelt.
Wie meer voor minder krijgt vergeet het teegenstreeven.
Nu wordt de Plantnimf van de Dichtkunst voortgedreeven,
Om vaardig onder 't dak van 't groene bladt te gaan.
De Dichters zingen best in schaaduw van de blaân.

Op de verheffing van den E. Heer Jacob Hinloopen, Zoon van den Ed. Heer Jacob Jacobsz. Hinloopen, Scheepen en Raadt t'Amsterdam,

Toen hy tot Harderwijk het Recht van 't Grondtbezit verdedigt had, en na het zelfde, door toestemming der Hoogeschool-Raaden, verklaart wierdt *Meester in bey de Rechten.*

Minervaas hooftschool vloeit van schrandre weetenschappen:
Hier wordt het ruw verstandt op 't kunstigste besneên.
Zoo klimt men, rijk van geest, op d'allersteilste trappen.

Toen Hindeloopen eerst in deeze plaats verscheen,
Heeft hy zich schrap gestelt om zijn vernuft te slijpen.
Het stompe brein wordt best door lessen scherp gewet.
Wie scherpe herssens heeft weet alles te begrijpen.
Zoo is hy door de Tijdt, die steen en staal verplet,
Tot luister van zijn roem, voor anderen gesteegen.
Wie zucht tot wijsheidt heeft veracht de leedigheên.
De schranderheidt wordt slechs door wakkerheidt gekreegen.
Alcides kon niet dan door onvermoeide schreên,
En 't fel verdelgen der verwoede landtgedrochten,
Ten hemel steigeren, om by 't gestarnt te staan.
De grootse zeege wordt door moedigheidt bevochten.
Zoo ziet men deeze geest de hoogste top beslaan:
Want hy heeft, om het recht van 't Grondtrecht vast te zetten,
Zijn vyandt uitgedaagt, en zeegenbaar gevelt.
Een die zich wapent met het slagzwaardt van de wetten,
Wordt van de Wijsheidt op de troon van eer gestelt.
De wetten hebben kracht om 't Grondtrecht te bewaaren.
't Bezitten van een plaats heeft voorrecht by 't Gerecht.
Dit toont hy door zijn geest, noch overjong van jaaren:
Maar oudt van oordeel, daar men 't Grondtgebruik bevecht.
Hy draagt zich even braaf in voor- en teegenspoeden.
Men ziet de tydt te moedt, dat hy, in vaaders schreên,
Tot schrik der quaaden en behoudenis der goeden,
Het Raadthuis aan het Y, tot welstant, zal betreên.
Een Stadt vol menschen steunt op afgerechte mannen.
De wetten zijn gesmeedt voor allerley geval.
De vierschaar kan men best door rijpe herssens spannen.
Nu wacht hem Amsterdam in d'uitgebreide wal,
Om hem t'ontmoeten op 't gejuich der onderzaaten.
Een geest vol wysheidt is de hoop van Stadt en Staaten.

Byschriften op Afbeeldingen, Stamboomen, Schilderyen, Wapens, &c.

Op d'Afbeelding van Kaizer Karel de Vyfde, in een goude Lijst op 't Raadthuis t'Amtserdam.

Dus ziet men Karel, die zijn vyandts heir deedt sneeven,
Toen hy het scherpe staal in d'yzre handtschoen hadt.
Een die zijn vyandt slaat zal, door dit dooden, leeven.
Het Raadthuis heeft zijn beeldt met heldergoudt omvat,
Om dat hy d'Amstel met veel vryheên quam bestraalen.
Wie mildt en dapper is verdient in goudt te praalen.

Op het beeldt van Mevrouw Katarina Opcy, Gemaalin van den Eed. Heer Burgermeester Witsen; van Quillinus uit marmer gehouwen.

Dus weet de kunst Katryn van marmersteen te vormen;
Noch zal de Tijdt dit beeldt begraven in het zandt:
Maar haar beroemde geest verduurt de starkste stormen.
De schranderhejdt behout, in spijt der eeuwen, stant.
Zopo zal men Opcys faam, als 't vlees verdwijnt, zien draaven.
Niet wordt 'er ouder dan de lofflijke gaaven.

Op den Stamboom van den Eed. Heer Kornelis Witsen, Burgermeester, Raadt, &c.

Dus bloeit den Stamboom van de Witsens, vol van blaadren,
Die 't Y beschaaduwen met raadt en dapperheidt.
Een stadt vol volk vereischt getrouwe Burgervaadren.
De zeissen van de Tijdt, die steen en staal afmeit,
Betoont zich krachtloos om op telg of bladt te woede.
Een rechte Stamboom bloeit in voor- en teegenspoede.

Op d'Afbeelding van den Eed. Heer Simon van Hooren, Burgermeester en Raadt t'Amsterdam.

Dus leeft van Hooren, die, tot heil van d'onderzaaten,
Het Raadthuis en het hof, met luister, komt betreên.
Wie 't algemeen bezorgt verstarkt de macht der Staaten.
De maalkunst stelt hier niet dan 't keurig' oog te vreên:
Maar 't oor van 't volk begeert van Hooren ook te hooren.
De wijsheidt, groot van roem, wordt best gezien deur d'ooren.

Op 't Wapen van den Eed. Heer Gerrit Schaap, Heer van Kortenhoef, Burgermeester, Raadt, &c.

Dus ziet men 't Wapenschildt van d'overoude Schaapen,
Daar 't slagzwaardt van de Tijdt vergeefs op heeft gewoedt.
De Huizen kent men best aan d'eigenschap van 't wapen.
Maar Kortenhoef poogt meest, tot heil van d'Amstelvloedt,
Van elk gekent te zijn door deugdelijke daaden.
De deugdt van die gebiedt verduurt de schildtsieraaden.

Op de Stamboom van den Eed. Heer Pieter de Graaf, &c.

Dus leeft de Stamboom van de Graaven, rijk van telgen,
Die tweemaal hondertjaar aan d'Amstel heeft gebloeit.
Een boom die wortels schiet is quaalijk te verdelgen.
De tanden van de Nijdt, van hels vergift besproeit,
Zijn stomp gebeeten op haar onverwelkbre blaâren.

De loffelijke deugdt wordt vruchteloos bestreên.
Dit Stamhuis waakt om 't Recht en Vryheidt te bewaaren,
Daar 't tachtigiaar om vocht, met raadt en dapperheên.
Zoo maakt men zich beroemt in groot en kleenesteeden.
Geen starker wal voor 't volk dan schrander Overheeden.

Op d'Afbeeldingen van den Eed. Heer Gerrit Bikker, Heer van Zwieten, Raadt in de Rekenkamer van Hollandt, Hoogheemraadt van Rijnlandt, en Mevrouw Kornelia Bikker, zijn Gemaalin, &c.

Hier komt Van Zwieten by zijn Bikker, vol van gaaven;
Twee telgen van een stam, zoo rijk van deugdt als raadt.
Wie dubble krachten heeft zal steil ten hemel draaven.
Men wacht uit deeze twee noch vruchten die de Staat
Beschermen zullen voor 't geweldt der dwinglandyen.
Een vrygevochte volk begeert geen dwang te lyen.

Op de Stamboom van Mevrouw Jacoba Bikker, Gemaalin van den Heer Pieter de Graaf, &c.

Dus bloeit de Stamboom van de wijz' en dappre Bikkren,
Die voor geen leeger vreest van woedent oorlogsvolk.
Zoo weet men deur een mist van rampen heen te flikkren.
De wakkerheidt verstrekt de burgers voor een dolk.
Wie vrygevochten is begeert ook vry te leeven.

De blixem van 't Geweldt heeft al haar vuur en vlam
Vergeefs op deeze Boom, vol vruchten, uit gedreeven.
Zoo bloeitze noch, tot heil van 't groeient Amsterdam,
Dat haar, tot dankbaarheidt, voor eeuwig heeft te loonen.
Wie 't volk beschermt verdient lauwrier en eikekroonen.

Op 't Wapen van den Eed. Heer Burgermeester Witsen.

Dus ziet men 't Wapenschildt van Witsen, die in 't hof
Een schootvryschildt verstrekt voor zeeve bondtgebuuren.
Zijn landt- en waterzorg verdient een eeuwig lof.
Wie 't algemeen bezorgt weet alles te verduuren.

Op 't Wapen van den Eed. Heer Burgermeester Spiegel.

Dus toont de kunst het schildt van Spiegel, trouw van aart,
Die Stadt en Landt beschermt door waaken en door raaden.
Zijn zeezorg is in 't Oost gelijk in 't Noordt vermaart.
Wie dubble dienst betoont pleegt loffelijke daaden.

Op d'Afbeelding van den E. Heer Abraham Alewyn, &c.

Dus ziet men Alewyn, verlieft op deugdt en kunsten.
Zijn zorg verstrekt de weez' een vaader in de noodt.
Wie voor de weezen zorgt zal leeven na zijn doodt.
Zijn inborst, braaf van aart, ontziet noch nijdt noch gunsten.
Hy roemt de Bouwkunst van oudt Roomen en Atheen.
Een schrander brein heeft zucht tot nutte geestigheên.

Op d'Afbeelding van den Eed. Heer Joannes Nieuwenhof, &c.

Dus ziet men Nieuwhof, die de Godtsdienst, wetten, zeeden,
En Staat van China toont, door zijn geleerde schacht.
Een loffelijk bedrijf verdient onsterflijkheeden.
Zijn Staatkundt, rijk van roem, en krijgsmoedt, groot van kracht,
Twee zuilen voor Cilon, zijn waardt om hem te sieren.
Wie wijs en dapper is past dubbele lauwrieren.

Op d'Afbeelding van den E. Heer Daniel Stevenon.

Dus ziet men Stevenon, een van de Beurspilaaren
Daar Amsterdam door groeit, tot steun van 't Vryelandt.
De Steeden bloeien best door 't wisselen der waaren.
Zijn zorg voor 't Weeshuis hout gelijk zijn Beurszorg stant.
Zoo baant men zich een spoor om naar 't gestarnt te treeden.
Wie dat de weezen helpt verkrijgt onsterflijkheeden.

Op d'Afbeelding van den E. Heer Joan de Zwaan.

Dus leeft de Zwaan door kunst, een Zwaan die deur de baaren
Durft bruizen met zijn geest tot steun van huis en landt.
Zoo strekt hy aan het Y een van de Beurspilaaren.
De Beurs behout het huis en Staat in vaste stant.
Zijn inborst, trouw van aart, zal na zijn sterven leeven.
Een loflijk koopman weet de doodt verby te streeven.

Op 't Marmerbeeldt van den E. Heer Hendrik Trip.

Dus vormt men 't beeldt van Trip, uit harde marmersteen;
Noch zal de zeisen van de Tijdt het beeldt verwinnen:
Maar zijn oprecht gemoedt wordt nooit tot stof vertreên:
Een loflijk leeven laat zich door geen Tijdt verslinnen.

Op d'Afbeelding van den E. Heer Paulus Barbette, Geneesmeester t'Amsterdam.

Dus maalt de kunst Barbet, die door de kracht van zappen,
De Doodt, die 't volk bestormt, bywijl, te rug doet gaan.
Het kruidt, met kunst gebruikt, heeft heilzaam eigenschappen.
Dit toont zijn schrandre pen in zijn geleerdeblaân,
Die elk verplichten om zijn lessen lof te geeven.
Een die de Doodt bepaalt zal 't sterven overleeven.

Op d'Afbeelding van den E. Heer Pieter Schout, Drost en Dijkgraaf van Haagestein, &c.

Dus leeft de wakkre Schout, verlieft op alle kunsten;
De Drost en Dijkgraaf van het oude Haagestein:
Hy kreukt noch buigt het Recht om giften noch uit gunsten.
Wie andre wetten schrijft vereist een oprecht brein.
Zoo kan hy d'onderdaan van Haagestein behaagen.
't Gemeen is door vernuft en deugden t'onderschraagen.

Op d'Afbeelding van den E. Daniel Stalpaardt &c.

Dus ziet men Stalpaardt, die noch nijdt noch laster vreest;
Maar 't Raadthuis aan het Y vertoont zijn wakkregeest:
Hier hoeft hy Roomen noch Atheenen niet te wijken.
Vernuft wordt best gezien door leevendige blijken.

Op d'Afbeelding van den E. Heer Moerbeek, &c.

Dit 's Moerbeek, die de zee, de moêr van alle beeken,
Deurkruisten tot in 't Oost, tot heil van 't Y, in 't Noordt.
Wie zucht tot reizen heeft ontziet geen woeste streeken.
Hy heeft Merkuur en Mars, langs Ganges rijkeboordt,
Vol trouw en wakkerheidt, zeeghaftig naar getreeden.
Wie trouw en wakker dient verplicht zijn Overheeden.

Op d'Afbeelding van juffrouw Elizabet Zielon, &c.

Dus leeft Elizabet, de vrouw van Stevenon,
Zoo rijk in 't oordelen als loffelijk in reeden:
Dit is by nacht zijn maan en op den dagh zijn zon.
Wie dubble gaaven heeft verkrijgt onsterflijkheeden.

Op 't Wapen van Joan de Wys, daar de drie Wijzen zich in vertoonen.

De Wijzen offerden hun gaaven hoog van prijs.
Wie 't spoor der Wijzen volgt betoont zich dubbel wijs.

Op d'Afbeelding van den E. Heer L. van Essen &c.

Dus maalt men d'omtrek van de schranderen van Essen:
Maar 't brein vertoont hy zelf door zijn geleerde schacht.
De geest wordt best gezien door loffelijke lessen.
Zoo keert dien Eskulaap, door kruiden groot van kracht,
De moordtpijl van de Doodt, by wijlen, in het woeden.
Geneeskunst dient Natuur om 't leeven te behoeden.

Op d'Afbeelding van Abraham de Vries.

Dus beurt de Vries het hooft omringt van lauwerblaaden:
Zoo eert men zijn penseel en pen vol hemelsch' int.
Wie kunst met wijsheidt paart kan oog en oor verzaaden.
De Doodt die 't leeven smoort, en Tijdt die 't vlees verslindt,
Zijn afgestreeden op zijn schriften en panneelen.
Hoe siert men zijn lauwrier? met pennen en penseelen.

Op d'Afbeelding van den eerwaardigen Heer Petrus Laurentius, door Holstein gesneeden.

Dus leeft Lauwrens, die ons de kruisleer, door zijn leeven
En lessen, onder 't kruis, op hoop van heil, verbreit.
Zookan hy d'afgrondt, die de ziel bestormt, doen beeven.
Het zaadt van Godt wordt best, door leer, in 't hart gezeit.
Hoe moet men zulk een man, tot loon van deugdt,versieren?
Lauwrens verdient een krans van hemelsche lauwrieren.

Op d'Afbeelding van den eerwaardigen Heer Simon Klein, door Metsu geschildert.

Dus ziet men 't beeldt van Klein, door kunst,in 't klein vertoogen:
Maar die hem groot wil zien moet luistren naar zijn leer.
Wie 't woordt van Godt verbreit heeft overgroot vermoogen.
Het schildt van zijn geloof ontwijkt geen hels geweer:
Want hy omheint zijn volk met goddelijke muuren.
Een Christenridder kan het hels geweldt verduuren.

Op d'Afbeelding van Juffrouw Joanna van Oorschot &c.

Dus wordt ons Oorschot, door de kunst, in print vertoont;
Haar brein wordt van vernuft en 't hart van deugdt bewoont:
Dit zijn de prikkelen die Schout met haar deên paaren.
Vernuft en waaredeugdt zijn ziel en huispilaaren.

Op een Zilverschildt daar het Wapen van de zeeven vrye Neederlanden op gesneeden is.

De zeeven pijlen, saam gehonden met een bandt,
Vertoonen ons de kracht van 't vrye Neederlandt:
De Leeuw is schildtwacht en zijn zwaardt haar dapperheeden.
Waar Eendracht toegang heeft beschermt men Landt en Steeden.

Op een Zilverschildt, daar 't Wapen van Amsterdam op gesneeden is.

Dus pronkt het wapenschildt van 't bloeient Amsterdam.
Het wijkt geen Britsche draak al braakt hy vuur en vlam:

Hier zijn twee leeuwen die 't voor oorlogsramp bewaaren,
Waar dappre wachters zijn verduurt men krijgsgevaaren.

Op 't Schip Zuidtpolsbroek.

Zuidtpolsbroek wapent zich om naar het Oost te vaaren:
De hemel gun het heil by 't teegenvoetsch geslacht.
Wie Godt tot stierman heeft bruist veilig deur de baaren.
Zoo zal Zuidtpolsbroek met den Oest van 't Oost bevracht,
Meer waardt dan jazons vlies, geen tijdt voor 't Y verliezen,
De koopmanschappen zijn de rechte guldevliezen.

Op 't glas in 't huis van Symen Willemsen, Schipper op d'Eendracht, door den E. Heer Daniel Vogelaar vereert, &c.

De scheepen zijn gebouwt om koopmanschap te laaden:
Zoo houdt de rijke Beurs de Staat der Staaten staan.
De winzucht vreest noch windt, noch Thetis diepepaaden.
Zoo zagh men Willemszoon met d'Eendracht, rijk gelaân,
De golven ploegen, spijt de zee- en krijgsgevaaren.
Een dapper Zeeman poogt zijn waaren te bewaaren.

Toen den E. Heer Abraham Alewyn, &c.

Wie in de Wet besneedt, verzaakten d'afgodisten.
Een die den Doop ontfangt verzaakt het boos gemoet.
Met heiligh Doopsel is het teeken van een Christen.
Zoo krijgt Sachrias deel aan 't zaalighmaakent bloedt:
In zulk een roodemeir verdrenkt men 't heir der zonden.
't Jordaannat wijkt de bron van Christus purperwonden

Aan den E. Martinus Alewyn.

Uw kindt, o Alewyn! hoeft geen Adoon te wijken;
Ja hadt het boog en schicht,
En vleugels schoon van pluim, dan zou Kupid' bezwijken:
Want Venus zou uw wicht
Meer dan haar vluggezoon, het Minnegoodtjen, achten.
Een kindt vol geest en glans heeft overgroote krachten.

De Romeinen van de Neederlanders overvallen, door Jordaans geschildert.

Het Roomsche krijgsvolk wordt van Neederlandt verrast.
De dappre worden niet gekeert door leegerschansen.
Zoo wordt den Batavier van 't Roomsche juk ontlast.
Wie vryheidt zoekt door 't zwaardt heeft zucht tot lauwerkransen.

Vreedeverbondt der Romeinen en Batavieren, door de zelfde geschildert.

De vreê vertoont zich by Romein en Batavier.
Zoo ziet men op de brug het moordtkrakkeel beslechten.
De vreed' olijf verkrijgt men best door krijgslauwrier.
Wie oorlog voert om vreed' is loffelijk in 't vechten.

De Filestynen, door dezelfde geschildert.

Hier wordt de Filestyn door Samsons kracht verslaagen.
Wie kerk en haart bevrijt kan Godt en 't volk behaagen.

Op het Vreedeverbondt der Romeinen en Batavieren, door N. Helt Stokade geschildert.

Toen Cezar 't Duitsch gewest in 't harnas quam bespringen,
Om 't moordtgeweer in 't hart van Neederlandt te wringen,
Heeft hem de Batavier doen deizen voor zijn dolk.
De vrees voor dwinglandy veroorzaakt strijdtbaar volk.
Wie vry gebooren is begeert ook vry te blijven.
Nu quam de rijke Vreê gemijtert met olijven,
En hechte Roomen en Batavien aan een.
De Wijsheidt voegt zich by de Koningin der Steên.
Wie wijs en dapper is heeft overgroote krachten.
Voorzichtigheidt, die zich voor laagen poogt te wachten,
Verzelt de Duitsche Maagdt, om by 't verbondt te zijn.
Een die voorzichtig is gelooft geen schoone schijn.
De zucht tot vryheidt durft geen Koningen betrouwen.
Wie vreê door noodtdwang maakt, zal d'eedt niet langer houwen
Dan als de hooge noodt, die veinzen kan, hem dwingt.
De strijdtbre Tibergodt, die van de grondt opdringt;
De vrye Rijnstroom en de Waal, twee bondtgebuuren,
Vereenigen tot schrik van 's vyandts heir en muuren.
Het heir der starken heeft een ongemeene kracht.
Dat tuigt Farsalien, waar dat Pompeüs macht
Moest zwichten voor het zwaardt der oude Batavieren.
Zoo pronkte Roomen zich met palmen en lauwrieren,
En zeegepraalde lang in een beroemde stant.
De hemel gun de Staat van 't Aadlijk Gelderlandt,
Geen minder luister met haar trouwe Bondtgenooten:
De pijlen in de klaauw van d'eedle Leeuw geslooten,
Zijn door Eendrachtigheidt in all's ontzien geweest.
Een saamgespanne macht maakt zich van elk gevreest.

Mozes vertoont de Wet aan 't volk, door Ferdinandus Bol geschildert.

De Wet wordt Mozes, voor heel Israël, gegeeven.
Wie 't volk beheerschen zal vereist een starkehandt.
De wetten zijn tot schrik van al die heilloos leeven.
Waar wijze wetten zijn behoudt de deugdt haar stant.

In 't Stamboek van den Rechtsgeleerden Willem Junius.

Uw geest, o Junius! die Pallas lessen eerde,
Betoont ons jong, aan 't Y, een oude weetenschap.
Een rechtgeleerden is een rechte Rechtsgeleerde.
Gy klimt, door yver en vernuft, op Temis trap,
Om uwe Vaaders schreên in wijsheidt na te treeden.
De wijsheidt is een kindt van geest en wakkerheeden.

In 't Stamboek van Juffrouw Katarina Questiers.

Beeldthouwen, schilderen, bootseeren, dreien, dichten,
En al wat kunstig is, bevondt men in Atheen.
Een stadt vol geesten doet al andre steeden zwichten.
Nu beurt zich Amsterdam hovaardig uit het veen,
Om dat Questiers, een vrouw, de Grieksche Faam doet strijken.
Een vrouw vol geest behoeft geen schrander man te wijken.

In 't Stamboek van den E. G. van Nieuwendaal.

Veel klaagen dat van Barneveldt
Vermoordt is door het streng geweldt:
De waarheidt roept van 's hemelsslot:
Hy sturf rechtvaardig op 't schavot.

Verscheide Vertooningen.

Vertooningen op de zeegeboogen voor de Koning van Engelandt.

In d'eerste van de vier Zeegeboogen

Vertoont zich d'Eendracht voor een brandent Outaar: aan haar rechtehandt heeft zy Vrankrijk, Herkules, Engelandt en Mars; deeze worden van de Sein en Maas gevolgt: aan de slinke verschijnen Deenemarken, Dapperheidt, Neederlandt, en Pallas; die de Beldt en 't Y by zich hebben. Meineedigheidt, die hier toegang zoekt te krijgen, wordt door Trouw, haar vyandin, de handen op de rug gebonden. Vreede, die Bloedtdorstigheidt onder haar voet en Neering aan haar zy heeft, staat aan de rechte hoek van het outaar. Dapperheidt vertreedt, door hulp van Wakkerheidt, Moedeloosheidt, Schrik, Vrees, en al wie zich laf betoondt. Hier wordt het Krijgsverbondt, dat de gemelde Rijken beslooten hadden, om landt en zee, tot heil van alle menschen, door Oorlog aan Vreede te helpen, bezwooren. Duitslandt, Spanje, Italien en Turkyen vertoonen zich verbaast, uit vrees van overvallen te worden, nu dat de Faam, die langs de wolken komt zweeven, dit verbondt laat hooren. Moordaadigheidt, Onkuisheidt, Stookebrandt, Roofzucht en Geweldt worden door Krijgstucht, die Gerechtigheidt by zich heeft, verjaagt.

Hier zweert men 't Krijgsverbondt der Kooningen en Staaten,
Zoo vangt men oorlog aan tot heil van zee en landt.
Wie dat om vreede vecht beschermt zijn onderzaaten.

Niet bindt 'er vaster dan een t'zaamgevlechte bandt.
Zoo wordt de zee gebaant. Zoo raakt het landt aan 't stijgen.
De Vreede kan men best door dapper Krijgen krijgen.

In de tweede Zeegeboog

Ziet men Kromwel op de troon van Karel Stuart; hy staat met zijn rechtevoet op drie gekroonde pilaaren; de kracht der drie koningrijken: hy scheurt de voorwaarden van 't wettig erfrecht der Koningen. De Staatzucht, die aan zijn rechte zy staat, heeft haar voet op de borst van de Godtsdienst, en de werreldtkloot, kroon en scepter, in haar arm. Aan zijn andre zy heeft hy 't Geweldt, die de schaal van Gerechtigheidt, die voor hem knielt, door 't zwaardt, dat hy haar ontweldigt heeft, aan stukken poogt te breeken. Engelandt, Schotlandt en Ierlandt worden door Dwingelandy geboeit. De troon is van Geveinstheidt, Moordadigheidt, Trouwloosheidt en Bedrogh omheint. De geest van Meester Pym, gevolgt van d'andre Koningmoorders, komt hier deur 't aartrijk heen breeken, om Kromwel onbekende schelmstukken (zoo 't moogelijk is dat 'er iet goddeloos by hem onbekent kan zijn) op nieuw in te scherpen. De Goude eeuw, die Neering, Rijkdom en Overvloedt by zich heeft, wordt door Tweedracht, een dochter van de Staatzucht, verjaagt. De Teems komt roodt van bloedt by Tetis verschuilen. Vrankrijk, Spanje, Italien en Neederlandt worden door d'enterbyl van de Rovery besprongen.

Brittanje wordt verkracht, tot schrik van alle Rijken.
De Godtsdienst is gesplitst, en 't heilig Recht vertreên.
De helsche Staatzucht is, in 't woeden, niet t'ontwijken.
Waar Boosheidt toegang krijgt, vervalt de hoop der steên.
De Roovery bespringt de zee aan alle deelen.
Wie Godt noch mensch ontziet heeft lust in moordtkrakkeelen.

In de derde Zeegeboog

Vertoont zich het leeger der vermeetele Reuzen, gewapent met de schilden van Kromwel en andere Koningmoorders: zy wentelen en stapelen de bergen tot stormkatten op elkander, om de hemel te overweldigen. zy worden van Hoovaardigheidt, Vermeetelheidt, Moordaadigheidt, Staatzucht en Geweldt aangehitst. Jupiter daghvaart, door 't daaveren van de donder, alle gooden en godinnen, die, in tijdt van noodt, de wapens kunnen voeren, om 't onheil te keeren. Neptunus veldt zijn gaffel, Pluto zijn vork, Mars zijn slagzwaardt, Apollo gebruikt zijn schicht, Pallas haar speer, en Diana haar jaagspriet. De donder verbrandt en verplettert deeze vervloekte gedrochten, en begraaft hen, van gemorselde bergen overdekt, in 't diepste van de golven. De Zeegooden steeken hun hoofden, op 't vallen der gereetebergen, verbaast uit de baaren, De vier Hooftstoffen, die door dit vervloekt geslacht van elkander gescheide waaren, voegen zich hier weeder by een: het Vuur komt in 't roodt gekleedt, zy heeft een fenix op haar hooft, en een standert in de handt daar een blixem in geschildert is. De Lucht verschijnt in 't blaauw, daar zich de vier winden in vertoonen, haar perruik is met een reegenboog versiert: zy voert een wimpel met een Arent. Het Water heeft een groenemantel vol zeebaaren: haar hulsel van mos en wier, is vol koralen en paarlemoer gevlecht. zy zweit een gaffel daar een Dolfyn in staat. d'Aardt heeft een groenetabbert, vol bossen en bergen: zy is met een steedekroon gehuldt; in 't vaandel vertoont zich een Mol. Azia, Euroope, Afrika en Amerika, die lang van deeze roof en moordtzieke Reuzen bevochten zijn, beginnen weeder aassem te haalen.

De hemel wordt bestormt langs steigerende bergen.
De Staatzucht vreest geen straf op hoop van moogentheidt.
De Dondergodt verschijnt, nu hy zijn troon ziet tergen,
En plettert, door zijn schicht, al wie hem krijg aanzeidt.
Zoo treft de wraak het hooft van Kromwels woede Reuzen.
De blixem is gesmeedt, om 't aardtsch geweldt te kneuzen.

In de vierde Zeegeboog

Staat de Koning voor zijn troon. Wraakgierigheidt, en Vermeetelheidt leggen onder zijn voeten gebonden: hy rust met zijn rechtehandt op de schouder van de Godtsdienst; met de slinke op die van Gerechtigheidt. Genade, vyandin van de Wraak, staat voor hem. d'Eeuwigheidt komt zich achter Stuart, in een daalende wolk vertoonen; haar kleedt is van starren bezeit; haar pruik met een slang, die de staart in zijn bek heeft, versiert. Zy is van drie gevleugelde kinderen verzelt, die, om de Koning te hulden, elk met een kroon, schepter en zwaardt verschijnen. De Vreede reikt hem een zwaardt daar een olijftak omheen geslingert is, en Pallas haar schildt. Zijn wapen wordt van twee gevleugelde kinderen, die in d'oopenlucht zweeven, vast gehouden. Engelandt, Schotlandt en Ierlandt verschijnen de Koning, elk met een goudepilaar, daar zich een kroon en schepter op vertoont, om hem zijn wettig erfrecht, de kracht der drie Rijken, op te dragen. De Goude eeuw komt op een waagen, die door Neering, Rijkdom en Overvloedt voortgetrokken wordt; de Tijdt heeft de toomen in zijn handt: Saturnus zit achterop. d'Yzereeuw leit onder de raaden. Lent, Zomer, Herfst en Winter, elk met zijn wimpelstandert, versiert met de drie hemelteekens, die haar beheerschen, in de handt. Duitslandt, Vrankrijk, Spanje, Italien, Deenmarken, Neederlandt, en alle oude bontgenooten, komen de Koning begroeten. De Teemsgodt is vol vreugdt.

Hier ziet men d'Eeuwigheidt by Karel met drie kroonen.
Zoo raakt men zonder hulp van andren in zijn Rijk.
De hemel waakt voor 't recht der Koninglijke troonen.
De Godtsdienst wordt omhelst. de Boosheidt neemt de wijk.
Elk Landtschap wenst hem heil tot welstandt van de Vreede.
't Opgaande zonlicht wordt van yder aangebeede.

Vertooningen of Schilderyen voor de Koningin Kristina van Zweeden.

D'eerste Schildery

Is op de berg van Parnas. hier ziet men Apollo by de Neegen Muzen; daar wordt Pallas van Voorzichtigheidt, Schranderheidt, Strijdtbaarheidt en Weetenschap omringt: gins vertoont zich Merkurius by Wakkerheidt, Welspreekenheidt, Beleeftheidt, en Letterkunst. Hier ziet men Homerus, Teokritus, Pindarus, Anakreon, Orfeus, Euripides, Sofokles, Virgilius, Horatius, Ovidius, en andere doorluchtige verstanden. Op deeze berg komt zich Zweeden vertoonen, zy heeft Mars aan haar rechte, en Herkules aan de slinke zy; Juno, Venus, Diana, Ceres en Bacchus volgen: zy, door zulk een schaar van gooden en godinnen omheint, draagt Christina, het kindt van de Koning, in een zilverschildt, om op Parnas, by Pallas, in 't school der wijsheidt ter min te besteeden. Gotlandt, Finlandt, Laplandt en de Rijxraaden volgen.

Hier ziet men Zweeden op Parnassus schrandre spooren;
Zy draagt Christin, het kindt daar Duitslandt heil van hoopt.
Dit kindt is als Minerf uit 's Vaaders brein gebooren.
Vrouw Pallas, die haar kunst voor wakkerheidt verkoopt,
Ontfangt Gustavus zaadt, tot hulp der Zweedtsche Staaten.
't Vernuft der Grooten is de zuil der onderzaaten.

De tweede Schildery

Is het krijgsverbondt. Gustavus wordt van de soldaaten op een schildt door het leeger gedraagen. Jupiter, Mars en Herkules voegen zich by de Kooning: de Vryheidt zit op zijn leegerkoets; die van Dapperheidt, Onversaagtheidt, Wakkerheidt en Krijgstucht voortgetrokken wordt; Voorzichtigheidt heeft de toom in de handt. Vrankrijk, Engelandt, Hessen en andere Duitsche Landtschappen worden van Eendracht aan elkanderen gebonden. Het Krijgsvolk doet den eedt van getrouwigheidt.

Gustaaf wordt op zijn schildt van 't krijgsvolk omgedraagen:
Men roept hem uit voor hooft van 't wettig krijgsverbondt.
De Vryheidt, die hem volgt, beklimt zijn oorlogswaagen.
Men zweert elkander trou. Germanje, dat haar grondt
Wil redden, zoekt geweer, en helpt Vulkaan aan 't smeeden.
De wapens zijn voor 't heir, en 't heir tot heil der steeden.

De derde Schildery

Is de veldtslag by Lutsen. De Koning zit op zijn leegerwaagen: Dapperheidt, Onversaagtheidt, Wakkerheidt, en Krijgstucht verstrekken hem voor paarden, Voorzichtigheidt voor voerman. De Vryheidt staat achter hem, en zwaait een vaandel daar het wapen van Zweeden in geschildert is. De Schikgodinnen staan by de waagen: Atropos zet haar schaar aan de draadt van 's Konings leeven: maar Kloto, dieze gesponnen, en Lachesis, dieze de maat gegeeven heeft, poogen haar zusters arm te rug te trekken. Aan d'andere zy ziet men Papenheim op zijn krijgskoets; de Doodt staat achter op, en dreigt hem met haar pijl. hy wordt van Strijdtbaarheidt, Stoutheidt, Gramschap en Wraak voortgetrokken. Vermeetelheidt ment hem naar de Koning. Het woeden en sneuvelen der opperhoofden en soldaaten is afgrijselijk. De Zeege vliegt boven bey de leegers met een lauwerierkrans in haar handt.

Het heir van Oostenrijk en Zweeden zijn aan 't woeden.
Gustaaf en Papenheim betoonen zich vol vier.
De Doodt en Schikgodin doen d'opperhoofden bloeden.
De Zeege vliegt omhoog en biedt de krijgslauwrier
Aan 't Krijgsvolk, dat in 't woên, het vinnigst aan durft loopen.
De lauwerkransen zijn, in 't heir, voor bloedt te koopen.

In de vierde Schildery

Ziet men de Koningin op Parnassus; zy is van de Negen Muzen en andere Eedele vernuften verzelt. Hier wordt zy van Apollo, Pallas en Merkurius in alle Staatnoodige en doorluchtige weetenschappen onderweezen. Zweede, Gotlandt, Finlandt en Laplandt, die haar op deeze plaats ter school brochten, koomen hier, van Mars en Herkules geleit, met alle de Rijxraaden, deeze brengen haar de kroon, schepter, Rijxappel, zwaardt, mantel en sleutel. Op de voorgrondt staat een heerout en leest haar, uit een oude brief, het erfrecht voor, dat zy tot de kroon heeft. In 't verschiet ziet men een heldere wolk daalen, daar zich d'oude Koningen van Zweeden in vertoonen, om Gustavus in den heldenhemel op te trekken.

Kristina toont zich hier in 't school der schranderheeden.
Zy is by Pallas en Apollo uitgeleert.
De Rijxraân brengen haar de kroon en staf van Zweeden.
Gustavus, die zijn landt met zeege heeft vereert,
Begeeft zich in een wolk by zijn vergoode maagen.
Zoo rijt men naar 't gestarnt op Gotlandts heldenwaagen.

In de vijfde Schildery

Zit de Koningin op een waagen die met wapens van verwonnesteeden versiert is; zy wordt van de Zeege, die achter haar staat, met lauwerieren gekroont: de Vryheidt zit voor. Gerechtigheidt, Voorzichtigheidt, Maatigheidt en Starkheidt trekken de waagen: de Tijdt heeft de toomen in de handt. De

Faam vliegt voor uit, en blaast de Zweedtsche overwinning. De Wijsel, Weezer, Nekker, Donau, Oder, Rijn en Elbe zijn met keetens achter aan de waagen geslooten. Bedrogh, Geweldt, Moordt, Brandt en Schennis leggen onder de raaden. De Overwonne steeden knielen. De Krijgshoofden en Soldaaten betoonen zich vol vreugde.

Kristina toont zich op haar Vaaders zeegewaagen.
Zy sleept de Donau en de Rijn gekeetent meê.
Hier leit Bedrog, Geweldt en Moordery verslaagen.
De Faam verbreit haar lof. De Steeden die de sneê
Van 't slaghzwaardt voelden, zijn voor haar ter aardt geboogen.
Zoo toont een vrouwehandt een mannelijk vermoogen.

De zeste Schildery

Is het vreedeverbondt tusschen kaizer Fardenandt en koningin Kristina. Hier staat een brandent outaar, dat door Neering, Rijkdom en Overvloedt bewaart wordt. Aan de rechte zy, komt een waagen, daar zich Oostenrijk op vertoont; zy wordt van Bestandt voortgetrokken: voor haar zit een gevleugelt kindt, dat het wapen van de Kaizer in de handen heeft: de Vreede staat achter op. De zeven Keurvorsten helpen de raaden aan 't rollen. Hier op volgt Duitslandt met haar Bosch- Berg- en Akkergooden en godinnen. Aan de slinke zy komt Zweeden op een waagen, die van d'Eendracht voortgetrokken wordt: zy heeft de Vryheidt aan haar zy. Pomeren, Hessen en de Pals geleiden haar. Hier achter ziet men de Wijsel, Weezer, Nekker, Oder, Donau, Rijn en Elbe: deez' zijn bezig om Tweedracht, Bedrog, Geweldt, Moordt, Brandt en Schennis met keetens aan elkander te sluiten. Het leeger leit de wapens needer.

Hier ziet men Oostenrijk en 't overstrijdtbaar Zweede:
De Liefde daalt omlaag en bindt hen, voor 't outaar
Der heilig' Eendracht, met de sterkebandt der vreede.
Men boeit de gruwelen des Oorlogs aan elkaâr.

Germanje dankt Kristin, die schut, noch trom wil hooren.
De Duitsche vreê is uit de Zweedtsche krijg gebooren.

In de zeevende Schildery

Ziet men Karel Gustaaf; hy heeft Jupiter, Mars, Merkurius en Herkules aan zijn rechte zy; aan de slinke Gerechtigheidt, Voorzichtigheidt, Maatigheidt en Starkheidt. De Koningin komt hem te moet met Juno, Apollo, Venus, Pallas en Diana: in d'eene handt heeft zy een brief, die gescheurt is, om hem haar erfrecht tot de kroon, datze hier door afstaat, op te draagen; met d'ander houdtze een sluier, daarze zes gevleugelde kinderen meê aan elkander gestrikt heeft: deeze reiken, op haar bevel, aan de Koning de kroon, schepter, Rijxappel, zwaardt, mantel en sleutel. Zweeden, Gotlandt, Finlandt, Laplandt, voegen zich aan d'eene zy by de Rijxraaden: aan d'ander ziet men de Bosch- en Berg- en Akkergooden en godinnen, die hier verschijnen, om die willige overdragt van 't Rijk te zien. het grimmelt overal van Burgers en Soldaaten.

Gustaaf ontfangt de kroon van d'eelst' der Koninginnen.
Wie vyanden verwint betoont wat hy vermagh:
Deez' kan haar vyanden en ook zich zelf verwinnen.
Zoo ziet men dat de zon, die 't albeziet, nooit zagh.
Wegh Staatzucht, die uw bloedt om kroon en staf durft waagen.
De Wijsheidt wil geen goudt, maar lauwerieren draagen.

De achtste Schildery

Is op 't strandt. De Koningin gaat met Apollo, Pallas, en Merkurius scheep: zy wordt van de Koning en alle de Rijxraaden geleit. Zweeden, Gotlandt, Finlandt, en Laplandt ziet men, om haar vertrek, treuren. De Bosch- en Berg- en Akkergooden en godinnen volgen haar tot aan de zee. De Wijsel, Weezer, Oder, Beldt en al de stroomgooden en godinnen, borlen van de grondt op, om het schip, daar Kristina in is, veiligh door de baaren te

stieren. Eoolus drijft zijn stormwinden en buien, met keetens geboeit, in zijn yzere rots. De Gemeente en Soldaaten wenschen haar behoude reis.

Kristina gaat naar 't strandt om overzee te vaaren.
De Koning, 't heir en 't volk geleiden haar aan boordt.
De Stroomgoôn borlen op en dobbren op de baaren.
Elk wenst dit groot vernuft t'ontfangen in zijn oordt.
Zoo zoekt de goude klaauw de diamant t'omvatten.
De schat der Wijsheidt schat men meer dan alle schatten.

Schildery van de Beleeftheidt.

Een schoone en aanminnige vrouw, met het aangezicht van Louiza, Prinses van Bohemen. Haar tabbert is met allerleie bloemen versiert: het hulsel van lauwerblaaderen, daar harten tusschen in gevlecht zijn. Met haar slinkevoet treedt zy op de borst van de Hovaardigheidt. In haar rechtehandt heeft zy een goude boeien; en in de slinke een hart met een oog, daar Louiza onder geschreeven is, dat zy, om in het Stadthuis te brengen, het geen in 't verschiet moet staan, aan de Welspreekentheidt geeft, 't welk een kindt is met vleugels vol tongen, en een helm op het hooft, met een pluim van papegaais veeren.

Haar tabbert met bloemen beteekent dat de Beleeftheidt by elk aangenaam is.

Het hulsel van lauwer en harten, dat zy de harten verwint.

De boeien, dat men de gemoederen door Beleeftheidt kan vast binden.

Het vertreeden van de Hovaardigheidt, vertoont haar neederigheidt.

Het hart daar het oog en Louiza in staat, haar geneegentheidt tot Amsterdam.

De vleugels vol tongen, bewijzen dat een Gezant vaardig en welspreekendt moet zijn.

De helm en pluim van papegaais veeren, dat de Welspreekentheidt groote kracht heeft.

Beschrijving der Vertooningen op d'Inhulding van den Eed. Gestrengen Heer Nikolaas van Vlooswyk, Ridder, Heer van Paapekoop, Slotvoogt en Drost van Muide, Baljuw van Goilandt, Hooftschout van Weezop, Weezoperkarspel en Bylmeer.

D'eerste Vertooning

Is op Parnas, daar den Heer van Papekoop, die hier door een groot kint uitgebeeldt wordt, van Apollo, Pallas, en Merkuur in alle kunsten, Staatnutte weetenschappen, en welpreekentheidt onderweezen wordt. Voorzichtigheidt reikt hem de spiegel, Gerechtigheidt de schaal en 't zwaardt, Maatigheidt de teugel, en Starkheidt de pilaar. De neegen Zanggodinnen bekleeden de rechte zy, Homerus, Plato, Ovidius, Virgilius, Cicero, Tacitus, Plutarchus, en andere doorluchtige Mannen, de slinke. De zeeve vrye Kunsten vertoonen zich op de veurgrondt.

Hier ziet men Paapekoop in 't school der Zanggodessen,
Om Staat- en krijgsbestier te leeren door de tijdt.
Het stomp vernuft wordt best gescherpt door wijze lessen.
Merkuur, Apollo en Minerve zijn verblijdt
Dat hy van zelf, noch jong, tot leering wordt gedreeven.
Wie oudt zal heerschen moet zich jong tot kunst begeeven.

In de tweede Vertooning

Laat zich de Kaizer op een troon van goude aarenden zien; hy heeft de zeeve Keurvorsten aan zijn zijden, en drie geboeide Turken onder zijn voeten. Atlas en Herkules staan aan de rechte, Heerschappy en Eeuwigheidt aan de slinkkehandt. Euroope, dat de Doonau en Rijn by zich heeft, bekleedt de veurgrondt. Hier wordt den Heer van Paapekoop van de Kaizer Ridder van 't Heilig Roomsche Rijk geslaagen, en van een Heerout de bezeegelde veurrechtbrief gegeeven.

De wakkre Paapekoop, in 't bloeienst van zijn daagen,
Wordt van de Duitsche Vorst het heerlijk Ridderschap
Van 't Heilig Roomsche Rijk met veurrecht opgedraagen.
Een eedelmoedig hart beklimt de hoogste trap:
't Verlost d'onnoozelen uit klem van wreede banden.
De Ridders draagen 't zwaardt tot schrik der dwingelanden.

In de darde Vertooning

Vertoont zich Neederlandt: het heeft Eendracht en Starkheidt aan haar rechte, Vryheidt en Vreede aan haar slinke zy. Geweldt en Roovery, die veur haar zetel knielen, worden van Krijgstucht aan elkanderen geboeit. De Gooden van de Rijn, Maas, Ysel, Vecht en Zuiderzee, vertoonen zich op de zijden van de veurgrondt. Hier wordt den Heer van Paapekoop, door Neederlandt, met het standertdraagerschap te paardt beschonken. Pallas belooft hem door raadt, en Mars door dapperheidt beroemt te maaken.

Hier ziet men Vlooswyk door Vulkaan in staal geklonken:
Mars geeft hem d'oorlogsvlag, en Pallas krijgsbeleidt.
Wie 't Landt zal dienen moet met dubble krachten pronken.
Zijn blonde hair bedekt een grijze schranderheidt;
Zijn boezem, zacht van aart, een hart vol dapperheeden.
Wie wijs en moedig is beschermt het recht der steeden.

In de vierde Vertooning

Verschijnt de Graafelijkheidt, omheint van de stemmende Steeden: Wijsheidt, Wakkerheidt en Dapperheidt, daar zy de Vryheidt door verkreegen heeft, bekleeden haar rechte; Merkuur, Neptunus, Neering, Rijkdom, en Barmhartigheidt, de slinke zy. Den Heer van Paapekoop staat voor 't Outaar van de Trouw, en met zijn voet op de borst van Meineedigheidt: hier wordt hem van de Graafelijkheidt het Drossaartschap opgedraagen, en van drie gevleugelde kinderen het kussen, roede en rechtzwaardt gegeven: Beleeftheidt en Dankbaarheidt, die hy altijdt by zich heeft, ziet men eerbiedig buigen.

De Graaflijkheidt verschijnt in 't midden van haar leeden,
Waar dat zy Vlooswyk met het Drossaartschap ontmoet:
Men geeft hem 't Kussen, Roe, en 't Rechtzwaardt van drie steeden.
Wie oudt in 't raaden is en jong in oorlogsmoedt,
Behoort het hooftgezag t'ontfangen van de Staaten.
Een loffelijke keur behaagt all' onderzaaten.

In de vijfde Vertooning

Ziet men den Heer van Paapekoop, nu Drost van Muide, met zijn rechte voet in de ring op de Wy-steen: hy heeft de Trouw by de handt, en zijn slinke voet op 't hart van Beveinstheidt. Voorzichtigheidt, Rechtvaardigheidt, Starkheidt en Maatigheidt, voegen zich by de steen. Muide, Naarde en Weezop, elk met haar wapenwimpel in de handt, betoonen zich vol vreugdt. Hier wordt hem, na 't veurleezen der veurwaarden, van de Burgermeesters der drie Steeden, den eedt van getrouwigheidt afgenoomen. De Burgers verschijnen in 't geweer. D'Y- en Amstelgooden leggen op de veurgrondt.

De Muider Slotvoogt zweert het veurrecht van de Steeden
Te hoeden voor geweldt, door dapperheidt en raadt.

Wie voor zijn veurrecht zorgt zoekt zeekerheidt door eeden.
Maar 't volk is weêr verplicht, tot welstant van de Staat,
Aan 't wettig hooftgezag in veurspoedt en gevaaren.
De steeden zijn niet dan door eendracht te bewaaren.

In de zeste Vertooning

Wordt de Drossaart van Wakkerheidt en Dapperheidt omhelst. Muide, Naarde en Weezop, elk van haar Burgermeesters gevolgt, geleiden hem naar 't Stadthuis. Bedrogh, Twist, Geweldt, en Zieledwang, vier helsche gedrochten, worden van Trouw, Eendracht, Voorzichtigheidt, en Verdraagzaamheidt, met keetens veur hem heen gesleept. De Faam vliegt al blaazende veur uit: de Vecht en Zuiderzee koomen, op dit gerucht, van de grondt deur de baaren opschieten. Ceres, Bacchus en Pan, betoonen zich in 't verschiet vol blijdtschap.

De Zuiderzee ontmoet de Vechtgodt in zijn haaven,
Omheint van Akkergoôn; hier wenst men Paapekoop
Geluk in 't Drossaartschap, dat van de zoons der Graaven
Van Hollandt wierdt bekleedt. De Steeden hebben hoop
Dat hy de gruwelen de boezem in zal treeden.
Een loflijk Opperhooft gedoogt geen heiloosheeden.

Op 't Drostschap van den Eed. Gestrengen Heer Nikolaas van Vlooswyk, Ridder, Heer van Paapekoop, &c.

Toen Paapekoop in 't heir, tot heil van volk en Staaten,
Op 't moedig oorlogspaardt, omgordt van harnasplaaten,
De standert zwaaide, gaf hy stof tot maatgezank:
Nu geeft hy weeder stof: maar tot geen schorre klank.
Het Drostlijk Ampt bestaat in zachte burgerwetten.
De Landtbestiering lijdt noch barse moordttrompetten,
Noch dolle trommels van de woedende Belloon,
Het burgerlijk gezag begeert een heldre toon.
Na dat zich Paapekoop verbonden hadt met eeden,
Om 't Drostschap, voor 't gemeen, rechtvaardig te bekleeden,
Verscheen hem veur zijn koets, recht veur den daageraadt,
De Wijsheidt groot van macht, in koninglijk gewaadt:
Haar hooft was geperruikt met palm en starrekranssen:
Zy hadt in d'eene handt een fakkel hel van glanssen,
Die haar vertrek by nacht door 't blaakeren verlicht;
In d'anderen een boek dat stadt en Staaten sticht
Door goude lessen, vol van goddelijke spreuken:
De landtzorg hadt haar hooft deurploegt met diepe kreuken.
Zoodaanig heeftze hem, in 't sluimeren, ontmoet.
O Paapekoop! sprak zy, o zoon van d'Amstelvloedt:
Nu dat gy Stadtvoogt zijt van drie bemuurde steeden,
Genaak ik u met raadt deursult in schanderheeden,
En al wat heilzaam is voor een die vierschaar spant.
Een die 't gemeen beheerst vereischt een rijp verstandt.

De zetel van 't gebiedt heeft slibberige trappen.
Omhels voortaan niet dan Staatnutte weetenschappen;
Zoo zult gy in 't gewest van d'overzoete Vecht,
En zoute Zuiderzee, de roede van 't Gerecht,
En 't Graafelijke zwaardt, tot steun der burgers, zweien.
Wie 't paardt van 't algemeen langs 't rechte spoor wil leien,
Gebruikt geen teugel dan die hem de Wijsheidt gaf.
Grijp nooit uit heevigheidt naar 't slagzwaardt van de straf:
Gy moet, eer gy uw handt moogt leggen aan den deegen,
De misdaadt in de schaal van schrandre herssens weegen,
En zien of 't quaadt de straf in overwicht verwint.
Een wijze Rechter zal, schoon hy geen onschuldt vindt,
Eer hellen naar genâ dan naar de strengigheeden:
Men ziet hem meenigmaal meer traanen en gebeeden,
Uit deernis, storten dan strafwaardig burgerbloedt.
Leef dat men u veel meer ontzien dan vreeze moet.
Ontsaghelijk gezag behaagt all' onderzaaten.
Wie vreeselijk gebiedt doet zich van yder haaten.
Een die gehaat wordt heerst slechs voor een korte tijdt:
Laat woekrend eigenbaat noch overbitse nijdt,
Nooit toegang krijgen om uw boezem te deurbooren.
Zoo sprak de Wijsheidt om den Drossaart te doen hooren
Wat Godt en mensch behaagt, en week voort uit de zaal.
O heilig spook! riep hy, ô mondt vol hemeltaal!
lk zal uw woorden in mijn hart en brein begraaven,
Om nimmer hooger dan de macht van 't Ampt te draaven,
En ook niet laager gaan dan d'eer van 't Ampt vereischt.
O werreldtwijze vrouw! wat deert u dat gy deist?
Zoo riep hy, en geraakt' allengs weer aan 't bedaaren.
Hier tusschen quam de Vecht opborlen uit de baaren,
Omheint van Nimfen die het kabblent nat beslaan,
Zijn tabbert was gewrocht van blaauw op groene draân:
En met een riem omgordt van saamgevlochte biezen:
Hy pronkte met een krans van smalgeblaade liezen,

En geele waterrooz': zijn arm omhelsd' een vat
Van drijvent puimsteen, vol van visch en bruizent nat.
Zoo zwom hy naar het Slot, en zong, na zeegenwenschen:
Op Steeden, dorpen en gehuchten rijk van menschen,
Zoo eert gy Drost, Baljuw en Opperschout in een.
Zijn wakkerheidt zy u een zuil van marmersteen:
Want hy is in het school van Pallas zanggodessen
En worstelperk van Mars, op Staat en oorlogslessen,
Tot welstant van het volk, op 't loflijkst afgerecht.
Vernuft en moedigheidt zijn zelden saam gehecht:
Maar hy zal 't u doen zien waar Vierschaar wordt gespannen.
De hoop belooft, dat hy de boosheidt der tierannen
En schelmen breidlen zal met een verstaalt gebit.
Verwacht geen zieledwang als hy op 't kussen zit.
Een vrygevochten volk vereischt een vry geweeten;
Hy zal dit hels gedrocht, van gruwelen bezeeten,
Dat Neering, schat en volk gelijk ten Landt uitjaagt,
Om Godt, die Godtsdienst eischt en zieledwang mishaagt,
Te dienen, hardt op 't hart en harssenbekken treeden.
Zoo bloeit de Neering weêr: zoo groeien al de steeden
En dorpen van uw wijk in krits en heerschappy.
Wie Godtsdienst toegang geeft wordt rijk van burgery.
Om vrye Godtsdienst heeft men 't lastig juk versmeeten.
Op 't zingen van de Vecht wierdt Bikkers doodt vergeeten.
Het droevig aangezicht verkreeg een blijde schijn.
Die eerst van traanen droop wordt nu weêr nat van wijn.
Elk haakt om Vlooswyks zoon op 't heerlijkst in te wijden.
Een Drost van hoop belooft de burgers goude tijden,
En zy gehoorzaamheidt, dit is een dubble bandt.
Eendrachtigheidt in Staat behoudt een vaste stant.

Puntdichten.

Aan den E. Heer Jakob Leeuw, toen, &c.

O Leeuw! ô koning (sprak de Vos) van alle dieren,
Gy hebt mijn hart verplicht: maar 't brein behouwt zich vry.
De Dichtkunst laat zich niet dan van Apol bestieren.
Verwacht, voor 't bruilofsbedt, noch roos, noch mirth van my.
Het huwlijk dat men dwingt wordt nooit van 't volk gepreezen.
De Dichtkunst moet zoo vry als 't heilzaam huwlijk weezen.

Aan den Eed. Heer F.V.G.

Waarom is 't goudt zoo roodt daar 't overzwart in d'aardt is?
Het is van schaamt, om dat men 't eert, en d'eer niet waardt is.
Begeert gy ander blijk? ik weet een vaster voet.
't Is van de Gierigheidt geverft in menschebloedt.

Aan N.I.

Ian mach zijn broek, zegt gy wel by uw vaarzen leggen.
Ik hoorden u noch nooit zoo wis de waarheidt zeggen.
Vraagt iemandt wat de broek van Jan by uwe vaars schat?
Uw vaarzen ruiken, als de broek van Jan, naar 't aarsgat.

Aan Maria Veeris, &c.

Ik dank Maria voor haar kaas zoo geel als goudt.
Veel smaaken jong het best; maar deeze jong en oudt.
De kaas van Parma moet voor uwe zuivel zwichten.
Een gift die waardt is kan tot dankbaarheidt verplichten.

Op de Naam van Kornelia vander Veer.

D'Araabsche Fenixveer bekoort de keurigst oogen:
Maar d'Amstel heeft een Veer die oog en oor verkracht.
Wie dubble gaaven heeft is machtig van vermoogen.
Verkreeg ik zulk een Veer voor mijn beïnteschacht,
Dan zou ik andre ver verwinnen in het dichten.
Een schoon en schrandre veer kan oog en oor verplichten.

Toen zy my haar Gedichten vereerde &c.

De Dichtkunst komt van veer, ja van het veer der Grieken;
Dit Dicht komt niet van veer en 't komt nochtans van Veer:
Maar van een slagveer uit het vlugge paardt zijn wieken,
Dat Hippokreen verwekt voor aller Dichtren heer.
Ik dank de Veer voor 't boek van wijsheidt overlaaden.
De blaaden vol van kunst verduuren lauwerblaaden.

Op de bedurve zijde Watten van M. die hy &c.

Voor watten trekt men in de lotery een prijs.
Wat deên de watten in de winkel van Mathijs?
Of wat kon 't kopen van zijn watten wel beschieten?
Wie wat voor watten trekt, hy trekt voor watten nieten.

Op 't etmaal van leeven en sterven van den E. Heer Klement van Zorgen, Professor in de Wiskunst, &c.

Van Zorgen toont zich in zijn etmaal vol van zorgen,
Eer 't menschelijk geslacht van 't spoor der deugden gaat.

De deugden zijn de ziel by Godt de vaste borgen.
Zijn uurewijzer wijst, eer dat de doodtklok slaat,
De jeugdt en ouderdom de zondt verby te streeven.
Wie veur zijn sterven sterft zal na het sterven leeven.

Op 't Klokkespel van den E. Heer Klement van Zorgen, Professor in de Wiskunst, &c.

Den Bosch mach roemen op haar toorens rijk van klokken,
Die d'ooren binden aan het koperegeluidt;
Van Zorgens zorgen zijn om meer dan 't oor te lokken:
Want zijn papiereklok wekt alle zielen uit.
De helsche doodtslaap: dies verdient hy eeuwig looven.
Het hemels klokkespel kan 't aardtschespel verdooven.

Aan zeeker Brabander.

Hollanders zijn by 't volk van Brabandt bot vermaart:
Maar schrander noemt het volk van Brabandt mal van aart.
Wie bot is leert allengs en haalt bywijl noch prijs:
Maar malle menschen maakt men nooit door lessen wijs.

Logenachtige Michiel.

Michiel beroemt zich dat hy alle dingen weet:
Hy is, gelijk hy zeidt, een schilder en poëet:
Hy weet de Schrift, zweert hy, in alles uit te leggen.
Michiel kan toovren: maar hy weet geen waar te zeggen.

Bruilofsdichten.

Huwlyk van den Ed. Heer David D'Ablin, En de Ed. Mejuffer Geertruidt Huidekooper van Maarseveen.

Terwijl het volkrijk Y vast beezigh is met bouwen,
Verbreit mijn pen vol vreugt de bouw van Venus zoon.
De werreldt kan niet dan door huwen standt behouwen.
Vergeef haar nu, o Stadt! dat gy haar laager toon,
Dan van uw hooge wal hoort zingen in uw oorden.
Een schrander zeeman maakt de zeilen naar de windt.
De klanken moeten zijn naar d'eigenschap der woorden.
Toen Venus Amsterdam, dat vreê en vryheidt mint,
Tot heil der burgery, door zeegen uit zagh zetten,
Riep zy haar zoon, en sprak: o overstrijdtbaar wicht!
Dat al wat aassem haalt, doet luistren naar uw wetten,
Nu heb ik stof tot roem voor uw gescherpte schicht;
Want Amstels stadt vermeert in steigerende daaken.
De huizen eisschen volk tot welstant van 't gemeen.
Begeef u naar D'Ablin, en help hem voort aan 't blaaken:
Ik weet de harde borst en 't hart van Maarseveen
Als wasch te kneeden, om met u te zeegepraalen.
Wie andren overwint verkrijgt de lauwerkroon.
De lauwren zijn alleen door kracht of list te haalen.
Zoo sprak de Koningin van Pafos tot haar zoon;
En gaf hem voort een pijl, om harten te bejeegnen,
Die zy door Mulciber van 't goudt hadt laaten smeên,
Daar Iupiter in schoo, toen hy deur 't dak quam reegnen,

Tot in Danaës schoot, vol van aanminnigheên.
Al waar de Min op staart wordt van deez' schicht deurschooten.
De Dondergodt scheen noch in deeze pijl te zijn.
Nu heeft de Teelgodin haar buitenhof ontslooten,
En stapten op een koets van zuiver kristalijn,
Daar hemel, hel en aardt en zee in was gesneeden,
Tot teeken dat zy 't al deedt blaaken door haar brandt.
Zoo is zy deur de lucht vol starren heen gereeden:
De Mingodt hadt de toom der zwaanen in zijn handt,
En menden naar het Noordt, langs spoorelooze paaden.
O dappre zoon! sprak zy, betoon op deeze tocht
Dat gy geneegen zijt tot loffelijke daaden.
De zeege wordt niet dan door krijgsdeugd t'huis gebrocht.
Ik zal u, zegt de Dwerg, mijn moogentheidt doen blijken.
Sla uw gezicht omlaagh naar d'oever van de Sein:
Hier wrong ik Luidewijk, daar yder voor moest wyken,
Het zeegbaar oorlogsstaal, bekladt van bloedt en brein,
In 't heetste van het woên, uit klem van yzre handen.
Zoo wierdt ik meester van zijn helden lauwerhoedt.
De pijl der liefde boort deur kooper ingewanden.
De Kroon beschermt geen Vorst voor heete minnegloedt.
Gins ziet gy 't Britsch gewest, omheint van Tethis plassen,
Onlangs vol galgen, râan, en al wat d'afgrondt gaf,
Hier quam ik, door mijn toorts, de Koning zelf verrassen.
Zoo klom ik op de troon en zwaaiden Stuarts staf,
En bondt de Teems en Taag, in spijt der diepe vloeden,
Die tusschen deeze twee deurzwalpen, hecht aan een.
Het koude water wijkt de heete minnegloeden.
Wie koningen verwint, ontziet geen burger: neen.
Zoo sprak Kupid'; en quam eerlang aan d'Amstel daalen:
Hier raakt' hy by D'Ablin; maar met een wolk bekleedt.
Hy vondt hem leêg van hoop: maar vol van heete straalen.
O Maarseveen! riep hy, een ander quijnt door 't wreedt
Ontmoeten van de Min: maar 't kan my niet ontvonken.

Het vuur van Venus is niet dan geschildert vuur:
Maar, ach! de pijlen en de fakkels van uw lonken,
Vereenigt met uw deugdt, die standt houdt als een muur,
Zijn machtig om mijn hart van marmer te verpletten.
De schoonheidt is een pijl van ongemeene kracht.
De deugdt verstrekt een toorts van overgroote hetten.
Wie dubble wapens heeft wordt zeegenbaar geacht.
Zoo klaagde hy langs 't Y, bedekt met breede linden.
Nu vindt ik, riep Kupid', mijn oorlogstuigh onnut:
Want Geertruidt weet D'Ablin aan haar perruik te binden,
Haar oogen dienen haar voor kookers vol geschut.
Zoo sprak de Minnegodt, en deedt zijn wolk verdwijnen.
De Minnaar sidderde door 't onverwacht gezicht.
Op, op D'Ablin, riep hy, 't is nu geen tijdt van quijnen;
Mijn Moeder die al d'aardt, door dienst, aan zich verplicht,
Is beezigh om de Maagdt, die gy verzoekt, te winnen.
Mit gaf hy hem een bladt, waar dat hy met zijn pijl
De lessen in beschreef voor die te vuurigh minnen.
De pen der Liefde heeft een tooverende stijl.
De Min is machtigh om het stompe brein te wetten.
Wie maar zijn lessen hoort wordt loflijk afgerecht.
Terwijl D'Ablin zich by de Mingodt neederzetten,
Quam Venus in de schijn van Pallas aan de Vecht,
Hier zagh zy Geertruidt in de Goudesteinsche zaalen,
Omheint van boeken, die tot tucht en huiszorg raân:
Twee deugden die een vrouw gelijk de zon doen straalen.
Geen huis kan zonder tucht noch nutte zorg bestaan.
Zy vondt haar beezigh om met goud' op zijde draaden
Te schildren, hoe Minerf t'Atheene wierdt geëert.
Mijn Dochter, sprakz' haar aan, om Geertruidt te verraaden,
Ontlast u van dit werk, gy zijt al uitgeleert.
Het afgesloofde brein behoort bywijl te rusten.
Een uitgespanne geest veroorzaakt nieuwe kracht.
Op, voegh u, door de trouw tot kuische minnelusten.

Gy zult door 't huwelijk, tot roem van uw geslacht,
Het huis van Maarseveen een nieuwe luister geeven,
Een arent brengt niet dan gewenste jongen voort.
De doode vaaders ziet men door de kindren leeven.
Al wat gy in mijn school van jongs op leerden, hoort
Alleen voor 't huis te zijn, van die uit liefde paaren.
Zoo wordt vernuft en kunst een nutte schranderheidt.
De stant van 't huis is best door wijsheidt te bewaaren.
Verlaat het eenzaam landt, terwijl het leeven vleit,
En dat de Lent uw kaak met roozen op komt pronken,
Eer dat de Herfst ons niet dan doorenen laat zien.
Zoo sprak de Mingodes, om Maarseveen t'ontvonken,
En blies haar borst, in schijn van haar een kus te biên,
Vol priklent minnevuur, dat haar in 't hart quam glyen.
Mit zagh men, door de glans van 't blaakent aangezicht,
De purpre schaamt en min elkander fel bestryen:
Nu heeft de schaamt voor min, dan min voor schaamt gezwicht.
Na lange worstling scheen de schaamt de min te wijken.
Hier tusschen quam D'Ablin, van 't vlugge kindt geleit,
Daar Goudestein het hooft opbeurt uit steigrend' yken.
Hier heeft hy Maarseveen, maar lang vergeefs, gevleit.
Verscheen z'hem, als 't gestarnt van vaak begon te daalen,
Dan docht hem quam Auroor, die 't scheemerlicht verdooft:
Want hy vernam haar oog vol helder' uchtent straalen.
Zagh hy haar by 't geboomt, verlaân van zaapig ooft,
Dan noemd' hy haar Pomoon, de hooftgodin der vruchten:
Want haare boezern was met appelen versiert,
En kersen, als koraal, daar hy van smart om zuchten.
Genaakte zy 't gebloemt, al lang van haar geviert,
Dan heeft hy haar van ver voor Flora koomen groeten:
Want hy bevondt haar kaak vol rooz' en lelyblaân.
Quam hy haar by de bron, in 't zuiderhof, ontmoeten,
Dan zwoer hy dat hy hier ontmoet wierdt van Diaan,
Die haar quam waap'nen om in 't ruime veldt te jaagen:

Want hy bevondt haar hart veel koelder dan de bron:
Doch endlijk heeft zy zich bewoogen door zijn klaagen.
Het zilver zuivernat op Goudestein begon,
Mit dat zy 't jawoordt gaf, te springen uit zijn aaren.
't Geveugelt heeft dit woordt, van blijdtschap, uitgebreit.
De Herfst versierden 't hof met palm en mirtheblaâren.
De Maagdeschaamt wordt door de Min haar kracht ontzeidt,
Het veinzen laat zich licht van 't minnevuur verjaagen.
De Grieksche stroomzwaan, lang van hals en blank van pluim,
Begon te zingen als haar d'ouderdom quam plaagen:
De jeugdig Yzwaan zingt, al bruizende deur 't schuim:
De Faam van Maarseveen begint op nieu te klinken;
Haar eertrompet heeft stof by zon en maaneschijn.
't Gesternte wordt bewolkt; maar 't is om hel te blinken,
De Stamheer, veel te waardt om in het graf te zijn,
Die Vorsten, Hartogen, Gezanten, Prinsen, Graaven,
En Helden aan zijn disch onthaalden, naar hun staat,
En weêr onthaalt wierdt, schijnt nu uit het graf te draaven.
De Nijdt, gebooren uit het onderaardtsche zaadt,
Die al haar tanden op dit Stamhuis heeft versleeten,
Verkrijgt nu weeder stof; maar, tot haar leet, geen macht.
Dit huwelijk verrijkt de veeders der Poëeten.
Een rijklijk inhout geeft de zwakke geesten kracht.
Zoo zingt de zwaan van 't Y in 't oor der onderdaanen.
De wakkre Hymen zwaait zijn toorts by 't bruilofsbedt:
De nachtuil die weleer heel nat van bloedt en traanen,
Op Thetis bruiloft zong, wordt deeze plaats ontzet.
Nu sluit Kupid' de koets, en ik mijn stompe dichten.
Van 't Huwlijk schrijft men best met scherpe minneschichten.

Den vijfden December, 1662.

Huwlyk van den Eed. Heer M^r^. Herman vande Pol, Geheimschryver t'Amsterdam, En de Eed. Mejuffer Brechje Hooft.

Nu dwingt de stof mijn plicht van huwen op te zingen.
Wie dier verplicht is laat zich licht door stof bedwingen.
Mijn veeder is vol vuur, schoon elk van koudt beklemt.
Laat d'Ysvorft woeden dat het Y tot schorsen stremt,
Noch is mijn int, in spijt van 't weeder, niet bevroozen.
Ik zie aan d'Amstel palm, fioolen, mirth en roozen
Deur 't sneeuw heen groeien voor het kuische bruilofsbedt.
Vrou Venus loof wordt door geen strenge koudt verplet.
Toen Juno, die haar zorg voor Amsterdam laat waaken,
Bevondt dat Pol het hart om Hooft begon te blaaken:
Maar dat zy koeller bleef dan 't water aller zeen,
Riepz' Iris, haar boodin, die op haar stem verscheen.
Vlieg, sprak de Schatgodes, naar Venus hof vol schaaren,
En zeg haar dat ik Pol met Hooft begeer te paaren;
Maar dat zy hem tot noch in alles teegenstreeft:
Zeg dat zy in haar borst een klip van grondt-ys heeft,
Die niet t'ondooien is dan door haar stookebranden.
De liefde heeft geen vat op yzig' ingewanden.
Ik zoek meer zuilen voor mijn trouwe burgery.
Dit Paar belooft mijn hoop noch Vaaders voor het Y,
Die als hun Grootvaârs zijn tot schrik der zieledwangen.
Wie vrygebooren is behoort men niet te prangen.

Waar wakkre wachters zijn behoudt de Vryheidt stal.
Verzoek voor Juno, die zy stark verbinden zal,
Dat zy het hart van Hooft met schut komt overvallen.
De minneschichten vliên deur diamante wallen.
Haar boezem moet zoo vol van vuur zijn als haar oog.
Voort, maak u vaardigh reedt. zoo endigt zy 't vertoog.
De wakker' Iris heeft all' andre zorg verbannen,
En gaf haar reegeboog, alreê in 't rondt gespannen,
Om d'aardt te treffen met haar waterpijlen, aan
De zonnestraalen, die de ruime lucht beslaan.
Een heldre hemel lokt het oog der aardtsche volken.
Zy heeft haar mantel, die met neevelige wolken
Gevoert is, afgeleit, en hecht twee vleugels aan.
Dus daalt zy, deur de lucht, om naar de Min te gaan.
Op Cyprus leit een hof, omheint van mirtheboomen:
Hier durft noch koude Vorst, noch heete Zoomer koomen.
Dit is de teeltuin daar de Lent haar bloemen queekt.
Hier wort geen kruidt geplukt dan dat het hart ontsteekt.
De veugels hoort men niet dan minnezangen queelen.
Het grimmelt overal in beemden en priëelen
Van dartle Kupidoos: deez' quetst het aardtsgeslacht.
Die stormt op 't hart der goôn. elk heeft bezondre kracht.
Men schiet'er staâgh om prijs, door nieuwgevonde vonden.
Zoo leert men aan het wit hoe dat men 't hart moet wonden.
Wie doel wil houden moet zich oefnen met de boog.
In 't Noort-endt staat een huis, heel vremt voor 't oor en 't oog;
Hier hoort men anders niet dan vloeken, lastren, raazen:
Het toont zich overal vol deuren, vensters, glaazen,
Wachttoorens, transsen, en al waar men in kan gaan.
De snelle Loogen vliegt hier staadigh af en aan.
De Wantrou is poortier. de Zorg bewaart de spooren.
Hier woont de Minnenijdt, die duizent oopen ooren,
En duizent oogen heeft, daar nimmer vaak in leit;
Dit is het speelkindt van de Min en Nijdigheidt:

Van Vaaders weegen heeft het vleugels aangetrokken:
Maar van de Moeder draagt het slangen in zijn lokken.
De vreezend' Achterdocht, gevoedt door quaadt gerucht;
D'Inbeelding, vol van waan, die staâgh voor onheil ducht;
De Wanhoop, quaadt van aart, omheint van booze Raaden;
En d'ydle Schrik, zijn hier; deez' sluiten al de paaden
Voor Blindtheidt, Doofheidt, Slaap, en logge Leedigheidt.
In 't midden rijst een burg, daar Min zijn schepter zweit;
Hier daalde Junoos maagdt: maar schuw voor minnevieren:
Zy vondt de Blaakgodin omheint van kamenieren;
Al t'zaamen afgerecht op minnekoozery,
Handtdrukken, dertelen, trekbekken, en gevry.
Hier zijn de Kupidoos, gehult met groene ranken.
Deez' kookt 'er anders niet dan heete minnedranken,
Die maakt blanketsel voor een leelijk aangezicht.
Een ander stempelt goudt: dit is de scharpste schicht
Die Cypris zoon deur 't hart der Gierigheidt komt booren.
De woeker kan men best door goudt tot Min bekooren.
Toen Venus Iris zagh, sprak zy, wie drijft u hier?
Men handelt in dit hof niet dan van minnevier.
Wie zich niet zengen wil moet vier noch vlammen naadren.
Hier op begon de Maagdt t'ontvonken in haar aadren.
Een heimelijke brandt wordt zelden uitgedooft.
O Venus, sprakz' haar aan, gy weet dat Pol om Hooft,
Die hem het hart ontsteekt, al quijnende gaat weenen;
Vrouw Juno, om deez' twee door huwen te vereenen,
Verzoekt dat gy haar borst door uwe toorts doet braân.
Zoo sprakz', en is hier op ter vlugt te rug gegaan:
Want zy hadt vrees dat Min haar boezem zou bespringen.
Het vuur der Liefde laat zich best in 't eerst bedwingen.
Zy vloog naar 't koude zwerk en koelden 't heete bloedt.
Nu riep de Koningin van Pafos, vol van gloedt:
Mijn zoons, uw roem begon toen gy de goôn deedt zwichten;
Dit loffelyk bedrijf verkreeght gy door uw schichten:

Nu wordt gy van een mensch, o dubble spyt! belacht.
Wie niet gehoont wil zijn, gebruikt of list of kracht.
Bestormt het hart van Hooft, zoo raakt gy weêr aan 't stygen.
De faam van dapper is alleen door moedt te krijgen.
Een eedelmoedig hart gedoogt geen bittre smaadt.
Hier op begon zich 't heir, geprikkelt door haar raadt,
Ter vlucht te wapenen. Deez' ziet men bussen laaden.
Zulk een ontsteekt zijn toorts. Die zwangert handtgranaaden.
Een ander woelt zijn pees en spant zijn boog weêr op.
Deez' scherpt zijn stompe pijl, en hardt de weeke dop
In heete nektar, om een koude borst te wonden.
De Min is schrander en beroemt op vremde vonden.
Zy vloogen uit het hof, om Hooft het hooft te biên.
Wie overwinnen wil moet leedigheidt ontzien.
Hier tusschen vondt zich Pol van hoop en vrees bezeeten.
De liefde deedt zijn pen haar plicht bywijl vergeeten:
Of zoo hy schreef, het was niet dan van minnesmart.
De pennen zijn veeltydts de tolken van het hart.
Maar dit misdrijf wist hem het Raadthuis te vergeeven.
Wie dat verlieft is hoort heel buiten plicht te leeven.
De Liefde is een godt die op geen wetten past.
Zijn mondt die al 't geheim der burgers wierdt belast
Bedekt te houden, wist zijn vlammen niet te dekken.
Het minnevuur weet deur all' oogen heen te trekken.
De Min en blixem zijn heel schuw voor veinzery.
Terwijl de Minnaar treurt langs d'oever van het Y,
Ging Hooft zich op het landt in d'oopenlucht vermaaken.
Hier zocht zy roozen en zy hadtz' op haare kaaken.
Nu vlecht zy voor Diaan een krans van zuiver lof
In deeze beezigheidt quam Venus heir dit hof,
Om niet bekent te zijn, in eene wolk genaaken.
Wie iemandt laagen leit moet zich onzichtbaar maaken.
Het oopenbaar geweldt wordt lichtelijk gestuit.
Nu zong de fiere Hooft, in 't vlechten van het kruidt:

Een ander, vol van vuur, mach zich in d'Echt begeeven;
Mijn boezem blaakt en brandt naar 't onbekommert leeven.
Wie vry en wijs is geeft zich zelven niet in 't juk.
De huiszorg is deurmengt met allerleie druk.
De maagdelijke staat heeft slechts op tucht te letten.
De wetten van een maagdt zijn draagelijke wetten.
Ik min de vryheidt van de jachtgodin Diaan.
Na 't zingen heeft de Slaap, die niemandt kan ontgaan,
In schaaduw van 't geboomt, haar oogen toegeslooten.
Hier heeft Kupid' de maagdt zijn pijl in 't hart geschooten:
Een ander heeft haar borst met fakkels aangerandt.
Haar lusthof worden in een Schouwburg, braaf van stant,
In aller yl verschept, om speelen uit te voeren.
Tooneelspel heeft de kracht om harten te ontroeren.
Terwijl dat dit gebeurt gevoelde zy haar bloedt
En hart ontsteeken door de pijl en fakkelgloedt:
Nu leit zy hier, dan daar: maar Min is niet t'ontloopen.
Zy deedt haar oogen, als twee zonnen, nauwlijks oopen,
Of zy besturf en riep: waar is mijn lustpriëel?
Ik vindt my aan het Y: hier rijst het schouwtooneel.
Mit stak men een trompet die 't luitspel kon verdooven:
Hier op heeft Min 't gordijn van 't hoogh tooneel geschooven,
Dat met een Lent van mirth en verse roozen praalt.
Hier toont men hoe Jupijn by Kadmus zuster daalt:
Zy ziet hem niet met goudt, maar met een huidt bekleeden.
Hy komt, in stiers gedaant, deur 't vette weilandt treeden,
En loeit en balkt langs 't strandt by 't koninglijke vee,
Op hoop van weedermin. De Liefde vreest geen wee,
Noch schandelijke smaadt, om aan zijn wit te koomen.
Nu speelt men hoe Neptuin in 't midden van zijn stroomen
Door Ceres glans, ontvonkt: hy poogt zijn heete bloedt
Te koelen: maar de zee verdooft geen minnegloedt.
Zy ziet hem als een paardt de Graangodin genaaken:
Hy trappelt, steigert, draaft, om zich bemint te maaken;

Hy snuift het schuim om 't hooft, en briest met zoet geluidt.
Een minnaar werkt, bywijl, veel vreemde wondren uit.
Nu toont men hoe de Min de Helgodt aan komt randen,
Het vuur dat hem omvat, dunkt hem veel meer te branden,
Dan 't onderaardtsche vuur, daar hy de ziel meê plaagt.
Hy die zijn ooren sluit voor al wie deerlijk klaagt,
Vindt Prozerpynaas oor geslooten voor zijn klachten.
Zoo ziet zy hemel, zee en hel door Min verkrachten.
Nu speelt men hoe Alcid', de schrik van 't schrikgediert,
(Om haar te toonen dat Kupid' al d'aardt bestiert;)
Veur een Lidiersche maagdt, die hy bemint, komt buigen.
Deez' toont zich stout van moedt en eist zijn wapentuigen.
Hy geeft haar zijne knots, noch roodt van reuzemoordt,
Daar hy weleer, in spijt van Cerbres, Plutoos poort
Meê oopen ramden, voor een spil om meê te spinnen.
Die 't al verwinnen kan laat zich van Min verwinnen.
Naa 't speelen toont men haar vertooningen vol zin.
Hier ziet zy Dido, vol van razerny en min,
Om dat Eneas vlucht, haar eigen hart deursteeken.
Daar is Medea uit haar vaaders hof geweeken,
En vlucht met Jazon deur Neptunus zoute vliet.
Gins ziet zy Scylla, die haar vaaders rijk verriedt,
Om Minos, door dit quaadt, tot weedermin te dwingen.
Hier ziet zy Hero van haar steile tooren springen,
Om by Leanders lijk te zinken in de zee.
Toen Hooft dit zagh, docht haar, al half vol minnewee,
Heeft Liefde zulk een kracht, hoe kan ik Pol afzeggen?
In 't huwelijk schijnt iet dat godtlijk is te leggen.
Hier op verscheen een wolk die van 't gewelfsel quam,
Met starren overzaait, elk als een helle vlam.
In 't midden zaghz' een zee, vol schelle Meereminnen;
Ja 't heele Helikon met al de Zanggodinnen.
Het schel geluidt heeft macht op een verwoede zin.
Nu zong men, om haar hart te trekken tot de min:

Het huwlyk is de bron daar 't leeven uit komt vloeien.
Die d'echt durft lastren, poogt het menschdom te besnoeien.
Wie rijp van oordeel is bemint de huwlyksbandt.
Het zerpzoet van de trouw behoudt het langste stant.
Geënte telgen ziet men, rijk van vruchten, praalen.
De donker avondt wijkt de helder' uchtent straalen;
Zoo wijkt de maagdestaat voor een gehuwde vrouw.
De wijde werreldt heeft geen steunstijl dan de trouw.
Nu borst de heldre wolk, tot schrik van oor' en oogen,
En uit de reeten, die afgryslyk gaapten, vloogen
Vuurpijlen, toortsen, vlam, granaaten, koegels, schroot;
De Maagdt besturf van angst, en wensten om de doodt:
Maar 't spook en Schouwburg zijn in aller yl verdweenen.
Zy toonden zich verbaast, en raakt' hier op aan 't weenen:
Maar na 't bedaaren quam zy weeder aan het Y:
Want zy gevoeld' haar hart, door deeze spokery,
Schoon datz' haar min ontveinst, tot Pol in alls geneegen.
Nu heeft zich Pol, om Hooft tot liefde te beweegen,
Want hy hadt noch geen weet van haar geneegentheidt,
Gewapent met gebeên, met minnelyk beleit,
Met klachten, naar van klank, en vleien, vol van smeeken;
Dus wist hy haar het hart zoo fel aan brandt te steeken,
Dat zy de slooten van haar boezem oopen deedt.
Toen docht haar Pol geen meer om 't langgeleeden leedt.
Hy vondt zich in een zee van overwaare weelde.
Vrou Juno, trougodin, die 't lang gevry verveelde,
Heeft deeze twee vereent voor 't hoog outaar van d'echt.
Nooit moet de Twist, sprak zy, die 't huwelyk bevecht,
Een toegang krijgen om uw harten te deurwroeten.
Wie dat de Twist verjaagt zal niet dan heil ontmoeten.
Een heilzaam huwlyk is het lusthof van de Min.
Oprechte Liefde smeedt tien zinnen tot een zin.
Zoo zal de stam van Pol en Hooft vereent opwassen.
De Huizen kan men best door huwen samen lassen.

Vereende vriendtschap maakt vereeniging van bloedt.
Mijn zeegen blijft u by, zoo gy in teegenspoedt
En weelde stant behoudt. Hier endigt zy haar spreeken.
Nu quam godt Hymen, die zijn fakkel hadt ontsteeken,
En sprak in 't naaderen van 't bruilofsledekant:
Men wacht uit deeze twee, tot heil van Amstellandt,
Oprechte Burgerzucht, eerwaarde Wakkerheeden,
Noodtzaakelijk Ontzagh, aanminnelijke Reeden,
Manhafte Dapperheidt, Staatnutte Weetenschap,
En al de gaaven die hun Grootvaârs op de trap
Van 't Raadthuis deeden treên, tot dienst der onderzaaten.
Gewenste vruchten zijn steunstijlen voor de Staaten.
Nu zwijgh ik: want hy zingt tot lof van Pol en Hooft.
Het cyterspel wordt licht door orgelklank verdooft.

Den tweeden dagh van d'eerste Maandt, 1663.

Huwlyk van den Ed. Heer Nikolaas Listing, Meester in bey de Rechten en de Ed. Mejuffer Geertruidt Spiegel.

De Trouw begeert geen tijdt door winter te verliezen.
Het minnevuur is door geen koudtheidt uit te vriezen.
De Liefde brandt in spijt van d'aller yzigst' eeuw.
Zoo ziet men Hekla, diep begraaven onder 't sneeuw,
Noch branden, en het vuur ten steilen top uitbraaken.
Ik staak geen dichten nu men 't huwen niet wil staaken:
Want zulk een schildery verstrekt de bruidtstapijt.

Men maalt bywijl met int zoo leevent als met zijdt.
Toen Venus vluggezoon, om Listing te deurwonden,
Zijn pijlen, vol van list en nieuwe minnevonden,
Vergeefs verschooten hadt, ontstak de Spijt zijn hart.
Wie dat zijn kracht verliest gevoelt een dubble smart.
De Spijt verkrijgt door smart een schrikkelijk vermogen.
Ik zweer u, riep het Wicht, by Spiegels spieglend' oogen,
Dat ik u quetsen zal als ik u weêr genaak.
De rustelooze Spijt is moeder van de wraak.
De wraakzucht is een vuur dat alles kan verslinden.
Mit vloogh de Mingodt daar by Spiegel docht te vinden.
Wie iet volvoeren wil bemint de vaardigheidt.
Een die zich wakker toont wordt nimmer heil ontzeidt.
In 't zuidt, daar d'Amstel langs de Diemermeir komt stroomen,
Vertoont zich een gebou, omheint van iepeboomen,
Die met haar kruinen steil opsteigren naar de lucht:
Dit is het landtvertrek, zoo nut van geur als vrucht,
Daar Spiegel afgezorgt, zijn geesten komt verpoozen.
De doornen van 't Stadthuis zijn zelden zonder roozen.
Wie landt en zee bewaakt, ontmoet een dubble druk.
Men spant geen paarden dan by beurten in het juk.
Zoo komt een man van Staat zijn last op 't landt verlichten.
Op deeze plaats quam Min, bezorgt van boog en schichten,
Elk scherper dan de punt van Pallas oorlogsspeer.
Hy vondt de dochter van dien loffelijken Heer,
In 't geurigh kruidthof om de krachten t'onderzoeken.
De kruidtblaân wijken voor geen blaân van wijzeboeken.
Geen wijzer blaân dan daar Natuur haar geest in print.
Hy quam haar in de schijn van haare zusters kindt,
Een jongen vol van geest en wakkerheidt, genaaken;
En schoot, in 't naadren, om zich niet verdacht te maaken,
Naar 't pluimgediert dat op de groenetelgen zat:
Zy heeft hem, voor haar neef, in haaren arm gevat,
En drukt' hem aan haar borst, en kust zijn kaak en lippen.

Hy gaf haar boezem, van spierwitte marmerklippen,
In 't kussen eer zy 't wist, een heimelijke wondt,
En blies zijn aassem vol vergift tot in haar mondt.
't Bewimpelde Bedrog is vaardigh in 't verrassen.
Wie andre laagen leit heeft slechts op tijdt te passen.
Terwijl zy met hem speelt, en 't zoet vergift in zoog,
Heeft hy zyn pijlen aan de vlammen van haar oog
Ontsteeken, dat de dop en schacht begon t'ontvonken.
In helder' oogen zijn de heetste minnevonken.
Hy nam een enkel hair en woelden 't om zijn pees.
Nu liep hy van haar af, ontlast van 't aardtsche vlees,
En roeiden deur het zwerk, om noordtwaart aan te tyen.
Hier tusschen voelden zy 't vergift deur d'aadren glyen,
En kenden 't niet: want zy vernam nooit minneprang.
Zy was gelijk een Nimf die van een bitse slang,
Als zy zich in het gras te rust leit, wordt gebeeten:
Of zoo men onderscheit in deeze twee kan weeten,
Zoo is het dat de slang den mensch om 't leeven brengt
Daar 't minnelijk vergift, dat koudeharten zengt,
De machtigst' oorzaak is om 't leeven vast te zetten.
De Doodt is lichtlijk door de Liefde te verpletten.
Zy heeft bywijl, en wist niet eens waarom, gezucht.
Nu vondt de Mingodt zich in d'onbepaalde lucht:
Ik moet in dit gewest, riep hy, een weinig toeven;
Hy kreeg een pijl, en schoot, om haare kracht te proeven,
Dwars deur de wolken heen, daar hy de lucht deurgrieft.
De zeevestarren, die staâgh dwaalen, zijn verlieft:
Saturnus poogde by zijn Fillyra te raaken.
Jupijn begon de borst om Danaë te blaaken.
Vrouvenus wensten om het byzijn van Adoon.
De dolle Mars verliet zijn bloedig' oorlogstroon,
Om godt Vulkanus vrou op 't ledekant te kussen.
Apollo zocht zijn viam in Dafnes schoot te blussen.
Merkuur verliefde weêr op Herses schoone glans.

Diaan belonkt' haar lief van haar verguldetrans.
Al 't andere gestarnt scheen zich naar min te zetten.
Het koude noorderäs ontdooiden door de hetten.
Orion, Herkules, Andromeda, de Leeuw,
De groot' en kleene Beer, omgordt van ys en sneeuw,
Gevoelden, door deez' pijl, het hart vol minnewonden.
Toen Cypris zoon zijn schut zeeghaftig hadt bevonden,
Begaf hy zich naar 't Y, daar Listing hem verscheen.
Hier was hy beezigh met Landtnutte listigheên:
Want hy begeerden zich op Rechten af te rechten.
De twistberg is niet dan door wijsheidt te beslechten.
Wie huiskrakkeel verdelgt gebruikt de Rechten recht.
In zulk een oeffening, daar groote roem in legt,
Deurwonden hem de Min, en hulp hem voort aan 't branden.
Het noodigh Rechtboek viel den Jongling uit zijn handen.
Hy las voortaan geen les dan dat van min vervat.
De ruime werreldtkloot, omringt van Tethis nat,
Kon minder zonder min, docht hem, dan rechten duuren.
Hy zagh geen bloedtdrup en zijn hart was vol quetsuuren.
Niet zorgelijker dan een innenlijke wondt.
Terwijl de Minnaar zich in zulk een standt bevondt,
Verscheen hem Spiegel, die deur d'Amstelstroom quam vaaren.
'k Zie Cyprus aan het Y, riep hy, omringt van baaren;
Want hier wordt Venus weêr gebooren uit het nat.
Worde zy niet door een schelp van paarelsnoer omvat?
Zy sluit de paarlen in haar mondt met bloedtkoraalen.
Haar handt behoeft geen toorts van flikkerende straalen:
Want zy heeft fakkels in haar hooge voorhooft staan.
Wie eigen gaaven heeft gebruikt geen leensieraân.
't Penseel waar dat Natuur meê schildert, vloeit van verve'.
Hier tusschen was het jacht, daar d'Amstelsche Minerve
In voortgetrokken wierdt, omheint van waatergoôn;
Elk kroont zich, om de kroon der maagden, met een kroon
Van waterroozen, lis, en klaver, rondt van blaaren.

De Tritons bruisden, veur het jacht heen, deur de baaren,
En bliezen dat het klonk op hoorens schel van klank:
Toen vrou Kleopatra in 't schip vol spel en zank,
Op Cidnus stroom verscheen, moest yder voor haar strijken:
Maar zy moest weêr voor 't schip van goudt en zilver wijken.
De laading was noch Min dan 't gaadelooze jacht.
Maar deeze vlotte sloep krijgt luister door haar vracht.
Zoo hoort men Jazons schip om 't guldevlies opzingen.
De diamant verdooft de glimp der gouderingen.
De starren duiken voor Apolloos heldre krans.
Zoo wijk het jacht, o roem! voor Spiegels schoone glans.
Wijk, woestebuien, wijk, of val in 't Noordt aan 't raazen.
Hier moet niet dan de windt van 't laauwe weste blaazen.
Zoo worden zy allengs in vaaders huis gebrocht.
Hier heeft haar Listing, door de hulp van Min, bezocht.
De Min is machtigh om deur muuren heen te dringen.
Zijn minnewondt begon, toen hy haar zagh, t'ontspringen.
Wanneer de moorder 't lijk, onlangs door hem vermoordt,
Komt naadren, raakt de wondt, te diep in 't hart geboort,
Weêr op een nieuw aan 't bloên. Zoo was 't ook met zijn wonden.
Zy heel zich meenigmaal van hem verzelt gevonden:
Maar toen hy haar het wit vertoonden van zijn zin,
Verboodt zy hem heel streng te zwijgen van de min.
Ik zal, ik zweer 't, sprak hy, mijn tong met keetens sluiten,
En vinnig straffen zooz' een enkel woordt wil uiten:
Maar als ik u ontmoet, daar ik altijdt naar poog,
Vergun dan dat mijn hart mach zeggen deur mijn oog:
Brandtspiegel van mijn hart, gy doet my lijdtloos blaaken.
Uw glans is heeter dan het zonlicht in 't genaaken:
Maar uwe hart is weêr zoo koudt als d'Amstelvloedt.
Een aangezicht vol vuur vereist een borst vol gloedt.
Een schoonemondt behoordt niet wreedt voor 't oor te weezen.
Achilles scherpespeer kon quetsen en geneezen.
Gy quetst: maar gy ontzegt my bassem voor mijn wondt.

Hier zweeg hy; en hy leidt de vinger op zijn mondt.
Zy raakt' hier door niet min dan Listing aan het blaaken
De Liefde schilderde met purper op haar kaaken,
Al wat 'er in de kas van 't hart verburgen lagh.
Toen Listing al 't geheim van Spiegels boezem zagh,
Heeft hy, in spijt van d'eedt die hy haar zwoer, gesprooken.
Meineedigheidt in min, docht hem, wordt niet gewrooken.
Ten lesten heeft hy 't woordt van Ja in 't oor gevat.
Het orgelspel wordt meer dan d'orgel zelf geschat:
Maar dit gewenste woordt, en mondt, die 't woordt liet hooren,
Zijn minnelijk voor 't oog en lieffelijk voor d'ooren.
Wie oor en oog bekoort betoont een dubble deugdt.
Het hart van Listing zwom in langgewenste vreugdt.
Een onverwacht geluk begeert geen nauwe paalen.
Het woordt van weedermin ontsluit de bruilofszaalen.
Nu zong de Minnegodt, in Listings zonneschijn:
Venecien heeft lang geboogt op 't kristalijn
Van haare Spiegels, en 't hadt reeden om te boogen:
Want deeze stadt zoo groot van wijsheidt als vermoogen,
Heeft zich zoo stark gemaakt door deeze brossestof,
Dat zy de halvemaan van 't Ottomansche hof,
Te water en te landt, zeeghaftig heeft gereeten.
Zoo wordt haar luister noch door Kreeten uitgekreeten:
Maar Listings Spiegel, daar de kunstige Natuur
Haar proefstuk in vertoont, vol van deurdringent vuur,
Verdooft de glanssen der Veneedse Spiegelingen:
Zijn heldre Spiegel, waardt om heerlijk van te zingen,
Verwint het oog en hart, en d'ander niet dan 't oog.
Twee deugden in een ding verdienen dubble boog.
Wie door zijn kracht verwint, wordt nooit genoeg verheeven.
Zoo zong de vlugge Min, als 't jawoordt was gegeeven.
Nu wordt het huwelijk voor elk ten toon gezet.
Wie van de blijdefeest, en 't heilzaam bruilofsbedt
Begeert te schrijven, hier is stof voor schrandre schachten

Mijn plicht is vaardigh: maar 't ontbreekt mijn brein aan krachten;
Want anders zong ik hoe dat Spiegel Stadt en Staat,
In oorelog en vreê, bevrijt van eigenbaat,
O loffelijke deugdt! voor rampspoedt helpt bewaaren.
Beroemde mannen zijn tot siersel aller blaâren.
Ontslaat my van mijn plicht, al wordt hier vreugt gequeekt.
De plichtdwang is te zwak voor een die kracht ontbreekt.

Den 30en Ianuarii, 1663.

Ter Bruiloft van den E. Heer Joan Wuitiers, en Mejuffer Debora Baak.

Wuitiers pleeg meenigmaal deur d'Amstelstroom te vaaren,
Hy week noch woeste windt noch zwallepende baaren;
Noch al wat onheil baart op 't steigerende nat:
Maar hy begaf zich nooit naar d'uitgebreide stadt:
Want hem verscheen nooit baak om 't jacht naar 't Y te wennen.
Wie wijs wil vaaren moet de haventeekens kennen.
Een schrander schipper geeft zich niet in lijfgevaar.
In 't lest wierdt hy een Baak op d'Amstelreê gewaar,
Die door haar glanssen in zijn boezem wist te raaken.
Aanminnelijk sieraadt kan koude harten blaaken.
De Minnaars leeven door een aangenaam vertoog.
Hem docht dat deeze glans tot in zijn ziel toe vloog;
En dat de nacht, daar hy in leefde, was verdweenen.
Ik wil naar 't Y, riep hy, mijn reisuur is verscheenen:
Ik zie de Baak daar ik veurwindt op aan durf gaan.

Wie vlug wil reizen moet op 't spoedigst vaardig staan.
Dit is de rechte tijdt om 't speeljacht reedt te maaken.
Een wakker zeeman past op winden, stroomen, baaken.
Ik wil naar deeze Baak die my het hart verbrandt.
Zoo riep hy, en hy stak zijn jacht hier op van landt.
Men zag de Minnegoôn in vlag en wimpels brallen.
Het water kabbelden al vloeient langs de wallen.
Hy zetten alles by: de zuidtwindt blies in 't zeil.
De Liefde stondt aan 't roer. Hy wachten niet dan heil:
In 't naadren zong hy op; want liefde maakt Poëeten;
Zelf zonder min hadt hem Apol al lang bezeeten:
O vaaderlijke Stadt! wel waardt van elk gelooft,
Uw goude mijterkroon wordt van deez' Baak verdooft;
Ja 't flonkerent gestarnt moet veur haar luister zwichten.
Natuur heeft deeze Baak, om helder op te lichten,
Als 't zonnelicht verdwijnt, en 't onweer gruwzaam stormt,
Van poez'lig marmer en bezielt albast gevormt,
Versiert met paarlen, goudt, turkoozen en koraalen:
Haar vlammen spruiten uit twee diamante straalen
In kassen van yvoor, vol schitterende glans.
De heldre Faros met zijn hemelhooge trans,
Die, by de Nijl, op 't strandt met vuuren pleeg te pronken,
Zou by deez' Vuurbaak zijn als doovekool by vonken,
Als vonken by een star, als starren by de maan.
Een gaadelooze Baak kan windt en tijdt weêrstaan.
Wat stant kan houden heeft een ongemeen vermoogen.
Hier zweeg hy; want de lucht wierdt met een wolk betoogen:
Het onweer raakte los en toonden al zijn kracht:
De stroom en windt bestreên het hobbelende jacht:
De vlaagen deên het nat en d'Amsteldijk beweegen:
Hier op ontfing het jacht een overdichte reegen
Van tranen, die de kiel deên schuuren langs de grondt.
De Hoop, die op de plecht van 't hellent speeljacht stondt,
Beloofde hem de ree daar hy de Baak zou vinden.

De zuchten die hy loofd' verstrekten 't zeil voor winden.
Hy smeet zijn klachten en zijn karmen buiten boordt,
Om, door het lichten van die ballast, lichter voort
Te vaaren naar de Stadt, omheint van brakke zoomen.
Nu moest hy worstelen met winden, buien, stroomen,
Weerlichten, blixemen en donders, fel in 't slaan.
Wie mint moet in 't begin een groot gevaar uitstaan.
Help Venus, help, riep hy, dit vaaren uit gevaaren.
De rampen ziet men meest uit barre baaren baaren.
Zijt gy gebooren uit de zee vol schuim en bloedt?
Zoo ly niet dat ik zink in deeze diepe vloedt;
Of laat my by de Baak, die ik bemin, begraaven:
Maar liever voer ik in de langgewenste haaven.
Och! Minnemoeder, och! och! help my uit de noodt.
Wie mint en ramp ontmoet gevoelt een dubble doodt.
Een Minnaar hoort het wit daar hy naar doelt te raaken.
Vrouvenus blank van vlees en purperroodt van kaaken,
Zag, op zijn klachten, uit de darde hemelring,
En sloeg haar oogen, vol van heldre schittering,
Op 't speeljacht van Wuitiers, bestormt van teegenspoeden:
Wijk buien, wijk, riep zy, gy zijt te fel in 't woeden.
De liefde lijt geen quaal die buiten 't minnen gaat.
Hier op vertoond' de lucht een vriendelijk gelaat.
Het water dat eerst bruist, begon allengs te rimplen.
De breede vlaggen, en de langgeslipte wimplen
Die krullen om de spil en masten van het jacht.
Zoo wiedt hy aan de reê, en by de Baak gebracht.
O Amstel Baak! sprak hy, gy trok mijn hart en oogen;
Maar nu ik by u kom bevindt ik my bedroogen:
Ik waand' u mooy te zien, en gy zijt meer dan schoon:
O deugdelijk bedrog! uw hooft verdient een kroon
Van roozen, als 'er op uw kaaken zijn, te draagen.
Een deugdelijk bedrog kan 't goodendom behaagen.
Het schriklijk onweer heeft my groote ramp gebaart:

Maar gy zijt my, ik zweer 't, wel duizent rampen waardt.
Zoo sprak hy, en hy heeft eerbiedelijk geboogen:
Zy wierdt door zijn gebeên tot in haar hart bewoogen.
Zoo wierdt hy Bruidegom, en Baak zijn waarde Bruidt.
Door 't huwlijk breekt de Baak, na weinig maanden, uit.

Den 21 van Wintermaandt, 1664.

Ter Bruiloft van den E. Heer Joan Hinloopen, Oudt-Scheepen, &c. en Mejuffrouw Lucia Wybrandts

VENUS.
Terwijl de Staatzucht fel op vrye zeen durft stroopen,
Heeft mijn gevlerkte Zoon het hart van Hindeloopen,
Door Wybrandts deugdt gewondt, om dat hy deugdt bemindt.
De straalen van de deugdt zijn scherpe minneschichten.
Nu ziet men hem ten lest zijn last door lust verlichten:
Want hy die 't kussen van 't Stadthuis vol doornen vindt,
Gevoelt in 't kussen van haar kaaken zachte roozen.
Wie zorgt wil zich bywijl door kuische min verpoozen.

JUNO.
De moordtpijl van de Pest, vol vuur, om lijken t'oesten,
Heeft lang aan 't Y geblaakt om 't menschdom te verwoesten,
Nu blaakt de fakkel van de Liefde hier aan 't Y.
Het vuur der Liefde brandt: maar zonder te verbranden.

De steden groeien aan door min en huwlijksbanden:
Want dit vereende Paar, dat onze heerschappy
Een luister geeft, poogt vrucht te teelen door het trouwen.
Het leeven weet men best door d'Echt in stant te houwen.

THEMIS.
De Min en 't Huwlijk zijn twee goddelijke krachten.
Ik hoop door deeze Trouw noch vruchten te verwachten
Die in mijn Staatwijsschool uitblinken in verstandt:
Zoo wordt men waardig om het Raadthuis te bekleeden.
Wie volk beheerschen zal eist rechte schranderheeden.
Waar wijze hoofden zijn verrijkt men Stadt en Landt.
Ik dank Vrouvenus en Vroujuno voor dit paaren.
De Huwelijken zijn om heilzaam zaadt te baaren.

Den VI van Louwmaandt, 1665.

Ter Bruiloft van den E. Gerrit Staats, en Juffrou Klemencia de Vries.

Den grooten Hoveling in 't moedig hof van Londen,
Die door zijn roofzucht sloeg zoo bits en bittre wonden,
Bestormt de Staatsche Staat, uit zucht tot heerschappy.
Een die heerschzuchtig is ontziet geen roovery.
Hier vindtmen Staatsche die geen waterpesten wijken.
Wie trouwe bystant heeft behoeft geen Vlag te strijken.
Vraagt iemandt wie het recht van deeze Staatsche mint?
De Vries betoont zich, door de trouw, heel Staats gezint:
Geen Brit, hoe dol van spijt, kan haar die zucht beletten,

Oprechte liefde wijkt noch baldrende musketten,
Noch donderendt geschut, noch blixemendt geweer.
Wie voor haar Bruigom strijdt verdient de loflijst' eer.
Dit is de fakkel die het Staatsche hart doet branden.
De Hemel gun dit Paar gewenste Minnepanden;
Zoo wordt de luister van hun deugden uitgebreit.
De Trouw die deugden baart verkrijgt onsterflijkheidt.

Den VIII van Sprokkelmaandt, 1665.

Ter Bruiloft van den E. Heer Wilhem Bartolotti vanden Heuvel, en Mejuffrouw Jacoba Sophia Huidekooper van Maarseveen.

Terwijl de Staatsche steên haar vlotte vlooten bouwen,
Om d'eeuwig vrye zee voor 't menchdom vry te houwen,
En wapens smeeden dat heel Neerlandt dreunt en kraakt,
Verheft mijn pen de trouw: geen schut dat donders braakt,
Deurmengt met blixemen van 't oorlogszieke Londen,
Dat door zijn heerschzucht slaat zoo fell' en diepe wonden,
Is machtig om mijn handt te breidlen in haarplicht.
Her heillooz' moordtkrakleel bepaalt geen huwlijksdicht.
Toen Venus Maarseveen met Bartolot wou paaren,
Vertrok de Min, haar zoon, naar d'Amstel rijk van waaren;
Hier vondt hy deeze maagdt vol glans en wakkerheên;
Toen hem dit pronkbeeldt van bezielt albast verscheen,
Ontspande hy zijn boog en brak zijn goude schichten:

Weg wapens, weg, riep hy, uw krachten zijn aan 't zwichten.
Al wat zijn kracht verliest verwerptmen voor onnut.
Ik vindt by Maarseveen een scherper minneschut:
Een schut dat niemandt schut, al hadt hy duizent plaaten
Van koper veur zijn borst, daar koegels en granaaten
Te rug op stuiten, in het heetste van het woên.
Haar koudeborst vol vuur dat liefde weet te fokken.
Hy trok, eer dat zy 't wist, drie hairen uit haar lokken:
Deez' heeft hy kunstig deur elkander heen gevlecht,
En voor een peessnaar aan zijn taajeboog gehecht:
Toen nam hy, want haar oog begon alreê te lonken,
Een van de straalen die in 't hooge veurhooft blonken:
Want deeze straal wou by gebruiken voor zijn schicht,
Geen wisser pijlen dan de straalen van 't gezicht.
Met deeze wapens wou hy Bartolot deurgrieven.
De wakkre Jongeling, die 't jaagen zocht voor 't lieven,
Bevondt zich op het landt, ver van het woest geraas;
Hier ving hy 't veldthoen: gins wist hy de schuwe haas,
Door brakken scherp van reuk, in 't leger te belaagen.
Terwijl hy beezig was on 't schichtig wildt te jaagen,
Genaakte hem de Min, die zich in 't loof verstak:
Men zag hem driemaal, in de schaaduw van een tak,
Om niet te missen, op de vluggejaager mikken:
Hy schoot de vuurpijl die hy uit Jakobaas blikken,
Vol heldre glanssen, nam, tot in het pit van 't hart.
Wie quetst mijn borst, riep hy, ô lijdelooze smart!
Ik zie geen vyandt en ik voel my overwinnen.
Wie moordt eer 't oorlog is betoont zich snoot van zinnen,
Zoo wierdt de koopvloot door 't wraakgierig Engelandt,
Eer 't oorelog uitblies, op 't water aangerandt.
Ik zal my, dit staat vast, noch wreeken om de zeege.
Hy sloeg zijn handt hier op, van gramschap, aan zijn deege,
En zocht zijn vyandt: maar hy droeg hem in zijn bloedt.

Hy steeg, onstelt, te paardt, en reedt naar d'Amstelvloedt;
Maar toen hy Maarseveen aan d'Ystroom quam genaaken,
Begon de vlam, die in zijn borst verschool, te blaaken,
Gelijk een doovekool door 't allereerste vuur:
O fiere Maagdt! sprak hy, ô proefstuk van Natuur!
De Lent mach pronken met haar schoone bloemtapijten:
Maar uwe kaaken, dat de Lent in 't hart moet spijten,
Zijn met een lent versiert van rooz' en lelyblaân.
De Hemel heeft een zon aan 't blaauw gewelfsel staan;
Maar 't hooge zonnelicht wordt van uw glans verwonnen:
Want in de hemel van uw aanzicht zijn twee zonnen
Die my doen blaakeren in 't diepste van mijn borst.
Het heete minnevuur verduurt de koudevorst.
De Liefde weet deur sneeuw en ysschors heen te dringen.
De Maan verdooft by nacht gestarnt vol schitteringen:
Maar gy verdooft by daag de Maagden braaf van leest:
Noch wijkt uw luister voor het licht van uwe geest.
Een aangeboore deugdt verwint de zichtbre deelen.
Zoo sprak de minnaar, en hy zocht haar oor te streelen
Door vleien, smeeken, en door bidden groot van kracht:
De Maagdt heeft zijn gebeên en vleiery veracht,
En week heel roodt van schaamt, eer 't vuur begon te werken.
Nu quam de nacht al d'aardt bedekken met haar vlerken,
Dit dreef haar naar de rust: hier op quam Venuszoon
Haar koets omringen met een zwarm van Minnegoôn:
Deez' prikte haar in 't hart: die kusten mondt en kaaken:
Een ander hulp de gloedt, die zich verschool, aan 't blaaken:
De slaap kreeg weinig vat door 't minnelijk fenijn:
Het zachte bedt scheen haar vol doorenen te zijn.
Een ongerust gemoedt vindt ongemak in rusten.
Nu schoot zy, heel verbaast, door d'onbekende lusten,
Half droomend' overendt, en vloog van 't ledekant.
Zy vondt zich meenigmaal, in eenzaamheidt, op 't landt,
En maalde met de naaldt: maar meer met haar gedachten.

Een innerlijke brandt heeft overgroote krachten.
Ten lesten wierdt zy door de geest van Bartolot,
Tot weedermin gebrocht. Nu zingt de vluggegodt:
Laat al wie onheil baart uit deeze zaal vertrekken.
Ik hoop uit deeze twee noch vruchten te verwekken
Die dienstig zullen zijn aan Beurzen en aan Stadt.
Wie dubble diensten pleegt wordt overdier geschat.
De schatten van de deugdt zijn nooit genoeg te roemen.
Al zingende bestrooit de Min de vloer met bloemen:
Want Hymen wacht dit paar op 't gulde ledekant.
Het kuis omhelzen is de knoop van d'echtebandt.

Den 17 van Lentemaandt, 1665.

Ter Bruiloft van den Eed. Heer Jakob de Graaf, Jonkheer van Zuidtpolsbroek, en Mejuffrouw Maria Verdoes.

Terwijl de strijdtbre Mars, belust op Staatkrakkeelen,
Deur 't golvent pekel bruist met drijvende kasteelen
Die 't volk vermoorden, slaat de Min een oorlogstoon
Die 't menschdom houdt in stant: want Venus rappe zoon
Heeft Graaf, door d'oogen van Verdoes, in 't hart geschooten.
Wie noch voor blixemen noch yzre donderklooten
Van 't bloedig Oorlog wijkt, buigt voor een hel gezicht.
Een schoon en flonkrent oog verstrekt een minneschicht.
De minneschichten vliên deur helmen en harnassen.

Zoo draa als Graaf zijn hart van hette voeld' verrassen,
Riep hy, en zuchten naar met een verbaast gemoedt:
Mijn boezem brandt van min! mijn aadren zijn vol gloedt!
Ik voel een wreeder vuur dan 't oorlogszieke Londen:
Want dat is door de vlam tot puin en asch verslonden,
En 't vuur dat my ontsteekt verteert noch bloedt noch hart.
Wie brandt en niet verbrandt gevoelt de grootste smart.
Het minnevuur is door geen yszee uit te smooren.
Zoo liet zich Graaf, door min geparst, aan d'Amstel hooren;
Daar hy Verdoes belaagt en endelijk aan randt,
Gelijk een brander, die, vol vuurig ingewandt,
Eeu schip vol schut en volk omhelst met gloeiend' armen.
Zoo wierdt haar koude hart, door zijn gevley en karmen,
Ontsteeken, daar zy hem het jawoordt noch op gaf.
Toen Ruiter 't zeegedrocht zeeghaftig stiet in 't graf,
Liet zich de Faam tot heil der vrye Staaten hooren:
Maar 't jawoordt klonk de Graaf aanminniger in d'ooren,
Een die zijn wensch verkrijgt betoont zich vol van vreugdt.
Nu zong de vlugge Min, tot prikkel van de jeugdt:
Op, op gezeegent Paar, verschijnt op mijn aanmaanen.
Hier brandt geen pijnboomtoorts, bekladt van bloedt en traanen,
Gelijk by Thereus koets: de fakkel die hier blaakt
Is op Hymet van wasch en honingraat gemaakt,
En aan de heldre vlam van Venus vuur ontsteeken:
Ze pronkt met palmen die van zoete nektar leeken,
En al wat liefde queekt in 't hart van vrouw en man.
De nachtuil, schor van keel, een zeekre veurboô van
Gehaate rampen, houdt zijn zang uit deeze zaalen:
Men hoort hier anders niet dan klank van nachtegaalen
Die in de bosschen van oudt Pafos zijn geteelt.
Nooit moet de Tweedracht, die van d'afgrondt wordt gestreelt,
Uw drempel naaderen met haar vervloekte loosheidt.
De huistwist is een bron van allerleie boosheidt.
Hier zweeg de Minnegodt: want Graaf en zijne Bruidt

Genaakten 't ledekant versiert met rooz' en kruidt.
De kuische wellust lydt, in 't huwelijk, geen rekken.
Laat al wat gruwzaam is van 't bruilofshuis vertrekken.
Weg barsse legertrom en schorre zeetrompet:
Belloone mach haar zwaardt, op menschemoordt gewet,
Op 't water zwaaien, om haar vuur in bloedt te blussen:
Hier voert men oorelog met lachen, streelen, kussen,
En al wat vuur ontsteekt, op hoop van vruchtbaarheidt.
Een krijg die leeven baart wordt loffelijk verbreit.

Den IX. van Slachtmaandt, 1666.

Lyk- en Grafdichten.

Uitvaart van den Wel-Eed. Groot-achtbaren Heer Kornelis de Graaf, Vryheer van Zuidtpolsbroek, Oudt-Burgermeester, Raadt, &c. t'Amsterdam.

Myn treurpen is, o Stadt! vol droevig' onderdaanen,
Om 't sterven van de Graaf, vol zuchten, klachten, traanen,
En al wat deerlijk klinkt tot stof van lijkgedicht.
Een die zijn Heer beweent bewijst niet meer dan plicht.
Oprechte liefde blaakt in spijt der ongevallen.
Men ziet uw schildt vergeefs met zilvre kruissen brallen:
Want gy gevoelt, o Stadt! meer kruissen in uw hart.
Een ingekropte pijn veroorzaakt dubble smart.
De Doodt heeft Graaf, o ramp! om hem in 't graf te stooten,
Haar wreede moordtpijl, deur zijn borst, in 't hart geschooten,
En met zijn hart het hooft van 't Vrye landt deurwondt.
Zoo worden Roomen, toen haar Cicero, de mondt
Van 't wijze Kapitool, moest sneuvelen, bestreeden.
De doodt der Grooten is tot schrik van hof en steeden.

Een onverwachte ramp is een afgrijslijk quaadt.
Het droevig' Amsterdam, de goudtmijn van de Staat,
Vertoont zich in de rouw, omheint van stroomgodessen:
Haar praalkroon is omringt van doffe lijkcypressen:
De traanen bigglen langs haar bleeke kaaken neêr.
O wreede Doodt! roept zy, gy hebt door uw geweer,
De wijsheidt van het Landt met Graaf in d'aardt begraaven:
Maar zijn beroemde geest zal deur de starren draaven.
Het schrandere vernuft verkrijgt onsterflijkheidt.
Een Staatwijs Burgerhooft wordt van de Faam verbreit.
De weetenschappen ziet men dwars deur d'aardt heen dwaarlen.
Mijn Kaizerlijke kroon versiert met blanke paarlen,
Verliest de schoonst' van al haar paarlen, door zijn doodt.
Zijn goude goodemondt die hy voor 't volk ontsloot,
Is nu, ô bitter lot! voor eeuwig toegeslooten.
Die 't Raadthuis en de Stadt zoo loflijk hulp vergrooten,
Zal die bepaalt zijn in een kleene grafsteê? neen:
Hier eist een heele berg van harde marmersteen
Te weezen, om een graf voor Polsbroek van te bouwen.
Laat andre 't beeldt van Mars op hunne grafzark houwen,
Heel roodt van menschebloedt en groen van lauwerblaân,
Hier hoeft niet dan het beeldt der Wijsheidt op te staan,
Dat Tweedracht, Zieledwang, en Staatzucht moet vertreeden.
De gruwlen worden in geen wijze stadt geleeden.
Wie rijk van volk wil zijn gedoogt geen dwinglandy.
Zoo zorgd' en zweete Graaf tot heil der burgery.
Een die 't gemeen bewaakt heeft zucht tot onderdaanen.
Hier zweeg de bange Stadt door 't vloeien van haar traanen,
Daar ik, in plaats van int, mijn droeve pen in doop.
De Kerken, Schoolen, Beurs, en Waalen, die haar hoop
Op Polsbroek zetten, zijn erbarmelijk aan 't schreien.
Achilles slachten, om Patroklus geest te peien,
Een schaar van menschen en begoot zijn graf met bloedt:
Maar 't graf van Graaf wordt van de burgers met een vloedt

Van traanen overdekt, om 't koude lijk te warmen.
De Zevekunsten, die de lucht met weenen, karmen,
En klachten vullen, ziet men om zijn grafsteê staan;
Haar weêrgalm hoort men niet dan: Polsbroek, Polsbroek, slaan.
Wie dat zijn steun verliest heeft reeden om te zuchten.
Wanneer de boom verdort verdroogen al zijn vruchten.
Een die zijn vaader mist bevindt zich zonder troost.
Vergeef mijn pen, o Stadt! indienze zich verpoost:
Haar geesten zijn bedwelmt: wie helpt haar weêr aan 't stijgen?
Geen grooter teekenen van droevigheidt dan zwijgen.

Grafdicht op Elizabet Bikkers van Zwieten, Gemaalin van den Eed. Heer Burgermeester Andries de Graaf.

Hier rust Elizabet die 't hart van Graaf bezat;
Haar huiszorg, tucht en trouw, zijn dier van elk geschat:
De ziel bewoont het hof daar d'Engelen vergaaren.
Wie zaalig leeft en sterft verschijnt by Christus schaaren.

Op de Doodt van Mejuffrouw Leonora Huidekooper van Maarseveen, Gemaalin van den E. Heer Joan Hinloopen, Oudt-Scheepen t'Amsterdam, &c.

Toen d'overwreede Doodt, om d'aardt met doôn te mesten,
Zich met haar moordtgeweer aan d'Amstelstroom liet zien,

Heeft zy het volk bestormt met heet' en veege pesten.
De vuurpijl van de Doodt is zwaarelijk t'ontvliên.
Maar toen haar Leonoor, o treurstof van mijn dichten!
Ontmoeten, heeft zy 't vuur voor weinig tijdts vertreên.
Ik zal dit beeldt, sprak zy, het doelwit van mijn schichten,
Door 't zelfde wapentuig, daar ik van Maarseveen,
Haar vaader, meê deurschoot, op 't kraambedt overvallen.
Die rijk van wapens zijn verkrijgen d'overhandt.
Mijn lijkcypres begeert met lauwerier te brallen.
Hier zweeg de Doodt, en quam, na weinig teegenstant,
De borst, daar zy op mikt, moordadig overromplen.
Haar Bedtgenoot besturf door 't quetsen van haar hart,
Men zag het koude lijk in heete traanen domplen.
Een onverwacht geweldt veroorzaakt dubble smart.
Wie dat zijn Ega mist heeft reeden om te karmen.
Het vuur der liefde blaakt als 't andere vergaat.
De Doodt, die hem zijn vrouw quam rukken uit zijn armen,
Betoonde zich vol vreugdt om haar verwoede daadt.
Nu wordt zy in het graf, o groote ramp! geslooten:
Maar haar godtvruchtigheidt zal leeven na de doodt.
De deugdt wordt met geen pijl, die 't hart deurschiet, deurschooten.
De Nymf van d'Amstel roept, van halscieraadt ontbloot,
Uit haar beslibde kil, omheint van nieuwe wallen:
Ween, huisgenooten, ween, om 't onheil van uw Heer.
De Tucht en Huiszorg zijn met haar in 't graf gevallen.
Deurkrabt uw aangezicht, en legt uw hulsel neêr:
Bedekt uw kaaken met de stroomen van uw oogen.
Treur, gunstgenooten, treur, om 't overharde lot.
Wie meedelijden heeft moet zich in 't zwart vertoogen.
Zoo klaagt de Nymf en zwijmt in d'arm van d'Amstelgodt.
Wie om een ander weent gevoelt zich zelf vol wonden.
Mijn treurpen, die haar doodt met bittren int verbreit,
Wordt tot mijn onheil van de droefheidt vast gebonden:
Noch zal ik op de zark, die op haar grafsteê leit,

Met traanen schrijven, nu 't de smart verbiedt te zeggen;
Hier vindt men Leonoor: maar 't graf was veel te kleen,
Zoo zy 'er met haar deugdt en gaaven in moest leggen.
Al wat onsterflijk is bedekt men met geen steen.
Zoo hoeft men my niet om mijn plichten aan te maanen.
Nooit heeft men dierder int dan biggelende traanen.

Lykdicht op Mejuffer Maria Elizabet Blaau, Echtgenoot van den Heer Dokter B. Dortmondt, &c.

De Doodt heeft lang vergeefs naar 't hart van Blaau geschooten;
Want Dortmondt, haar gemaal, beletten 't door zijn kunst:
Nu heeft haar moordtpijl 't lijk van d'aardt in 't graf gestooten.
Maar haar godtvruchtigheidt, die noch door nijdt noch gunst
Van 't menschdom wierdt verzet, gaat steil ten hemel draaven.
Een ziel in deugdt deurzult besluit men in geen graaven.

Op 't sterven van Joan Blaau, Zoontje van den E. Heer M^{r}. Willem Blaau. Aan zijn Moeder Mejuffer Anna van Loon.

Toen Blaau de geest gegeeven hadt,
Begon de Moeder, heel bekreeten,
Te roepen; och! mijn Kindt, mijn schat,
Is uit de wieg in 't graf gesmeeten:
Zoo valt een uchtentroos in 't slik.
Ik zie mijn vrucht, mijn vreugdt, vertreeden,
Het leeven is een oogenblik.
De Doodt betoont zich zonder reeden:

Want zy ontziet geen jeugdig volk.
Hier op begon de lucht te scheien,
En 't Kindt verscheen haar in een wolk,
Omheint van Cherubynereien:
Het zwaaid'een palmtak hoog van prijs,
En 't hooft was groen van olyblaadren,
Geplukt in 't hemelsch Paradijs:
Ey! Moeder, sprak de Zoon in 't naadren,
Ey! ween niet by mijn koude lijk,
Wat aardts is moet met aardt vermenglen.
De zielen zijn voor 't hemelrijk.
Beny niet dat ik hier by d'Englen,
Vol vreugdt, langs een turkoizevloer,
Op strarren, zon en maan mach treeden:
Roobijn, safier en paarlemoer,
Van d'aardtsche Vorsten aangebeeden,
Is dof en doof hy 't eeuwig licht
Dat Christus over my komt spreien:
Mijn doodt heeft u tot vreugdt verplicht.
Wie heilzaam sterft begeert geen schreien.
De droefheidt moet in maat bestaan.
Indien men hier omhoog kon weenen,
Ik zou een bruizend Oceaan
Van traanen, onder 't zuchten, steenen,
En karmen, storten, om dat gy
Dus lang in 't aardtsche dal moet zwerven.
Hier is een hooger heerschappy.
Het endlooz' leeven komt door sterven.
Dies wensch met Vaader om mijn lot.
Hier zweeg het Kindt en rees naar booven.
De Moeder die begon haar Godt,
D'Almachtigste, hier op te looven,
En wierdt allengs in 't hart verheugdt.
Wie zaalig sterft geeft stof tot vreugdt.

Ter Begraaffenis van den Manhaftigen Zeeheldt Jan van Kampen.

Van Kampen, die op zee zeeghaftig pleeg te kampen,
Besloot onlangs voor vast, dat hy met raadt en moedt,
Tot heil van Neederlandt, de Brit aan boordt zou klampen.
Wie Landt- en Scheepskroon mint ontziet geen hartebloedt.
Dit speet de Doodt, en riep, al knarssnd' op haar tanden;
Ik ly niet dat een mensch het donderendt geschut,
En blixemende zwaardt, in klem van dappre handen,
Tot hoon, zal tergen, of mijn krachten zijn onnut.
De stouten moet men, eer zy woeden, teegenstreeven.
Ik zal hem, door mijn schicht, verwinnen op zijn bedt.
Wie Helden spijt wil doen moet hen op 't bedt doen sneeven.
Hier zweeg de Doodt, en heeft haar moordtpijl scherp gewet;
Die hem de borst, o ramp! tierannig heeft deursneeden.
Nu lacht de Teems van vreugdt: maar Neêrlandt weent van smart,
En roept: hier leit dien Heldt die Britten, Turk en Zweeden
Deedt zwichten voor de moedt van zijn verstaalde hart.
Wat houwt men op zijn graf, tot luister van zijn tochten?
Een kroon van steevens die met lauwren zijn deurvlochten.

Op het Sterven van den E. Heer David Fransen Menton.

De Doodt behoeft zich niet op Mentons doodt te roemen;
De zeissen van de Tijdt heeft hem van d'aardt gemeit.
Hy zach tot tachtigmaal de Lent gehult met bloemen:
Nu heeft de Winter hem, besneeuwt, in 't graf geleit.
Zoo wordt de wortlig' eik allengs om veer gestooten.
Wie 't sterflot jong ontwijkt wordt oudt in 't graf geslooten.

Grafschrift op Alida Roest.

De Doodt, die 't leeven smoort, heeft Roest in 't graf doen zinken:
Nu mach haar ziel door deugdt in 't hof van d'Englen blinken.
Zy rusten nimmer om te rusten in Godts schoot.
Wie sterft eer dat hy sterft zal leven na zijn doodt.

Op 't Zoontje van Joan Willing, &c.

De Doodt heeft Willings kindt twee maanden 't licht vergunt,
De darde schoot zy 't met haar moordtpijl scherp van punt:
Zoo zag men vaaders hoop en moeders vreugdt verdrukken.
De schoonste roozen ziet men vroeg in d'uchtent plukken.

Grafdicht op E. O. M. die aan de roodeloop sturf.

De roodeloop hoeft in dit graf een Heer doen zinken.
De Waarheidt zegt: dit quam van menschebloedt te drinken.
De Loogen houdt hem vry. Wie is hier dan gestelt?
Het was een Rechter van d'oprechte Barnevelt.

Aan den Eed. Heer Joan Huidekooper, Jonker van Maarseveen, Heer van Neerdijk &c.

Myn Heer,

Terwijl gy binnen Leiden, het Neederduitsche Atheenen, in den daageraadt van uw leeven, de gevaarelijke doolhooven van de slibberige jeugdt deurwandelt, zoo zet uw voeten onverwrikkelijk op het spoor van de deugdt, zoo zult gy ten lesten de steile trappen der achtbaarste kunsten en nutste weetenschappen, loffelijk beklimmen. Sluit uw oogen voor alle ydelheidt. Men moet het behaagelijk om 't hinderlijk verstooten: een kleene genuchte, om een groote ramp te mijden, verwerpen. Het aantrekkelijk heeft veeltijdt schaadelijk geweest: dit getuigen de onberispelijkste eeuwen. De dartele wellust, een binnenshuische beul, loont met pijnelijke gebreeken. De moedige rijkdom is bedriegelijk; d'aanminnige schoonheidt vergankelijk; de vruchtbaare jaaren snel; en d'aangenaame gezondtheidt onzeeker: want het hobbelende schip van ons leeven, tot zinkens toe overlaaden, en geen oogenblik voor 't gijben veiligh, wordt in de woeste zee van de werreldt, door d'ongebreidelde golven, en d'yslijke bulderende buien van 't gevaar, herwaarts en derwaarts gesmeeten. Elk een dagh dat wy 't leeven behouden, om dat wy niet machtigh zijn de stormen der doodt te ontworstelen, hebben wy op woeker. Dies begeef niet te diep in zulk een gruwzaam een zee. Men is minder gevaar in de luwte van de strandt, daar men deur de gebrooke baaren kan roeien, onderwurpen, dan met het zeil in het top te zetten, op genaade der weifelende winden, deur 't zwalpen der golven heen te bruizen. Men moet de groene moedigheidt met een rijpe veurzichtigheidt mengen. Laat u niet door 't vleiende geluk op de troon der trotse

hovaardigheidt zetten: want haar zetel is wankelbaar. Belg u niet zoo gy de toeleg van een die 't niet waardigh is, wel ziet gedyën. Het geluk maakt de quaade menschen, door overmaat van gaaven, sluimervalligh dronken, om hen op het onverzienste, met al haar rampen t'evens te overrompelen. Zet uw zinnen schrap, om met een taaje lijdtzaamheidt, in Themis kerk te slooven; op dat gy, of het de tijdt vereiste, rijker van jaaren, uw leeven op het Raadthuis, gelijk uw Vaader en Grootvaader, met de doodt op de lippen, ten dienst der gemeente, moet uitslijten. Ik beken dat het spannen de boog bederft: maar het ontspannen het verstant. Hoe men de kruiden meer wrijft hoe datze krachtiger geur van zich geeven. Als het yzer stil leit wordt hem van roest deurknaagt. Zijt in al uw handelingen veurzichtigh. Wacht u meer voor vleiende vrienden, dan bittere vyanden. De doornen schuilen onder de roozen. Schuw de menschen, die de boekstaaven van hun zinnen met een stilzwijgen in hun boezem drukken; op dat het intoomen van hun inborst, die u onkunbaar is, u niet tot ramp gedy. Bestier uw tong met de teugel van 't verstandt. De woorden hebben vleugelen, de wanden en welfsels ooren. Wreek u meer door vergeeten, schoon dat gy getergt wordt, dan met den deegen in klem van uwe vuist. Het gevecht is haatelijk; daar by onzeeker. Een wijs man zal meer gedulden, dan straffen. De wraakzucht is een gruwelijk raadtsman, Weeg yders woorden met het nauluisterende teegenwicht van een scherp oordeel, in de schaal van uw gemoedt, &c. Mijn Heer, indien ik water in zee gegooten, en hout in 't bosch gedraagen heb, zoo hebt gy uw vaader, den Heer van Maarseveen, &c. zoo veel stof, om over u te verblijden, gegeeven als ik u om over my te vergrammen. Vergeef de oopenhartigheeden van

Uw Eed. verplichtste vriendt

Jan Vos.
Den 7 Octob. 1645.

Brief aan den Eed. Heer N.N.

Myn Heer,

Zoo draa als men in Hollandt hoorde dat den Koning uw Eed. met zoo groot een ampt vereerde, verwonderde zich het wufte volk over uw Eed[ts]. geluk: maar de Staatkundigen, die de dingen in de schaalen van een rijper oordeel weegen, beweezen dat dit ampt veel te licht is, om teegen de zwaarten van uw Eed. verdiensten en deugden op te weegen. Anderen worden groot gemaakt door de loffelijke daaden hunner voorouderen: maar gy door de uwen. Men vindt veel menschen die naar eerampten staan om datze waardigh zijn: maar dit ampt heeft naar u Eed. gestaan, om door u waardigh te worden. Ik zal niet roemen op de wijsheidt van uw Eed. vaader, om uw lof hier door wijder uit te breien; neen: de zon die 't alles verlicht behoeft geen straalen te leenen. De vruchten aarten naar de boomen. Een vaader die in tijdt van oorelog, door zijn zeegbaare raadtslaagen, het slagzwaardt, tot heil van 't Rijk, in handen gaf van den allerveurzichtigste, en dapperste krijgsheldt N. N. geen schrandere Grieken, noch strijdbaare Roomein uitgezondert, beloofde N. N. een zoon, die hem in alle deelen gelijken zou. Men kan my te moet voeren dat het harde hout een zachte worm voort weet te brengen; dat zy zo: ik weet ook dat de fenix niet dan een fenix voortbrengt: dit heeft het Rijk al lang in uw Eed. weeten te bespeuren: want in de lente van uw Eed. leeven heeft men de vruchten van uw brein voor rijp geoordeelt. Geloof niet dat ik u zoek te streelen, om dat ik aan uw Eed. verplicht ben; neen: uw Eed. ooren walgen, om de nimmer genoeg volpreeze gaaven, die by uw Eed. huisvesten, te hooren. Laat de Poëeten met een hoogdraavende stijl en kracht van deurdringende woorden de logen bewimpelen: de waarheidt behoeft geen blanketsel; want zy blinkt door de wolken en nevelen der lasteren heen. Door-

luchtige Heer, dat anderen in het begin van hun brieven uitdrukken, doe ik in 't endt; dat is de heilzaame wensch van geluk. Zoo ik de leste ben om uw Eed. zoodaanig te bejeegenen; dit weet ik ook zeeker dat ik een van de eerste ben, die zich hier over verblijde; niet om dat gy dit ampt, maar om dat dit ampt uw Eed. gekreegen heeft. Mijn Heer, die het hof tot een pilaar, de Rijxraaden tot een mondt; en d'onderdaanen tot een troost zult verstrekken, ik wensch dat den Almachtigen Koning uw Eed. in dienst van uw Koning, zoo veel jaaren en geluk wil vergunnen, als uw Eed. Vaader; ditzelfde wenscht neevens my Maria Vos, mijn dochtertje, en al de vrinden van

Uw Eed^{ts}. verplichtste

Jan Vos.